הכונס צאן לדיר. זה היה רגוי לשנות לעיל בהדי מילי דשור דלא היה לו להפסיק במילי דבור אלא אגב דתנא נפל לבור והבאים מימיו תנא בתריה מילי דבור א"ג מילי דבור רגוי לשנות תחילה קודם שישנה דיני שמירה וגם דיני אש היה רגוי לשנות תחילה אלא אגב דתנן כסהו כראוי בבור דהוצרך להזכיר דין פותח וכורה שכו דבר הכתוב תנא נמי הך דנעל בפניה כראוי: **נפרצה** בלילה. אע"פ דתנא נעל בפניה כראוי פטור אצטריך למתני נפרצה בלילה פטור כדדייק בפ"ק (דף יד.) הא ביום חייב דקלא אית ליה למילתא ומסתמא ידע שנפרצה אי נמי בלילה אפילו נודע לו שנפרצה וישתה הבהמה אין לו לטרוח יותר מדאי לחזר אחריה באפילה: **אן** שפרצוה לסטים. ואצטריך לאשמועינן דאפילו הלסטים פטוריס כשלא הוציאום:

מאן תנא מועד בשמירה פחותה סגי ליה. לא בעי למימר דמתני' דין בתם דין במועד וכדר"א בן יעקב בפרק ד' וה' (לעיל דף מה:) דמשמע ליה דמתני' במועד לאודיה איירי מדנקט לאן דאין רגילות להיות בהן קרן אלא שן ורגל שאין רגילות שיתכוונו להזיק דהכי דייק בסמוך וס"ל לגמרא השתא דמועד דשן ורגל כמועד דקרן ולהכי קאמר ר"י היא דלר"מ כי היכי דבעי שמירה מעולה במועד דקרן ה"נ בעי בשן ורגל אע"ג דבקרן קראי כתיב גלמוד סתום מן המפורש ועוד דכולהו מזקין כתיב בתר קרן וקיימא אהכוא דין שמירה המפורש בה: **רבי** יהודה היא. קלת תימה דר"י דריש לעיל (דף מה:) ולא ישמרנו לזה ולא לאחר: **התורה** מיעטה בשמירתם. ואע"ג דלעיל בפ"ב (דף כה:) הוה בעי למילף דשן ורגל חייב ברשות הרבים מק"ו מקרן וכן בעי למילף למפטר קרן ברה"ר משן ורגל בק"ו אי לא קלאי ולא פרכינן שכן מיעטה בשמירתם משום דאין שייך להקשות משמירה אתשלומין אי נמי כר"א בן יעקב דאמר אחד תם ואחד מועד סגי ליה בשמירה פחותה: **הא** כסהו פטור. וא"ת ודלמא בכסוי מעולה הרבה קאמר וכ"ת למה לי קרא דסד"א עד דטאים ליה כדאמר לעיל (דף נ.) וי"ל דפשיטא ליה דכסוי מעולה כטאים ליה חשיב אי נמי השוה הכתוב הכורה לפותח ופותח שמלאו מכוסה בכיסוי כעין שמירה פחותה מסתמא לא החמירה עליו לכסותו בכיסוי מעולה יותר מן הראשון ולא אמר הכתוב לא יכסנו אלא בכסוי הראשון ופותח וכורה קאי בשוה ובקונטרס משמע דכל כיסוי עד דטאים ליה חשיב כשמירה פחותה: **עד** דעביד כעין ובער. אף על גב דברים מכילתין (דף ג.) דרשינן מיניה אזלא ממילא מ"מ מדלא כתיב ובערה ש"מ (ו) אדאדם נמי קאי: **אילימא** בכותל בריא בדיני אדם נמי ליחייב. פי' אכותל דבהמה ודאי לא מיחייב בפרילת גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא וי"ס שכתוב בהן בהדיא אכותל וא"ת נהי דחייב אכותל נימא דפטור מדיני אדם קאי אבהמה וי"ל דלא שייך למתני פטור מדיני אדם אם היה שוס חיוב או בבהמה או בכותל אבל כשמתרץ בכותל רעוע אע"ג דאין דומה שיתחייב בדיני שמים על הכותל שהוא רעוע כל כך שיפול ברוח מצויה או אפילו ברוח שאינה מצויה מ"מ שייך למתני חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הבהמה והשתא א"ש דנקט בפני בהמת חבירו ולא נקט הפורץ גדר של חבירו דאכותל לא מיחייב כדפרישית והא דקאמר לקמן מהו דתימא דכיון דלמסתר קאי מאי קעביד משמע דחייב בידי שמים קאי נמי אכותל י"ל דה"ק כיון דלמסתר קאי שהבעלים מצוין לסותרו שלא יפול על בני אדם ס"ד דכל הקודם במצוה זכה ואין לזה להניח מלסתור בשביל בהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: [ועי' תוס' סנהדרין עז. ד"ה בזקין] אילימא

הכונס [א]צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה פטור [ב]לא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה חייב [ג]נפרצה בלילה או שפרצוה לסטים ויצאה והזיקה פטור [ד]הוציאוה לסטים לסטים חייבין [ה]הניחה בחמה [ו]או שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצאה והזיקה חייב [ז]מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו [ח]נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית [ט]ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה [י]כיצד משלמת מה שהזיקה [יא]שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר [יב]אכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים:

גמ' ת"ר [יג]איזהו כראוי ואיזהו שלא כראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה זהו כראוי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה זהו שלא כראוי א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה ר"י היא דתנן [יד]קשרו בעליו במוסירה ונעל לפניו כראוי ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ ר' יהודה אומר תם חייב מועד פטור שנאמר [טו]ולא ישמרנו בעליו ושמור הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סכין אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים [טז]התורה מיעטה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן ורגל בור דכתיב [2]כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסהו פטור אש דכתיב [3]שלם ישלם המבעיר את הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב [4]ובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח ותניא [7]ושלח זה הרגל וכן הוא אומר [5]משלחי רגל השור והחמור ובער זה השן וכן הוא אומר [6]כאשר יבער הגלל עד תומו טעמא דעביד כעין ושלח ובער הא לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין הוא ש"מ: תניא [יז]אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשוכר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר [2]הפורץ גדר בפני בהמת חבירו ה"ד אילימא בכותל בריא [3]בדיני אדם נמי ניחייב [4]אלא בכותל

הכונס. פטור. דהא נטרה ומאי הוי ליה למעבד: **הניחה בחמה.** מגערת לה שמשא ולא סגי ליה בנעילה כראוי דמוקמינן בגמרא דהיינו דלא שיכולה לעמוד ברוח מצויה: **נכנס הרועה תחתיו.** להתחייב בנזקין: **נפלה לגינה.** בחוסם מגג בעלה הסמוך לגינת חבירו או שהיתה רה"ל גבוה מן הגינה ונפלה: **מה שנהניים.** לפי הנאתה ולא לפי הזיקה: **שמין בית סאה באותה שדה.** אין שמין את הערוגה לבדה מפני שמפסיד מזיק ששמין אותה בכל שוויה וחמנא אמר ובער בשדה אחרו (ו) ודרשינן בגמ' [נח:] מלמד ששמין אותה על גב שדה אחרת אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה קודם שנאכלה ממנה הערוגה הזאת וכמה היא יפה עכשיו והשתא לא משלם כולהו דמיה דמי שלוקח בית סאה כשהיא בתבואתה אינו מזלזל בה בשביל הפסד ערוגה אחת כי אם דבר מועט: **ר"ש אומר אכלה פירות גמורין.** שכבר בישלו כל צרכו: **משלמת.** כל הזיק. והיכא שיימינן אגב שדה היכא דעדיין לא נגמרו: **גמ' מאן תנא מועד בשמירה פחותה סגי ליה.** מני מתני' דאמר לאן שהזיקה בשן ורגל הוא דהיינו מועד בתחילתו סגי לה בנעילה כראוי דהיינו שמירה פחותה כדלקוקימנא שיכולה לעמוד ברוח מצויה ואי אתי רוח אחין מצויה לא קאי: **קשרו בעליו.** לשור: **ונעל בפניו כראוי** גרסי': **אם חייב.** דלא סגי ליה בפחותה וטעמא דר' יהודה בפרק שור שנגח ד' וה' (לעיל דף מה:): **ר"א.** פליג אתרוייהו דאילו ר"מ מיהו בשמירה מעולה סגי ליה ור"א סבר ליה ליה נטירותא למועד: **הא כסהו.** אפי' פורתא ולא בעי עד דטאים ליה בעפרא: **כעין מבעיר.** בפשיעה: **כעין ובער.** כעין שיאכילנה לבהמתו בידים כלומר בפשיעה: **מפני' ומי דיקא.** דטעמא משום דהתורה מיעטה אבל בקרן מועדת לא כר"י ס"ל: **מדקאני לאן.** דאין הזיקה אלא בשן ורגל: **עסקינן ואתי.** כולהו פירקי עד השתא: **פטור מדיני אדם.** קסבר גרמא בנזקין פטור: **הפורץ גדר.** וילאתה הבהמה וברחה: **הכופף קמתו.** לגד הדליקה כדי שתבער בה האש: **אי בכותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב.** מיהא אכותל דהא בידים עבד [א] ואבהמה ליכא למימר דמחייב דהא תנן פרלוה לסטים פטור: בכותל

[א] מיי' פ"ד מהלכות נזקי ממון הל' ו סמג עשין סו סח טוש"ע מ"מ סי' שלו סעיף ב:
ב ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
ג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
ד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
ה ה מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:
ו ו מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ו:
ז ז מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ח:
ח ח ט מיי' שם פ"ג הלכה יא סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שלד סעיף ו:
ט י מיי' פ"ד שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף ד:
י כ מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף ה:
יא ל מיי' שם פ"ד הל' ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שלו סעיף ו:
יב מ מיי' שם פ"ז הל' ו סמג שם טוש"ע שם:
יג נ ס ע מיי' פ"ד מהל' נזקי ממון הל' ב ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע שם סעיף ד:

מוסף רש"י

שמין בית סאה באותו שדה. ואין מדקדקין להיות שמין האכילה לבדה מה היתה שוה הערוגה זו שנאכלת, אלא מה נחסר בית סאה מדמיה אם היה בא למכור הקרקע עם זריעתה, מה חסרו דמיו בשביל אכילת ערוגה זו, דהיינו קולא גביה, דהכא לקנות קרקע לא יעימנו בכך, ובדבר מועט יתפשר בפחות דמיס (ב"מ צט:). **ונעל לפניו כראוי.** היינו שמירה פחותה, דלא שיכולה לעמוד ברוח מצויה (לעיל מה:). **שנאמר ולא ישמרנו בעליו.** במועד כתיב, מיעט הכתוב לשמירה מועטת (שם). אין לו שמירה. למועד, אלא סכין. ואפילו שמרו שמירה מעולה והפיל הכותל ונגח, חייב, ושלם מחלוקת בדבר, לר"מ בשמירה פחותה חייב ובמעולה פטור, ולר"י בפחותה נמי פטור, ובמעולה נמי חייב (שם). **פטור מדיני אדם.** לשלם. **וחייב בדיני שמים.** פורענות לשלם לרשעים, שנתכוין להפסיד את ישראל (גיטין נג.).

תורה אור השלם

1. אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְלֹא יִשְׁמְרֻנוּ בְּעָלָיו שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ׃ שמות כא לו
2. וְכִי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר׃ שמות כא לג
3. כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שֵׁלֵם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעֵר אֶת הַבְּעֵרָה׃ שמות כב ה
4. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבִעַר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם׃ שמות כב ד
5. אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר׃ ישעיהו לב כ
6. לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל בֵּית יָרָבְעָם וְהִכְרַתִּי לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵּית יָרָבְעָם כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגֵּלֶל עַד תֻּמּוֹ׃ מלכים א יד י

הגהות הב"ח

(ו) תוס' ד"ה עד וכו' ס"מ דאאדם נמי:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה אי בכותל כו' ואבהמה כו'. נ"ב וכן פי' תוספות כאן ובסנהדרין אבל כתבו שם ד"ל דגם אבהמה חייב ול"ד למתני' דמיירי בנזקים וכ"ד הרמ"ה. והרמב"ם כ' דאף בנזקים מיחייב כאן משום דמתכוין (וע' בהגר"א סי' שלו סק"ח וסק"ט):

(ו) [שמות כב], (ז) [שמות כב], (ח) [שמות כב], (ט) [שמות כב], (י) [שמות כב], (יא) [שמות כב], (יב) [שמות כב], (יג) [שמות כב], (יד) [שמות כב], (טו) [שמות כב], (טז) [שמות כב], (יז) [שמות כב], (1) [שמות כב], (2) [שמות כב], (3) [שמות כב], (4) [שמות כב], (5) [שמות כב], (6) [שמות כב], (7) [שמות כב]

(א) [שמות כב], (ב) [שמות כב], (ג) [שמות כב], (ד) [שמות כב], (ה) [שמות כב], (ו) [שמות כב], (ז) [שמות כב], (ח) [שמות כב], (ט) [שמות כב], (י) [שמות כב], (יא) [שמות כב], (יב) [שמות כב], (יג) [שמות כב], (יד) [שמות כב], (טו) [שמות כב], (טז) [שמות כב], (יז) [שמות כב], (1) [שמות כב], (2) [שמות כב], (3) [שמות כב], (4) [שמות כב], (5) [שמות כב], (6) [שמות כב], (7) [שמות כב]

(ו) [שמות כב], (ז) [שמות כב], (ח) [שמות כב], (ט) [שמות כב], (י) [שמות כב], (יא) [שמות כב], (יב) [שמות כב], (יג) [שמות כב], (יד) [שמות כב], (טו) [שמות כב], (טז) [שמות כב], (יז) [שמות כב], (1) [שמות כב], (2) [שמות כב], (3) [שמות כב], (4) [שמות כב], (5) [שמות כב], (6) [שמות כב], (7) [שמות כב]

בכותל רעוע. דלא אפסדיה דלמסתר קאי: דמטי ליה. כשכפפה הגיע בה הדליקה: ברוח מצויה. הרי בידים הבעיר ובדיני אדם ניחייב: ברוח שאינה מצויה. דמידי דלא סלקא אדעתיה היא: טמון באימר. שכיסה קמח חבירו בצמרינן כשראה דליקה אצלה והוא לא שלח את הבערה ושוייה טמון וגרם להפסיד את הגיזק ולפטור את המבעיר לפטור על טמון באש[ה]: לנפשיה. להוציא ממון מחבירו לעצמו: ממונא בעי לשלומי. אותו ממון שהוציא חייב להחזיר: לחבריה. שכר עדי שקר להוציא מנה מראובן לשמעון: פשיטא דאורייתא הוא. לחייב בדיני שמים: אם לא יגיד. בתרי קא משתעי מדקפיד אהגדה משמע שאילו מגידין מתחייב זה ממון [ו]ועוד קי"ל (סוטה דף ב:) כל מקום שנאמר עד הרי כאן שני עדים עד שיפרט לך הכתוב אחד כדכתיב לא יקום עד אחד באיש (דברים יט.): אלא בחד. שמחייבו שבועה ובדיני שמים מיחייב דאי הוה מסהיד מחייב ליה שבועה ולמא לא הוי משתבע בשיקרא ומשלם: ותו ליחא. דחייבינן בדיני שמים: העושה מלאכה במי חטאת. ששקל כנגדן משקלות במסכת גיטין (דף נג.) והן נפסלין במלאכה: פטור מדיני אדם. [ז]דהיזק שאינו ניכר לא שמיה היזק. וכולהו הני תיובתא מתניתא דתנאי: המבעיה. תקע לו באזנו פתאום ונעתו דלא עבד ביה מעשה בגופו: ר"מ מחייב בהזיקן. פלוגתייהו מיפרשא בהמניח את הכד (לעיל דף כט.) בנתקל פושע ובמפקיר מזקין: אלא כסויי כסיתיה. אלא תבעיר בה האש מהר: דברי הרב שומעין. והיה להם שלא יעידו: והוא שחברה. הא דתנן נפרצה בלילה פטור כגון שחתרה הבהמה והפילה הכותל לאנוס הוא: אבל לא חברה. אלא מעצמה נפלה: תחילתו בפשיעה. אלא נפילה דעביד למיפל: וסופו באונס. דהא לא נפלה אלא חתרה: הניחא למאן דאמר לו'. פלוגתא היא בסוף המפקיד (ב"מ דף מב.) תרי ליתני דש"ס אליבא דרב יוסף: ה"ג אלא מתני' בכותל בריא ואפילו לא חברה: הניחה בחמה כו' אמר רבה כו' ואפילו חברה. ובכותל בריא: תחילתו בפשיעה. שהניחה בחמה ופשיעה היא אבל פתיחת הדלת דאמרינן לקמיה כל תחבולות שיכולה לעשות עושה אגב לערה: וסופו באונס. שחתרה: טלדקא. תחבולות: כיון

1. וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה א

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פשיטא וכו' כשעובר על שבועתו בדבר שאם לא יגיד:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה אם לא יגיד וכו' ועוד קי"ל. תמוה לי הא בגמרא היכא דעד אחד מועיל בעדותו לחייב ממון חייב קרבן שבועה כדאמרי' בשבועות דפ"ד הכל מודים בעד פוטה וכו' ובתוס' ריש פוטה ד"ס כל הקשו בגמרא אמאי לא אמרינן דוהוא עד הייגו ב' דוקא. וע"ש מה שתירלו אבל לרש"י דכ"כ לקושטא דמילתא דוהוא עד הייגו ב' דוקא ל"ע: ד"ה פטור וכו' דהיזק שאינו ניכר לא שמיה היזק. קשה למ"ש רש"י תחלה העושה מלאכה ששקל בהן משקלות וזה אף למ"ד דשמיה היזק פטור ע"ש בגיטין וצ"ע:

תורה אור השלם

מדיני אדם. בפ' הניזקין (גיטין נג.) פריך מיניה למ"ד היזק שאין ניכר שמיה היזק: **אבל** הני אצטריך ליה. ות"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא למיתני כדאמרינן לעיל (דף מז:) דאפילו סם המות דלא עבידא דאכלה חייב בדיני שמים ושמא אין כל כך מידוש: **כסויי** כסיתיה. ות"ת גלוי וידוע למקוס למה נתכוין אם לטובה אם לרעה וי"ל דאפי' במתכוין לטובה שלא יתהר לשרוף ויוכל להציל בעל הבית בתוך כך מ"מ בדיני שמים חייב דאיבעי ליה לאזהורי ולאסוקי אדעתיה שלא יבא לו הפסד בכך: **מהו** דתימא הויא לה תחלתו **בפשיעה** וסופו **באונס** קמ"ל דכולהו **פשיעה** הויא. ק"ק דה"ל למימר מהו דתימא כולה אונס הוא וכגון שנעל כל כך יפה שאיה יכולה לצאת אלא בתחילה קמשמע לן דפושע הוא אצל תחילה שהניחה בחמה:

אילימא דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי ליחייב. ות"ת כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אצל האש ובין מקרב האש אצל הדבר אמאי אמרינן בפרק כל הנשרפין (סנהדרין דף עז. ושם) [ח]כפתו במקוס שסוף חמה או לינה לבא פטור ליחייב למ"ד אשו משום חליו וכן כפתו לפני אריו וי"ל דולמי אי כפתו והניחו במקוס שסוף חמה או לינה לבא או אריו חייב אבל התם מיירי שכפתו במקוס שהיה ולא הזיזו ממקומו ולא הוי מלמלס הואיל והחמה והלינה והאריו אין עליו בשעת כפיתה והיא דאתקיל עליה בדקא דמיא אפילו כפתו והניחו שם ואח"כ אתקיל פטור דדמי לזורק חץ ותריס בידו ואפילו קדם הוא וגטלו פטור ות"ת הייא דהשיך בו את הנחש דפטור למ"ד מעלמו הוא [ט]מכיש אמאי פטור לפי מה שפירש בשמעתין דפי פרה (דף כג:) שאש ידו לתוך פיו והשיך ליחייב משום אשו דולמי הנחש יזיק האדם וי"ל דשאני התם שאין האדם עדיין בעולם:

ממונא בעי לשלומי. וכי תימא פטור מדיני אדם משום דלא ידעי' שהם עדי שקר מ"מ כיון שאם היינו יודעין שהם עדות שקר משלם אין שייך למיתני פטור מדיני אדם: **אלא** לחבריה. כגון שאין לחבריה מה לשלם או שהלך למדינת הים או כגון שאין אנו יודעים שהם עדי שקר ודוקא שוכר אבל אמר פטור מדיני שמים דסבור שלא יאמעו לו דאין גרלה לומר דנקט שוכר לאשמועינן דאפי' שוכר פטור מדיני אדם שאין זה שום חידוש ולקמן לא עביד לריכותא אלא מדיני שמים ועוד דבפירקין תנן (דף נט:) השולח את הבערה ביד חש"ו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים שלא ביד פקח הפקח חייב משמע דשולח פטור אף מדיני שמים: **פשיטא אם לא יגיד** וכו'. ות"ת ה"מ כשעבר על שבועתו כדכתיב ושמעה קול אלה וי"ל דה"ק קרא כשעובר (א) בדבר שאם לא יגיד היה נושא עון אז יביא קרבן שבועה אבל בלא שבועה נמי איכא נשיאות עון כדמוכח בתמני' באחד דיני ממונות (סנהדרין דף לז:) ודוקא בב"ד דכשאומרים אין אנו יודעים להעיד שוב אינם יכולין להעיד דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד והיינו אם לא יגיד דקרא אבל חוץ לב"ד אין לחוש שיכול לחזור ולהעיד:

העושה מלאכה במי חטאת. עד שלא נתן האפר כדתניא בתוס' פרה (פ"ד מ"ד) פרה נפסלת במלאכה עד שתעשה אפר והמלאכה פוסלת במים עד שיעשה האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול אף קדשן ת"ל למשמרת למי נדה ולא שכבר מי נדה: **פטור** מדיני אדם. בפ' הניזקין (גיטין נג.) פריך מיניה למ"ד היזק שאין ניכר שמיה היזק: **אבל** הני אצטריך ליה. ות"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא למיתני כדאמרינן לעיל (דף מז:) דאפילו סם המות דלא עבידא דאכלה

בכותל רעוע אמר מר [א]הכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה היכי דמי אילימא דמטיא ליה ברוח מצויה [ב]בדיני אדם נמי נחייב [ג]אלא דמטיא ברוח שאינה מצויה ורב אשי אמר [ד]טמון אתמר משום דשויה טמון באש: אמר מר [ה]השוכר עדי שקר ה"ד אילימא לנפשיה [ו]ממונא בעי שלומי ובדיני אדם נמי ניחייב [ז]אלא לחבריה [ח]והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו במאי עסקינן אילימא בבי תרי פשיטא [ט]דאורייתא הוא [י]אם לא יגיד ונשא עונו [כ]אלא בחד ותו ליכא והאיכא (סימן העושה בסם ושליח חבירו נשבר) [ל]כ[מ]העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והאיכא [נ]הנותן סם המות בפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והאיכא [ס]השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והאיכא [ע]המבעית את חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והאיכא [פ]נשברה כדו ברה"ר ולא סלקה נפלה גמלו ולא העמידה ר"מ מחייב בהזיקן וחכ"א פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים אין מיהא איכא טובא והני אצטריכא ליה מהו דתימא בדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל הפורץ גדר בפני בהמת חבירו מהו דתימא כיון דלמסתריה קאי מה עביד בדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל הכופף קמתו של חבירו נמי מהו דתימא לימא מי הוה ידענא דאתיא רוח שאינה מצויה ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל ולרב אשי דאמר נמי טמון איתמר מהו דתימא אנא כסויי כסיתיה ניהלך ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל והשוכר עדי שקר נמי מהו דתימא לימא [ר]דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו נמי מהו דתימא מי יימר דכי הוה [ש](אתינא) מסהדינא ליה הוה מודה דלמא הוה משתבע לשקרא ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל: נפרצה בלילה או שפרצוה לסטים כו': אמר רבה והוא שחתרה אבל לא חתרה מאי חייב היכי דמי אילימא בכותל בריא כי לא חתרה אמאי חייב מאי ה"ל למעבד אלא בכותל רעוע כי חתרה [ת]אמאי פטור תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא הניחא למ"ד [א]תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר אלא מתני' בכותל בריא ואפילו לא חתרה וכי איתמר דרבה אסיפא איתמר הניחה בחמה או שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצתה והזיקה חייב אמר רבה [ב]ואפי' חתרה לא מבעיא היכא דלא חתרה דכולה בפשיעה הוא אלא אפי' חתרה נמי מהו דתימא הויא לה תחילתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה פשיעה היא מ"ט דאמר ליה מידע ידעת דכיון דשבקתה בחמה כל [ג]טצדקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקא: הוציאוה לסטים לסטים חייבין:

פשיטא

עין משפט נר מצוה

יד א ב ג מיי' פי"ד מהלכות נ"מ הל' יד סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תיח סעיף יא:
טו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף טז:
טז ה מיי' פי"ז מהלכות עדות הלכה ז סמג לאוין כח טוש"ע ח"מ סי' לב סעיף ב:
יז ו מיי' שם טוש"ע שם בהג"ה:
יח ז מיי' שם סמג שם וטוש"ע שם:
יט ח מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' כח סעיף ג:
כ ט מיי' פ"ח מהלכות עדות הלכה ג סמג עשין קח טוש"ע שם ועיין בכ"מ ובצ"י שם:
כא י מיי' שם פ"ז הל' ז סמג שם טוש"ע שם:
כב כ מיי' פ"ז מהל' חובל ומזיק הלכה ה ועיין במ"מ:
כג ל מיי' פי"ד מהל' מזקי ממון הלכה ה סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תיח סעיף ז:
כד מ מיי' פ"ב מהלכות חובל ומזיק הל' ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' תכ סעיף לב:
כה נ מיי' פ"ד מהל' מזקי ממון הלכה ג סמג עשין קח טוש"ע ח"מ סי' שלו סעיף ג:
כו ס מיי' שם הל"ה טוש"ע שם סעיף ה:

מוסף רש"י

העושה מלאכה במי חטאת. שקל כנגדן משקולות, ופרה וכל מעשה נפסלים במלאכה (לקמן צח.) מי חטאת דפרה אדומה וכן פרה עצמה נפסלין במלאכה, דכתיב (במדבר יט) אשר לא עלה עליה עול, ומי חטאת כתיב למשמרת למי נדה, ותניא בספרי מה ת"ל, שיכול אין לי שתהא מלאכה פוסלת אלא בפרה ומנין אף במים ת"ל למשמרת למי נדה, כלומר שיהיו משומרות לכך ולא לדבר אחר (גיטין נג.). פטור מדיני אדם. לשלם ולחייב בדיני שמים. פורענות לשלם לרשעים שנתכוין להפסיד את ישראל (שם). נשברה כדו כו' וחייב בדיני שמים. משום דלא סליק (לעיל כט.).

פשיטא כיון דאפקוה קיימא לה ברשותייהו לכל מילי. נהוליאוה לגזלה מיירי מתני׳ כדמוקי לה בירושלמי וא״מ ומגליה דקיימא ברשותייהו אפי׳ להתחייב על מה שהיא מזקת דאהכי קאי דקתני וילאתה והזיקה לליכא למימר דכי היכי דמסרה לשומר חנם והשואל נכנסו תחת בעלים ה״ה גזלן דלגמא שומר הוא דמחייב אבל גזלן לא דמגיו דברים שהשומר חייב והגזלן פטור שהרי בכחשה בהמה הכחשה דהדרא ובפירות שהרקיבו מקלת מוכח בהגוזל קמא (לקמן ד׳ לח:) דגזלן אומר לו הרי שלך לפניך משום דלא חשיב שינוי ולא קנינהו ופטור אפילו בפשיעה דלא קבל עליו שמירה אבל שומר כיון שמתחייב בכחשה דלא הדר ובהרקיבו כולם אם נעשו בפשיעה כמו כן יתחייב בכחשה דהדרא ובהרקיבו מקלתם כיון דקבל עליו שמירה דלמה לא יתחייב זה כמו זה שאין השומר קונה בשינוי ואפילו שואל דקי״ל דאף לשואל שמין כדרב כהנא ורב אסי (לעיל ד׳ יא.) ואין לומר דמתחייבי לפי שאינן יכולין לקיים בה מצות השבה דמשתלם מגופו דנשן ורגל אייר מתני׳ ויש כאן השבה מעליא כשמחזירים אותה לבעלים וי״ל דסברא הוא דגזלן נכנס תחת הבעלים דכיון שהוליא מרשות בעלים שהיו חייבין בשמירתה ואין הבעלים יכולים לשומרה לפי שנגזלה מהם יש על הגזלן לשומרה לענין מזקין אקרו בעלים כל מי שבידו לשומרה ולא דמי לתפסו ניזק לר״ע (לעיל ד׳ לו:) דאפי׳ שומר חנם אינו על חלק חבירו דשותף אין מתכוין להחזיק רק בשלו ואינו בא להוליא חלק חבירו מרשותו כמו גזלן ועוד כיון דגזלן קמה ליה ברשותיה גם לענין חוטין יש לחשב בעלים יותר משותף והכי משמע לישנא דקמה ברשותייהו לכל מילי (א) מה שהוא ברשותו לכל מילי יש לו להועיל כאן:

המעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו חייב. ואע״פ שאין הבהמה שלו חייב מטעם שן ורגל דאע״ג דכתיב בעירה כדיליה חשיבא הואיל והוא עשה כמו מדליק פשתנו של חבירו בגרו של חבירו אבל אין לפרש דמחייב מטעם אש דברי הזיקא והוי כאילו נותן לשם אש ואע״ג דפטרינן נותן סם המות לפני בהמת חברו שאני התם או משום דלא עבידא לאכלה או משום דה״ל שלא תאכל כדאמר לעיל (דף מז:) דא״כ מטעם זה ה״ל להתחייב [א] אפילו ברה״ר ולא משמע בשום דוכתא דלחייב ברשות הרבים שן אפילו מקרב בהמתו אצל הפירות ומעמידה עליהו: **הכישה אמרת לן.** ותחילה היה סובר דמעמיד בהמה היינו שמחזיק בידו האפסר ומוליכה ממש על הקמה ומעמידה שם ולהכי הוה פשיטא טפי: **וליסטים** נמי שהכישוה. לגזלה מיירי כדמוקי לה בירושלמי ולא חשיב לה מילתא דפשיטא כמו שהיה חושב המקשה ולא חייש לפרש למה אין פשיטא לפי שקל להבין: **בההיא** הנאה דלא קבעי למיתב ריפתא לעניא. משום דעוסק במצוה ודוקא בשעה דמתעסק בה כגון שוטה לצורכה או משום עסק שצריך לה לאבידה אבל בשביל שאבידה בביתו לא יפטר מלמיתב ריפתא לעניא כיון שיכול לקיים שתיהם כדמוכח בסוכה (דף כה. ושם) (ב) דלא נפקא לן מקרא דעוסק במצוה פטור מן המצוה [ב] אלא דוקא היכא שאינו יכול לקיים שתיהם וסברא הוא דאטו אדם שיש לו תפילין בראשו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו יפטר מן המצות ועוד דבפרק אין בין המודר (נדרים לג:) אמר דפרוטה דרב יוסף לא שכיח ואי פטרת ליה כל זמן שהאבידה בביתו שכיח ושכיח הוא פסק ר״ח וה״ג להלכה כרב יוסף משום דאמרינן באין בין המודר (שם) דכ״ע אית להו פרוטה דרב יוסף ואפילו מאן דשרי למודר להחזיר אבידה לא שרי אלא משום דפרוטה דרב יוסף לא שכיח ואור״י דאינה ראויה כלל דגם רבה מודה לרב יוסף דעוסק במצוה פטור מן המצוה אלא דס״ל דלא נעשה שומר שכר בכך ומ״מ הוא נהנה לכך אסור למודר אבל לא הוה שומר שכר ואין לדקדק נמי בשמעתין דהלכה כרב יוסף דמשני רב יוסף לעולם בגינתו המשתמרת וקמ״ל דלא בעלים כדרבי אלעזר והכי מוקי לה סוגיא דאלו מציאות (ב״מ ד׳ כט. ושם) כי נראה דרבה קבלה מרב יוסף דקרא כדר״א אתי ורבה נמי שהיה מדקדק מתחילה דכשומר חנם דמי לא משמע ליה קרא אלא אסמכתא בעלמא דהא טעמא משום דמאי הנאה קא מטי ליה כדלעיל ולא פליגי רבה ורב יוסף אלא בסברא בעלמא וה״פ דההיא דאלו מציאות (שם ד׳ לא.) אי דמנטרא לרבה כדאית ליה מפשיעה לרב יוסף כדאית ליה מגניבה ואבידה פשיטא דלהא לא צריך קרא [ג] וגראה לר״י דהלכה כרבה בכל מקום לגבי רב יוסף בר משדה עגין ומחלה כדאיתא במי שמת (ב״ב ד׳ קמג:) ואין לפרש דהיינו דוקא בבבא בתרא כמו שיש מפרשים מדאמר במי שאחזו (גיטין ד׳ עד: ושם) (ג) ותסברא והא קי״ל כרבה ובהא אין הלכה כרשב״ג ואין לומר דשמא בההיא מילתא קיימא לן דהלכה כרבה דהוה ליה למימר והא קי״ל בהא הלכתא כרבה כדאמר ובהא אין הלכה כרשב״ג ועוד דבפרק המפקיד (ב״מ מג.) גבי מפקיד מעות אצל שולחני מותרים ישתמש בהן (ד) (לרורים לא ישתמש בהן) לפיכך אם אבדו חייב באחריותם קאמר רב נחמן דקי״ל כוותיה בדיני גאנסו לא דמשום שהתירו לו חכמים להשתמש בהן אינו נעשה רק שומר שכר א״כ באלו מציאות (שם דף כט.) גבי מה יהא בדמים רבי טרפון אומר ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן לא הוי אלא ש״ש כמו שאמר שם לרבה ואין לומר דהתם מודה רב נחמן דחייב באונסין משום היתר תשמיש משום דבלאו הכי היה שומר שכר שהיה שומר אבידה דאין זה סברא דמשום שני (ה) סברות דפטור מלמיתב ריפתא לעניא ועוד דמותר להשתמש לא יעשה בשביל כך שואל אלא ש״ש בעלמא ועוד יש להביא ראיה דהלכתא כרבה מדמוקי סתמא דגמרא (ו) מתניתין דהאומנין (ב״מ דף פ:) הלוהו על המשכון שומר שכר מחוורתא דלא כרבי אליעזר דאמר במלוה חבירו על המשכון ואבד יאבע ויטול מעותיו ולרב יוסף הו״מ לאוקמה אפילו כרבי אליעזר דלמסקנא מוקי כולהו אליבא ופלוגתייהו במלוה אי מצוה קעביד אי לא פי׳ שצריך למשכון להשתמש בו ופוחת לו והולך מהלוואתו כך פירש התס בקונטרס וא״כ הו״מ לאוקמה מתניתין באין צריך למשכון דכ״ע מצוה

פשיטא כיון דאפקוה קיימא לה ברשותייהו לכל מילי לא צריכא דקמו לה באפה כי הא דאמר רבה אמר רב מתנה אמר רב [א]המעמיד בהמת חברו על קמת חבירו חייב מעמיד פשיטא לא צריכא דקם לה באפה אמר ליה אביי לרב יוסף [ב]הכישה אמרת לן [ג]ולסטים נמי דהכישוה: מסרה לרועה נכנס הרועה כו׳: אמרי תחתיו דמאן אילימא תחתיו דבעל בהמה תנינא חדא זמנא [ד]מסרו לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר כולן נכנסו תחת הבעלים אלא תחתיו דשומר ושומר קמא אפטר ליה לגמרי לימא תיהוי תיובתא דרבא [ה]דאמר רבא שומר שמסר לשומר חייב אמר לך רבא [ו]מאי מסרו לרועה לברזיליה דאורחיה דרועה למימסר לברזיליה איכא דאמרי מדקתני מסרה לרועה ולא קתני מסרה לאחר ש״מ מאי מסרה לרועה מסר רועה לברזיליה דאורחיה דרועה למימסר לברזיליה אבל לאחר לא לימא מסייע ליה לרבא דאמר רבא [ה]שומר שמסר לשומר חייב אמרי לא דלמא אורחא דמילתא קתני והוא הדין לאחר: איתמר [ז]שומר אבידה רבה אמר כשומר חנם דמי רב יוסף אמר [ח]כש״ש דמי רבה אמר כשומר חנם דמי מאי הנאה קא מטי ליה רב יוסף אמר כש״ש דמי [ט]בההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הוי כש״ש איכא דמפרשי הכי רב יוסף אמר כש״ש דמי כיון דרחמנא שעבדיה בעל כורחיה הלכך כש״ש דמי (סימן החזירה לעולם השב חייא אמרת נשבר שכר) איתיביה רב יוסף לרבה

החזירה

כיון דאפקוה. איכא משיכה ושינוי רשות דהוי קנויה לכל מילי: **דקמו לה באפה.** שלא משכוה אלא עמדו בפניה לכל לד שלא תלך אנה ואנה אלא אלא לקמה לאכול: **מעמיד.** משמע שאוחזה בידו ומוליכה לקמה: **הכישה.** במקל אמרת לן בההיא דהמעמיד ומשוה הכי מיתייב: **ולסטים נמי דהכישוה.** במקל ואשמועינן מתני׳ דהכישה במקל זו היא משיכה: **אלא אתחיו דשומר.** והכי משמע מסרה שומר לרועה נכנס הרועה תחתיו ואזלי בעלים ומשתעו דינא בהדי שני והראשון מסתלק: **שומר שמסר לשומר חייב.** אפילו באונסין דאמר ליה מפקיד את מהימנת לי בשבועה אינו לא מהימן לי בשבועה שנאנסה בפ׳ המפקיד (ב״מ לו:): **לברזיליה.** לתלמידו: **שומר אבידה.** הכניס אבידת חבירו לביתו דכתיב ואספתו אל תוך ביתך וגו׳ (דברים כב): **דלא בעי למיסב רפתא לעניא.** דהעוסק במצוה פטור מן המצוה מובלכתך בדרך (ד) נפקא לן במס׳ סוכה (ד׳ כה.):

(א) לעיל מד:, (ב) לעיל יח: ב״מ לו:, (ג) ב״מ כט. פב. שבועות מד. נדרים לג:, (ד) [דברים ו), (ה) [ד״ה שלוחי], (ו) [ד״ה הא], (ז) [עי׳ ב״מ מג.], (ח) מהרל״ם בשם מה׳ שבגא הגיה דמלת סברות ל״ל שכירות, (ט) [נב״מ פב.]

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה פשיטא וכו׳ דמה שהוא ברשותו:

הגהות הגר״א

[א] תוס׳ ד״ה המעמיד כו׳ אפילו בהה״ר כו׳. נ״ב אבל הרשב״א פסק דחייב: [ב] ד״ה בההיא כו׳ אלא דוקא כו׳. נ״ב והגא״ר (פ״ב דסוכה וע״ש בר״ן) וש״פ כתבו דבשעה שעוסק אפילו יכול לקיים שתיהם פטור ע״ש: [ג] באד״ה וגראה לר״י דהלכה כו׳. נ״ב וריי״ף ורמב״ם חולקין ע״ז:

מוסף רש״י

כולן נכנסו תחת הבעלים. מתחייבין בנזקין כבעלים (לעיל מד:). **שומר אבידה.** שמצא אבידה והכניסה אל תוך ביתו כדכתיב ואספתו אל תוך ביתך (ב״מ פב.). **רבה אמר כשומר חנם דמי.** ואינו חייב אלא בפשיעה (ב״מ כט.). **רבי יוסף אמר כשומר שכר דמי.** שכר מצוה (שם ושבועות מד:).

עין משפט נר מצוה

כז א ב מיי׳ פ״ד מהל׳ גזקי ממון הלכה ג וע״ז בהשגות וכמ״מ סמג עשין סח טוש״ע ח״מ סי׳ שלה סעיף ג:

כח ג מיי׳ שם סמג שם טור ש״ע ח״מ סי׳ שלו סעיף ג:

כט ד ה מיי׳ שם הל׳ יא טוש״ע שם ס״ט:

ל ו ז מיי׳ פי״ג מהלכות אבילה הלכה י סמג עשין עד טוש״ע ח״מ סי׳ רסז סעיף טז:

מסורת הש"ס

ה) [תוספתא דב"מ פ"ב], ב) [תוספתא שם], ג) [לקמן קיח:], ד) ב"מ לח. ע"ש (חולין פז.), ה) ב"מ לח., ו) לקמן סג. קו:, ז) [ב"מ כב. לה.], ח) [לקמן עט:], ט) [שמות כב], י) [רש"ל מש"ז],

תורה אור השלם

1. לא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ:
דברים כב א

הגהות הב"ח

(א) גב' דשכיח דעייל ונפיק: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' פי' שאינה משתמרת אלא ברוח מלויה:

הגהות הגר"א

[א] גב' א"ל מודינא כו'. ב"ב וגירסת הרמב"ם (א"ל) ההוא (בבע"מ) כו' וכ"ל דמייני ג"כ ממקום שהחזירה אבל הרא"ש כתב כגירסא שלנו (ועבהגר"א סימן רסז ס"ק ה' ומש"ש ועוד דקאמר משמע דידוע דמשתעי בב"מ היאך פשיטא ליה כ"כ. עיין בתוספתא פ"ב דב"מ המולא בהמת חבירו חייב כו' לעולם כו' ועתוס' כאן ד"ה לעולם כו') (ומ"ש רש"י ד"ה החזירה לאבידה ל"ד ד"ל דקאי אבהמה):

החזירה. לאבידה: למקום שיראנה. בעליה: שומר חנם פטור מגניבה ואבידה ושומר שכר חייב בפ' השואל (ב"מ דף לד:): **שחרית.** שכיח אינים בביתיה אבל בצהרים מצוי במלאכתו בשדה: **עד שיחזירנו לרשותו. של בעלים: מאי לעולם לאו אפילו.** הניחה מונח בביתו וקתני חייב: **מודינא לך.** באבידת בעלי חיים דחייב המונח בגניבה ואבידה ולאו משום שכר מצוה אלא משום דגניבה ואבידה דילהו פשיעותא היא: **דיון דנקטו נגרי ברייתא.** כיון שראה שמלומדות הן לצאת בעי נטירותא יתירתא ואפי' הוי שומר חנם חייב אבל שומר אבידה דמטלטלי פטור מגניבה ואבידה: **נגרי.** פשיעות: **השב.** השבה מעלייתא משמע: **לגינתו ולחורבתו מנין.** דסגי ליה למונא בהשבתו לגינתן דבעלים: **הכל צריכין דעת בעלים.** גונב וגוזל או אחד מארבעה שומרין שהחזירו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר באחריותן: **טענת גנב.** לפטור עצמו ע"י גנב שטוען בגנבה הימנו האבידה שמצאתי ונמצא שבידו הוא משלם תשלומי כפל כגנב עצמו דדרשינן בפרק מרובה (לקמן דף סג:) ואם לא ימצא הגנב) אם לא ימצא כמו שאמר אלא הוא עצמו גנבו וכתיב בתריה ישלם שנים אי אמרת בשלמא שומר אבידה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דהוי בעי למפטר נפשיה בטענת גנב: **קרנא בעי שלומי.** מעיקרא כי טעין בגנבה הוה מחייב נפשיה לשלומי קרנא: **טענת לסטים מזויין.** גנב מזויין נטל הימנו בחזקה דקא פטר נפשיה בטענת אונס: **לסטים מזויין גזלן הוא.** ובטענת אונס פטר נפשיה וכפל בטוען טענת גנב הוא דכתב ביה רחמנא (דכתיב) וגונב מבית האיש (שמות כב): **גנב הוא.** ומשלם כפל וכן הפוטר עצמו בטענת לסטים מזויין. ולענין חיוב לא מיחייב שומר שכר עליה אם אמת אתו דהא אנים: לא

מלוה קעביד ולכל הוי כשומר שכר והא דבעי לאוקמא פלוגתייהו בדרבה ורב יוסף והוי רבה כר"ש שהוא שמותי ועוד קאמר לימא דרב יוסף תנאי היא ומסיק דרב יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבה ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כר"ש ולא כרבי עקיבא דאי לרבי עקיבא ודאי הוי שומר שכר אי אפשר לומר כן דעל כרחך לרבה אפי' לרבי עקיבא שומר חנם הוי דבאלו מציאות (ב"מ דף כט. ושם) לרבה לא הוי לרבי טרפון דמתיר להשתמש אלא שומר שכר א"כ לר"ע לא הוי אלא שומר חנם לכך נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגתייהו בשומר אבידה אלא יאמר דלכולי עלמא שומר חנם הוי ופלוגתייהו בדשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אבד קנתא דמגלא אבד אלפא זוזי ור"ש ליה דשמואל ורב יוסף כי מוקי פלוגתייהו בדשמואל לא קאי רבי אליעזר כוותיה שהוא פוטר את המלוה באבידה אף מדמי המשכון ולכך מוקי פלוגתייהו בשומר אבידה והוי כר"ע וקאמר לימא דרב יוסף תנאי היא דרבה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגתייהו בדשמואל ומסיק דכולי עלמא אית להו דרב יוסף כו' והא דתנן בשבועות (ד' מג. ושם) סלע הלויתי עליו ושתים היה שוה דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאבד מיירי שאבד בפשיעה לרבה דאמר שומר חנם הוי:

לא ממקום שהחזירה. ואפילו שומר חנם חייב דפושע הוא:

לעולם הוא חייב עד שיחזירנה כו'. היא סיפא דברייתא דלעיל בתוספתא דב"מ (פ"ב ע"ש) ולהכי דייק מינה שפיר דחייב בגניבה ואבידה קאמר: **אמר** ליה מודינא לך בבעלי חיים דכיון דנקטי להו נגרי ברייתא כו'. וכגון שנגנבה באותו ענין שנגרי ברייתא גרמו לה להגנב ולעיל לא אסיק אדעתיה האי שינויא דהשתא מצי למימר דנגנבה או שאבדה דלעיל מביתו קאמר אי נמי הך סיפא אאבידה דוקא קאי שניגרי ברייתא גרמו לה להאבד אבל לענין גניבה פטור שאין גורמין לה ליגנב ומשום הכי בריש דקתני בהדיא נגנבה לא מצי לשנויי הכי:

אלא לגינתו שאינה משתמרת. פי' (ב) אלא ברוח מלויה וש"מ כשומר חנם דמי דכלתה שמירתו: **קרנא** בעי לשלומי. וכיון שחייב עצמו לשלומי בשויו אפילו נמצא שגנבו פטור מכפל: **כגון** שטענו טענת לסטים מזויין. תימה אמאי מוקי לה בלסטים מזויין ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטענו טענת גניבה באונס שנגנבה ממנו באונס גדול כגון ששמר כספים בחפירה בקרקע שאי אפשר לגנבם אלא במחילות תחת הקרקע דהוי אונס כלסטים מזויין או אם בא עליו חולי של טירוף הדעת או שינה נפלה עליו באונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטר בסוף הפועלים (ב"מ דף לג:) על בעידנא דעייל אינשי או דנס בעידנא דניימי אינשי משכחת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דעייל או בעידנא דניימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם מ"מ משכחת כדפריש"ת ומיהו איכא למימר דהכא לא חיישי כיון דמשני שפיר בלסטים מזויין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אברייתא דפריך לא אם אמרת הוה מצי למימר נמי וליטעמיך דגזלן הוא אכתי תקשי לך דמצינו שומר שכר משלם כפל בטוען טענת גנב באונס אך בההוא ק"ו דאין עליו תשובה קשה דבפרק השואל (ב"מ דף לה.) מסיק עלה דקסבר האי תנא לסטים מזויין גזלן הוא ומה בכך אכתי יש עליו תשובה דמה לשומר שכר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב באונס ואין לומר דכיון דגניבה באונס לא שכיח לא חשיב פירכא אבל לסטים מזויין שכיח טפי דבכמה מקומות פריך מחומרות דלא שכיחי ועוד אע"ג דלא שכיח יכול לטעון כן ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר שכר בגניבה וסתם גניבה קרובה לאונס כדאמרינן בהשואל (שם) סברא הוא דבכל ענין שתהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו באונס גמור ואף על גב דבלסטים מזויין דהיינו שבויה דקרא פטר בו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודוחק [ועי' תוס' ב"מ מב. ד"ה אמר שמואל]:

לא

[ו] החזירה למקום שיראנה אינו חייב לטפל בה נגנבה או אבדה חייב באחריותה מאי נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו ואבדה מביתו לא ממקום שהחזירה והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני [א]החזירה שחרית למקום שיראנה [ח] ושכיח דעייל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא שכיח דעייל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה חייב באחריותה איתיביה [ט]ב[ב]לעולם הוא חייב עד שיחזירנה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שכר דמי [א] א"ל [ג]מודינא לך בבעלי חיים דכיון [ד]דנקטי להו ניגרא ברייתא בעי נטירותא יתירתא איתיביה רבה לרב יוסף [1]השב [ז]אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו אילימא לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבתו שאינה משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל [ד]לעולם לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים כדרבי אלעזר [ט]דא"ר אלעזר [י]הכל צריכין דעת בעלים [יא]חוץ מהשבת אבידה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אבידה כשומר חנם דמי והא [יב]אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [יג]הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שכר הוי אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן [יד]כגון שטוען טענת לסטים מזויין א"ל [טו]ליסטים מזויין גזלן הוא א"ל שאני אומר [טז]לסטים מזויין [יז]כיון דמיטמר מאינשי גנב הוא איתיביה לא

עין משפט נר מצוה

לא א ב ג ד מיי' פי"ח מהל' גזילה ואבידה הלכה יד טו ועיין במ"מ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ח:
לב ה מיי' פ"ד מהל' גניבה הלכה י ועיין שם ופ"ח מהלכות גזילה ואבידה הלכה ח סמג עשין עח טוש"ע ח"מ סי' שנה סעיף ח:
לג ו מיי' פי"ח מהלכות גזילה ואבידה הל' טז סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ח:
לד ז ח מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' ד (וטוש"ע ח"מ סי' שנג):
לה ט מיי' שם פ"ח הל' ג סמג עשין עח (טוש"ע ח"מ שם):

מוסף רש"י

לגינתו ולחורבתו מנין. דהויא השבה ופטור (ב"מ לא.). דלא בעינן דעת בעלים. לומר לו שמור פרתך שהחזרתיה לגינתך שמצאתיה אובדת (שם). הכל צריכין דעת בעלים. גנב גזלן וד' שומרים שהשיבו צריכים להודיעו, ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים באחריותן, דכיון דידע שאבדה ולא ידע שהושבה, לא מהר בה ולא מצילה (שם). הטוען טענת גנב באבידה. מוצא אבידה שטוען נגנבה הימני לאחר שמצאתיה (לקמן סג:).

לא אם אמרת בשומר חנם. נראה דקאי אהא דבעי למילף בשלהי המפקיד (ב"מ דף מא: וסס) מ) שליחות יד בשומר שכר משומר חנם אע"ג דשומר שכר מתחייב קרנא בלא שבועה קסבר האי תנא כפילא בשבועה עדיפא מקרנא בלא שבועה ותימה להאי תנא מנלן דפרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם ושניה בשומר שכר איפוך אנא דבפרק השואל (שם דף נד:) לא קיימא לן אלא משום דקרנא בלא שבועה עדיפא ועוד קשה דבסמוך גבי ק"ו שאין עליו תשובה דפריך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל כו' כלומר ולכך דין הוא שיתחייב בגניבה ואבידה אדרבה כיון דחמור הוא ה"ל לומר שלא יתחייב כדי שיתחייב כפל וי"ל דהא פשיטא דעדיפא חומרא דקרנא בלא שבועה מחומרא דכפילא בשבועה דמי יודע שיבא לידי כך ולכך יש לנו להעמיד פרשה שניה שחייב קרן בגניבה בשומר שכר שהוא חמור ופרשה ראשונה שפטור בשומר חנם דדבר פשוט הוא שזה חמור מזה אבל לעשות פירכא על ק"ו שפיר פרכינא מכפל אע"פ שהוא חומרא קטנה כיון שאין בלמד אע"פ שיש בלמד חומרא אחרת חמורה ממנה והאי תנא דבסמוך דקסבר קרנא בלא שבועה עדיף מכפילא בשבועה ס"ל דאפי' פירכא אין לעשות ממנה מפני שזה קולתו גרמה לו שמתחייב בכפל וזה חומרתו גורמת לו שפטור מכפל וכה"ג איכא בריש ב"מ (דף ד. וסס) גבי ר' חייא תורת הזמה לא פריך: **נמצא ש"ש משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין.** אבל אי גזלן הוא ניחא דטוען טענת גזלן ונמצא שהוא בידו לא משלם כפל וא"ת אכתי נמצא ש"ש משלם כפל בטוען טענת גנב בבעלים ושמא אין שייך כפל בטוען טענת גנב בענין זה ואפי' שייך אין לחוש אי המ"ל ולטעמיך ולא קאמר: **קסבר האי תנא קרנא בלא שבועה עדיפא.** וא"ת ורב יוסף דס"ל לעיל אליבא דההוא תנא דלסטים מזויין מ) הוא וגם סובר אותו תנא כפילא בשבועה עדיף א"כ מנלן גניבה ואבידה בשואל דמשומר שכר לא יליף וכן יש להקשות לרבי יוחנן דאסיקנא לעיל אליביה דקסבר לסטים מזויין גנב הוא ובהמפקיד (ב"מ דף מא:) מוכח דקסבר כפילא בשבועה עדיפא בשמעתא דשליחות יד לריכה חסרון וכן סבר התם ר"א ובמרובה (לקמן דף עט: וסס) ס"ל דכי מיטמר מאינשי גנב הוא אע"פ שבעלים רואין ומסתמא ס"ל הכי בלסטים מזויין וי"ל דנפקא להו מוכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון כדמסיק בפרק השואל (ב"מ דף לה. וסס) ולאותה מסקנא לא נצטרך ק"ו של ברייתא זו והא דמייתי ליה התם היינו מקמי דתיקו ליה מוכי ישאל וילמד תחתון מעליון:

סברוה כר' יהודה דאמר שובר כנושא שכר דמי. משום דהכי ק"ל כסתם מתני' בפ' בתרא דשבועות (דף מט.) דקתני נושא שכר והשובר משלמים את הגניבה ואת האבידה ורבי ירמיה נמי אית ליה הכי בהמפקיד (ב"מ דף לו. וסס) מ) גבי פעמים ששניהם בחטאת כו' וביבמות בריש פרק אלמנה (ד' סו: וסס) מ) גבי כהן ששכר פרה מישראל דמסיק דנהי דמיחייב בגניבה ובאבידה ובהשואל (ב"מ דף נז.) נמי גבי מר בר חיננא אגר ליה כודנייתא לבי חוזאי וחייבינהו רבא ומסיק דנגנבה: **ואי בעית אימא כדמחליף כו'.** לא נ"מ מידי אלא לפי דבריו דבעי לאוקמא כר"י רוצה להשיב לו ובהאומנים (ב"מ ד' פ:) איכא הא"ג ואי בעית אימא כדמחליף רבה בר אבוה והתם יתיישב טפי שאומר כן כדי להעמיד התם מתני' כר"מ ושמא אגב שהביאו שם הביאו כאן: נ) **נפלה לגינה** ס) והזיקה משלמת מה שנהניה. [א] והוא שאינה יכולה לירד דא"כ אפי' נפלה משלמת מה שהזיקה דתחילתה בפשיעה וסופה באונס הוא וסיפא דקתני ירדה אורחא דמילתא נקט והוא הדין נפלה כיון שיכולה לירד:

לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל תאמר בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל ואי ס"ד לסטים מזויין גנב הוא נמצא בשומר שכר משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל הכי קאמר לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל [א]בכל טענותיו תאמר בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל אלא בטוען טענת לסטים מזויין איתיביה [1]ונשבר או מת [ב]אין לי אלא שבורה ומתה גניבה ואבידה מנין אמרת ק"ו ומה שומר שכר [2]שפטר בו שבורה ומתה [3]חייב בגניבה ואבידה [ד]שואל שחייב בשבורה ומתה אינו דין [ה]שחייב בגניבה ואבידה וזהו ק"ו שאין עליו תשובה ואי ס"ד לסטים מזויין גנב הוא אמאי אין עליו תשובה איכא למפרך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל קסבר האי תנא [ג]קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה לימא מסייע ליה [ו]השוכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר סברוה כרבי יהודה דאמר שוכר כנושא שכר דמי ומדקתני ואמר הריני משלם ואיני נשבע מכלל דאי בעי פטר ליה נפשיה בשבועה ה"ד כגון דקא טעין טענת לסטים מזויין וקתני ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר ש"מ לסטים מזויין גנב הוא אמרי מי סברת כר"י דאמר [ז]שוכר כנושא שכר דמי דלמא כר"מ ס"ל דאמר [ח] שוכר כשומר חנם דמי איבעית אימא כדמחליף רבה בר אבוה ותני [ט]שוכר כיצד משלם ר"מ אומר כשומר שכר ר"י אומר כשומר חנם רבי זירא אמר הכא במאי עסקינן בטוען טענת לסטים מזויין ונמצא לסטים שאינו מזויין: נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית: אמר רב [י]בנחבטה אבל אכלה אפילו מה שנהנית אינה משלמת לימא רב לטעמיה [כ]דאמר רב היה לה שלא תאכל אמרי הכי השתא אימור דאמר רב התם היה לה שלא תאכל היכא דאיתזקא היא דמצי א"ל מריה דפירי לא משלמנא היה לה שלא תאכל לאזוקי היא אחריני דפטירה לשלומי מי אמר אלא לא

לא אם אמרת בשומר חנם כו'. מתניתא היא [ל]ולא ידענא היכא תניא]: **בכל טענותיו.** כלומר כל טענות שעל ידי גנב בין מזויין ובין שאינו מזויין דהא שומר חנם פטור בגניבה ואבידה הלכך כשנמצא שקרן משלם כפל: **תאמר בשומר שכר שאינו משלם כפל.** בטענת גנב שאינו מזויין אפי' נמצאת בידו דהא מעיקרא לא הוה פטר נפשיה מקרנא: **אין לי.** שיהא שואל חייב: **אלא בשבורה ומתה.** שהן אונס: **שפטר בו שבורה ומתה.** דכתיב ביה ומת או נשבר או נשבה וכתיב בתריה שבועת ה' תהיה בין שניהם (שמות כב:): **חייב בגניבה ואבידה.** דכתיב ביה [שם] אם גנב יגנב וגו': **מה לשומר שכר כו'.** תאמר בשואל שאין בו כפל לעולם דהא מיחייב באונסין דכתיב ונשבר או מת וכי נמי טעין לסטים מזויין נטלו הימנו הוה מיחייב נפשיה בקרנא ומי שאינו בא לגנוב את הקרן לא ישלם כפל: **קסבר האי תנא.** דונשבר או מת: **קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה.** שואל עדיף שמתחייב בשבורה ומתה בלא שום שבועת שקר משומר שכר שפטור עליהן ואע"פ שיש בשומר שכר כפל בטוען טענת לסטים מזויין אין זה חומר דכפל אינו בשומרין על שיבא לשקר שנגנבה הימנו ואח"כ באו עדים בפרק מרובה (לקמן דף סג.) הלכך קנסא משום שבועה הוא דקנסיה רחמנא: **מסייע ליה.** לסטים מזויין גנב הוא: **ואיני נשבע.** דאי בעינא משתבע דנגנבה מפטרינא: **נשוכר.** דכיון דשילם נמצאת הגניבה שלו: **סברוה.** רבנן דבעו לסייעיה לרב יוסף מהא ר"י היא דאמר שוכר כשומר שכר דמי בהשוכר את הפועלים (ב"מ לג.) ומתחייב בגניבה: **ומדקתני.** אינו נשבע מכלל דאי בעי אשתבועי דנגנבה כדקטעין הוה מפטר והיכי דמי דמפטר הא מיחייב בגניבה אלא ודאי דקטעין לסטים מזויין גנבה בחזקה וקתני דכי נמצא אותו לסטים משלם כפל: **שוכר כשומר חנם דמי.** ובגנב שאינו מזויין הוה פטר נפשיה מעיקרא: **ואי בעית אימא.** לעולם ר"י היא ובגנב שאינו מזויין: **וכדמחליף רבה בר אבוה.** בהשוכר את הפועלים [שם]: **ר' זירא אמר.** לעולם כשומר שכר דמי ואפי' הכי לא תסייעיה דהאי דקתני כפל בלסטים שאינו מזויין קאמר וקתני רישא אינו נשבע מכלל דאי בעי פטר נפשיה (ג) במאי עסקינן בטוען טענת לסטים מזויין הלכך אי בעי איפטר וכשנמצא הגנב נמצא שאינו מזויין ובר כפל הוא: **אמר רב.** האי דקתני מה שנהנית משלמת שנחבטה קאמר כשחבטה (ד) על התבואה שיקעתן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקחה מקרקע: ופרכינן **אכל אכלה אפי' מה שנהניה לא משלמת.** בתמיה: **לימא רב לטעמיה דאמר.** גבי הכנים פירותיו לאחר חבירו שלא ברשות בשור שנגח את הפרה (לעיל דף מז:) דקתני הוזקה בהם בהמה של בע"ה חייב בעל הפירות ואמר רב כשהוחלקה בהן שנו אבל אכלה והתריזה פטור המכניס דהוה לה שלא תאכל והכא נמי אמר בעל הבהמה בירידתה אנוסה היא שהרי נפלה ובאכילתה היה לה שלא תאכל ומה אני יכול לעשות: לא

מסורת הש"ס

מ) ב"מ לה., ב) [ב"מ מא: לד.], ג) שם לד., ד) [לעיל מה:], ה) לעיל מה: ב"מ פ: לג. לה: שבועות מט:, ו) לעיל מז:, ז) בכ"א: כשנתבטה, ח) ד"ה קרנא, ט) ל"ל גנב הוא וגם ס"ד דכפילא כל"ל רש"ל, י) [ד"ה וכ"ל], כ) [ד"ה שוכר], ל) [ד"ה דמחייב], מ) [שיך למתני' לעיל נה:], נ) [ל"ל והניח],

תורה אור השלם

1. וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבַּר אוֹ מֵת בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שָׁלֵם יְשַׁלֵּם: שמות כב יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' שוכר כשומר חנם דמי. נ"ב אע"ג דרבה המיב לעיל דמודה בבעלי חיים אף שהוא ש"מ דחייב בגניבה כיון דאנקטה נגבי בחייתא מ"מ הייגו דוקא שנגנבה באותו ענין שנגבי בחייתא גרמו כו' כדכתבו תוס' לעיל ע"א ד"ה ל"ל מודינא לך כו' ע"ש: (ב) רש"י ד"ה רבי זירא וכו' פטר נפשיה הכא במאי:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה לא אם אמרת וכו' ולא ידענא. ע' ברכות דף כ"ה ע"ב רש"י ד"ה מאן שמעת ליה:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה נפלה כו' והוא כו'. נ"ב והרלב"ד מולק על זה וכתב דאין זה פשיעה וכי יאחזנה בזנבה כו':

מוסף רש"י

שכן משלם כפל בטוען טענת לסטים מזויין. דלענין מיפטר בתשלומין הוי אונס וטוען טענת גנב הוי לענין כפל אם נשבע ונאו עדים שהיא אנלו, תאמר בשואל שאינו בא לידי כפל, דכי טעין ואמר לסטים מזוין בא עלי וגזל, מחייב את עצמו בקרן (ב"מ צה.). **קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה.** אין זו תשובה, דקרנא דמחיינת ליה לשואל מכי טעין לסטים מזוין גזלה ואפילו לא נשבע לשקר, עדיפה להיות חמורה משומר שכר הבא לידי כפל אם כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן (שם). **השוכר פרה מחבירו ונגנבה.** אע"פ שהשוכר חייב בגניבה ואבדה, מכל מקום אם רוצה לשקר ולישבע היה נפטר בשבועה, הלכך כי אמר נגנבה וחייב עצמו בקרן נקנה לו הכפל (ב"מ לד.). **שוכר כנושא שכר דמי.** הואיל ולהנאתו הוא אצלו, אע"פ שנותן שכר פעולתו שומר שכר הוא, דאי לא יהיב שכר הוי שואל וחייב באונסין, השתא דיהיב ליה אגרא לא הוי שואל והוי שומר שכר (ב"מ פ:). **שוכר כשומר חנם דמי.** דקא יהיב אגר מלאכתו ואינו נוטל שכר על שמירתו (שם).

לא מבעיא אכלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע בשמירתה דהא נהנית: **אבל נחבטה.** דאפי' בהיא הזיקא אנוסה הואי: **אימא.** האי בעל השדה מבריח ארי מנכסי חבירו הוא שהגיל את בהמת חבירו שלא נחבטה בקרקע ומצוה הוא דעבד ומידי לא נשקול קמ"ל: **שהוחלקה במימי רגליה.** מהה"ר לגינה דאונסא דלא סלקא אדעתיה הוא: **לא שנו.** דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: **אלא.** שאכלה מיד באותה ערוגה שנפלה שם דכיון דאונסה היא בנפילה אנוסה היא נמי באכילתה דכיון דחזיא לתבואה תותה לא מוקמה אנפשה: **אבל.** הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה: **לא תימא עד שהלא נדעת.** שידעו הבעלים שילאת: **ותחזור נדעת.** שלא נעל בפניה כראוי: **אלא כיון שילאת נדעת.** שידעו ביציאתה: **אף על גב שחזרה שלא נדעת.** דהשתא לא סגי לה בשמירה פחותה דאמר ליה כיון דילפא כו': **תחלתו בפשיעה.** בלאו לידה היה לו לשומרה שלא תכנס ותאכל: **וסופו באונס.** לא היה יודע שתלד:

ולאסטמורי

לדעת ותחזור לדעת אלא [ה]כיון שיצתה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת מ"ט דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשתמטא להתם רהטא: ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר [ו]תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מי אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה

ולאסטמורי

א"נ מבריח ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. ולא"ת והרי פורע חובו דמשביעין ליה מבריח ארי ברים אין בין המודר (נדרים ד' לג.) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פי' מבריח ארי מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' לית ליה פסידא כמו פורע חובו דמשיב מבריח ארי האי שלא מדעתו א"ג מבריח ארי מנכסי חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא חבירו מכריחו להבריח ארי מעדרו לית ליה פסידא למבריח האי לית ליה פסידא וכיון דאיכא תרתי שלא מדעתו ולית ליה פסידא לא חשיב מבריח ארי אבל מדעתו אפי' לית ליה פסידא או שלא מדעתו ולית ליה פסידא חשיב מבריח ארי ואין נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף השוכר [את] הפועלים (ב"מ לג:) אמר דשומר חנם שהיה לו לקדם ברועים ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר חנם בחנם וש"ש בשכר ומסיק דחזר ונוטל מב"ה ומשמע דשומר חנם לא מחייב לקדם בשכר אבל כ"ש אם קדם בשכר דשפיר עבד ונותנים לו מה שהוציא ומסתברא דה"ה איש דעלמא שאינו שומר וגם שכר עצמו נוטל ואין סברא לחלק בין רועה עצמו שמוטל עליו להתעסק ולשמור לאיש דעלמא ועוד אמרינן בהגוזל בתרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר חמורו וחמור חבירו והניח שלו והציל של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו מיהא שקיל ולא אמרינן מבריח ארי בעלמא הוא וכן משיב אבידה שנותנין לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף לא: ושם) לא אמר דליהוי כמבריח ארי בעלמא ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישיב אבידתו של חבירו אבל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"י זה דהא הכא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מבריח ארי ולא היה נוטל כלום אעפ"י שהוא מציל חבירו מן ההפסד לא עשו תקנה וגרשה לר"י דמבריח ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר ברור שיבא לידי הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא כאן האריה אם לאו ואין מצילו אלא מדאגה ומן הפחד שדואג שמא יבא אבל אם הדבר ברור שיבא לידי הפסד ולידי דריסת האריה או מציל מפי האריה עצמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו והך דשמעתין מיירי שהצילו ירקות מצער בעלמא שאין בעל הבהמה רוצה שתחבט בהמתו בארץ ותצטער אע"פ שלא היו דמיה נפחתין בכך ולכך היה נחשב מבריח ארי אי הוה מדעתו ופורע חובו אין מצילו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נתחייב לו ואינו מצילו אלא מצער בעלמא וחשיב מבריח ארי א"נ כדמפרש טעמא בירושלמי דכתובות (פי"ג) ובנדרים (פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחיל לי ואפי' במשכון מפייס הוינא ליה ויהיב לי משכוני ואפי' בב"ח דוחק עצמו מסיק לה בירושלמי וגרשה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו פורעין עבורי כי דרך אהובים שמרחמים על אהוביהם להציל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחזקת הבתים (ב"ב דף נג.) מבריח ארי נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל דסכר מינה מיא והוציא מינה מיא אע"פ שמצילה מהפסד שהיה נהר שוטפה לא נקט לשון מבריח ארי לענין שיפטר חבירו משכר הברחתו אלא כלומר דאין זה חזקה דאין זה תיקון כמו רפק בה פורתא או נעל וגדר ופרץ אלא מגין עליה פורתא שלא תבא לידי קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אנס עכו"ם שאנס ביתו של ישראל ובא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אבל רש"י פי' בהנזקין (גיטין דף נח:) [ד] גבי עכו"ם הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות אין בו משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפרות בגזל בעלמא ואינו מסור בידו להרגו אין בו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש לתת רביע לבעלים כתיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"ב חדש לא בא לו שעה לכופו הלכך אין מכירת העכו"ס מכירה כלל ור"י אמר דלא מבעיא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ס אחר והיה אבוד מן הבעלים לגמרי דלא חשיב מבריח ארי כיון שמצילו מן ההפסד ואפי' קנאו בשוויו מצילו מהפסד הוא כמו מקדים ברועים ובמקלות בשכר דאמרינן שנותן שכר עד כדי דמיסס וג"מ לכושרא דחיותא או לטרחא יתירתא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה חוזר לבעלים בדמים הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מצילו מן ההפסד אעפ"כ אין לדמותו כלל למבריח ארי דכיון שיצא הבית מחזקת ישראל ובא ליד הנכרי וזה מוציאו מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למבריח ארי ונוטל מה שהנהו ואותם היהודים הבורחים מעירם והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אם הניח הקרקעות ביד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שהנהו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו במדינה שסביבותינו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו ובדין מלכותא היו תופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיצאו מעירו וכן היו נוהגין בכל ארץ בורגוני"א ואם יש שר שבא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דינא דמלכותא שהרי זה הדין אין הגון כלל ודמיא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף קיג.) והיכא שמשביח נכסי חבירו אין דומה כלל למבריח ארי כגון יורד לתוך שדה חבירו ונטעו שלא ברשות ומקיף את חבירו משלש רוחותיה וכגון ההוא דהאומנין (ב"מ דף עו.) השוכר את הפועל לעשות בשלו והרחהו בשל חבירו דנוטל מבעל הבית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו למה אין לו אלא שכרו למה אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם ירצה[ה] יתנה (עס) המציל לשלם חמורו ועוד דע"כ מיירי ביכול להציל על ידי הדחק דאל"כ לימא ליה מהפקר קזכינא כדאמרינן התם על חבית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו דמסתמא ניחא ליה שכל מי שיציל יטול שכר כל זמן שלא ימחה בידו כיון שאין יכול להציל אלא ע"י הדחק: **לא שנו אלא באותה ערוגה.** דכיון שתחלת נפילתה באותה ערוגה באונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אבל מערוגה לערוגה הוי כשדה אחר:

שמין

[ה] [נדרים לג. ב"מ נג.],
[ו] [ב"מ לג:], [ז] [נעיל כח:
וש"נ], [ח] [ד"ה אין בין],
[ט] כ"ל יאמר רש"ל,

גליון הש"ם

גמ' איבעי לך עבורי. עיין בב"מ דף לג ע"ב תוספות ד"ה איבעי לך:

מב א ב ג ד מיי' פ"ג מהלכות מזקי ממון הלכה יא סמג עשין סז טוש"ע ח"מ סימן שלד סעיף ג:

מג ה מיי' שם הלכה יב ועי' בהשגות וכמ"מ טוש"ע שם סעיף ב:

ד) **שמין בית סאה באותה שדה.** פי' בקונטרס ה) (בריש פירקין) סאה אכלה ערוגה אחת שמין אותה אגב בית סאה כמה היתה יפה קודם שאכלה ממנה וכמה היא יפה עכשיו וקשה לר"י דאי אבית סאה קאי ה"ל למימר כמה היה יפה וכמה הוא יפה בלשון זכר ועוד דקבעי בגמ' היכי שיימינן הלא פירשה יפה משמתינו שמין ערוגה בבית סאה ומה שפ"ה בגמ' היכי שיימינן דבית סאה באנפי נפשה לא שיימינן דמכחישין ליה למזיק דקרחת ערוגה של קב או קבים חשובה לפי דמיו אלא שמין ס' סאין ורואין כמה דמים מגיעים לבית סאה וחוזרין ושמין כמה נפחתה בשביל הערוגה וקשה דהיכן מצינו שתי שומות הללו דבקרא לא כתיב אלא בשדה אחר ששמין מה שהזיק אגב שדה אחרת ומן המשנה לא משתמע כלל ועוד דלמ"ד בגמ' קלח בששים קלחים כלומר בששים שיעורים כמותו אמאי נקט במתניתין בית סאה ועוד קשה דפריך בגמרא אכולהו אמוראי מהא דתניא אכלה קב או קבים רואין אותה כאלו היא ערוגה קטנה ומשערין אותה מאי לאו בפני עצמה תקשי ליה ו) ממתני' דקתני שמשערינן אותה בבית סאה [א] ונראה לפרש דשמין בית סאה דקתני היינו בית סאה הנאכל שמין באותה שדה דקתני סיפא במילתא דר"ש אם סאה סאה אם סאתים סאתים ולפי שלא פי' משמתינו בכמה שמין אותה אלא שבאותה שדה שמין אותה מפרש בגמרא היכי שיימינן ומפרש ר' יוסי בר חנינא סאה בששים סאין בין אכלה פחות בין אכלה יותר לעולם שמין סאה בששים ומשלם לפי החשבון חזקיה אומר קלח בששים קלחים כלומר לעולם מה שאכלה בששים שיעורין כמותן ר' יגאי אומר תרקב בששים תרקבין ובין אכלה פחות או יותר משלם לפי חשבון ולר' יגאי משביח יותר מזיק מלר' יוסי בר חנינא דקרחת תרקב אינה ניכרת בשלשים סאין כמו קרחת סאה בס' סאין כדאמר רב פפא דאין שמין כור בס' כורים מפני שפוגם מזיק ואע"ג דקתני במתניתין בית סאה באותה שדה לרבי יגאי לא לשיעורא נקטינן שאין משערין בו כלל אלא בתרקב משערין וראה לר"י דכי משערין למר בתרקב ולמר בסאה לאו בבית סאה זרע קאמר דהוי ג' על ג' דאין דומה שדברה משנתינו בזה דבבהמה אחת איירי ומתי אכלה כל זה אלא בסאה פירות קאמר דמשערין כדקתני אם סאה סאה ואין לתמוה על לשון בית סאה דקתני במתניתין דכיון שהפירות מחוברין לקרקע שייך שפיר לקרות לסאה פירות הנאכל בית סאה והא דפריך בגמרא אברייתא האי ולא בית כור ולא כור מבעי ליה היינו משום דבריש קתני קב ובסיפא בית כור ומיהו אי הוה מפרשינן דבבית סאה זרע קאמר כגון ג' על ג' הוי ניחא טפי אע"ג דבגמרא נקט לכולהו בלא בית כדקאמר סאה תרקב קב וכור אין להקפיד דלפעמים קרי גמי לבית כור זרע כור סתם כדאשכחן בפרק המקבל (ב"מ דף קה:) נותן ארבעה קבין לכור ומסיק דארבעה קבין לכור זרע קאמר:

קשבא. פי' בקונטרס דקל וכן משמע דקאמר ותלתא תאלתא בקינא הוו קיימי ותאלי הס דקליס כדמוכח בהחובל (לקמן דף לב.) חזא תאלי בי גופני וקאמר גופני קנו דקלי וקשה דבפ"ק דע"ז (דף יד:) תנן דקל טב וחלב ונקלבא ומפרש בגמ' חלב קשבא ושמא יש מיני דקליס הרבה שאחד קרוי דקל סתם ואחד קרוי חלב דהיינו קשבא ובערוך פירש דקשבא הוא דקלא פרסאה: **דדאין** דינא דפרסאה. י"מ של דקל פרסאי דאמר לקמן הלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה ולפי מה שפירש בערוך דקשבא דקלא פרסאה אי אפשר לפרש כן:

אכלה

ולאסטמורי בגוה תיקו: כיצד משלמת מה שהזיקה וכו': מנה"מ אמר רב מתנה דאמר קרא [1]ובער בשדה אחר [ו]מלמד ששמין על גב שדה אחר האי ובער בשדה אחר מבעי ליה לאפוקי רה"ר א"כ לכתוב רחמנא ובער בשדה חבירו א"נ שדה אחר מאי בשדה אחר ששמין על גב שדה אחר ואימא כוליה להכי הוא דאתא לאפוקי רה"ר מנלן אם כן לכתביה רחמנא גבי תשלומין [1]מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם בשדה אחר ל"ל דכתביה רחמנא גבי ובער ש"מ תרתי היכי שיימינן א"ר יוסי בר חנינא [א]סאה בששים סאין ר' ינאי אמר [ב]תרקב בששים תרקבים חזקיה אמר [ג]קלח בששים קלחים מיתיבי אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא רואין אותה כאילו היא ערוגה קטנה ומשערים אותה מאי לאו בפני עצמה לא בששים ת"ר אין שמין קב מפני שמשביחו ולא בית כור מפני שפוגמו מאי קאמר א"ר פפא ה"ק אין שמין קב בששים קבים מפני שמשביח מזיק ולא כור בששים כורין מפני שפוגם מזיק מתקיף לה רב הונא בר מנוח האי ולא בית כור ולא כור מבעי ליה אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא הכי קתני אין שמין קב בפני עצמו מפני שמשביח ניזק ולא קב בבית כור מפני שפוגם ניזק אלא בששים ההוא גברא דקץ קשבא מחבריה אתא לקמיה דריש גלותא א"ל לדידי חזי לי ותלתא תאלתא בקינא הוו קיימי והוו שוו מאה זוזי זיל הב ליה תלתין ותלתא ותילתא אמר גבי ריש גלותא דדאין דינא דפרסאה למה לי אתא לקמיה דר"נ א"ל בששים א"ל רבא אם אמרו בנזקי ממונו יאמרו בנזקי גופו אמר ליה אביי לרבא בנזקי גופו מאי דעתיך דתניא המבכיר כרמו של חבירו סמדר רואין אותו כמה [ג]היתה יפה קודם לכן וכמה [ג]היא יפה לאחר מכאן ואילו בששים לא קתני אטו גבי בהמתו נמי מי לא תניא כי האי גוונא דתניא [ג]קטמה נטיעה רבי יוסי אומר גוזרי גזירות שבירושלים אומרים נטיעה בת שנתה שתי כסף בת שתי שנים ארבעה כסף אכלה חזיז רבי יוסי הגלילי אומר נידון במשוייר שבו וחכמים אומרים רואין אותה כמה היתה יפה וכמה היא יפה אכלה

ו) [לקמן נט:], ג) נ"ל היה. רש"ל, ג) כתובות קה., ד) שייך לעיל במשנה, ה) [רש"ל], ו) גי' ת"ק אמתני' וכן הוא בפ' השואל לט: וע"ש,

ולאסטמורי בגוה. להשמר ולהזהר בה: **היכי שיימינן.** לבית סאה דמתני': **סאה בס' סאין.** האי בית סאה דקתני במתני' דבשביל ערוגה אחת שמין בית סאה לאו בית סאה באנפי נפשה שיימינן דמכחישין ליה למזיק לפי שבית סאה נמכרת ביוקר לפי שמועטו הוא ואינו מצוי לימכר ועני שאין ידו משגת לדמי קרקע גדולה קונה אותו ביותר מדמיו וקרחת ערוגה של קב או קביים חשיב לו לפי דמיו אלא שמין ששים סאים כמה שוין ורואין כמה דמים מגיעין לבית סאה וחוזרין ושמין כמה נפחתו דמיו בשביל קרחת ערוגה זו. וא"ת למה הוזכר בית סאה שאם היה שמין מתחלה הערוגה בששים סאין כמה היו יפין וכמה הן יפין לא היה משלם כלום שאין קרחת ערוגה קטנה ניכרת בששים סאין אבל בבית סאה ניכרת: **תרקב בששים תרקבין.** שלשים סאין שמין ולא ששים דא"כ מפסדת ליה לניזק שאין קונין מצויין לששים סאין לפי שמרובין הן לאדם בינוני ומועטין הן למשופע בנכסים: **קלח בס' קלחים.** מה שאכלה בס' שיעורין כמותו: **משלם דמיהן.** כמו שנמכרין קב או קביים בשוק: **מאי לאו בפני עצמו.** וקשיא לכולהו: **לא בששים.** ולכל חד כדאית ליה: **אין שמין קב בששים קביים.** אם אכלה קב אין שמין בששים קביים: **מפני שמשביח מזיק.** דששים קביים אין להם מכר מפני שמרובין הן לעני ומועטין לבינוני וכל שכן לעשיר ועוד שאין קרחת קב ניכרת בששים קביים: **ולא כור בששים כורין.** אכלה כור תבואה אין שמין אותה בששים כורין: **מפני שפוגם מזיק.** לפי שאדם המשופע בנכסים ותאב לקנות קרקע גדולה קונה אותה כשהוא מוצאה בהרבה יותר מדמיו ועוד קרחת כור גדולה היא מאד אלא כל שאה שמין בששים: **ולא כור מבעי ליה.** כדקתני אין שמין קב ולא קתני בית קב: **קב בביא כור.** אין קרחתו נראית: **כור.** שלשים סאה: **קשבא.** דקל: **אמר ליה.** ריש גלותא אני ראיתי: **ותלתא תאלתא בקינא הוו.** שלשה דקליס זה אצל זה: **דינא דפרסאה.** שאינו דין תורה: **אם אמרו.** בס' להקל על המזיק: **בנזקי ממונו.** במה שאכלה בהמתו והזיקה: **יאמרו בנזקי גופו.** שמזיק בעצמו בידים שקצץ לדקל: **המבכיר כרמו.** שיחת וכילה: **קטמה נטיעה** גרסינן. בהמה שקטמה נטיעה: **גוזרי גזירות.** קונסי קנסות אדמון וחנן בן אבשלום בפרק בתרא דכתובות [קד:]: **חזיז.** שחת: **במשוייר שבה.** רואין את המותר לפי מה שתעלה כל ערוגה וערוגה בימי הקציר ומשלם: **כמה היתה יפה.** הקרקע לימכר כשהיא עם השחת: סמדר

עין משפט נר מצוה

מד א ב ג מיי' פ"ד מהל' מזקי ממון הל' יג סמג עשין סז טוש"ע ח"מ סי' שלד סעיף ד:

מוסף רש"י

קטמה נטיעה. בהמה שנכנסה לרשות המיזק והזיקה, קטמה נטיעת חילן כמה שמין אותה (כתובות קה.). שתי כסף. שתי מעות (שם). חזיז. שחת של תבואה מטין ושעורין בעודן ירק (לקמן קיט:).

תורה אור השלם

1. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם: שמות כב ד

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה שמין כו' וע"ל דשמין בית סאה. נ"ב והרא"ש פי' דסכי קאמר שאם אכלה פחות מסאה שמין בס"ע ולר"י בפחות מתרקב:

אכלה סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר. ואפילו אם נתקלקל המשויירת משלם כענבים העומדות ליבצר ודוקא בסמדר דענבים פעמים שאלו מתקלקלים ואלו נילולים לפיכך אין נידונין במשוייר אבל תבואה רגילה להתקלקל כולה יחד ובחזיר מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרבנן בתבואה גדולה כמו סמדר בענבים יסבור כמשוייר שבו אי נמי בתבואה לא קנסו כל כך כמו בענבים ולא יהא נידון כמשוייר שבו לרבי יהושע וגראה דאע"ג דאמר ר' יהושע רואין אותן כאילו עומדות ליבצר מ"מ שמין אותן אגב קרקע דהא ר"ש נמי קאמר הכי בפגים או בוסר וע"כ אגב קרקע שמין אותן כיון דצריכי לשדה [ג] ובפירות גמורים דוקא קאמר רבי שמעון דמשלם פירות גמורים במשנתנו:

ומאי ניהו כי היאך דסליק. הכא משמע דסבר אביי דפליגי דניזון במשוייר שבו והקשה ר"ת דבריש הניזקין (גיטין דף מח: ושם) ס"ל לאביי דפליגי אי שיימינן בדניזק או בדמזיק וי"ל אע"ג דמשמע דפליגי אי בדמזיק אי בדניזק דהא תניא פ"ק (דף ז.) בהדיא מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כו' מ"מ משמע ליה לאביי דבמשוייר נמי פליגי מדקאמר ר"ע לא בא הכתוב דמשמע שרוצה לומר לא בא הכתוב להחמיר על המזיק כמו שאמרת אלא דוקא לגבות לנזקין מן העידית לבד ואי בעידית לחודיה פליגי א"כ לא היה ר' ישמעאל מחמיר על המזיק טפי מר"ע אלא אדרבה היה ר"ע מחמיר טפי דאין חייב לקנות מעידית דניזק אם אין לו כדפרישית בפ"ק (דף ו: ושם ד"ה כגון): **ר' שמעון בר יהודה היינו רבי יהושע.** תימה אמאי לא קאמר כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים וסמדר וי"ל משום דאין שייך לכלול סמדר בהדי לולבים דלא הוה ליה להזכיר לולבים אלא הכי ה"ל למימר בד"א בזמן שאכלה סמדר אבל בהדי פגים ובוסר שייך לכוללו שפיר דטעמא משום דחשיב כפגין:

איבא בינייהו כחש גופנא ולא מסיימי. וא"ת לימא תנא בתרא לטפויי ולהחמיר בתשלומין קאתי כדאמר בריש המוכר פירות (ב"ב דף נג:) וי"ל דשאני הכא דדלמא לא בא לטפויי כי אם על חכמים דאמילתייהו דרבנן קאי:

מאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש היא. אביי בא לומר דמסיימי שפיר ולא לאפוקי רבנן דפליגי עליה דר"ש באונס קאתי דאינהו נמי חיישי

אכלה סמדר רבי יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר וחכ"א רואין כמה היתה יפה וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה פגים או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר קתני מיהת וחכ"א רואין אותן כמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני בששים אלא מאי אית לך למימר בששים ה"נ בששים אמר אביי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתניא[ו] מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא דהכי לא אמרינן מאי טעמא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא במיטב דלקמיה ומאי ניהו כי היאך דסליק אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש במה דברים אמורים שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים הא סמדר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פגים או בוסר הוא דרואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה היא יפה וכמה היתה יפה אמר רבינא כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איכא בינייהו כחש גופנא ולא מסיימי אביי אמר מסיימי ומסיימי מאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש בן יהודה היא דתניא[ז] ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונס אינו משלם את הצער מפני שסופה להצטער תחת בעלה אמרו לו אינו דומה נבעלת ברצון לנבעלת באונס אמר אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתניא רבי יוסי אומר נכי חיה בן עזאי אומר נכי מזונות מ"ד נכי חיה כ"ש נכי מזונות ומ"ד נכי מזונות אבל נכי חיה לא דאמר ליה אתתא דידי פקיחא היא ולא מבעיא חיה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדא כוותיה דר"נ בששים לישנא אחרינא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אגב קטינא דארעא [א]והלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה [ב]והלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה אליעזר זעירא הוה

וטעמייהו משום דאינו דומה נבעלת באונס לנבעלת ברצון כדקאמרי: **אונס** אינו משלם את הצער. בפרק אלו נערות (כתובות דף לט. ושם)[ח] גבי הא דתנן האונס נותן את הנער דברי אע"פ דדבר פשוט הוא שיש נער גדול לבתולה שנבעלה מתחילה כשמשיר בתוליה ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דנער דהשרת בתוליס פשיטא ליה דלא משלם לפי שסופה להצטער תחת בעלה דתנא דמתניתין דהתם חיים לכחש גופנא מדקתני שהאונס נותן את הנער ומפתה פטור ומדפטורינן מפתה אלמא חיים לכחש גופנא מה שסופה להצטער תחת בעלה הלכך בעי נער דמאי:

הוה

מסורת הש"ס

ו) לעיל ו: גיטין מח:, ז) כתובות לט. [נ"ב], ח) ל"ל האשכול יענ"ך, ד) [דף ו:], ה) [ד"ה נער],

תורה אור השלם

1. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם: שמות כב ד

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה כמה היתה יפה: (ז) ד"ה בד"א דנישומין אגב: (ג) תוס' ד"ה אכלה כו' דצריכי לשדה דבפירות:

גליון הש"ם

גמ' כחש גופנא. עיין בב"מ דף קד ע"ב ובתוספות שם ד"ה סבר:

עין משפט נר מצוה

מה א ב מיי' פ"ד מהלכות נזקי ממון הלכה יד סמג עשין סז טוש"ע ח"מ סימן שלד סעיף ו:

מוסף רש"י

מיטב שדהו של ניזק. השתא משמע שאם שילם בעירו ואכלה ערוגה של בית שאר בשדה מבירו שמין ערוגה יפה שבכל שדה הניזק וזוטן לו דמיה ואפילו היתה זו כחושה (גיטין מח:) שאם אכלה ערוגה בשדהו שמין ערוגה משובחת של ניזק כמה יפה עכשיו עם פירותיה וכמה תהא יפה בלא פירות וזוטן לו (לעיל ו:). לא בא הכתוב. להחמיר עליו לשלם יותר ממה שהזיק, אלא לגבות לנזקין, שיעור דמי מזקו כמות שהוא, מן העידית. שאם אין לו מעות ורוצה לפרוע לו קרקע בשומא צריך ליתן לו מקרקע מעולה שלו (גיטין מח:) מן העידית של מזיק, דשמין ערוגה של ניזק לפי מה שהיא ואם מזיק בא ליתן לו קרקע בדמי מזקו, נותן לו מיטב שדותיו שהוא אותן דמים (לעיל ו:). כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות. והיו בהן כחושות ושמנות מעורבות זו אצל זו (גיטין מח:) ויש שם ערוגות שמנות וטעונות פירות הרבה, וכחושות וטעונות מעט, ולא ידעינן הך ערוגה הנאכלת מהי ניהו (לעיל ו:). המוציא מחבירו עליו הראיה. הא ניזק הוא מוליא מחבירו ועליו הראיה (שם) עליו להביא עדים לברר את הספק ולאורייתא היא (לעיל מו:) מי בעל דברים יגיש אליהם יגיש ראיה אליהם (גיטין מח:).

הוה סיים מסאני אוכמי. משמע שלא היו רגילין במנעלים שחורין וכן משמע בסדר תעניות אלו (תענית כב. ושם) דקאמר אדהכי אתא ההוא גברא דסיים מסאני אוכמי ולא רמי חוטי כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי ותימה דבפ"ק דבילה (דף טו.) תנן אין משלחין מנעל לבן ביו"ט מפני שצריך בילת הגיר להשחירו משמע שלא היו נועלים אלא שחור ואומר ר"ת דהמנעל ודאי היה שחור אבל הרצועות היו לבנות ומסאני אוכמי דהכא ודמסכת תענית היינו המנעל והרצועות הכל היה שחור [א] והיינו דאמרינן בפרק בן סורר (סנהדרין דף עד: ושם)[1] בשעת השמד אפי' לשנויי ערקתא דמסאני אסור שהרצועות היו משונות משל נכריס ואבילות דאליעזר היה כזה שהיה לבוש שחורים ומתכסה שחורים והיה רואה שאפי' הרצועות יהיו שחורים שלא יהא עליו כלל לד לבנונית מפני חיבתה של ירושלים:

כתב לראשון ולא חתמה לו כו'. בסוף מי שהיה נשוי (כתובות דף לה. ושם)[2] מפרש רב אשי דאפילו ר"מ לא קאמר אלא בשני לקוחות דאם איתא דנחת רוח עבדה מקמא אבעי לה למעבד אבל בלוקח אחד אפילו ר"מ מודה ור"ת דבפ' הניזקין (גיטין נח. ושם)[3] גבי לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אמר רב לא שנו אלא דא"ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה ואלקח מן האיש וחזר ולקח מהאשה קאי כדמוכח בסוגיא ואור"י שיש לחלק בין כתבה בשטר בפני עצמו של בעל לכתבה שטר בפני עצמו ועוד אומר ר"י דאפילו בשטר של בעל איירי התם אלא שכתבה שהיא עצמה מכרה ללקוחות אבל חתמה לו דהכא היינו שמחלה שעבוד כתובתה שיש לה על שדה זו וכן משמע לשון חתמה כלומר שנתרלית במקח ולא מחתה בו וה"ר אלעזר משנ"ך פי' דטעמא דרב התם דבשטר קונה משום דס"ל אחריות טעות סופר הוא והוי כאילו קבל עליה אחריות אבל אם פירש בלא אחריות לא קנה אפי' בשטר ושמואל דאמר עד שתכתוב לו אחריות משום דקסבר אחריות לאו טעות סופר הוא דפליגי בהכי בפ"ק דבבא מציעא (דף יד.) דשמואל קאמר בהדיא דשעבוד גרע לימלך ורב נמי אמר התם נמצא שאינו שלו רב אמר יש לו מעות ויש לו שבח ומשמע דפשיטא ליה דאפי' לא פירש לו את השבח קאמר רב דיש לו שבח והיינו משום דאית ליה דאחריות טעות סופר הוא: **ופסק** הלכה כר"ש דאמר אכלה פירות גמורין כו'. פי' ר"ח דמהכא פשיטא לן בפרק נערה בכתובות (דף נא. ושם)[4] דכל העומד בגזוז כגזוז דמי לענין בעל חוב דלא טריף להו אע"ג דפלוגתא לענין שבועה בפרק שבועת הדיינין (שבועות דף מג. ושם)[5] בענבים העומדים ליבצר אי כבצורות דמיין אי לא: **המגדיש** בתוך שדה חבירו וכו'. אלטריך למיתנייא או למתמא דלא כרבי או לאשמועינן דאפילו רבי מודה בהא כדמפרש בגמרא:

לבתה הרוח כולן פטורין. פר"י דברוח מצויה איירי כדמשמע בגמ' דסתם ליבוי דרוח מיירי ברוח מצויה מדפריך עלה דברייתא וליהוי כזורה ורוח מסייעתו ואי ברוח שאין מצויה הא לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה ור"ת כיון דמתלבה ברוח מצויה יתחייב האחרון של הנחת עצים [6][ואור] דבכל דוכתי אשכחן שמתחייב לענין אש בשיכול להזיק ברוח מצויה כגון אבנו וסכינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו וכופף קמת חבירו בפני הדליקה דמטיא ליה ברוח מצויה ואין לחלק משום דבהנהו אין מחוסר אלא הולכת האש בעלמא ע"י רוח מצויה אבל כאן מחוסר ליבוי ואין שם אש עליו ולא קרינא ביה המבעיר את הבערה דהא בפ"ק (דף ט:) אמר גחלת כמה דשביק ליה מעמיא עמיא ואזלא אע"פ שמתנדנדת בטלטולו מעמיא עמיא ואזלא הא אש דרכה להתלבות ע"י נדנודו של חרש המטלטלה היה המוסר לו חייב הכא נמי יהיה האחרון חייב אע"פ שמחוסר ליבוי וי"ל דלבתו הרוח דמתני' קאי אבא אחר וליבה דהשתא הוי ליבה וליבתה הרוח כברייתא דגמ' וכן משמע לישנא דכולן ובאין בליבויו כדי ללבות ולא ברוח בפני עצמו כדי ללבות כמו שאפרש בגמ' ובחנם דחק לפרש דליבתו הרוח היינו ליבה וליבתו הרוח אלא נראה לפרש דליבתו הרוח היינו שליבתה הרוח בפני עצמה ברוח שאין מצויה וליבה וליבתו הרוח בגמ' בין מצויה בין אין מצויה וכגון שקודם ליבוי כבר בא הרוח שליבתו לבסוף איזה רוח שיהיה דמאחר שבא כבר כך לי שאינו מצויה כמצויה וכן משמע מתוך תירוצו של רבא שתירץ כגון שליבה ברוח מצויה וליבתו הרוח ברוח שאינה מצויה מכלל דמעיקרא ס"ד שמעיקרא בא הרוח שלבסוף ליבה וכן משמע בירושלמי דמתניתין איירי ברוח שאינה מצויה דגרסינן התם ליבתו הרוח כולן פטורין תמן אמרינן ברוח של אנוסים אבל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב ר' יוחנן ור"ל תרוייהו אמרי אפי' ברוח שהעולם מתנהג בו שפעמים הוא בא ופעמים אין בא:

ליבה

הוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דנהרדעא אשכחוהו דבי ריש גלותא וא"ל מאי שנא הני מסאני אמר להו דקא מאבילנא אירושלים אמרו ליה את חשיבת לאיתאבולי אירושלים סבור יוהרא הוה אתיוה וחבשוה אמר להו גברא רבה אנא אמרו ליה מנא ידעינן אמר להו או אתון בעו מינאי מילתא או אנא איבעי מינייכו מילתא אמרו ליה בעי את אמר להו האי מאן דקץ כופרא מאי משלם אמרו ליה משלם דמי כופרא והא הוו תמרי א"ל משלם דמי תמרי אמר להו והא לאו תמרי שקל מיניה אמרו ליה אימא לן את אמר להו בששים אמרו ליה מאן אמר כוותיך אמר להו הא שמואל חי ובית דינו קיים שדרו קמיה דשמואל אמר להו שפיר קאמר לכו בששים ושבקוהו: ר"ש אומר אכלה פירות גמורים כו': מ"ט הא דאמר רחמנא [1]ובער בשדה אחר [6]מלמד ששמין על גב השדה ה"מ מידי דצריך לשדה הני כיון דלא צריכי לשדה בעינייהו בעי שלומי אמר רב הונא בר חייא א"ר ירמיה בר אבא דן רב כר"מ ופסק הלכתא כר"ש דן רב כר"מ דתניא[2] [א]כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו אבדה כתובתה דברי ר"מ רבי יהודה אומר יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אתם מה לכם עלי ופסק הלכתא כר"ש כי הא דתנן ר"ש אומר אכלה פירות גמורין משלמת פירות גמורין אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **מתני' [3]המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל השדה פטור ואם הוזקה בהן בעל הגדיש חייב ואם הגדיש ברשות בעל השדה חייב: **גמ'** לימא תנן דלא כרבי דאי כרבי [3]האמר עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור אמר רב פפא הכא [3]בנטר בי דרי עסקינן דכיון דא"ל עייל וגדוש עייל ואנטר לך הוא: **מתני'** [7]השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים [8]שלח ביד פקח הפקח חייב [9]אחד הביא את האור ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב [9]אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור המביא את האור חייב [10]בא אחר וליבה המלבה חייב ליבתה הרוח כולן פטורין: **גמ'** [8]אמר ר"ל משמיה דחזקיה [9]לא שנו אלא שמסר לו גחלת וליבה אבל מסר לו שלהבת חייב מ"ט מעשיו קא גרמו לו ורבי יוחנן אמר אפילו מסר לו שלהבת פטור מ"ט צבתא דחרש גרמה לו ולא מחייב עד שימסור לו גווזא סלתא**

מסאני אוכמי. מנהג אבלים: **כופרא.** בתמרים כבוסר בענבים: **דמי כופרא.** אינו כלום לימכר עכשיו: **והא הוו תמרי.** לאחר זמן: **בששים.** עם הקרקע דהכל בכלל שהקונה קרקע בפירותיה נותן עיניו קצת בשבח של אחר זמן: **דן רב.** מעשה עבד: **פסק הלכתא.** כלומר לימד לתלמידים שהלכה כר"ש הלכה פסוקה לדורות: **לא חתמה לו.** שהה המיומחת לכתובה: **אבדה כתובתה.** ולא מצית לומר נחת רוח עשיתי לבעלי דא"כ הוה לה למעבד לראשון אלא ודאי גמליה ומקניא: **נטר בי דרי.** שומר הגרנות שמנהגן היה לעשות כל בני הכפר בגורן אחד זה גדישו וזה גדישו וממנין שומר ובהיא אפי' רבי מודה: **מתני' המניח את העצים חייב.** דאי לאו אחרון קמא לא עביד מידי: **גמ' לבתה.** לבת טנליי"ש: **גווזא.** קוליס: סלתא

מסורת הש"ס

[1] [לעיל נח:], [2] כתובות לה., [3] לעיל מז: כ"מ פפ: ביצה מ., [4] לעיל כב: טו. קדושין מב:, [5] לעיל ט: [ע"ש] כב: [ע"ש], [6] [ד"ה אפילו], [7] [ד"ה כתבה], [8] [ד"ה אבל], [9] [ד"ה סוף], [10] [ד"ה כבצורות], [11] רש"ל,

תורה אור השלם

1. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבִעֵר בְּשָׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם: שמות כב ד

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הוה כו' והיינו דאמרינן כו'. נ"ב אבל הרי"ף והרא"ש (בסנהדרין שם) כתבו של ישראל היו שחורות ושלהם אדומות:

לעזי רש"י

טנליי"ש [טינלי"א]. צבת.

מוסף רש"י

כתב לראשון. שטר מכר על שדה אחת, ולא חתמה לו. לא חתית בתוכו מכר, וכתב שטר אחר לנוקח שני על שדה אחרת וחתמה לו, אבדה כתובתה. אם אין שם בני חורין, שהרי הראשון אומר הנחתי לך מקום לנכות שימנו (כתובות צה.). יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי. מן השני תנבה (שם). עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור. דעול ותיב ונטר לך קאמר ליה (ב"מ פא:). פטור מדיני אדם. לגלס, וחייב בדיני שמים. פורעות לגלס לרשעים שנתכוין להפסיד את ישראל (גיטין נג.). לא שנו. דהשולח הבעירה ביד חרש שוטה וקטן דפטור מדיני אדם (לעיל ט:). אלא כשמסר לו גחלת וליבה. החרש, דלא דמי לשור, דשור מזומן להזיק אבל הא דגחלת חרש עביד ליה להיזק (לעיל כב:). מעשיו קא גרמו לו. מזומן היזקו והוי כשורו (שם, לגירסת הגמ' שם: ברי היזיקא) מכולל היזקו לכל שהיא מזומנת להזיק (לעיל ט: לגי' הנ"ל). ור' יוחנן אמר אפילו מסר לו שלהבת פטור. ור' יוחנן לטעמיה דאמר אשו משום חציו והכא חציו דחרש הן (לעיל כב:). צבתא דחרש גרמה לו. אחיזתו של החרש גרמה ההבערה, שהוא נטלה והוליכה לגדיש. לבתא, אחיזתו וכמו, מלשון לבתא שקורין טנליי"ש, ל"א גרסינן לוותא, יתודו של חרש שנתייחד עם השלהבת ונטלה, ולשון לוותא שולא"ש, כדאמרינן (כ"ב כא.) ליהוי לוותא לחברו (לעיל ט:). גווזא. עלים יבשים (לעיל כב:).

סלתא. עליס דקיס: **ניבה.** כשאדם מדבר מנענע שפתיו ורוח יולא: **ליהוי זוורה.** דחייב משום מלאכה בשבת אע"פ שהרוח מסייעתו כשהוא מגביה התבואה ברחת שקורין פליי"ר: **מלד אחר.** דלא אהני ליהו: **כגון שליבה ברוח מצויה.** כשמתחיל לגבות לא היתה הרוח נושבת בחזקה ולא היה מגביע בכך ובאתה רוח שאינה מצויה ולבתו דמילתא דלא סליק אדעתא הוא. אבל זורה לענין שבת סגי לה ברוח מצויה ולהכי ליכוין: **למרה למורי.** לשון אישתא למירתא (שבת דף מז.) חמימות. כלומר שלא נפח ממש אלא בנשימה כדרך המחמם בנשימתו את ידיו דאין זה ליבוי כלל: **מלאכה מחשבת.** נתקיימה מחשבתו דניחא ליה ברוח מסייעתו: **מתני' או עפר.** לחכה נירו ונתקלקל: **גמ' דשביח אש גבייהו.** אין בני אדם מזדהרין בהן דלכך עומדין הלכך איכא למימר זה פשע: **אכל גדיש בו'.** דאיכא למימר אנוס היה: **[ולר"י].** פלוגתא דרבי יהודה בהאי פירקא (ד' סא:): **כל בעלי קומה.** אף בעלי חיים ואילנות: **נירו.** אריסה שלא נזרע. סכסוך שייך באבנים לאיכה בשאר דברים: **הוה אמינא מה שבשדה.** תבואה קאמר קרא ולא קרקע ממש להכי כתב קמה בהדיא דהשתא אתרבי שדה לגופה של קרקע: הכי גרסינן **כולי האי נמי לאין דומין.** כלומר להבל חשובים הצדיקים שקודמים לפורענות: **טיבותא הוא.** שלא ירלו ברעה העתידה לבא דכתיב כו': בכי

ליבה ולבתה הרוח אם יש בליבויו כדי ללבות חייב ואם לאו **פטור.** בשאין ברוח בפני עצמו כדי ללבות מיירי דאי בשיש בו כדי ללבות אפילו כשיש בליבוי המלבה כדי ללבות למה יתחייב דבלאו איהו נמי היה הולך ומזיק אלא ודאי כשאין ברוח כדי ללבות מיירי ולכך כשיש בליבויו כדי ללבות חייב המלבה כי הוא עשה הכל דהוה ליה כמו זה יכול וזה אינו יכול דאשיב אינו יכול מסייע שאין בו ממש בפרק המצניע (שבת ד' לג. ושם) [פ] ואם אין בליבויו כדי ללבות אע"פ שגם ברוח אין כדי ללבות פטור דלא מיחייב משום אשו אלא אם כן עשה כל כך בפני עצמו בלא סיוע הרוח או דבר אחר שיוכל להזיק ברוח מצויה אחר גמר המעשה שלו דהכי משמע המבעיר את הבערה שבפני עצמו עשה את הבערה שיכול להזיק ברוח מצויה ולכך כאן פטור דבלאו ליבוי לא היתה יכולה להזיק והליבוי דהיינו גמר עשייתה לא עשה המלבה בפני עצמו ופריך אמאי פטור ליהוי כשעושה הליבוי ע"י סיוע הרוח כאילו עשאה בפני עצמו כמו לענין שבת דאשיב זורה ורוח מסייעתו כעושה בפני עצמו ומשני אביי הכא במאי עסקינן כגון שליבה מלד אחד שבענין זה אין דרך הרוח לסייעו ולכך כי מתרמי שנסתייע בליבוי הרוח פטור דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שיטטרף ליבוי הרוח עם ליבויו דלא שכיח שיטטרפו ולא הו"ל להזהר בכך יותר מברוח שאין מצויה כך פר"י ועוד יש לפרש כגון שליבה מלד אחד שאין בליבויו לגבות כל המדורה ולא ברוח אלא לד אחד דמדורה ליבה הוא ולד אחר ליבה הרוח ואם לא היתה המדורה מתלבה כי אם מלד אחד היה הולך וכבה מחמת שהוא מועט ומחמת שהאשות מתחברות יחד מתגדלת האש ומזקת ולא דמי השתא לזורה ורוח מסייעתו דמה שליבה לא סייע הרוח כלום: **רבא** אמר כגון שליבה ברוח מצויה ולבתה הרוח ברוח שאין מצויה. וה"פ אם יש בליבויו כדי לגבות עם רוח מצויה חייב דאשיב כאילו עושה הכל בפני עצמו ואם לאו שאין בליבויו בהדי רוח מצויה כדי לגבות אלא ע"י רוח שאין מצויה שסייעתו נעשה המלבה פטור דברוח שאינה מצויה לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה: **רבי** זירא אמר כגון דצמרה צמורי. לא נפח באור כעין נשיבת הרוח אלא חוס הבל פיו הוציא על האור לגבותו והכי קאמר אם יש בליבויו בפני עצמו כדי לגבות חייב ואם לאו פטור אע"פ שבסיוע הרוח מלבה דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שתטרף נשיבת הרוח לגימור שלו ויסתייע על ידה לגבות דלא שכיח שתטרף נשיבת הרוח עם הגימור לסייעו כי הם מקלקלים זה את זה אע"פ שנתיהם מלד אחד כי הגימור חם והרוח קר:

רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מילי לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשגורס לזרות הרוח המסייעתו הוי מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמת זרייה זו אבל עושה מעשה של זרייה בפני עצמו לא אקרי [ז] (זורה) לכך הכא לא מקרי מבעיר אלא גורם והתורה לא חייבה אלא מבעיר ולא הגורם [ז] (אלא) הבערה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיבא הא גרמא לענין האש ככל שאר גרמות דקי"ל גרמא במזקין פטור ומר בר רב אשי דפריך גבי רקתא בלא יחפור (ב"ב דף כו. ושם) [פ] מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו מלי סבר כרב אשי דהכא דהתם לענין חיוב הרחקה חשיב גירי דיליה ולריך להרחיק ואפי' [פ] ר' יוסי כמו הרחקת סולם מהשובך חשיב גירי דיליה לענין הרחקה אע"ג דלא חשיב ליה התם אלא גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור ולריך להרחיק וגן היולא מתחת הפטיש דחשיב מזיק משום דניחא ליה דתיזל ומכה בכח כל כך שאחר גמר כחו יזיק ברוח מצויה וכך משני בלא יחפור ולא רלה להעמיד שמכה כל כך בכח עד שמזיק בכח אדם לבדו בלא רוח דאם כן לא הוה תני לה גבי מזקין דאדם: **והכא** גרמא בנזקין. מתוך כך נראה דאם שניה הביאו עליס ואור וליבו שניהם ואין בכל אחד כדי ללבות פטור ומימה הוא: **לרבות** כל בעלי קומה. בקונטרס פירש כל ב"ח אבל בירושלמי משמע דמרבי אילנות וכל דבר המתובר והכי איתא התם אי מה הגדיש מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע אף כל שהוא תלוש מן הקרקע ת"ל או הקמה:

לעולם

מסורת הש"ס

[ז] [ב"ב כו.], [ב] [לעיל כו: ביצה יג: מגילה י: סנהדרין סג: זבחים מז. כריתות יט:], [ג] [לעיל ה: לקמן סא:], [ד] [לעיל נא. ושם נסמן], [ה] [ד"ה אמר], [ו] ר"מ מ"ז, [ז] רש"ל מ"ז, [ח] [ד"ה זיקא], [ט] ל"ל לר' יוסי יעב"ץ.

תורה אור השלם

1. וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל:
שמות ג ב
2. בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו: ישעיהו נז יט
3. כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֻכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שִׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעֵר אֶת הַבְּעֵרָה: שמות כב ה
4. וּלְקַחְתֶּם בְּדַם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר:
שמות יב כב
5. וְאָמַרְתָּ לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְיָ הִנְנִי אֵלֶיךָ וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ וְהִכְרַתִּי מִמְּךָ צַדִּיק וְרָשָׁע:
יחזקאל כא ח
6. הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וַאֲנָשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק: ישעיהו נז א

גליון הש"ם

גמ' או מיבעי ליה לחלק. עיין מולין דף פו ע"ב תוס' ד"ה לחלק וע"ע:

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פי"ד מהל' מזקי ממון הלכה ז ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין סז טוש"ע ח"מ סימן תיח סעיף ט ועיין שם בסג"ה ובב"י:
ב [כב אלפס במקומו ועוד בב"ב פ"ב דף קסו]:
נג ג ד מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ב:

לעזי רש"י

פלייי"א [פיל"א]. יעה.

מוסף רש"י

סלתא. עליס קטנים דקיס, דהאי ודאי פושע הוא (לעיל כב:). דמלאכת מחשבת אסרה תורה. שנאמרה פרשת שבת למלאכת המשכן בויקהל והתם מלאכת מחשבת כתיב (ביצה יג:) שהעושה אותה מתכוין למלאכה גמורה אלא שעבר בשבת או שבור שמלאכה זו מותרת (זבחים מז. וכעי"ז חגיגה י:) שחשב לעשות זאת (סנהדרין סב:) שחשב ומתכוין למלאכה זו עצמה (כריתות יט:).

לעולם יכנס אדם בכי טוב. מדקדק ר"ת מדמקדיש כגיסה ליליאה דבנכנס מעיר אחרת איירי מדיליף ברים פסחים (דף ל. ושם) מאברהם דמנפרא סגי לזרוז מצות דכתיב וישכם אברהם בבקר ולמא משום כי טוב הוא דלא השכים אלא ודאי מבינו לא שייך למימר שיצא בכי טוב שמכיר המוקדים והפחתים ואע"ג דהכא מייתי קרא ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר משמע דמביתו נמי מיירי יש לומר דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר אחרת ובפ"ק דתענית (דף י:) מייתי קרא דהבקר אור ור"י אומר דאין לדקדק בזה דאורחיה דגמרא בהכי בפרק במה מדליקין (שבת דף לד:) בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא ובפרק עושין פסין (עירובין דף כא.) נמי אמרינן אבל אדם מטפס ועולה מטפס ויורד והא דיליף מוישכם אברהם בבקר שפיר יליף דמשום כי טוב לא היה צריך לאחר כיון דאזל לדבר מצוה דשלוחי מצוה אין מזיקין[ט]: **שמלאך** המות מפקיד שם כליו. לא גרסינן שנאמר למכמש יפקיד כליו דגבי עשרה מסעות של סנחריב כתיב האי קרא (בישעיה י) בא על עית עבר במגרון למכמש יפקיד כליו:

מהו להציל עצמו בממון חבירו. איבעיא ליה אי חייב לשלם כשהציל עצמו מפני פקוח נפש: **דלא** שביק להו לאחלופי. נתרוייהו כתיב וילילה של שעורים שלא נטולה ע"מ לשלם עדשים ושל עדשים שלא לקחה ממי שזכה בה:

ה"ג

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה"מ דלית בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ולא שביק מר פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקינה ילדה מלקטת לו לבנות זקינה מלקטת לו שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי [3]אימא לכו מלתא דשויא לתרוייכו [7]כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי אני הציתי אש בציון שנאמר [8]ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר [9]ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה שמעתתא [3]פתח הכתוב בנזקי ממונו וסיים בנזקי גופו לומר לך אשו משום חציו: [10]ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער [וגו'] מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא אמר ר"נ טמון באש קמיבעיא ליה אי כר' [7]יהודה אי כרבנן ופשטו ליה מאי דפשטו ליה רב הונא אמר גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבירו שלחו ליה [3]אאסור להציל עצמו בממון חבירו אבל אתה מלך אתה [3][ומלך] [1]פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישראל הוו וגדישין דעדשים דפלשתים [ה] וקא מיבעיא להו [8] מהו ליטול גדישין של שעורין דישראל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה [1][11]חבול ישיב רשע גזילה ישלם אע"פ שגזילה משלם רשע הוא אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי היינו דכתיב חד קרא [12]ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים וכתיב חד קרא [13]ותהי חלקת השדה מלאה שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב [14]ויתיצב בתוך החלקה ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי אלא

[ט]לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב שנאמר [1]ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר ת"ר דבר בעיר כנס רגליך שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר ואומר [2]לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך בעדך ואומר [3]מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה מאי ואומר וכי תימא ה"מ בליליא אבל ביממא לא תא שמע לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך וכי תימא ה"מ [היכא] דליכא אימה מגואי אבל היכא דאיכא אימה מגואי כי נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא בעלמא טפי מעלי ת"ש מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה אע"ג דמחדרים אימה מחוץ תשכל חרב [8] רבא בעידן רתחא הוי סכר כוי דכתי' [4]כי עלה מות בחלונינו ת"ר רעב בעיר פזר רגליך שנא' [5]ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה [לגור] (ויגר) שם ואומר [6]אם אמרנו נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר וכי תימא ה"מ היכא דליכא ספק נפשות אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא ת"ש [6]לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיונו נחיה ת"ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסגי להדיא שלום בעיר אל יהלך בצדי דרכים דכיון דלית ליה רשותא מחבי חבויי ומסגי

בכי טוב. בעוד חמה זורחת ילין במלון ולא ימתין עד שתחשך ולבקר לא ישכים לצאת עד שיאיר. כי טוב ליצנא מעליא האור כי טוב כלומר טוב הוא לצאת בו וליכנס בו מפני המזיקין והליסטין: **חרב.** חרבו של מלאך המות: **אימה.** אימת מות של מלאך ולא בגלוי כל כך: **רתחא.** דבר: **סכר כוי.** סתם חלונות: **אם אמרנו כו'.** בארבעה אנשים מצורעים: **דליכא ספק נפשות.** במקום שמגלה שם: **תא שמע.** וסיפיה דקרא ועתה לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיונו נחיה וגו': **וה"מ דליכא בהו נקבה.** דהתם משום נקבה הוא דעבדי: **דשוויא לתרוייכו.** אגדתא ושמעתתא בדבר אחד ושייכא שוין בה שתתרצו ותתפלו בה: **כי תצא מעצמה.** אנחנו גרמנו לו שקלקלנו והבטיח הקב"ה לשלם כאילו הוא הבעירה: **פתח הכתוב בנזקי.** שהזיק ממונו דכתיב כי תצא משמע מעצמה שהדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בתוך של חבירו: **וסיים בנזקי גופו.** שקרלו מבעיר בידים: **משום חציו.** כזורק חץ שמזיק למרחוק דאיהו גופיה עביד הכא נמי איהו גופיה עביד ונפקא מיניה לחייבו בד' דברים אם הזיק בה אדם כדאמרינן בפ"ב (דף כג.): **אשר בשער.** סנהדרין זקני השער: **טמון באש קמיבעיא ליה.** מעשה בא לפניו במחנה שברפו אנשיו גדיש של ישראל ונלרך לשאול הלכה אם חייבין לשלם כלים הטמונים בתוכו כר' יהודה או פטורין כרבנן: **גדישין דשעורין הוו.** אקרא סמיך דכתיב[ה] ותהי חלקת השדה מלאה שעורין: **מלך פורץ.** גדר שדה אחרים לעשות לו דרך ולאוכלוסין שלו דאמרי' בב"ב (דף ק:) דרך המלך אין לה שיעור: **מלאה שעורים כו'.** בדברי הימים: **מלאה עדשים.** בספר שמואל: **וילילה.** שלא ישרפוה הואיל ואסור להליל את עצמו בממון חבירו:

ה"ג

מסורת הש"ס

ה) פסחים כ. [וע"ש] תענית י: [וע"ש], ב) [סנהדרין לט.], ג) נעיל כב., ד) [לקמן סא.], ה) [לקמן קח.], ו) ב"ב ק: סנהדרין כ: [יבמות עו:], ז) [לפמ"ש תוס' גיטין סח. ד"ה וכתיב כו' דאע"פ שהפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין ניחא ג"כ הכא ועי' סנהדרין פב.], ח) [דה"ר ל יא], ט) [ד"ה שנאמר], י) [עי' תוספות פסחים כ. ד"ה יכנס ותוספות יומא כח. ד"ה אמר ומולין לא: ד"ה מהכא],

הגהות הב"ח

(א) גמ' דפלשתים הוו וקא מיבעיא:

גליון הש"ם

גמ' **רבא** בעידן רתחא. עיין תשובת רשב"ש סימן קלה: **שם** מהו ליטול גדישין וכו'. עי' סנהדרין דף כ ע"ב תוד"ה מלך: תוס' ד"ה שמלאך וכו' לא גרס". עי' בגן המלך שבסוף תשובת גיגת וכליס מא"מ וי"ל אות כה:

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב. היולא לדרך יכנס ערבית לבית מלון בעוד החמה זורחת ולמחר ימתין עד הגץ החמה ויצא ולא ולא טוב לו, שהאור טוב לו שנאמר באור כי טוב, ומה היא טובתו, מפני החיות ומפני הלסטים (פסחים ב.). אל נמי אלא יפול בגורות ובקעים שבעיר, שלא יעלילו עליו עלילות מרגל אתה לו (תענית ג.). דשויא לתרוייכו. שתהא מועלת לשניכם, כמו (אסתר ג) אין שווה להיזק (שבת הדרין לט.). פתח הכתוב בנזקי ממונו. דכתיב כי תצא אש, דמשמע מעצמה, וסיים בנזקי גופו. דקרי ליה מבעיר (לעיל כג.). אשו. השולח את הבעירה, משום חציו. מייבו הכתוב, דאיהו קעביד דהוי כמזיק מן (לעיל כב.). ומלך פורץ גדר. גדרות אחרים, לעשות לו דרך. לשדהו ולכרמו (סנהדרין כ:) לעשות לו דרך קלר מביתו לפרדסו לו לכרמו (יבמות עו:) ולא יטה ימין ושמאל, וכספרי בפרשת המלך נפקא לן מקרא, וגלאה בעיני דמדכתב לבלתי רוס לבבו מאחיו קדריש, גדלהו משל אחיו, כדדרשינן נמי והכהן הגדול מאחיו (רשב"ם ב"ב צט:).

תורה אור השלם

1. ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר:
שמות יב כב
2. לך עמי בא בחדריך וסגר דלתך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבר זעם: ישעיהו כו כ
3. מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה גם בחור וגם בתולה יונק עם איש שיבה: דברים לב כה
4. כי עלה מות בחלוננו בא בארמנותינו להכרית עולל מחוץ בחורים ממרחבות: ירמיהו ט כ
5. ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור כי כבד הרעב בארץ:
בראשית יב י
6. אם אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם ואם ישבנו פה ומתנו ועתה לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיינו נחיה ואם ימיתנו ומתנו: מלכים ב ז ד
7. כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבער את הבערה: שמות כב ה
8. כלה יי את חמתו שפך חרון אפו ויצת אש בציון ותאכל יסודתיה:
איכה ד יא
9. ואני אהיה לה נאם יי חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה:
זכריה ב ט
10. ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבאר בית לחם אשר בשער: ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבאר בית לחם אשר בשער וישאו ויבאו אל דוד ולא אבה לשתותם ויסך אתם ליי:
שמואל ב כג טו-טז
11. חבל ישיב רשע גזלה שולם יתן לפני בחקות החיים הלך לבלתי עשות עול חיו יחיה לא ימות: יחזקאל לג טו
12. ואחריו שמא בן אגא הררי ויאספו פלשתים לחיה ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים והעם נס מפני פלשתים:
שמואל ב כג יא
13. הוא היה עם דויד בפס דמים והפלשתים נאספו שם למלחמה ותהי חלקת השדה מלאה שעורים והעם נסו מפני פלשתים:
דברי הימים א יא יג
14. ויתיצב בתוך החלקה ויצילה ויך את פלשתים ויעש יי תשועה גדולה: שמואל ב כג יב

ה"ג **קראי למה לי** ולא גרסינן תרי: **מכדי גמרא שלחו ליה.** לא נצרך אלא ללמוד הלכה כמו ששלחו לו ומאי ולא אבה: **דעבד לשם שמים.** כיון דאיכא איסורא גבי איניש דעלמא: **מתני' דרך הרבים.** י"ו אמות מעגלות דדגלי מדבר ילפינן במסכת שבת (ד' לא.): **גמ' תנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות או חמש אמות או ד' אמות פטור.** דס"ל עד ועד בכלל: **ותנא ברא קחשיב מלמטה למעלה שתי אמות או ד' אמות חייב.** וד' אמות פטור דס"ל עד ולא עד בכלל. וכולן שוין בד' אמות דפטור לתנא דידן עד ועד בכלל לתנא ברא עד ולא עד בכלל: **ואפילו בשדה קוצים.** אפילו היתה שדה שקופצת [לשם] האור מעל לגדר מלאה קוצים שנוח האש לבער בה ולדלג. פטור: **לא שנו.** דפטור: **אלא בקולחת.** אש שקולחת מתמר ועולה למעלה: **אכל נכפפת.** שהרוח מטה אותה וכופה לגדדין ומפסיק השלהבת ודולגת לשון מורי. לישנא אחרינא נכפפת אש גמוכה הולכת ונסרכת בעשבים ובקסמים שעל גבי קרקע הלכך אפילו עברה דרך רה"ר רחב מאד חייב: **כמה דברים אמורים.** דאש עברה דרך רה"ר פטור: **שלולית.** לקמיה מפרש: **ר"א.** במתניתין[1] [ע"ב]: **אריבא דדלאי.** יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליה ביה מיא.** דהואיל ורחב הוי כדרך הרבים: **מפסיקין לפאה.** להניח פאה מכל אחד ואחד: **הנחל.** שדה מכאן ושדה מכאן ונחל עמוק באמצע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: **דרך היחיד.** ארבע אמות: **שולין.** מתקבלין כמו מן השלל של בילים (ביצה דף ז.). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (במדבר לא) דבר המקובץ: **שמחלקת שלל לאגפיה.** שמשקין אותן ממנה והן עושין פירות: באגני

ה"ג **אלא למאן דאמר טמון באש תרתי קראי למה לי.** אבל הא לא בעי דלמה לי כלל קראי דחד קרא אצטריך לכל הפחות משום בעיא דטמון והא דכתיב ויצילה לר"י הצילה שלא היום לשרוף כדי שלא יתחייב בטמון ולרבנן שהציל את המזיק שלא נתחייב לשלם אבל תרי קראי למה לי דלמ"ד לאחלופי אע"פ שאם לא היו עדשים היו צריכים ליטול אם מותר ליטול שעורים על מנת לשלם דמים מ"מ הזכיר עדשים לפי שהיו מזומנים שם והיו רוצים לפרעם תחתיהן ולמ"ד להציל עצמו בממון חבירו מיבעיא ליה בשעורין דלא חשיבי כל כך ובעדשים דחשיבי טובא אלא למ"ד טמון תרוייהו למה לי ובקונטרס גרס קראי למה לי: **מאי ולא אבה דוד לשתותם.** הוה מצי למימר אחד מהנך דמיבעיא ליה עם טמון אלא משמע ליה דאכל מילתא דמיבעיא ליה קאי ומכאן קשה לפי פירוש הקונטרס דמעשה בא לפניו ששרפו אנשיו גדיש והיו בה כלים טמונים דלפירושו הוה ליה למימר שלא אבה דוד לשתות היינו שלא רצה להפטר מחמת שהוא מלך:

עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות. בגמרא מפרש ארבע אמות משפת קוצים ולמעלה ונראה לר"י דאייבי שאין הגדר גבוה מן השלהבת שאם היה גבוה יותר מאי קמפליג בין קולחת לנכפפת מה לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה מן השלהבת מה יכולה להזיק אלא ודאי בשאין גבוה מן השלהבת איירי ומיהו כשאין עצי הדליקה גבוהין מן הגדר איירי שאם היו גבוהין מן הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן הקוצים הרי הוא כאילו היתה המדורה על הגדר אלא כשעצי הדליקה שויס לגדר איירי או נמוכים מן הגדר ועוד נראה דגבוה ד' אמות דקתני אעצי הדליקה קאי שהגדר גבוה מעצי הדליקה ארבע אמות ורב פפא בא להוסיף בגמ' שמשפת קוצים ולמעלה נמי בעינן ארבע אמות אבל פשיטא דמתניתין אעצי הדליקה קאי ולשון עבר לא שייך אם לא היה הגדר גבוה מעצי הדליקה אע"פ שהשלהבת עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה גדר בו'. אומר ר"י דאי גרסי' בברייתא עד ובמתניתין לא גרסינן עד לא ניחא דלא שייך למפרך כלל דפשיטא דברייתא מלמטה למעלה קא חשיב דבעינן אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דבכל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני במתניתין עד כמו בברייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה וברייתא לא מיפרשא אלא מלמטה למעלה אבל אי במתניתין קתני עד וברייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי בשניהם אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני בד' אמות פטור וברייתא קתני חייב וא"ת אי בשניהם אין עד אמאי אצטריך לשנויי מתניתין מלמעלה למטה וברייתא מלמטה למעלה לימא מתניתין ד' אמות דוקא בלא עד וברייתא מיפרשא בעד וי"ל דכיון דלא קתני עד לא כאן ולא כאן סברא הוא דכי היכי דהך מיפרשא בעד הך נמי מיפרשא בעד[2]:

לא שנו אלא בקולחת. אגדר קאי וגרס אבל בנכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל ל"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא בסמוך מייתי משנה דדרך הרבים ואמרינן עלה מאן תנא משמע דעד השתא לא אייתי בה אע"ג דברייתא דתניא כוותיה גרס מיל דברוחב איירי ולא בגובה כדקתני ועצים מצויין לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוותיה דברייתא מוקמה למתניתין בקולחת: **דרך** הרבים מאן תנא רבי אליעזר היא. אמתניתין קאי והוי סתם ואח"כ מחלוקת: **מאן** דאמר נהר ממש אע"ג דליה ביה מיא. ואע"ג דברשות הרבים בעי ט"ז אמות הכא סגי בח' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוברים בו תמיד: **אלו** מפסיקין לפאה בו'. במסכת פאה (פ"ב מ"ח) גרס בסדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש בירושלמי דמשום סיפא אצטריך למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קא] חשיב שם שביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים והשתא שביל היחיד אצטריך לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קבוע ודרך היחיד אצטריך דס"ד כיון שאין קבוע לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושביל הרבים אצטריך דס"ד אמינא דבשביל היחיד הוא דבעינן קבוע בימות החמה ובימות הגשמים אבל שביל הרבים אע"פ שאין קבוע בימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמחלקת שלל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים בורות שיחין ומערות שסביבותיה שמשקין בהם השדות:

נו א מיי' פי"ד מהלכות מזקי ממון הלכה ג סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תיח סעי' ג ד:

נז ב מיי' שם וגרס בקודחת ועיין במ"מ טור ש"ע שם סעיף ה:

נח ג מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ד:

נט ד מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל' ג:

ס ה מיי' שם הלכה ג:

---

1. וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגְּבָרִים בַּמַּחֲנֶה פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם וַיִּסְּכֵהוּ לַיְיָ:
שמואל ב כג טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה. לתת שתי פאות (מנחות עא:). **הנחל.** כגון נחל אתן אשר לא יעבד בו ולא יחרש, קרקע קשה מלא צרורות ואבנים שאין לאוי מזריעה (רשב"ם ב"ב נה.). **והשלולית.** קבוצת מי גשמים (שם) ואם יש שם זריעה מכאן ומכאן נותן פאה לכל אחד ואחד, דהיא שלולית מפסקא להו (מנחות עא:). **ודרך הרבים.** טו"ז אמה (שם).

תורה אור השלם

1. וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וַיִּשָּׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם וַיִּסְּכֵהוּ לַיְיָ:
שמואל ב כג טז

ולית ליה לר"ש שיעורא. קס"ד הכל לפי היזק הדליקה ישלם אפילו אין ראוי לעבור: **לא** יעמיד אדם תנור בתוך **ביתו כו'.** שיכול לעכב עליו בעל העלייה אם הבית של אחד והעלייה של אחר היה מעמידו בעלייה בעל הבית מעכב ובקונטרס פירש לענין בני העיר שמעכבין עליו וכמו שפירש ניחא דהוי דומיא דאינך מתניתין דהתם בפרק לא יחפור (ב"ב דף כ:):

לפלוג וליתני בדידה. ואי"ת השתא נמי קא מפליג בדידה במדליק בתוך שלו וי"ל דע"כ סיפא בתוך ביתו של חבירו מדליק דאי במדליק בתוך שלו אע"פ שדרך בני אדם להניח בבתים היה פטור דהא קתני רישא וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין משמע דאפילו מוריגים וכלי בקר שדרך להניח בגדיש לא משלם אלא גדיש לבדו והשתא בכל ענין שנעמיד בברי רב דהגא פריך רבא עליה שפיר דאם ר"ל רב דהגא מחלוקת בתוך שלו ופליגי במוריגין וכלי בקר דר"י מחייב וחכמים פוטרין אבל במדליק בשל חבירו אפילו רבנן מחייבי אמוריגין וכלי בקר אם כן שפיר פריך לפלוג בדידה בגדיש עצמה דהא בירה נמי לא מיתוקמא אלא במדליק בשל חבירו ואם ר"ל רב דהגא מחלוקת במדליק בתוך שלו דפליגי אפילו באחרנקי דר' יהודה מחייב אע"פ דאין דרך אחרנקי להניח בגדיש ורבנן פטרי אפי' במוריגין כדפרישית מ"מ כשמסיים אבל במדליק בתוך של חבירו ד"ה משלם כל מה שבתוכו אפילו אחרנקי נמי קאי דמשמע ד"ה משלם כל מה שבתוכו לרבנן כמו לר"י הלכך פריך שפיר לפלוג וליתני בדידה לשמעינן אפי' אחרנקי בגדיש דאין דרכו להניח דהוי רבותא טפי ועוד שקשה לשון המשנה דקתני שדרך בני אדם להניח בבתים דאפי' אין דרך נמי מחייבי רבנן במדליק בתוך של חבירו.

אלא אמר רבא בתרתי פליגי ט) [**פליגי**] במדליק בתוך שלו כו'. דר"י מחייב אפי' אחרנקי בגדיש שאין דרך להניח מדנקט מודים חכמים במדליק את הבירה לבך נקט בירה שרולה למלוא שיחייבו רבנן אפי' באחרנקי כמו ר"י ואי רבי יהודה לא מחייב במדליק בתוך שלו אלא דוקא במוריגין הוה ליה לפלוגי בדידה ולימא דמודים חכמים במדליק גדיש של חבירו דחייב במוריגין אלא ודאי מחייב ר"י במדליק בתוך שלו אפי' באחרנקי בגדיש ורבנן לא מחייבי אפי' במוריגין דקתני אינו משלם אלא גדיש של חטים כו' ופליגי נמי במדליק בתוך של חבירו דר' יהודה מחייב אפי' באחרנקי בגדיש ורבנן לא מחייבי אלא במוריגין של חבירו שדרכו להניח בגדיש או אחרנקי בבית שדרך להניח כל דבר בבתים וטעמייהו יש לפרש דר' יהודה לא פטר בטמון כלל ורבנן במדליק בתוך שלו פטרי כדמשמע קרא כי תצא אש ט) (ומשמע) דאיירי דמדליק בתוך שלו אבל במדליק בתוך של חבירו מחייב בדבר שדרכו להטמין דלא אשכחן דפטר ביה קרא טמון ובדבר שאין דרכו פטרי מסברא דלא אבעי ליה לאסוקי אדעתיה שיניח אדם אחרנקי בגדיש:

באגני דארעא מקרו: **מתני'** המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה רבי אלעזר בן עזריה אומר רואין אותו כאילו הוא באמצע בית כור ר"א אומר ט"ז אמות כדרך רה"ר רבי עקיבא אומר חמשים אמה ר"ש אומר [1]שלם ישלם המבעיר את הבערה [א]הכל לפי הדליקה: **גמ'** ולית ליה לר"ש שיעורא בדליקה והתנן ט)[ב]לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גבו גובה ד' אמות היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח [ג]ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא נאמרו שיעורין הללו אלא שאם הזיק פטור מלשלם אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכל לפי גובה הדליקה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה [ד]כר' שמעון וכן אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כר"ש: **מתני'** [ד]המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם מה שבתוכו וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או של שעורין [ג]ה[ה]היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור [ו]ומודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים: **גמ'** אמר רב כהנא מחלוקת במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י [ז]מחייב אנזוקי טמון באש ורבנן פטרי אבל במדליק בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שבתוכו א"ל רבא אי הכי אדתני סיפא מודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שמשלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים לפלוג וליתני בדידה בד"א במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו אבל מדליק בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שהיה בתוכו אלא אמר רבא בתרתי פליגי פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י מחייב אטמון באש ורבנן סברי לא מחייב ופליגי נמי במדליק בשל חבירו דר"י סבר משלם כל מה שבתוכו ואפילו ארנקי ורבנן סברי [ח]כלים שדרכן להטמין בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם כלים שאין דרכן להטמין בגדיש לא משלם תנו רבנן המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם כל מה שהיה בתוכו וחכמים אומרים [ח]אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין ורואין מקום כלים כאילו הוא מלא תבואה

באגני. כמו באגנות (שמות כד) קוניי"ש בלע"ז: **מתני' באמצע בית כור.** אם יש לו חצי בית כור לכל רוח פטור. ובקולחת שדילגה וכדאוקימנא [ע"א] אבל נכפפת בוערת והולכת כל שעה אפילו עד מאה מיל חייב: **הכל לפי הדליקה.** קס"ד ה"ק הכל ישלם כל כמה שהדליק בין רחוק בין קרוב: **גמ' לא יעמיד.** בני העיר מעכבין עליו שלא תבער האש בתקרה: **מעזיבה.** טיח של סיד על תקרה. ודומה לו בספר עזרא (נחמיה ג) ויעזבו (את) ירושלים עד החומה: **ובכירה.** שפחותה מתנור ואין מבעירין בתוכה אש גדול: **לפי גובה.** כשהאש גבוהה וגדולה קופצת למרחוק: **מתני' אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין.** אם חטין חטין אם שעורין שעורין: **היה גדי כפות לו כו' חייב.** על הגדי דבעלי חייס נמי אתרבו מאו הקמה[1] ומשום דקס ליה בדרכה מייה ליכא למפטריה דאינו חייב מיתה על העבד דהואיל ואינו כפות היה לו לברוח ופטור עליו ממיתה ומתשלומים. אבל היה עבד כפות לו פטור אפילו על הגדי ועל הגדיש דחייב מיתה על העבד דכתיב נקס ינקס (שמות כא) וקס ליה בדרכה מייה ואפי' לא התרו בו שאינו נהרג הא קי"ל (כתובות ד' לד:) דחייבי מיתות שוגגין פטורין. ובגדי לא שני לן בין כפות לשאינו כפות ואיידי דנקט בעבד נקט בגדי. [1] ואיכא דאמרי בגדי נמי דוקא נקט שמוך פטור דהיה לו לברוח והכי קאמר היה עבד כפות לו או גדי שמוך לו פטור ואע"ג דפשיט בשילהי פ' שני (כז.) שורו כממונו דאם הניח גחלת עליו ונשרף חייב התם הוא דהניח על גבי שור דלא היה לו לשור ליטול אבל הכא היה לו לברוח: **גמ' בתוך של חבירו.** אין לו רשות והוי כמאבד בידים: **במדליק אם הבירה.** בתוך של חבירו הוא ואפ"ה יהיב טעם משום דדרך בני אדם להניח כלים בבתים אבל גדיש לא: **בדידה.** בגדיש ולשמעינן אע"פ שאין דרך להטמין בו חייב הואיל והדליק לתוך של חבירו וכ"ש בירה: **בתרתי פליגי [פליגי] במדליק בתוך שלו כו'.** ופטרי רבנן אפילו כלים שדרכן להטמין בגדיש דהא גזירת הכתוב הוא דטמון באש פטור ור' יהודה מחייב אטמון ובכלים ל"ש אותן שאין דרכן להטמין ול"ש אותן שדרכן להטמין: [ח] **בירה.** מגדל גדול: **מוריגין.** קרשים ט) [נקובים] ובהן (א) יתידות ודשין בהן את התבואה: ד"ה

מסורת הש"ס

א) מיי' פי"ד מהל' מזקי ממון הלכה ב סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סימן תיח סעיף ג:
ב) ג מיי' פ"ט מהל' כנים הלכה יא סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קנה סעיף א:
ג) ד מיי' פי"ד מהל' מזקי ממון הלכה ח סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תיח סעיף יג:
ד) ה מיי' שם הל' י:
ה) ו ז ח מיי' שם הל' יג והל' ח ט סמג שם טוש"ע שם:

מוסף רש"י

אלא אם כן יש על גבו גובה ארבע אמות. חלל גובה ארבע אמות מפי התנור עד התקרה, כדי שלא יאחוז האור בתקרה (ב"ב כ:). עד שיהא תחתיו מעזיבה. אשטר"ך בלע"ז טיח קרקע, שלשה טפחים. שלא תבער התקרה תחתונה של עליה, ועל גביו ד' אמות (שם). ובכירה. אף היא כלי חרס שאופתים קדירה על חלולה ואין עושין בתוכה היסק גדול כמו שעושין בתנור (שם) שאין היסק שבה גדול, טפח. מעזיבה יהא תחתיה (ב"מ קיח:). ואם הזיק. שלקח הבית והדליק את שביביו (שם) אחר שהיו שם כל השיעורין הללו, משלם מה שהזיק. ואע"פ כן מעכבין עליו השכיס להרחיק בכל השיעורים הללו, שמא ידליק בתיהם ואין לו מה לשלם (ב"ב כ:). היה גדי כפות לו. לגדיש, ועבד סמוך לו. לגדיש, ונשרף עמו חייב. אגדי ואגדיש, לפי שאין לו דין מיתה בשביל העבד שהיה לו לברוח (לעיל כב: וכנו"ז לעיל מג:). עבד כפות לו וגדי סמוך לו כו' פטור. אגדי ואגדיש, דקס ליה בדרכה מייה, שהשור העבד נהרג דכתיב נקס ינקס, והאי דנקט גדי משום דמוקמינן בגדי דחד ועבד דחד, דבגדיש ועבד ליכא לאוקמי הכי, דאורחא דמלתא לשדורי אינש עבדיה לשמור גדישו, ואידי דנקט גבי עבד כפות וסמוך, נקט גבי גדי כפות וסמוך, ואע"ג דבגדי אין לומר היה לו לברוח, שהרי אין בו דעת, ואם אינו כפות וסמוך נמי חייב כדאמרינן (לעיל מז.) שורו כממונו (לעיל כב:).

תורה אור השלם

1. כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעֵר אֶת הַבְּעֵרָה: שמות כב ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מוריגין וכו' יתידות. נ"ב וכע"ז דף כד ע"ב אותא דבקרשים עצמם הן פגימות ע"ש:

לעזי רש"י

קונייש [קונקי"ש]. שקתות, אגנים.

ד"ה משלם מה שבתוכו. רבא מתרץ לה לטעמיה בכלים שדרכן להטמין בגדים: **אלא דמי גדיש.** אם הבעירו בעל השדה דלא קביל עליה אלא נטירותא דגדים: **חטין וחיפן בשעורים.** אע"פ שנותן לו רשות לחטין אינו משלם אלא שעורין דאמר ליה לא ראיתי אלא שעורין לפיכך לא נזהרתי בהן כל כך: **מאי הוה ליך גביה דאזקתיה.** בידיה ששרפתו או ששלכתו ליה. ולא דמי למשאיל מקום לחבירו להגדיש שעורין והגדיש חטים דאמרן לעיל אינו משלם אלא דמי שעורין דמבעיר לא מזיק בידיה הוא אלא פושע כדכתיב[ה] כי תצא אש מעצמה מפי המורה: **פשעה בו.** לא שמרתו כדרך השומרים ואבד: **[בדרבא] מפגיעו לה.** משמיה דרבא אמריתו לה: **שעורין וחיפן בחטין.** נותן לו רשות להגדיש שעורין ולא חטין: **שמעית מילתא לר' יהודה.** אליבא דר' יהודה דמתני': **עשו תקנה נגזל באש.** כי היכי דתקנו רבנן לגנזל לישבע כמה גזלו ויטול דתנן במסכת שבועות (דף מד:) אלו נשבעין ונוטלין השכיר והנגזל כך תקנו באש שישבע מה הטמין ויטול: **אליבא דמ"ד לא דיינינן דינא דגרמי.** בפרק הגוזל ומאכיל (לקמן דף קיז:): **בכספתא.** אבגז שמניחין בו כספים: **אמיד.** עשיר שאומדין אותו לכלי כסף:

מתני'

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בתוך של חבירו אבל מדליק בתוך של חבירו (דברי הכל) משלם כל מה שהיה בתוכו ומודה ר' יהודה לחכמים [א]במשאיל מקום לחבירו להגדיש גדיש והגדיש והטמין שאין משלם אלא דמי גדיש בלבד [ב]להגדיש חטין והגדיש שעורין שעורין והגדיש חטין חטין וחיפן בשעורין שעורין וחיפן בחטים שאינו משלם אלא דמי שעורין בלבד אמר רבא [ג]הנותן דינר זהב לאשה ואמר לה הזהרי בו של כסף הוא הזיקתו משלמת דינר זהב משום דאמר לה מאי הוה ליך גביה דאזקתיה [ד]פשעה בו משלמת של כסף דאמרה ליה נטירותא דכספא קבילי עלי נטירותא דדהבא לא קבילי עלי א"ל רב מרדכי לרב אשי אתון בדרבא מתניתו לה אנן ממתניתא פשיטא לן חטין וחיפן בשעורין שעורין וחיפן בחטין אינו משלם אלא דמי שעורין בלבד אלמא אמר ליה נטירותא דשערי קבילי עלי הכא נמי אמרה ליה נטירותא דדהבא לא קבילי עלי אמר רב שמעית מילתא לר' יהודה ולא ידענא מאי היא אמר שמואל ולא ידע אבא מאי שמיע ליה לר' יהודה דמחייב על נזקי טמון באש [ה]עשו תקנת נגזל באשו בעי אמימר עשו תקנת נגזל במסור או לא אליבא דמ"ד לא דיינינן דינא דגרמי לא תבעי לך דמסירות נמי לא דיינינן אלא כי תבעי לך אליבא דמ"ד [ו]דיינינן דינא דגרמי [ז] עשו תקנת נגזל במסור דמשתבע ושקיל או לא [ח]תיקו ההוא גברא [ט]דבטש בכספתא דחבריה שדייה בנהרא אתא מריה ואמר הכי והכי הוה לי בגוה יתיב רב אשי וקא מעיין ביה כי האי גוונא מאי א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי לאו היינו מתניתין דתנן ומודים חכמים לר' יהודה במדליק את הבירה שמשלם כל מה שבתוכו שכן דרך בני אדם להניח בבתים אמר ליה [י]אי דקא טעין זוזי הכא נמי הכא [כ](במאי עסקינן) דקא טעין מרגניתא מאי מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא או לא [ל]תיקו [מ]א"ל רב יימר לרב אשי טעין כסא דכספא בבירה מאי אמר ליה [נ]חזינא אי איניש אמיד הוא דאית ליה כסא דכספא אי נמי איניש מהימנא הוא דמפקדי אינשי גביה משתבע ושקיל ואי לא לאו כל כמיניה א"ל רב אדא בריה דרב אויא לרב אשי מה בין גזלן לחמסן א"ל [ס]חמסן יהיב דמי [ע]גזלן לא יהיב דמי א"ל אי יהיב דמי חמסן קרית ליה [פ]והאמר רב הונא [צ]תלוה וזבין זביניה זביני לא קשיא הא דאמר רוצה אני הא [ק]דלא אמר רוצה אני:

מתני'

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בתוך של חבירו אבל במדליק בתוך של חבירו משלם כל מה שבתוכו. כלומר בדבר שדרכו כגון מוריגים וכלי בקר אבל ארנקי בגדים לא מחייבי רבנן אע"פ שדקדקנו [ר]בכל הני דלעיל שיהא משלם כל מה שבתוכו לרבנן כמו לר' יהודה הני מילי היכא דקתני ומודים אז היכא דקתני דברי הכל אבל הכא במה דברים אמורים קתני ורבנן מילתייהו מפרשי ולאו אמילתא דרבי יהודה קיימי:

שאינו משלם אלא דמי שעורים. במדליק בתוך שלו איירי דאי במדליק בתוך של חבירו שעורין והגדיש חטין למה לא ישלם חטין כיון דחזי להו ובסמוך מדמי להו נמי לנותן דינר זהב לאשה ופשעה בו משמע דהיינו מדליק בתוך שלו והלכה בתוך של חברו:

לרבי יהודה דמחייב על נזקי טמון **באש בו'.** לרבנן נמי הוה מלי למימר דעשו תקנה בבירה בכל דבר ובגדים במוריגין אלא רבותא אשמועי' לרבי יהודה אפי' ארנקי בגדים עשו תקנת נגזל:

עשו תקנת נגזל במסור **או לא.** כתב רב אלפס כגון שיש עדים שמסרו ואיבד ממונו ואין יודעין כמה תיקו וכל תיקו דממונא לקולא ובשם רב האי גאון כתוב שישבע ויטול מחצה שכל תיקו דממונא חולקין ואין נראה לר"י לחייב כלל משום תיקו ור"ת מפרש דהך בעיא כשהמוסר מכחיש את הנמסר דומיא דנגזל בשבועות דגזלן מכחישו אבל אם המוסר עצמו אינו יודע כמה ישבע נמסר כמה הפסיד ויטול ולר"י נראה דהך בעיא אפילו אין המוסר יודע דומיא דתקנת נגזל באשו שאין המבעיר יודע כמה הפסיד הניזק דמבעי ליה במסור אי עשו תקנתא או לא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא או לא. אפילו יש עדים שהיה בו מרגניתא מבעיא ליה דשמא לא אבעי ליה לאסוקי אדעתיה להאי ולא אמרינן מאי הוה ליה גביה דאזקיה כיון דלא רגילי אינשי לאנוחי כלל ולא דמי לדינר זהב דלעיל דאבעי לה לאסוקי אדעתא טפי דפעמים שאומר כן דילא שאם היתה יודעת שהוא של זהב לא היתה שומרתו ולא דמי נמי לארנקי בגדים דרגילין טפי דמנחי מרגניתא בכספתא ואין לפרש דלעניין שבועה מבעיא ליה אי עשו תקנת נגזל ויהא נאמן לומר שהיה בו מרגניתא דא"כ מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מתני' מה ענין זה למשנתינו:

מה בין גזלן לחמסן. בלשנא דקרא אין חילוק ביניהם והכא קבעי מה בין גזלן דרבנן לחמסן דרבנן דתניא בפ' זה ברור (סנהדרין דף כה:) הוסיפו עליהם הגזלנים והחמסנים ומפרש גזלן לא יהיב דמי ובמליאת חרש שוטה וקטן כדמוקי ליה התם דאין פסול מן התורה אלא משום דרכי שלום: **חמסן** יהיב דמי. וכשלא אמר רואה אני כדמפרש אבל מן התורה אינו פסול אלא היכא דלא יהיב דמי אבל היכא דיהיב דמי כשר אע"ג דלא אמר רואה אני אע"פ שעובר על לאו דלא תחמוד הא אמרי' בפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה: ושם ד"ה בלא) לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו וההיא דסוף מכילתין (דף קיט.) דמייתי מחמס בני יהודה דאפילו היכא דיהיב דמי הוה כאלו גוטל נשמתו לאו דרשה גמורה היא אלא אסמכתא בעלמא דחמסן דקרא היינו גזלן דלא יהיב דמי וא"ת כיון דחמסן דיהיב דמי פסול מדרבנן א"כ כי אמרי' בפ' שנים אוחזין (ב"מ ד' ה: ושם ד"ה בלא) אלא הא דאמר רב הונא משביעים אותו שבועה שאינה ברשותו נימא מיגו דחשיד כו' ומשני מורה ואומר דמי קיהיבנא מ"מ מה תירץ בכך אם הוא מעכב הפקדון בידו ורואה ליפטר בדמים בעל כרחו של בעליה הרי הוא חמסן ופסול לשבועה מדרבנן ואכתי נימא מיגו דחשיד כו' וי"ל דמ"מ בגזלן דאורייתא אין להוכיח שלא יהא חשוד אשבועתו ועוד דחמסן דרבנן כשר הוא ואינו פסול עד שיכריזו עליו כדאמר בפ' זה ברור (סנהדרין ד' כו:) ואפילו אם הוא ידוע שנעשה חמסן בענין זה שמא לא ראו חכמים לפוסלו בכך וגם לא להכריז אלא דוקא כי שקיל וחטיף בזרוע בעל כרחייהו דבעלים והמקשה דקא פריך נימא מיגו דחשיד כו' אע"ג דהא ודאי קיס לן דגזלן דרבנן בעי הכרזה ואינו נפסל עד אחר הכרזה כל עיקר לא הביא דברי רב הונא אלא משום דמקשה והא קעבר בלא תחמוד א"נ הכי מקשה כיון שפטר עצמו במה שטען נגנבו או נאבדו ואינו משלם דמיס אלא לפי שאינו רואה לישבע ואם היה פוטרו מן השבועה לא היה משלם כלום א"כ נימא מיגו כו' ומשני מורה ואומר כו' וגם אם היה פוטרו מן השבועה שמא כמו כן היה משלם דמיס לפי שמעכב הפקדון בידו ולהכי לא חשיד אממונא:

מסורת הש"ס

ה) רש"ל מ"ז וכ' רנ"ם דמ"ל למוחקו וכמ"ש תוס' לעיל ד"ה לפלוג, ו) רש"ל מ"ז, ז) שבועות מו:, ח) ב"ב מז:, ט) [שמות כב], י) גי' רש"ל לרב בהגה דלעיל,

גליון הש"ם

גמ' עשו תקנת נגזל בבסור. עיין לעיל דף נד ע"א תוס' ד"ה חמור. ולקמן ע"ב תוס' ד"ה ילמו שטרות:

מוסף רש"י

תלוה וזבין. מי שתלו אותו או עשו לו יסורין עד שמכר וקיבל הדמים ואמר רוצה אני, זביניה זביני. ולא יוכל לחזור בו (רשב"ם ב"ב מז:).

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פי"ד מהל' נ"מ הל' יא סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תיח סעי' יד:

סז ב מיי' שם טוש"ע שם סעי' טו:

סח ג ד טוש"ע ח"מ סי' רלח סעי' ד:

סט ה מיי' פי"ד מהל' נ"מ הל' יב ופ"ז מהל' חובל ומזיק הלכה יז סמג עשין סט וסי' ע טוש"ע ח"מ סי' תיח סעי' יג וסי' ל סעי' ז וסי' שפח סעי' ה:

ע ו מיי' פ"ז מהל' חובל ומזיק הל' ז סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שפו סעי' ה:

עא ז מיי' שם פ"ח הל' ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שפח סעי' ז [כב אלפס במקומו ועוד בפ' י' דף מט]:

עב ח ט י כ מיי' שם פ"ז הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעי' ה:

עג ל מיי' פ"י מהל' עדות הל' ד ופ"י מהל' מכיר הל' ה סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לד סעי' יג וסי' רה סעי' ח:

עד מ מיי' פ"ה מהל' גזילה הלכה ג סמג לאוין קפו טוש"ע ח"מ סי' שנט סעי' ז:

עה נ מיי' פ"י מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רה סעי' ה:

עו ס מיי' פ"י מהל' עדות הלכה ד סמג לאוין ריט טוש"ע ח"מ סי' לד סעי' יג:

פסולה בסוכה וכמבוי. תימה דהוה ליה למימר ימעט כדאמרי׳ בריש מסכת סוכה (דף ב.) מבוי דרבנן תני תקנתא וי״ל משום דבעי למימר כסוכה נקט לשון פסולה אי נמי לפי שהיה צריך להאריך בלשון ולומר יכנה וימעט ויחזור וידליק דלמעט כמו שהיא מודלקת לא סגי כדאמרינן בפ׳ במה מדליקין (שבת דף כב:) הדליקה בפנים והוציאה בחוץ לא עשה ולא כלום והכא נמי לא שנא:

הדרן עלך הכונס

מרובה. מי קתני אין בין כו׳. משמע הכא היכא דתני אין בין לא שייך למימר תנא ושייר והקשה הר״י מאורלינ״ש מהא דתנן בפ״ק דמגילה (ד׳ מ. וסס ד״ה אין) אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייב באחריותן ונדבות אינו חייב באחריותן ואכתי הא איכא שהנדבה באה מן המעשר ונדר שהוא דבר שבחובה אין באה אלא מן החולין כדתנן בהתודה (מנחות ד׳ פא.) וי״ל דהתם לא בא לשנות כל ענין שנדר ונדבה חלוקים זה מזה אלא בא לומר שאין חיוב הבאה בזה יותר מבזה אלא אחריות אבל לענין כל תאחר זה וזה שוין וכן אין בין שבת ליום הכפורים לא איירי לכל דבריס שביניהס כגון איסור אכילה וכן אין בין י״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד לא איירי באומר שבשניהס כגון לאו ומיתה אלא בדבר האסור או מותר לעשות בהן ועוד י״ל דהך משנה דמגילה שנויה במסכת קנים (פ״א מ״א) גבי עולת העוף ועולה בין נדר בין נדבה אין באה מן המעשר כיון דאין בה אכילת אדם כדדרים בסיפרי בפ׳ עשר תעשר ת״ל ואכלת ושמחת שמחה שיש בה אכילה יצאו עולות שאין עמהן אכילה ואין להאריך כאן יותר[מ]:

מרובה קתני תנא ושייר. לשון דאשון דמייתי סייעתא לא בעי למימר דשייר דסבר ההוא לישנא דכיון דקתני מרובה אין לומר שייר כמו באין בין וכן משמע הלשון דקאמר לישנא בתרא מי קתני אין בין מרובה קתני משמע שתחילה היה סבור דמרובה הוי כמו אין בין וא״ת ומאי שייר דהאי שייר וי״ל דשייר טענת גנב בתחילה דדרים לקמן רבי יוחנן דמשלם כפל ואי טעין טענת גנב בפקדון לא משלם ארבעה וחמשה בטבח ומכר הכי נמי טוען טענת גנב בתחילה ועוד שמשייר שותף שגנב מחבירו ושותפין שגנבו לא משלם ארבעה וחמשה כדאמר לקמן בפירקין (ד׳ עח:) ועוד יש מפרשים דאין לחוש הכא אם אינו משייר כי אם דבר אחד כיון דלא נחת למיינא אלא דגלי לן שיש ריבוי בכפל מארבעה וחמשה:

יצאו קרקעות כו׳. וא״ת כיון דאמעיטי משבועה כדאמרינן בפרק האחד (ב״מ ד׳ מ:) תיפוק ליה דאין בהם כפל בטוען טענת גנב דלא משלם אלא בשבועה כדאמרינן לקמן בשמעתין וליכא למימר דאצטריך לקופץ ונשבע דבהגחל קמא (לקמן ד׳ קו.) מוכח דלא משלם אא״כ ב״ד משביעין אותו וי״ל דאצטריך להיכא דנשבע ע״י גלגול כדתנן (קדושין ד׳ כו.) זוקקין הנכסים שיש להם אחריות עם הנכסים כו׳ לישבע עליהן ומיהו לפי מאי דמסקינן לקמן האי כל ריבוי הוא מדלא כתיב הני פרטי גבי כסף וכלים וס״ל דכפל ושבועה הכל אחד ניחא דליכא אלא חד קרא לתרוייהו וא״ת וגנבה בקרקע היכי שייכא וי״ל במשיג גבול א״נ במחובר לקרקע כי ההיא די׳ גפנים טעונות וטוען שגנבו לו ה׳ וגמלא שהוא גנבם (שבועות ד׳ מב:): **יצאו** שטרות. ואם תאמר למה לי קרא למעט מכפל והא אפי׳ אבדו בידים לא משלם קרן למאן דלא דאין דינא דגרמי ואפי׳ מאן דדאין לא הוו אלא מדרבנן כדפרישית בסוף [הפרה] (ד׳ נד. ד״ה חמור) וי״ל כיון דאי איתיה לשטר בעין חייב להחזיר [מ](משלם) סלקא דעתך דכשמחזיר [מ][משלם] [מ](מחזיר) הכפל עמו: רעהו

מתני׳ גז. אשטנצי״ל: **גמ׳ למעלה מעשרים אמה.** לא חזו לה אינשי ולא מפרסס ניסא ואתן לפרסומי ניסא בעינן:

הדרן עלך הכונס

מרובה. אין הגונב אחר הגנב כו׳. דכתיב[ב] וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב: **גמ׳ בטוען טענת גנב.** גנב בא וגנבו ודרשינן לקמן בשמעתין[ג] דחייבו רחמנא כפילא אם נשבע ומגלא שקרן: **לא קתני.** אלמא נהגי ד׳ וה׳ בטוען טענת גנב אם טבח ומכר: **מי קתני אין בין.** דהוי דוקא ולא שייר מידי: **קתני.** קלא דבריס שזו מרובה על זו ושייר: **שהוקשו לקרקעות.** דכתיב והתנחלתם אותם וגו׳ (ויקרא כה): **אין גופן ממון.** אלא גורמין לגבות ממון: דהא

מתני׳[א] גץ שיצא מתחת הפטיש והזיק חייב[ב] גמל שהיה טעון פשתן ועבר ברשות הרבים ונכנס פשתנו לתוך החנות ודלקו בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל גמל חייב[ג] הניח חנוני נרו מבחוץ[ד] החנוני חייב[ה] רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור: **גמ׳**[ו] אמר רבינא משמיה דרבא ש״מ מדרבי יהודה נר חנוכה[ז] מצוה להניחה בתוך עשרה דאי סלקא דעתך למעלה מעשרה אמאי אמר ר׳ יהודה נר חנוכה פטור לימא ליה הוה ליה לאנוחה למעלה מגמל ורוכבו אלא לאו ש״מ מצוה להניחה בתוך עשרה אמרי לא לעולם אימא לך אפי׳ למעלה מעשרה מאי אמרת אבעי לך לאנוחה למעלה מגמל ורוכבו כיון דבמצוה קא עסיק כולי האי לא אטרחוה רבנן[ח] אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום[ט] נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה בסוכה וכמבוי:

הדרן עלך הכונס

מרובה מדת תשלומי כפל ממדת תשלומי ארבעה וחמשה[י] שמדת תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים[י] ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד שנאמר[1] כי יגנוב איש שור או שה וטבחו או מכרו וגו׳[ט] [ח]אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל[כ] ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה: **גמ׳** ואילו מדת תשלומי כפל נוהגת בין בגנב בין בטוען טענת גנב ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בגנב בלבד לא קתני מסייע ליה לרבי חייא בר אבא[ל] דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן[מ] הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה דאמרי לימא מסייע ליה לרבי חייא בר אבא דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מי קתני אין בין מרובה קתני[נ] תנא ושייר: שמדת תשלומי כפל נוהגת כו׳: מנה״מ דת״ר[ס][2] על כל דבר פשע כלל על שור על חמור על שה ועל שלמה פרט על כל אבידה חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט[ע] מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון[פ] [צ]יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שמטלטלין אין גופן ממון יצא הקדש רעהו כתיב אי מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אף כל דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אבל עופות לא ומי מצית אמרת הכי והא שלמה כתיב אמרי אנן בבעלי חיים קאמרינן אימא בבעלי חיים דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אין דבר שאין נבלתו מטמא במגע ובמשא לא דהא

עין משפט נר מצוה

עז א מיי׳ פ״ו מהל׳ חובל ומזיק הל׳ יא טוש״ע ח״מ סי׳ שפד סעי׳ ב:
עח ב ג מיי׳ פי״ד מהל׳ נזקי ממון הל׳ יג סמג עשין סט טוש״ע ח״מ סי׳ תיח סעי׳ יב:
עט ד מיי׳ שם טוש״ע ח״מ סי׳ תרעא סעי׳ ו:
פ ה מיי׳ פ״ד מהל׳ חנוכה הלכה ז סמג עשין מד סי׳ ה טוש״ע שם:
א ו ז מיי׳ פ״א מהל׳ גניבה הל׳ ו:
ב ח ט מיי׳ שם הל׳ יח סמג עשין מא טוש״מ סי׳ שנ:
ג י מיי׳ פ״ד שם הל׳ א סמג שם טוש״מ סי׳ שנב:
ד כ ל מיי׳ שם פ״ב הל׳ א והל׳ ג טוש״מ סי׳ שנ:

מוסף רש״י

גץ. גילוף, אישטינציל״ש (שבת כא:) היוצאת מן הכרזל כשהפטיש מכה עליו (ב״ב כו.) **פטיש.** קורנס גדול של נפחים (שבת כא:). **את הבירה.** בית גדול (לעיל כב.). **בעל גמל חייב.** אלא היה לו להגדיל בחבילתו שתכנס לתוך (שבת כא:). **בנר חנוכה פטור.** חנוני, שברשות פרסום מצוה המיתה שם (שם) שמצוה להניחה ברשות הרבים לפרסומי ניסא (לעיל כב.). **למעלה מעשרים אמה פסולה.** אלא שלטא בה עינא למעלה מכ׳ אמה וליכא פרסומי ניסא (שבת כב.). **כסוכה וכמבוי.** דתנן בהו בהדיא בעירובין (ב.) ומסכת סוכה (ב.) דפסולי (שבת כב.).

הדרן עלך הכונס

משלם תשלומי ארבעה וחמשה. כגנב עצמו, דנפקא ליה מגנב הגנב (לקמן סג:). **על כל דבר פשע.** סיפיה דקרא משמעי בטוען טענת גנב או בגנב עצמו (ב״מ נז:).

מסורת הש״ס

א) [ב״ב כו. שבת כח:], ב) לעיל כב. שבת כח:, ג) לעיל ב, ד) [שבת כח:], ה) שבת כח:, ו) [לקמן סט: ועי׳ תוס׳ לקמן סז: ד״ה אין], ז) [לקמן סג: קו:], ח) [סוכה נד. וש״נ], ט) ב״מ מז: שבועות מב:, י) [לקמן קיח:], כ) [שמות כב], ל) [לף סג:], מ) [עי׳ תוס׳ חגיגה ח. ד״ה אמאי ותוס׳ תענית יג: ד״ה מאי], נ) כ״מ,

תורה אור השלם

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז
2. עַל כָּל דָּבָר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

גליון הש״ס

מתני׳ החנוני חייב. עיין לעיל דף כז ע״ב תוס׳ ד״ה ה״ג אמאי:

לעזי רש״י

אשטנציי״ל [אישטינציל״א]. ניצוץ.

Mishná *La Mishná define qué clase de precaución es suficiente tomar para que el dueño de una oveja que dañó una propiedad ajena esté exento de pagar al damnificado:*

הַכּוֹנֵס צֹאן לְדִיר וְנָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי **Si uno metió una oveja** suya **en el corral y le cerró** la puerta **debidamente**[1], **וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה** **y**, a pesar de eso, la oveja se **salió** del corral **y dañó** una propiedad ajena —al comer de las plantaciones (*diente*) o al ir pisando cosas a su paso (*pata*)—, **פָּטוּר** **está exento** de pagar indemnización alguna, pues hizo lo necesario para evitar que su animal causara cualquier daño. **לֹא נָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי** No obstante, **si** el dueño de la oveja **no le cerró** la puerta **debidamente, וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה** **y** se **salió** del corral **y dañó** una propiedad ajena —al comer o pisar lo que había en ella—, **חַיָּיב** el dueño de la oveja **está obligado** a pagar el daño, por no vigilar a su animal como debía.

La Mishná señala otras situaciones en las que el dueño está exento de pagar los daños producidos por su animal:

נִפְרְצָה בַּלַּיְלָה **Si se rompió** la cerca del corral que estaba cerrado debidamente **durante la noche, אוֹ שֶׁפְּרָצוּהָ לִסְטִים** **o bien, si la rompieron asaltantes** durante la noche para perpetrar un delito, **וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה** **y**, a raíz de ello, la oveja se **salió** del corral **y dañó** una propiedad ajena, **פָּטוּר** el dueño **está exento** de pagar por ese daño, porque no tenía cómo evitar que la oveja se saliera del corral. **הוֹצִיאוּהָ לִסְטִים** **Si** fueron **los asaltantes** quienes **la sacaron** del corral, **לִסְטִים חַיָּיבִין** **los** mismos **asaltantes están obligados** a pagar todos los daños que se produzcan a raíz de ello[2].

La Mishná expone ciertas situaciones particulares en las que el dueño del animal se considera negligente:

הִנִּיחָה בַּחַמָּה **Si** el dueño de la oveja **la dejó bajo el sol** —en un corral debidamente cerrado para circunstancias normales—, **אוֹ שֶׁמְּסָרָהּ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן** **o bien, si se la encomendó a un sordomudo, a un demente o a un niño** para que la vigilaran, **וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה** **y**, luego, la oveja **salió** del corral **y dañó** una propiedad ajena, **חַיָּיב** el dueño **está obligado** a pagar la indemnización correspondiente, por no vigilar su animal como debía. En el primer caso, el dueño debe pagar porque una puerta asegurada debidamente para circunstancias normales no es suficiente para evitar que un animal que está sufriendo por causa del sol se escape del corral. Y, en el segundo caso, el dueño debe pagar porque la entrega de la oveja a un sordomudo, a un demente o a un niño se considera una negligencia, pues ellos son incapaces de cuidar correctamente un animal para evitar que dañe. **מְסָרָהּ לְרוֹעֶה** Sin embargo, **si se la encomendó a un pastor** para que la pastara, **נִכְנַס הָרוֹעֶה תַּחְתָּיו** entonces, **el pastor ocupa su lugar** y adquiere la misma responsabilidad del dueño en cuanto al cuidado de la oveja y, si el animal llegara a ocasionar algún daño mientras está bajo su custodia, él deberá pagar los daños ocasionados.

La Mishná distingue entre dos casos en los que el animal entra en un campo ajeno y lo daña:

נָפְלָה לְגִנָּה וְנֶהֱנֵית **Si** la oveja **cayó** accidentalmente **en una huerta y obtuvo provecho** de los frutos que había en ella, **מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית** el dueño de la oveja sólo le **deberá pagar** al dueño de la huerta una indemnización por **el** valor del **provecho que obtuvo** su animal, y no por todo el valor del daño

מתני׳ **הַכּוֹנֵס** **Si uno metió** una oveja suya en el corral y le cerró la puerta debidamente, **פָּטוּר** **está exento** de pagar la indemnización respectiva, **דְּהָא נַטְרַהּ** **ya que la vigiló** debidamente; **וּמַאי הֲוֵי לֵיהּ לְמֶעְבַּד** **¿y qué** más **podía hacer** para que la oveja no dañara?

הִנִּיחָה בַּחַמָּה **Si** el dueño de la oveja **la dejó bajo el sol.** **מְצַעֲרָא לָהּ שַׁמְשָׁא** **El sol la hace sufrir** **וְלָא סַגִּי לֵיהּ בִּנְעִילָה כָּרָאוּי** **y**, por lo tanto, **no es suficiente** cuidarla **cerrando "debidamente"** la puerta, **דְּמוֹקְמִינַן בְּגֶמָרָא** **como se explica** más adelante, **en la Guemará,** **דְּהַיְינוּ דֶּלֶת שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה** **que se refiere a una puerta que logra mantenerse** cerrada **ante un viento frecuente** en ese sitio.

נִכְנַס הָרוֹעֶה תַּחְתָּיו **El pastor ocupa su lugar,** **לְהִתְחַיֵּב בְּנִזְקִין** **con relación a quedar obligado a pagar por los daños** producidos por el animal mientras esté bajo su custodia.

נָפְלָה לְגִנָּה **Si** la oveja **cayó en una huerta,** **בְּאוֹנֶס** **accidentalmente.** **מִגַּג בַּעֲלָהּ הַסָּמוּךְ לְגִנַּת חֲבֵרוֹ** Por ejemplo, que se cayó **del techo** de la propiedad **de su dueño, contiguo a la huerta de su prójimo,** **אוֹ שֶׁהָיְתָה רְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ מִן הַגִּנָּה וְנָפְלָה** **o que la vía pública** —por donde circulaba— **era más alta que la huerta, y** de ahí **se cayó** la oveja.

מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית **El** valor del **provecho que obtuvo.** **לְפִי הֶנְאָתָהּ וְלֹא לְפִי הֶזֵּקָהּ** Es decir, la indemnización será **según el provecho que obtuvo** la oveja, **y no según el daño que produjo.**

NOTAS

1 Más adelante, la Guemará aclara cuál es la forma debida de cerrar la puerta de un corral.

2 Los asaltantes deberán pagar una indemnización tanto al dueño de la oveja —si ésta se extravía o sufre un daño— como a los terceros que sean víctimas de los daños que ocasione la oveja.

producido[3]. יָרְדָה כְּדַרְכָּהּ וְהִזִּיקָה Pero, **si** la oveja **descendió** a la huerta **de la forma normal y ocasionó** algún **daño** en ella, מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה el dueño de la oveja **deberá pagar** todo **el daño que ésta haya ocasionado**, ya que el dueño fue negligente al no haber tomado la precaución necesaria para evitar que eso ocurriera.

La Mishná expone una discrepancia entre los Sabios sobre cómo se debe calcular el valor del daño producido por un animal en un campo ajeno:

כֵּיצַד מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה **¿Cómo** se calcula el monto que el dueño de la oveja **debe pagar** por **el daño que ésta produjo** al comer de los frutos de la huerta? שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה **Se tasa** un área del tamaño de **un *bet seá*[4] de ese campo,** en el que la oveja comió los frutos de una parcela, כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה para calcular la diferencia entre **cuánto valía** antes del daño **y cuánto vale** ahora —después de que la oveja comió los frutos—, y esta desvalorización del terreno es lo que el dueño de la oveja debe pagar por el daño. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר **R. Shimon**, por su parte, **dice:** אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִים מְשַׁלֶּמֶת פֵּירוֹת גְּמוּרִים **Si** la oveja **comió frutos** que estaban **completamente maduros**, aunque todavía no habían sido recolectados, su dueño **deberá pagar** la indemnización según el precio de los **frutos** que están **completamente maduros**, en función de la cantidad dañada: אִם סְאָה סְאָה אִם סָאתַיִם סָאתַיִם **si** comió **una *seá***[5] de frutos, el dueño de la oveja deberá pagar el valor total de **una *seá*** de frutos; y **si** comió **dos *seá*,** deberá pagar el valor total de **dos *seá*** de frutos.

Guemará

La Guemará define a qué se refiere la Mishná cuando habla de cerrar la puerta del corral "debidamente"

תָּנוּ רַבָּנָן **Enseñaron nuestros Sabios** en una Baraitá: אֵיזֶהוּ כָּרָאוּי וְאֵיזֶהוּ שֶׁלֹּא כָּרָאוּי «**¿Qué es "debidamente" y qué es "indebidamente"**, cuando la Mishná habla de cerrar la puerta del corral? דֶּלֶת שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה **Una puerta que logra mantenerse** cerrada **cuando sopla un viento frecuente** en ese sitio זֶהוּ כָּרָאוּי **es lo que se considera** una puerta cerrada **"debidamente";** שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה y una puerta **que no logra mantenerse** cerrada **ante un viento que es frecuente** en ese sitio, זֶהוּ שֶׁלֹּא כָּרָאוּי **es lo que se considera** una puerta cerrada **"indebidamente"».**

La Guemará analiza qué opinión sigue la Mishná sobre el nivel de precaución requerido para evitar los daños ocasionados por el diente *y por la* pata*:*

אָמַר רִבִּי מַנִּי בַּר פַּטִּישׁ **Dijo R. Mani bar Patish:** מַאן תַּנָּא מוּעָד דְּסַגִּי לֵיהּ בִּשְׁמִירָה פְּחוּתָה **¿La opinión de qué Tana sigue la Mishná** cuando dictamina

שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה **Se tasa** un área del tamaño de **un *bet seá* de ese campo.** אֵין שָׁמִין אֶת הָעֲרוּגָה לְבַדָּהּ **No se tasa individualmente la parcela** dañada, מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיד מַזִּיק **porque** así **saldría perjudicado el dañador,** שֶׁשָּׁמִין אוֹתָהּ בְּכָל שָׁוְיָהּ **ya que se la estaría tasando según su valor completo.** וְרַחֲמָנָא אָמַר וּבְעֵר בְּשָׂדֶה אַחֵר **Y** ésta no es una forma correcta de tasar los daños provocados por un animal, ya que **la Torá dijo** sobre ellos: Y [ésta] ACABARE [con algunos frutos que hay] EN UN CAMPO DE OTRO; וְדָרְשִׁינַן בַּגְּמָרָא [נח:] **de lo que se dedujo una *derashá* en la Guemará (58b):** מְלַמֵּד שֶׁשָּׁמִין אוֹתָהּ עַל גַּב שָׂדֶה אַחֶרֶת La expresión EN UN CAMPO DE OTRO **enseña que ésta** (la parcela dañada) **se tasa como** si fuera **parte de otro campo** más grande. אֶלָּא שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה **Más bien, se debe tasar** un área del tamaño de **un *bet seá* de ese campo** donde se produjo el daño כַּמָּה הָיְתָה יָפָה קֹדֶם שֶׁנֶּאֱכְלָה מִמֶּנָּה הָעֲרוּגָה הַזֹּאת y calcular **cuánto valía antes de que** el animal **se comiera de él esta parcela,** וְכַמָּה הִיא יָפָה עַכְשָׁיו **y cuánto vale ahora**, a fin de determinar la diferencia. וְהַשְּׁתָא לָא מְשַׁלֵּם כֻּלְּהוּ דְּמֵיהּ **Y ahora**, cuando se calcula el daño de este modo, el responsable **no paga el valor completo** de la parcela dañada, דְּמִי שֶׁלּוֹקֵחַ בֵּית סְאָה כְּשֶׁהִיא בְּתִבּוּאָתָהּ **pues aquel que adquiere** un terreno de **un *bet seá*, cuando tiene sus frutos** sin cosechar, אֵינוֹ מְזַלְזֵל בָּהּ בִּשְׁבִיל הֶפְסֵד עֲרוּגָה אַחַת **no lo deprecia** tanto **por faltarle una parcela,** כִּי אִם דָּבָר מְעָט **sino sólo un poco.**

רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִין **R. Shimon**, por su parte, **dice: Si** la oveja **comió frutos** que estaban **completamente maduros,** שֶׁכְּבָר בָּשְׁלוּ כָּל צָרְכָּן es decir, frutos **que ya habían madurado todo lo necesario…**

מְשַׁלֶּמֶת **…** su dueño **deberá pagar** כָּל הַהֶזֵּק **todo el daño** producido. וְהֵיכָא שָׁמִינַן אַגַּב שָׂדֶה **Y**, según la opinión de R. Shimon, **¿en qué caso se tasa** el área dañada **como si** fuera **parte de un campo** más grande? הֵיכָא דַּעֲדַיִן לֹא נִגְמְרוּ **En el que** el animal dañó frutos que **todavía no habían madurado del todo.**

מַאן תַּנָּא מוּעָד בִּשְׁמִירָה פְּחוּתָה סַגִּי לֵיהּ **¿La opinión de qué Tana sigue la Mishná** cuando dictamina **que, en el caso de un** animal ***muad*, basta con una vigilancia mínima** para que el dueño cumpla con su obligación de vigilarlo? מַנִּי מַתְנִיתִין דְּאָמַר צֹאן שֶׁהִזִּיקָה

NOTAS

3 Como la oveja cayó accidentalmente dentro de la huerta ajena y el dueño no fue negligente en su vigilancia, él no queda obligado a pagar el daño producido por el animal, pues la obligación de pagar indemnización en concepto de "dañador" se genera únicamente cuando el dueño fue negligente. De todos modos, el hecho de que la oveja haya comido los frutos de la huerta ajena le generó un beneficio a su dueño, ya que éste se ahorra el dinero que hubiera tenido que gastar para alimentarla. El valor de este beneficio —menor al costo de los frutos consumidos— es lo que debe pagar el dueño del animal como indemnización al dueño de la huerta. Véase la Mishná de 19b, donde se exponen los detalles de esta ley.

4 *Bet seá*: se refiere a una medida de superficie equivalente a cincuenta *amot* (codos) por cincuenta *amot*.

5 *Seá*: medida de volumen equivalente al de 144 huevos. Según ciertas opiniones es 7.2 litros; y según otros, hasta 14.3 litros.

que, en el caso de un animal ***muad***[6] —la oveja que daña con una acción natural: al comer (*diente*) o pisar (*pata*) lo que haya en un campo ajeno—, **basta con una vigilancia mínima** —en un corral con una puerta que logre mantenerse cerrada ante un viento común— para que el dueño cumpla con su obligación de vigilarlo? **רִבִּי יְהוּדָה הִיא La** opinión **de R. Yehuda es** la que sigue nuestra Mishná, **דְּתָנֵי como se enseñó** en esta otra Mishná que habla sobre la vigilancia de un toro[7]: **קְשָׁרוֹ בְּעָלָיו בְּמוֹסָרָה «Si el dueño** de un toro **lo amarró con cuerdas, וְנָעַל לְפָנָיו כָּרָאוּי y**[8] **le cerró** la puerta **debidamente** —una vigilancia mínima—, **וְיָצָא וְהִזִּיק y**, a pesar de todo, el toro **salió y dañó** corneando algo ajeno, **אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד חַיָּב tanto** si se trata de un toro ***tam***[9] **como** de un toro ***muad***, el dueño **queda obligado** a resarcir el daño causado, porque al dueño de un toro siempre se le exige un nivel óptimo de vigilancia. **דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר** Éstas **son las palabras de R. Meir. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר R. Yehuda**, en cambio, **dice: תָּם חַיָּב Si** el toro **es *tam*** y el dueño ejerce sobre él una vigilancia mínima y, a raíz de ello, el animal daña, su dueño **queda obligado** a pagar el daño; **מוּעָד פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר** pero **si es *muad*, está exento, pues dice** el versículo[10] sobre el toro *muad* que dañó: **וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו** Y NO LO VIGILÓ SU DUEÑO, PAGAR, HABRÁ DE PAGAR, **וְשָׁמוּר הוּא זֶה y ¡este** toro **estaba vigilado**, pues ejercer una vigilancia mínima también se considera vigilar! **רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר R. Eliezer**, por su parte, **dice: אֵין לוֹ שְׁמִירָה אֶלָּא סַכִּין** En el caso de un toro *muad*, **no hay vigilancia** posible que exima de responsabilidad a su dueño **salvo el cuchillo** con el que se le degüella y, por lo tanto, si el dueño no mata al animal y éste daña o mata, quedará obligado a indemnizar al perjudicado o a sus herederos». Vemos, entonces, que el dictamen de nuestra Mishná, de que basta con un nivel mínimo de vigilancia para el caso de la oveja que daña con el *diente* y la *pata*, es compatible únicamente con la opinión de R. Yehuda: para el caso de un animal *muad*, la Torá no exige más que un nivel de vigilancia mínima.

La Guemará rechaza la afirmación anterior:

אֲפִילּוּ תֵּימָא רִבִּי מֵאִיר Incluso puedes decir que nuestra Mishná —que trata de daños producidos por el *diente* o la *pata*— es compatible también con la opinión de **R. Meir** —de que una vigilancia mínima no basta para un toro *muad*—, **שָׁאנֵי שֵׁן וְרֶגֶל דְּהַתּוֹרָה מִעֲטָה בִּשְׁמִירָתָן** ya que **el *diente* y la *pata* son diferentes** del toro *muad* —en relación a su vigilancia—, **pues la Torá redujo** la responsabilidad del dueño **en** lo que a **su vigilancia** se refiere, estableciendo que en el caso de esos dos basta con una vigilancia mínima; **דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמְרֵי לָהּ בְּמַתְנִיתָא תְּנָא como dijo R. Elazar, y hay quienes dicen que se enseñó en una Baraitá: אַרְבָּעָה דְּבָרִים הַתּוֹרָה מִעֲטָה בִּשְׁמִירָתָן «Hay cuatro casos** de daño **en los que la Torá redujo la** calidad de la **vigilancia** que debe tener el dueño, **וְאֵלּוּ הֵן y estos son: בּוֹר וְאֵשׁ שֵׁן וְרֶגֶל el *pozo* y el *fuego*, el *diente* y la *pata*. בּוֹר דִּכְתִיב** Respecto al ***pozo***, la

בְּשֵׁן וְרֶגֶל הוּא La intención de la Guemará es preguntar **qué opinión sigue la Mishná al decir que**, en el caso de **una oveja que causa daño con el *diente* o con la *pata*** דְּהַיְינוּ מוּעָד בִּתְחִילָּתוֹ **—que es un caso de** animal ***muad* desde un principio—** סַגִּי לָהּ בִּנְעִילָה כָּרָאוּי **es suficiente** con cuidarla **cerrando "debidamente"** la puerta del corral, דְּהַיְינוּ שְׁמִירָה פְּחוּתָה כִּדְאוֹקִימְנָא **lo que constituye una vigilancia mínima, según lo esclarecido** anteriormente en la Guemará: שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה "debidamente" se refiere a una puerta **que logra mantenerse** cerrada **cuando sopla un viento frecuente** en ese sitio, וְאִי אָתֵי רוּחַ שֶׁאֵין מְצוּיָה לֹא קָאֵי **y si viene un viento** más fuerte, **que no es frecuente** en ese sitio, **no se mantiene** cerrada.

קְשָׁרוֹ בְּעָלָיו Si el dueño lo amarró, לְשׁוֹר al toro.

וְנָעַל בְּפָנָיו כָּרָאוּי "Y le cerró la puerta **debidamente" es la versión correcta.**

תָּם חַיָּב Si el toro **es *tam*** y el dueño ejerce sobre él una vigilancia mínima y, a raíz de ello, el animal daña, su dueño **queda obligado** a pagar el daño. דְּלָא סַגִּי לֵיהּ בִּפְחוּתָה **Ya que, para este caso, no es suficiente con una** vigilancia **mínima.** וְטַעְמָא דְּרִבִּי יְהוּדָה בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה (לעיל מה:) **Y el fundamento de** la opinión de **R. Yehuda** se menciona **en el capítulo *Shor shenagaj arbaá vajamishá* (anteriormente, 45b).**

רִבִּי אֱלִיעֶזֶר R. Eliezer פָּלֵיג אַתַּרְוַיְיהוּ **discrepa de los dos** Sabios mencionados antes. דְּאִלּוּ רִבִּי מֵאִיר מֵיהוּ בִּשְׁמִירָה מְעֻלָּה סַגִּי לֵיהּ **Pues, en cuanto a** la opinión de **R. Meir, con una vigilancia óptima basta** para que el dueño no quede obligado a pagar la indemnización si el toro daña; וְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר לֵית לֵיהּ נְטִירוּתָא לְמוּעָד **en cambio, R. Eliezer sostiene que no existe precaución** alguna que se pueda tener **con un** animal ***muad***, y por eso él opina que hay que degollarlo.

NOTAS

6 *Muad*: se aplica al animal propenso a causar daños, ya sea deliberadamente, o con su comportamiento normal. Particularmente, se dice del toro que ha corneado tres veces y es propenso a cornear.

7 45b.

8 La mayoría de los comentaristas explican que la 'y' en este caso significa 'o' (véase *Shulján Aruj*, *Joshen Mishpat*, 396:1).

9 *Tam*: se aplica al animal que no es propenso a dañar deliberadamente. En particular, se dice del toro que no ha corneado tres veces y no es considerado propenso a cornear.

10 *Shemot* 21:36.

Torá redujo el nivel de vigilancia, **como está escrito**[11]**: כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ** Y SI UN HOMBRE DESTAPARE UN POZO, O SI UN HOMBRE CAVARE UN POZO, Y NO LO CUBRIERE, […] EL DUEÑO DEL POZO PAGARÁ [el daño], **הָא כִּסָּהוּ פָּטוּר** versículo del que **se deduce que si lo cubrió** —una vigilancia mínima[12]—, aunque alguien se dañe con el pozo, el dueño **está exento** de pagar indemnización alguna. **אֵשׁ דִּכְתִיב** Respecto al *fuego*, la Torá redujo el nivel de vigilancia, **como está escrito**[13]**: שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר אֶת הַבְּעֵרָה** PAGAR HABRÁ DE PAGAR AQUEL QUE ENCENDIÓ EL FUEGO, **עַד דְּעָבֵיד כְּעֵין מַבְעִיר** lo que indica que uno deberá pagar por el daño **sólo cuando actúa como alguien que prende** fuego, es decir, cuando haya sido negligente en su vigilancia, en cuyo caso se considera como si él mismo hubiera quemado la propiedad de otro con sus propias manos; no obstante, siempre que tome las medidas de precaución mínimas para evitar que su fuego dañe, no deberá pagar nada. **שֵׁן דִּכְתִיב** Respecto al *diente*, la Torá redujo el nivel de vigilancia, **como está escrito**[14]**: וּבְעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר** SI UN HOMBRE CONDUJERE A SU BESTIA EN UN CAMPO O EN UNA VIÑA […] Y ACABARE [con algunos frutos que hay] EN UN CAMPO DE OTRO, […] PAGARÁ, **עַד דְּעָבֵיד כְּעֵין וּבְעֵר** lo que nos enseña que el dueño del animal deberá pagar el daño **sólo cuando actúe como** lo describe la expresión Y ACABARE; es decir, cuando el dueño del animal haya sido negligente en su vigilancia, caso en el que se considera como si él mismo le hubiera dado de comer los frutos ajenos con sus propias manos. **רֶגֶל דִּכְתִיב** Respecto a **la *pata***, la Torá redujo el nivel de vigilancia, **como está escrito: וְשִׁלַּח** SI UN HOMBRE CONDUJERE A SU BESTIA EN UN CAMPO O EN UNA VIÑA, […] Y ENVIARE A SU BESTIA, […] PAGARÁ, **עַד דְּעָבֵיד כְּעֵין וְשִׁלַּח** lo que nos enseña que el dueño del animal deberá pagar **sólo cuando actúa como** lo describe la expresión Y ENVIARE, es decir, cuando haya sido negligente en la vigilancia del animal, caso en el que se considera como si él mismo hubiera dirigido a su animal para que pisara los bienes del campo ajeno».

הָא כִּסָּהוּ **Se deduce que si lo cubrió, אֲפִלּוּ פּוּרְתָּא** **aunque sea mínimamente**, no queda obligado a pagar; **וְלֹא בָּעֵי עַד דְּטָאִים לֵיהּ בְּעַפְרָא** **y no necesita** tomar la precaución de **"hasta taparlo con tierra"**.

כְּעֵין מַבְעִיר Sólo cuando actúa **como alguien que prende** fuego, בִּפְשִׁיעָה es decir, **negligentemente.**

כְּעֵין וּבְעֵר Sólo cuando actúe **como** lo describe la expresión Y ACABARE: **כְּעֵין שֶׁיַּאֲכִילֶנָּה לִבְהֶמְתּוֹ בְּיָדַיִם** **Como si** el dueño **le hubiera dado de comer a su animal** frutos ajenos **con sus** propias **manos.** **כְּלוֹמַר בִּפְשִׁיעָה** **Es decir,** cuando se condujo **negligentemente.**

La Guemará esclarece el versículo que habla de los daños provocados con el diente *y* la pata *del animal:*

וְתַנְיָא **Y se enseñó** en una Baraitá que el versículo anterior se refiere al *diente* y a la *pata*: **וְשִׁלַּח זֶה הָרֶגֶל** «La expresión Y ENVIARE A SU BESTIA **alude a** los daños que se incluyen en la categoría de **la *pata*** —los que ocasiona el animal mientras camina—; **וְכֵן הוּא אוֹמֵר** **y** la prueba es que **lo mismo**, con ese sentido, **dice** otro versículo[15]**: מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר** [que] ENVÍAN LA *PATA* DEL TORO Y DEL BURRO, donde la acción de "enviar" está relacionada con los daños que el animal ocasiona mientras camina (*pata*). **וּבְעֵר זֶה הַשֵּׁן** Y la expresión Y ACABARE **alude a** los daños que se incluyen en la categoría del ***diente*** —los que ocasiona el animal cuando come—; **וְכֵן הוּא אוֹמֵר** **y** la prueba es que **lo mismo**, con ese sentido, **dice** otro versículo[16]**: כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגָּלָל עַד תֻּמּוֹ** COMO ACABA EL *DIENTE*[17] HASTA TERMINAR TODO, donde la acción de "acabar" está relacionada con los daños que el animal ocasiona con el *diente*».

La Guemará concluye:

טַעְמָא דְּעָבֵיד כְּעֵין וְשִׁלַּח וּבְעֵר De la Baraitá citada anteriormente, aprendimos que **la razón** de que el dueño del animal haya quedado obligado a pagar en los casos del *diente* y la *pata*, **es que** él **actuó como** describen las expresiones del versículo Y ENVIARE SU BESTIA Y ACABARE, es decir, procedió con negligencia; **הָא לֹא עָבֵיד לֹא** **pero si** él **no actuó** de manera negligente, y vigiló el animal mínimamente, **no** queda obligado a pagar los daños de la categoría *diente* o *pata* que haya provocado su animal.

NOTAS

11 *Shemot* 21:33-34.

12 La manera óptima de vigilar que un pozo no provoque ningún daño es tapándolo, es decir, anulándolo por completo.

13 *Shemot* 22:5.

14 *Shemot* 22:4.

15 *Yeshaia* 32:20.

16 *Melajim I* 14:10.

17 En el texto original del versículo, está escrita la palabra *galal*, sobre la que Rashi explicó, en la pág. 3a, que se refiere al *diente*.

La Guemará corrobora lo anterior:

אָמַר רַבָּה Dijo Rabba: מַתְנִיתִין נָמֵי דַּיְקָא De las palabras de **nuestra Mishná también se deduce** que la razón de que en ese caso una vigilancia mínima sea suficiente es porque la Torá redujo el nivel de precaución que se debe tener con respecto al *diente* y la *pata*, **דְּקָתָנֵי צֹאן pues** la Mishná **enseña** su ley refiriéndose a la **oveja**, un animal que solo comete daños de la categoría *diente* o *pata*. Y cabría argumentar: **מִכְּדֵי בְּשׁוֹר קָא עָסְקִינַן וְאָתֵי puesto que**, en los capítulos anteriores, **hemos tratado** las leyes dando ejemplos **con un toro, נִיתְנֵי שׁוֹר** nuestra Mishná también **debería enseñar** su ley refiriéndose a **un toro. מַאי שְׁנָא דְּקָתָנֵי צֹאן ¿Por qué** nuestra Mishná **enseña** su ley refiriéndose a una **oveja? לָאו מִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָה מִעֵטָה בִּשְׁמִירָתָן ¿Acaso no es porque** la Mishná quiere enseñar que **la Torá redujo la vigilancia** requerida **para ellos**, es decir, para evitar los daños de *diente* o *pata*? **לָאו מִשּׁוּם דְּכָאן קֶרֶן לֹא כְּתִיבָא בָּהּ ¿Acaso no es** cierto que la razón de la Mishná para dictaminar así es **porque, con respecto a la oveja**[18]**, no está escrito** en la Torá ningún caso de daño de la categoría ***cuerno***,[19] **שֵׁן וְרֶגֶל הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ** sino que los casos de daños de la categoría ***diente* y *pata* son los** únicos **que están escritos con respecto a ella?** Es decir, cuando la Torá se refiere a los daños de la categoría *cuerno*, habla únicamente de un toro, pero cuando se refiere a los daños de la categoría *diente* o *pata*, la Torá habla de la generalidad de los animales, sin especificar. **וְקָמַשְׁמַע לָן דְּשֵׁן וְרֶגֶל דְּמוּעָדִין הוּא Y**, entonces, lo que nuestra Mishná **nos enseña**, al formular su ley refiriéndose a una oveja, es **que** la Torá redujo el nivel mínimo de vigilancia en el caso del ***diente* y** la ***pata*, que son** casos en los que los animales siempre son ***muadim***[20]**.** *La Guemará confirma la deducción:* **שְׁמַע מִנַּהּ** Ciertamente, eso **se deduce de esta** Mishná.

La Guemará cita una enseñanza relacionada con el caso de la Mishná sobre los asaltantes que rompieron la cerca del corral:

תַּנְיָא Se enseñó en una Baraitá: **אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ «Dijo R. Yehoshua: אַרְבָּעָה דְּבָרִים הָעוֹשֶׂה אוֹתָן פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם Hay cuatro faltas que, si uno las comete, está exento** de pago **según las leyes del tribunal de los hombres**, es decir, el *Bet Din* no tiene la facultad de obligar a la persona a pagar por ellas por tratarse de daños provocados indirectamente; **וְחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם sin embargo, es culpable según las leyes del tribunal del Cielo, וְאֵלּוּ הֵן y estas son: הַפּוֹרֵץ גָּדֵר בִּפְנֵי בֶהֱמַת חֲבֵרוֹ el que derriba la cerca** del corral abriendo paso **ante el animal de su prójimo**, y éste se escapa; **וְהַכּוֹפֵף קָמָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בִּפְנֵי הַדְּלֵקָה el que inclina la mies sin cosechar de su prójimo hacia un fuego**, acercándola para que las llamas la alcancen; **וְהַשּׂוֹכֵר עֵדֵי שֶׁקֶר לְהָעִיד el que contrata testigos falsos para atestiguar** en contra de su prójimo en un juicio monetario; **וְהַיּוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מֵעִיד לוֹ y el que conoce** cierta información que puede dar como **testimonio en favor de su prójimo** en un juicio monetario **y no testifica en su beneficio».**

La Guemará cita el primer caso de la Baraitá para analizarlo:

אָמַר מֹר Dijo el Sabio en la Baraitá anterior: **הַפּוֹרֵץ גָּדֵר בִּפְנֵי בֶהֱמַת חֲבֵרוֹ «El que derriba la cerca** del corral abriendo paso **ante el animal de su prójimo**, y éste se escapa». **הֵיכִי דָּמֵי ¿Cuál es el caso** del que trata la Baraitá? **אִילֵימָא בְּכֹתֶל בָּרִיא Si dices que trata de** un caso en que la cerca del corral es **un muro firme**,

מַתְנִיתִין נָמֵי דַּיְקָא De las palabras de **nuestra Mishná también se deduce דְּטַעְמָא מִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָה מִעֵטָה que la razón** por la que en ese caso basta con una vigilancia mínima **es porque la Torá redujo** el nivel con el que se debe vigilar al *diente* y a la *pata*; **אֲבָל בְּקֶרֶן מוּעֶדֶת לָאו כְּרִבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ pero en el caso del *cuerno* que tiene la condición de *muad*,** nuestra Mishná **no sigue la opinión de R. Yehuda.**

מִדְּקָתָנֵי צֹאן Pues la Mishná **enseña** su ley refiriéndose a **la oveja, דְּאֵין הֶזֵּקָה אֶלָּא בְּשֵׁן וְרֶגֶל** animal **que no comete sino daños de** la categoría ***diente* o *pata*.**

עָסְקִינַן וְאָתֵי Hemos tratado las leyes dando ejemplos con un toro, **כֻּלְּהוּ פְּרָקֵי עַד הַשְּׁתָּא en todos los capítulos** anteriores, **hasta ahora.**

פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם Está exento de pago **según las leyes del tribunal de los hombres. קָסָבַר גְּרָמָא בְּנִזְקִין פָּטוּר** La Baraitá **opina que** la persona que realiza **una acción que provoca indirectamente un daño, está exento** de pagar la indemnización.

הַפּוֹרֵץ גָּדֵר El que derriba la cerca del corral, **וְיָצְאָה הַבְּהֵמָה וּבָרְחָה y el animal se sale** del corral **y se escapa.**

הַכּוֹפֵף קָמָתוֹ El que inclina la mies sin cosechar de su prójimo, **לְצַד הַדְּלֵקָה acercándola al fuego, כְּדֵי שֶׁתִּבְעַר בָּהּ הָאֵשׁ para que el fuego arda en ella.**

אִי בְּכֹתֶל בָּרִיא בְּדִינֵי אָדָם נָמֵי נִיחַיֵּיב Si dices que **trata de un** caso en que la cerca del corral es un **muro**

NOTAS

18 La versión correcta es "con respecto a la oveja". (*Madura Batra*, *Torat Jaím*, *Yabetz*, *Dikduké Sofrim*)

19 Los daños caracterizados por *el cuerno* son aquellos en los que el animal daña intencionadamente, comportándose de una forma no habitual.

20 Como la *pata* y el *diente* son clases de daño para los que el animal está *muad* desde un principio, sin que el dueño haya recibido ninguna advertencia de que su animal daña de este modo, entonces, la Torá no lo obliga a pagar cuando el dueño toma una precaución mínima. (*Torat Jaim*)

entonces, quien lo rompiese, **בְּדִינֵי אָדָם נָמֵי נִיחַיַּיב también debería quedar obligado** a pagar **según las leyes del tribunal de los hombres**, pues debería pagar el daño causado en el muro, por haberlo roto de manera directa. *La Guemará concluye:* **אֶלָּא Más bien,**

firme, entonces, quien lo rompiese, **también debería quedar obligado** a pagar **según las leyes del tribunal de los hombres.** מִיהָא אִכַּתֶּל Debería pagar **al menos** una indemnización **por el muro** dañado, **דְּהָא בְּיָדַיִם עָבַד ya que** lo que hizo constituye una falta que **ha realizado con sus** propias **manos**, directamente. **וְאַבְּהֵמָה לֵיכָּא לְמֵימַר דִּמְחַיַּיב Pero por el animal, no cabe decir que** aquel que rompa el muro **esté obligado** a pagar, **דְּהָא תְּנַן פִּרְצוּהָ לִסְטִים פָּטוּר puesto que se enseñó** en la Mishná: **«Si la rompieron asaltantes** durante la noche para perpetrar un delito, y, a raíz de ello, la oveja se salió del corral y dañó una propiedad ajena, el dueño **está exento** de pagar por ese daño», y los delincuentes también están exentos.

בְּכֹתֶל רָעוּעַ De un caso en que la cerca del corral era un **muro deteriorado,** דְּלָא אַפְסְדֵיהּ situación en la **que**, al romperlo, esa persona **no le hizo perder** nada a su dueño**,** דִּלְמִסְתַּר קָאֵי **pues**, de todos modos, el muro **estaba destinado a ser derribado.**

דְּמֵטֵי לֵיהּ Si dices **que** el fuego **la alcanzó;** כְּשֶׁכְּפָפָהּ הִגִּיעַ בָּהּ הַדְּלֵקָה es decir, **cuando** la persona **la inclinó** (la mies)**, la alcanzó el fuego…**

בְּרוּחַ מְצוּיָה … con el soplar de **un viento frecuente** en ese sitio**,** הָרֵי בְּיָדַיִם הִבְעִיר **he aquí que** la persona **hizo con sus manos que se queme** la planta**;** וּבְדִינֵי אָדָם נִיחַיֵּיב **y**, por lo tanto, **también debería estar obligada** a pagar **según las leyes** que rigen en los tribunales **del hombre.**

בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה Con el soplar de **un viento que no es frecuente** en ese sitio**,** דְּמִידֵי דְּלָא סָלְקָא אַדַּעְתֵּיהּ הִיא **lo que constituye algo que él no tenía por qué suponer** que ocurriera**.**

טָמוּן אִיתְּמַר Se habló de alguien que convirtió la mies sin cosechar en **algo oculto.** שֶׁכִּסָּה קְמַת חֲבֵרוֹ בְּסָדִינִין Es decir, **cubrió la mies sin cosechar de su prójimo con sábanas** כְּשֶׁרָאָה דְּלֵקָה אֶצְלָהּ **cuando vio** que **el fuego encendido** estaba **cerca de ella** וְהוּא לֹא שָׁלַח אֶת הַבְּעֵרָה **—pero no fue él quien encendió el fuego—;** וְשַׁוְיֵהּ טָמוּן **y** así **la convirtió** (la mies) **en algo oculto,** וְגָרַם לְהַפְסִיד אֶת הַנִּזָּק **y provocó que el perjudicado sufriera una pérdida** וְלִפְטֹר אֶת הַמַּבְעִיר **y que el que encendió el fuego resultara exento** de pagar por los daños causados**,** דְּפָטוּר עַל טָמוּן בְּאֵשׁ **pues** la persona **está exenta** de pagar **por lo que está oculto** cuando lo daña**, en lo concerniente al** daño por ***fuego*.**

לְנַפְשֵׁיהּ A su favor. לְהוֹצִיא מָמוֹן מֵחֲבֵרוֹ לְעַצְמוֹ Contrató a los testigos **para quitarle dinero a su prójimo**, mediante el dictamen del *Bet Din*, **para** quedárselo **él.**

מָמוֹנָא בָּעֵי לְשַׁלּוּמֵי Tiene que pagar al perjudicado el **dinero.** אוֹתוֹ מָמוֹן שֶׁהוֹצִיא חַיָּב לְהַחֲזִיר **La misma suma de dinero que le quitó** al perjudicado**,** ahora él se la **tiene que devolver.**

לְחַבְרֵיהּ A favor de un tercero. שָׂכַר עֵדֵי שֶׁקֶר לְהוֹצִיא מָנֶה מֵרְאוּבֵן לְשִׁמְעוֹן **Contrató testigos falsos para** lograr **quitarle**, con el dictamen del *Bet Din*, **cien *zuz* a Reuven para** dárselo a **Shimon.**

בְּכֹתֶל רָעוּעַ sin duda, la Baraitá trata **de un** caso en que la cerca del corral era un **muro deteriorado**, cuyo dueño estaba por derribar, por lo que, al tumbarlo, no le generó ninguna pérdida económica**.**

La Guemará analiza el segundo caso de la Baraitá:
אָמַר מֹר Dijo el Sabio en la Baraitá anterior, cuando habló de las faltas por las que uno es culpable únicamente según las leyes del tribunal del Cielo**:** **הַכּוֹפֵף קָמָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בִּפְנֵי הַדְּלֵקָה «El que inclina la mies sin cosechar de su prójimo hacia un fuego**, acercándola para que las llamas la alcancen**».** *Pregunta la Guemará:* **הֵיכִי דָּמֵי ¿Cuál es el caso** del que trata la Baraitá**?** **אִילֵימָא דְּמָטְיָא לֵיהּ בְּרוּחַ מְצוּיָה Si dices que** trata de un caso en que él inclinó la mies de modo que el fuego **la alcanzó con** el soplar de **un viento frecuente** en ese sitio**,** entonces, **בְּדִינֵי אָדָם נָמֵי נִחַיֵּיב ¡también debería estar obligado** a pagar **según las leyes** del tribunal **de los hombres!** Porque tuvo que haber contemplado la posibilidad de que soplara un viento común y quemara la mies; por lo tanto, él es el responsable del daño y deberá indemnizar a su prójimo. *La Guemará concluye:* **אֶלָּא דְּמָטְיָא בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה Más bien,** sin duda, la Baraitá trata **de** un caso en que él inclinó la mies de tal modo **que** el fuego **la alcanzó con** el soplar de **un viento que no es frecuente** en ese sitio, algo que él no tenía por qué suponer que ocurriría; por lo tanto, no queda obligado a pagar según las leyes del tribunal de los hombres**.**

La Guemará cita otra opinión sobre este caso:
וְרַב אַשִּׁי אָמַר Y Rav Ashi, en cambio, **dijo:** **טָמוּן אִיתְּמַר** En la Baraitá **se habló de** alguien que convirtió la mies sin cosechar en **algo oculto**, es decir, se refiere a un caso en que la persona, al ver que el fuego —encendido por un tercero— se acercaba a la mies de su prójimo, la tapó con sábanas, y así se quemó. **מִשּׁוּם דְּשַׁוְיֵהּ טָמוּן בְּאֵשׁ** Quien procede de este modo perjudica al dueño de la mies, **porque la convierte en algo oculto en lo concerniente al** daño por **fuego**, y la ley estipula que el responsable del incendio no debe pagar nada[1]**.**

La Guemará analiza el tercer caso de la Baraitá:
אָמַר מַר Dijo el Sabio en la Baraitá**:** **הַשּׂוֹכֵר עֵדֵי שֶׁקֶר «El que contrata testigos falsos para atestiguar** en contra de su prójimo en un juicio monetario**».** *Pregunta la Guemará:* **הֵיכִי דָּמֵי ¿Cuál es el caso** del que trata la Baraitá**?** **אִילֵימָא לְנַפְשֵׁיהּ Si dices** que trata de que la persona contrató a estos testigos para declarar **a su favor** y**,** a raíz de ello, el *Bet Din* decretó que la parte contraria le diera el dinero en disputa, entonces, **מָמוֹנָא בָּעֵי שַׁלּוּמֵי ¡**ahora él **tiene que pagar** al perjudicado el **dinero** que recibió ilícitamente**;** **וּבְדִינֵי אָדָם נָמֵי נִיחַיֵּיב y**, por lo tanto, **sería** un caso en el **que también queda obligado** a pagar **según las leyes** del tribunal **de los hombres!** *La Guemará concluye:* **אֶלָּא לְחַבְרֵיהּ Más bien,** sin duda, la Baraitá trata de que el individuo contrató a los testigos para declarar **a favor de un tercero**, y, por lo tanto, es culpable únicamente según las leyes del tribunal del Cielo**.**

NOTAS

1 Según la opinión de los Sabios, la Torá estableció que los daños producidos por el fuego a objetos ocultos, no están sujetos a indemnización por parte del responsable del daño. La Guemará explica más adelante, 60a, cómo los Sabios deducen esta ley de la Torá.

פְּשִׁיטָא דְּאוֹרַיְיתָא הוּא ¡Es obvio, pues está escrito explícitamente **en la Torá** דְּחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם **que** si no declara, **es culpable según las leyes** que rigen en los tribunales **del Cielo!**

אִם לֹא יַגִּיד Si no declara, CARGARÁ CON SU PECADO. בְּתְרֵי קָא מִשְׁתַּעֵי **Acerca de dos** testigos **trata** el versículo. מִדְּקָפִיד אַהַגָּדָה **Del hecho de que** el versículo **considera un pecado abstenerse de declarar** como testigo, מַשְׁמַע שֶׁאִלּוּ מַגִּידִין מִתְחַיֵּב זֶה מָמוֹן **se entiende que** se refiere a un caso en el que, **si** éstos **declararan, aquel** demandado **quedaría obligado a pagar el dinero**, y eso es así únicamente cuando son dos los testigos que declaran. וְעוֹד קָיְמָא לָן (סוטה דף ב:) **Y, además, tenemos establecido** lo siguiente (*Tratado de Sotá*, **pág. 2b): כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר עֵד "Todo lugar donde** la Torá **dice 'testigo'**, en singular, הֲרֵי כָּאן שְׁנֵי עֵדִים **se refiere** realmente **a dos testigos,** עַד שֶׁיִּפְרֹט לְךָ הַכָּתוּב אֶחָד **a menos que el versículo te especifique** que se refiere a **uno** solo; כִּדְכְתִיב לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ (דברים יט) **como está escrito: No** COMPARECERÁ UN SOLO TESTIGO CONTRA NINGÚN HOMBRE (***Devarim* 19**:15)**".** Y, en nuestro caso, como el versículo dice la palabra "testigo", la Torá se refiere a dos[8].

אֶלָּא בְּחַד Más bien, la Baraitá se refiere a alguien que no atestigua **individualmente,** שֶׁמְּחַיְּבוֹ שְׁבוּעָה **quien**, con su declaración, **hace que se le imponga** al demandado **la obligación de jurar** para rechazar la acusación. וּבְדִינֵי שָׁמַיִם מִיחַיֵּב **Y** este testigo **es culpable según las leyes** que rigen en los tribunales **del Cielo,** דְּאִי הֲוָה מַסְהִיד מְחַיֵּב לֵיהּ שְׁבוּעָה **porque si hubiera testificado, habría hecho que se le imponga** al demandado **la obligación de jurar,** וְדִלְמָא לֹא הֲוֵי מִשְׁתְּבַע בְּשִׁקְרָא וּמְשַׁלֵּם **y, quizá,** éste **no habría jurado en falso y habría pagado** lo que debe.

La Guemará analiza el cuarto caso de la Baraitá:
וְהַיּוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מֵעִיד לוֹ «Y el que conoce cierta información que puede dar como **testimonio en favor de su prójimo** en un juicio monetario **y no testifica en su beneficio».** *Pregunta la Guemará:* **בְּמַאי עָסְקִינַן ¿De qué** caso **se trata? אִילֵימָא בְּבֵי תְרֵי Si dices** que la Baraitá se refiere a alguien que puede dar testimonio **en pareja** con otro testigo, **פְּשִׁיטָא ¡es obvio** que si no declara, resulta culpable según las leyes del tribunal del Cielo, **דְּאוֹרַיְיתָא הוּא pues está escrito**[2] explícitamente **en la Torá** que es un pecado**!: אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ** SI NO DECLARA, CARGARÁ CON SU PECADO, y sabemos que este versículo habla de una pareja de testigos[3]. *La Guemará concluye:* **אֶלָּא בְּחַד Más bien,** la Baraitá se refiere a alguien que no atestigua **individualmente** en beneficio de su prójimo, pues si declarara, forzaría al demandado a jurar para quedar librado de la acusación[4]. Este testigo que se abstuvo de declarar es culpable según las leyes del Cielo, porque, en cierto sentido, se considera que perjudicó a su prójimo, ya que, si hubiera testificado, el demandado habría quedado obligado a jurar y quizá, hubiera preferido pagar al demandante para no tener que jurar.

La Baraitá anterior dijo que son cuatro las faltas que, según las leyes del tribunal del Cielo, el que las comete, es culpable, pero según las leyes del tribunal de los hombres, el que las comete está exento de pago. La Guemará objeta:
וְתוּ לֵיכָּא Pero ¿acaso **no existen otros** casos en los que la persona es culpable únicamente según las leyes del tribunal del Cielo**?** ¿Por qué la Baraitá dice que son sólo cuatro? **וְהָאִיכָּא ¡Si existe** el caso que menciona la siguiente Baraitá**!:** *Antes de citar la Baraitá, la Guemará da una regla para memorizar todos los casos que se presentan a continuación:* **(סִימָן הָעוֹשֶׂה בְּסַם וּשְׁלִיחַ חֲבֵרוֹ נִשְׁבַּר) (Señal** mnemotécnica**: "El que realiza", "con veneno"; y "enviado", "su prójimo", "se rompió")**[5]**. הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמֵי חַטָּאת** Dice la Baraitá: «**El que realiza una labor con las aguas de purificación**[6] —utilizándolas como contrapeso en una balanza para determinar el peso de otra cosa— **וּבְפָרַת חַטָּאת o con la vaca de purificación**[7] —por ejemplo, colocando una carga o un yugo sobre ella—, provocando así, en ambos

וְתוּ לֵיכָּא Pero ¿acaso **no existen otros** casos דְּחַיְּבִינַן בְּדִינֵי שָׁמַיִם **en los que** la persona **es culpable** únicamente **según las leyes** que rigen en los tribunales **del Cielo?**

הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמֵי חַטָּאת El que realiza una labor con las aguas de purificación. שֶׁשָּׁקַל כְּנֶגְדָּן מִשְׁקָלוֹת Se refiere a **que determinó el peso de otras cosas utilizándolas** (las aguas de purificación) **como contrapeso** en una balanza, (בְּמַסֶּכֶת גִּטִּין (דף נג.) como se explica **en** el ***Tratado de Guitín* (pág. 53a);** וְהֵן נִפְסָלִין בִּמְלָאכָה **y éstas**, las aguas de purificación, **quedan inhabilitadas con cualquier labor** que se realice con ellas.

NOTAS

2 *Vaikrá* 5:1.

3 Véase Rashi, que explica cómo se sabe que el versículo habla de dos testigos y no de uno.

4 La Torá establece para los juicios monetarios que si el demandante presenta un solo testigo a su favor, el demandado queda obligado a jurar para librarse de la acusación, a menos que presente una evidencia a su favor.

5 Cada una de estas expresiones representa uno de los casos expuestos a continuación, los cuales son objeciones a la Baraitá anterior.

6 Las "aguas de purificación" son aguas que se recogen de un manantial y se mezclan con la ceniza de la vaca bermeja (Ceniza de Purificación). Estas aguas se rocían sobre aquello que contrajo la impureza del muerto, como parte del proceso de purificación.

7 "Vaca de purificación" es otra forma de llamar a la vaca bermeja, utilizada en el proceso de purificación de aquel que se impurificó con un muerto.

8 El versículo completo es: Y SI ALGUNA PERSONA PECARE AL OÍR LA VOZ DEL JURAMENTO, Y ELLA ES TESTIGO, O VIO O SUPO: SI NO DECLARARE, CARGARÁ CON SU PECADO (*Vaikrá* 5:1).

פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם Está exento de pago **según las leyes** del tribunal **de los hombres,** דְּהֶזֵּק שֶׁאֵינוֹ נִיכָּר לֹא שְׁמֵיהּ הֶזֵּק **porque un perjuicio que no se percibe** físicamente **no es considerado un perjuicio** por el cual se deba pagar. וְכוּלְּהוּ הָנֵי תִּיוּבְתֵּי מַתְנֵיתָא נִינְהוּ **Y todas estas** leyes que constituyen **objeciones** a la Baraitá **son enseñanzas de los *Tanaím***, *Mishnayot* o *Baraitot*.

הַמַּבְעִית El que asusta a su prójimo, תָּקַע לוֹ בְּאָזְנוֹ פִּתְאוֹם וּבִעֲתוֹ es decir, el que le **produjo un sonido** fuerte **en el oído, de repente, y lo asustó,** provocándole un daño en su audición, no queda obligado a indemnizarlo, דְּלָא עֲבַד בֵּיהּ מַעֲשֶׂה בְּגוּפוֹ **ya que no le hizo la agresión** directamente **en el cuerpo.**

רִבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב בְּהֶזֵּקָן R. Meir sostiene que debe pagar los daños que éstos causaron. פְּלוּגְתַּיְיהוּ מִפָּרְשָׁא בְּהַמַּנִּיחַ אֶת הַכַּד (לעיל דף כט.) **Su discrepancia** (de R. Meir y los Sabios) **se explica en** el capítulo ***Hamaníaj et hacad*** **(anteriormente, pág. 29a)**, y consiste de dos diferencias: בְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ וּבְמַפְקִיר נְזָקָיו discrepan **sobre** si **aquel que se tropieza se considera negligente, y sobre** si **aquel que se desapropia de sus objetos dañinos** que están en la vía pública queda obligado a pagar una indemnización por los daños que éstos provoquen.

casos, que queden inhabilitadas para la purificación[9], **פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם está exento** de pago **según las leyes** del tribunal **de los hombres**, porque la Torá no obligó pagar indemnizaciones por perjuicios que no son perceptibles, **וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם pero es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo**, porque está prohibido causar ese tipo de perjuicios».

La Guemará objeta con otro caso:

וְהָאִיכָּא ¡Y también **existe** el caso que menciona esta otra Baraitá**!: הַנּוֹתֵן סַם הַמָּוֶת בִּפְנֵי בְּהֵמַת חֲבֵרוֹ «El que coloca veneno delante del animal de su prójimo**, y éste lo ingiere y muere, **פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם está exento** de pago **según las leyes** del tribunal **de los hombres**, porque la Torá no obligó indemnizar al perjudicado por los perjuicios indirectos, **וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם pero es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo**, porque está prohibido causar ese tipo de perjuicios».

Otro caso:

וְהָאִיכָּא ¡Y, además, **existe** el caso que menciona la Mishná[10]**!: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן «El que envía algo con fuego encendido en manos de un sordomudo, un demente o un niño,** y, a raíz de ello, se queman los bienes de otra persona, **פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם está exento** de pago **según las leyes** del tribunal **de los hombres**, porque la Torá no impuso la indemnización en esta situación[11], **וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם pero es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo**, porque no debió haber actuado de ese modo».

Otro caso:

וְהָאִיכָּא ¡Y también **existe** el caso que menciona la siguiente Baraitá**!: הַמַּבְעִית אֶת חֲבֵרוֹ «El que asusta a su prójimo** con un sonido fuerte en el oído, provocándole un daño en su audición, **פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם está exento** de pago **según las leyes** del tribunal **de los hombres**, porque la Torá no obliga indemnizar por los daños físicos provocados sin una agresión directa, **וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם pero es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo**, porque no se debe actuar de ese modo».

Otro caso:

וְהָאִיכָּא ¡Y, además, **existe** el caso que menciona la siguiente Baraitá**!: נִשְׁבְּרָה כַדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא סִלְּקָהּ «Si** a uno **se le rompió su jarro en la vía pública y no lo quitó** del paso, **נָפְלָה גְּמַלּוֹ וְלֹא הֶעֱמִידָהּ** o **se le cayó** allí **su camello y no lo levantó**, y cualquiera de estos obstáculos provocó un daño, son dos las opiniones al respecto: **רִבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב בְּהֶזֵּקָן R. Meir sostiene que debe pagar por los daños que éstos causaron. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים Los Sabios, en cambio, dicen: פָּטוּר בְּדִינֵי אָדָם** Ese hombre **está exento** de pago **según las leyes** del tribunal **de los hombres, וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם pero es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo»**[12]. Vemos de todos estos casos que sí existen otras faltas por las que la persona es culpable únicamente según las leyes del tribunal del Cielo, ¿por qué entonces la Baraitá mencionó sólo esos cuatro casos?

NOTAS

9 Tanto la vaca bermeja como las aguas de purificación quedan inhabilitadas para la purificación cuando son utilizadas para realizar alguna labor (Rashi).

10 Más adelante, 59b.

11 Véase, más adelante, 59b y 60a, donde la Guemará expone dos opiniones sobre cuál es el caso del que habla esta Mishná y cuál es la razón por la que la Torá no impuso una indemnización en este caso.

12 La discrepancia entre R. Meir y los Sabios se desarrolla en el capítulo *Hamaníaj et hacad* (29a). Véase Rashi.

אֲנָא כַּסּוּיֵי כַּסִּיתֵיהּ Yo te la tapé, שֶׁלֹּא תַּבְעִיר בָּהּ הָאֵשׁ מַהֵר **para que no se prenda el fuego en ella** tan **rápidamente.**

דִּבְרֵי הָרַב שׁוֹמְעִין Las palabras del Maestro hay que obedecer; וְהָיָה לָהֶם שֶׁלֹּא יָעִידוּ **y**, por eso, **debieron haberse abstenido de testificar** en falso.

La Guemará responde:

אִין מִיהָא אִיכָּא טוּבָא Sí, en realidad, hay muchos casos en los cuales la persona es culpable únicamente según las leyes del tribunal del Cielo, por lo que no es necesario que la Baraitá los mencione a todos; **וְהָנֵי אִצְטְרִיכָא לֵיהּ sin embargo, aquellos** cuatro casos en particular, la Baraitá **necesitó** mencionarlos, **מַהוּ דְּתֵימָא בְּדִינֵי שָׁמַיִם נָמֵי לָא לִיחַיַּיב** porque, en cada uno, **podrías decir que** el que comete esas faltas **ni siquiera es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo; קָמַשְׁמַע לָן** y por eso la Baraitá **nos enseña** que sí lo es.

La Guemará detalla, sobre cada una de las faltas mencionadas en la Baraitá, por qué hubiéramos podido pensar que dicha falta no conlleva ni siquiera un castigo a manos del Cielo:

הַפּוֹרֵץ גָּדֵר בִּפְנֵי בְּהֵמַת חֲבֵרוֹ Sobre el primer caso, «**El que derriba la cerca** del corral abriendo paso **ante el animal de su prójimo**, y éste se escapa», **מַהוּ דְּתֵימָא כֵּיוָן דְּלִסְתְּרֵיהּ קָאֵי מַה עָבֵיד podrías decir que, como** el muro de la cerca **estaba destinado a ser derrumbado**[13], **¿qué** daño real **provocó** este hombre que rompió el muro de su prójimo y permitió que el animal se escapara**?; בְּדִינֵי שָׁמַיִם נָמֵי לָא לִיחַיַּיב** y podrías pensar que **tampoco es culpable** de ello **según las leyes** del tribunal **del Cielo. קָמַשְׁמַע לָן** Por lo tanto, la Baraitá **nos enseña** que, en realidad, sí se considera un perjuicio, y que está prohibido provocarlo.

Acerca del segundo caso:

הַכּוֹפֵף קָמָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ נָמֵי Sobre «**el que inclina la mies sin cosechar de su prójimo** hacia un fuego, acercándola para que las llamas la alcancen», **también** es necesario aclarar que es culpable según las leyes del tribunal del Cielo, **מַהוּ דְּתֵימָא לֵימָא** porque **podrías decir que** él **puede argumentar: מִי הֲוָה יָדַעְנָא דְּאָתְיָא רוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה** "**¿Acaso yo sabía que iba a venir un viento que no es frecuente** en este sitio y que iba a acercar el fuego a la mies[14]**?"; וּבְדִינֵי שָׁמַיִם נָמֵי לָא לִיחַיַּיב y** podrías pensar que **tampoco es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo. קָמַשְׁמַע לָן** Por lo tanto, la Baraitá **nos enseña** que, aunque es improbable que esta acción provoque un daño, no se debe actuar de este modo.

La Guemará explica el segundo caso según la interpretación de Rav Ashi:

וּלְרַב אַשִּׁי דְּאָמַר נָמֵי טָמוּן אִיתְּמַר Y también, según Rav Ashi, que dijo que en la Baraitá **se habló de** alguien que convirtió la mies sin cosechar en **algo oculto** y provocó que su dueño perdiera el derecho de recibir indemnización, es necesario aclarar que dicho individuo es culpable según las leyes del tribunal del Cielo, **מַהוּ דְּתֵימָא** porque **podrías decir** que aquel puede argumentar al dueño de la mies: **אֲנָא כַּסּוּיֵי כַּסִּיתֵיהּ נִיהֲלָךְ** "**Yo te la tapé**, para que no se quemara rápido", **וּבְדִינֵי שָׁמַיִם נָמֵי לָא לִיחַיַּיב y** podrías pensar que **tampoco es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo. קָמַשְׁמַע לָן** Por lo tanto, la Baraitá **nos enseña** que sí lo es, porque, a fin de cuentas, le generó una pérdida a su dueño.

Sobre el tercer caso:

וְהַשּׁוֹכֵר עֵדֵי שֶׁקֶר נָמֵי Sobre «**el que contrata testigos falsos** para atestiguar en contra de su prójimo en un juicio monetario», **también** es necesario aclarar que es culpable según las leyes del tribunal del Cielo, **מַהוּ דְּתֵימָא לֵימָא** porque **podrías decir que** éste **puede argumentar: דִּבְרֵי הָרַב וְדִבְרֵי הַתַּלְמִיד דִּבְרֵי מִי שׁוֹמְעִין** "Cuando hay que decidir entre **las palabras del Maestro** (Hashem) **o las palabras del alumno** (el que contrata los testigos), **¿las palabras de quién hay que obedecer?** ¡Las palabras del Maestro hay que obedecer! Por lo tanto, los testigos no tendrían que haberme hecho caso y atestiguar en falso, ya que sabían que Hashem prohibió hacerlo"**; וּבְדִינֵי שָׁמַיִם נָמֵי לָא לִיחַיַּיב y** podrías pensar que, por eso, **tampoco es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo. קָמַשְׁמַע לָן** Por lo tanto, la Baraitá **nos enseña** que sí lo es.

NOTAS

13 La Guemará ya explicó que se trataba de un caso en que la cerca era un muro deteriorado, que iba a ser derribado.

14 La Guemará ya aclaró que el caso es de un fuego que alcanzó la espiga debido a un viento que no es común en ese sitio.

וְהוּא שֶׁחָתְרָה Y esto es cierto sólo **si** el animal **cavó** por debajo del muro. הָא דְּתָנֵן Es decir, **esto que se enseñó** en la Mishná: נִפְרְצָה בַּלַּיְלָה פָּטוּר «**Si se rompió** la cerca del corral que estaba cerrado debidamente **durante la noche**, […] y, a raíz de ello, la oveja se salió del corral y dañó una propiedad ajena, el dueño **está exento** de pagar por ese daño», כְּגוֹן שֶׁחָתְרָה הַבְּהֵמָה וְהִפִּילָה הַכֹּתֶל **es** así sólo **cuando el animal cavó y derrumbó el muro,** דְּאָנוּס הוּא **que** es una situación ante la cual el dueño **es víctima de un imprevisto.**

אֲבָל לֹא חָתְרָה Pero, entonces, **si** el animal **no cavó** por debajo del muro, אֶלָּא מֵעַצְמָהּ נָפְלָה **sino que** éste **se cayó solo.**

תְּחִילָּתוֹ בְּפְשִׁיעָה Un caso que **comenzó con** la **negligencia** del dueño, אֵצֶל נְפִילָה **en relación con la caída** del muro, דְּעָבֵיד לְמִיפַּל **que estaba por caerse.**

וְסוֹפוֹ בְּאֹנֶס Y concluyó con un imprevisto, דְּהָא לֹא נָפְלָה אֶלָּא חָתְרָה **pues** el muro **no se cayó** solo, **sino que** el animal **cavó** por debajo, y provocó su caída.

הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר כו' Se entiende bien según quien opina, etc. פְּלוּגְתָּא הִיא בְּסוֹף הַמַּפְקִיד (ב"מ דף מב.) Si en un caso que comenzó con una negligencia y concluyó con un imprevisto, el responsable queda, o no, obligado a pagar una indemnización por el daño, **es** un tema de **discrepancia** entre los Sabios **al final del capítulo *Hamafkid*** (*Tratado de **Baba Metzía**, pág. 42a*). תְּרֵי לִשְׁנֵי דְּשַׁ"ס אַלִּיבָּא דְּרַב יוֹסֵף Se trata de **dos variantes de la Guemará sobre** cómo interpretar **la opinión de Rav Yosef.**

Sobre el cuarto caso:

וְהַיּוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מֵעִיד לוֹ נָמִי Y sobre «**el que conoce** cierta información que puede dar como **testimonio en favor de su prójimo y no testifica en su beneficio**», **también** es necesario aclarar que es culpable según las leyes del tribunal del Cielo, **מַהוּ דְּתֵימָא** porque **podrías decir** que puede argumentar: **מִי יֵימַר דְּכִי הֲוָה (אָתֵינָא) מַסְהֲדִינָא לֵיהּ הֲוָה מוֹדֶה ¿Quién dice** con certeza **que si** yo **hubiera atestiguado a su favor,** el demandado **habría reconocido** la deuda? **דִּלְמָא הֲוָה מִשְׁתְּבַע לְשַׁקְרָא Quizá, habría jurado en falso"**, pues como se trataba de un solo testigo, el demandado tenía la posibilidad de librarse de la acusación mediante un juramento; **וּבְדִינֵי שָׁמַיִם נָמִי לֹא לִיחַיַּיב y** podrías pensar que el testigo que se abstiene de declarar **tampoco es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo**, porque éste no le ocasionó una pérdida cierta a su prójimo. **קָמַשְׁמַע לָן** Por lo tanto, la Baraitá **nos enseña** que sí es culpable, porque tenía que tomar en cuenta que quizá el demandado hubiera preferido pagar al demandante para no tener que jurar.

La Guemará cita la Mishná para analizarla:

נִפְרְצָה בַּלַּיְלָה אוֹ שֶׁפְּרָצוּהָ לִסְטִים כו' «**Si se rompió** la cerca del corral que estaba cerrado debidamente **durante la noche, o bien, si la rompieron asaltantes** durante la noche para perpetrar un delito, **[**y, a raíz de ello, la oveja se salió del corral y dañó una propiedad ajena, el dueño está exento de pagar por ese daño**]».**

Rabba aclara:

אָמַר רַבָּה Dijo Rabba: וְהוּא שֶׁחָתְרָה Y esto de que el dueño está exento de pagar cuando la cerca se rompió durante la noche **es** cierto sólo **si** el animal **cavó** por debajo del muro que formaba la cerca, e hizo que se derrumbara, pues el dueño de la oveja no tenía cómo evitar que la oveja se saliera del corral.

La Guemará plantea una dificultad en esta enseñanza:

אֲבָל לֹא חָתְרָה מַאי חַיָּב Pero, entonces, **si** el animal **no cavó** por debajo del muro, sino que el muro se cayó solo, **¿cuál es la ley** según Rabba? ¿Acaso **queda obligado** a pagar los daños que ocasione el animal? ¡Eso no puede ser! Pues cabría preguntar: **הֵיכִי דָּמֵי ¿cómo es el caso** del que trata la Mishná? **אִילֵימָא בְּכֹתֶל בָּרִיא Si dices que** trata **de** que la cerca del corral era **un muro firme, כִּי לֹא חָתְרָה אַמַּאי חַיָּב** entonces, **¿por qué cuando** el animal **no cavó** por debajo del muro —sino que el muro se cayó solo—, el dueño **queda obligado** a pagar por los daños que provoque el animal? **מַאי הֲוָה לֵיהּ לְמֶעְבַּד ¿Qué tendría que haber hecho** para evitar que el animal se escapara, además de guardarlo en un corral cerrado apropiadamente, como lo hizo? **אֶלָּא בְּכֹתֶל רָעוּעַ Y si dices que** la Mishná **trata de** un caso en que la cerca del corral era **un muro deteriorado** y, por eso, cuando el muro se cae solo, el dueño debe pagar, por su negligencia de cuidar a su animal con un muro a punto de derrumbarse, **כִּי חָתְרָה אַמַּאי פָּטוּר** entonces, **cuando** el animal **cava** por debajo del muro deteriorado y provoca que se derrumbe antes de tiempo, **¿por qué** el dueño **habría de estar exento** de indemnizar por los daños que causó su animal? **תְּחִלָּתוֹ בְּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאֹנֶס הוּא ¡Si** es un caso que **comenzó con** la **negligencia** del dueño **y concluyó con un imprevisto!** Es decir, si bien el muro se terminó cayendo por la acción inesperada del animal, el dueño debe ser responsable por los daños que provocó el animal tras salir del corral, pues cuidarlo en un corral con una cerca deteriorada fue una negligencia. *La Guemará aclara que esta objeción depende de una discrepancia:* **הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר תְּחִלָּתוֹ בְּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאֹנֶס פָּטוּר Se entiende bien según quien opina que** en un caso que **comenzó con una negligencia y concluyó con un imprevisto**, el responsable **está exento** de indemnizar el

הָכִי גָּרְסִינַן אֶלָּא מַתְנִיתִין בְּכֹתֶל בָּרִיא וַאֲפִילּוּ לֹא חָתְרָה Ésta es la versión correcta: "Más bien, la Mishná trata de un caso en que la cerca del corral que se rompió era **un muro firme, y aunque** el animal **no haya cavado** por debajo del muro**".**

הִנִּיחָהּ בַּחַמָּה כו' אָמַר רַבָּה וַאֲפִילּוּ חָתְרָה «Si dueño de la oveja **la dejó bajo el sol, etc.».** Sobre esta ley, **dijo Rabba: Y** queda obligado **aunque** el animal **haya cavado** por debajo del muro, **וּבְכֹתֶל בָּרִיא y** aunque lo haya cuidado en un corral **con un muro sano.**

תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה Un caso que **comenzó con** la **negligencia** del dueño del animal, **שֶׁהִנִּיחָהּ בַּחַמָּה que lo dejó bajo el sol. וּפְשִׁיעָה הִיא אֵצֶל פְּתִיחַת הַדֶּלֶת Y** dejar el animal en esa situación **se considera una negligencia en relación con la apertura de la puerta,** porque el animal intentará abrirla para escaparse, **דְּאָמְרִינַן לְקַמָּיהּ como la Guemará dice a continuación: כָּל תַּחְבּוּלוֹת שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲשׂוֹת todo recurso que pueda emplear** para salir del corral, **עוֹשֶׂה אַגַּב צַעֲרָהּ** el animal **lo empleará,** motivado **por su sufrimiento.**

וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס Y concluyó con un imprevisto. שֶׁחָתְרָה Se refiere a **que cavó** por debajo del muro**.**

טַצְדָּקָא Recurso (*tatzdeká*)**. תַּחְבּוּלוֹת** El término *tatzdeká* se refiere a los **recursos** que se ponen en práctica para alcanzar un fin**.**

daño[15], y, por esa misma razón, en nuestro caso, el dueño del animal no tiene que pagar ninguna indemnización. **אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב Sin embargo, según quien opina que** en un caso que **comenzó con una negligencia y concluyó con un imprevisto**, el responsable **queda obligado** a indemnizar al perjudicado, **מַאי אִיכָּא לְמֵימַר ¿qué se puede decir** para explicar por qué, en el caso del animal que cava por debajo del muro deteriorado y provoca que se derrumbe, el dueño no queda obligado a indemnizar al perjudicado por los daños provocados por su animal**?** Según esta opinión, no hay cómo explicar la enseñanza de Rabba.

A raíz de la dificultad anterior, la Guemará describe la forma correcta de entender la enseñanza de Rabba:

אֶלָּא מַתְנִיתִין בְּכֹתֶל בָּרִיא Más bien, la Mishná trata de un caso en que la cerca del corral que se rompió era **un muro firme, וַאֲפִילּוּ לֹא חָתְרָה y aunque** el animal **no haya cavado** por debajo del muro, igualmente el dueño está exento de pagar los daños que ocasionó el animal, pues lo cuidó correctamente. **וְכִי אִיתְּמַר דְּרַבָּה Y cuando fue dicha la** enseñanza **de Rabba**, no fue dicha sobre esta cláusula de la Mishná, **אַסֵּיפָא אִיתְּמַר** sino **sobre la cláusula que le sigue fue dicha: הִנִּיחָהּ בַּחַמָּה «Si** el dueño de la oveja **la dejó bajo el sol, אוֹ שֶׁמְּסָרָהּ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן o bien, si se la encomendó a un sordomudo, un demente o un niño** para que la vigilaran, **וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה y**, luego, la oveja **salió** del corral **y dañó** una propiedad ajena, **חַיָּיב** el dueño **está obligado** a pagar la indemnización correspondiente». **אָמַר רַבָּה** Sobre esta ley, **dijo Rabba: וַאֲפִילּוּ חָתְרָה Y** queda obligado **aunque** el animal **haya cavado** por debajo del muro para salir de allí, y aunque lo haya cuidado en un corral con un muro firme. *La Guemará aclara qué es lo que Rabba nos quiere enseñar:* **לֹא מִבַּעְיָא הֵיכָא דְּלָא חָתְרָה No es necesario decir** que **cuando** el animal **no cavó** por debajo del muro**,** sino que se escapó de otro modo, el dueño está obligado a indemnizar al perjudicado, **דְּכוּלָּהּ בִּפְשִׁיעָה הוּא porque se considera** que, a lo largo de **todo** el caso**,** él actuó **con negligencia**, pues el animal se escapó del corral de un modo previsible en esa situación y él debió haberlo prevenido. **אֶלָּא אֲפִילּוּ חָתְרָה נָמֵי Más bien, incluso cuando** el animal **cava** por debajo del muro —que es menos previsible—, **también** está obligado a indemnizar al perjudicado. *La Guemará explica la necesidad de esta enseñanza:* **מַהוּ דְּתֵימָא הָוְיָא לָהּ תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֵס** Sin la enseñanza de Rabba, **podrías decir que se considera** un caso **que comenzó con** la **negligencia** del dueño del animal —por haberlo dejado bajo el sol— **y concluyó con un imprevisto** —el animal cavó por debajo del muro para escaparse de allí—; y, como se dijo antes, sobre los casos de esta naturaleza, hay quien opina que el responsable no está obligado a indemnizar al perjudicado[16]. **קָמַשְׁמַע לָן דְּכוּלָּהּ פְּשִׁיעָה הִיא** Por lo tanto, para que no pensemos eso, Rabba **nos enseña que** también aquí **se considera** que, a lo largo de **todo** el caso**,** el dueño del animal actuó **con negligencia.** Es decir, cuando uno deja su animal bajo el sol y éste se escapa cavando un pozo, todos concuerdan en que el dueño es responsable por los daños ocasionados a raíz de ello. **מַאי טַעְמָא ¿Cuál es la razón? דְּאָמַר לֵיהּ Que** el perjudicado **le puede** reclamar y **decir: מֵידַע יָדַעְתָּ דְּכֵיוָן דִּשְׁבַקְתַּהּ בַּחַמָּה "Ciertamente eras consciente de que, como lo dejaste bajo el sol, כָּל טַצְדָּקָא דְּאִית לָהּ לְמֵיעְבַּד עָבְדָא וְנָפְקָא** el animal **iba a valerse de cualquier recurso** para poner fin a su sufrimiento**, e iba a salir** de allí**".**

La Guemará cita la Mishná para analizarla:

הוֹצִיאוּהָ לִסְטִים «Si fueron **los asaltantes** quienes **la sacaron** —a la oveja— del corral**, לִסְטִים חַיָּיבִין los** mismos **asaltantes están obligados** a pagar todos los daños que se produzcan a raíz de ello».

NOTAS

15 En el *Tratado de Baba Metzía* 42a, se expone la discrepancia entre los Sabios, sobre si en un caso así el responsable está obligado a pagar el daño o está exento.

16 Anteriormente, la Guemará citó dos opiniones sobre los casos que comienzan con una negligencia y concluyen con un imprevisto: hay quien opina que el responsable queda obligado a indemnizar al perjudicado, y hay quien opina que no.

La Guemará analiza qué novedad hay en esta ley de la Mishná:
פְּשִׁיטָא ¡Es obvio que los asaltantes quedan obligados a pagar los daños ocasionados por la oveja! **כֵּיוָן דְּאַפְּקוּהַ Puesto que la sacaron** del corral tirando de ella —acción que implica un acto de adquisición—, **קָנְיְיָא לָהּ בִּרְשׁוּתַיְיהוּ לְכָל מִילֵּי** la oveja **queda bajo la responsabilidad de ellos para todo asunto**, incluyendo los daños que ésta ocasione[1]. Entonces, ¿qué novedad nos aporta la Mishná con esta ley? *La Guemará responde:* **לֹא צְרִיכָא דְּקָמוּ לָהּ בְּאַפָּהּ** En realidad, la Mishná **se refiere a** un caso en el **que** los asaltantes **se pusieron frente a ella**, es decir, no tiraron de ella, sino que la rodearon de tal manera que no pudiera avanzar más que hacia mies de otra persona para que se la comiera. De modo que la novedad que la Mishná nos enseña es que, si bien los asaltantes no tocaron el animal, son igualmente responsables de pagar los daños que haya ocasionado. *La Guemará fundamenta la respuesta:* **כִּי הָא דְּאָמַר רַבָּה אָמַר רַב מַתְּנָה אָמַר רַב** Y esta ley es **como aquella que transmitió Rabba en nombre de Rav Matna,** quien, a su vez, enseñó **que dijo Rav: הַמַּעֲמִיד בְּהֶמַת חֲבֵרוֹ עַל קָמַת חֲבֵרוֹ חַיָּב Aquel que pone al animal de su prójimo frente a la mies sin cosechar de un tercero,** y lo incita a comer de ella, **queda obligado** a pagar los daños. **מַעֲמִיד פְּשִׁיטָא** Y sobre esta enseñanza se preguntó en el Bet Midrash: **Si** se refiere a que **pone** al animal sobre la mies de su prójimo con sus propias manos, **¡es obvio** que debe pagar por lo que el animal coma, ya que él provoca directamente el daño! ¿Qué novedad nos está enseñando Rav? **לֹא צְרִיכָא דְּקָם לָהּ בְּאַפָּהּ** A lo cual se respondió: **Se refiere a** alguien **que** simplemente **se colocó frente a él**, para encaminarlo hacia la mies de su prójimo y, a pesar de no haberlo tocado, igualmente está obligado a pagar por lo que el animal haya comido, por haberlo inducido a que lo hiciera. Por el mismo principio, los asaltantes que menciona la Mishná son responsables de los daños que ocasione el animal.

La Guemará expone un modo alternativo de explicar la enseñanza de Rav y, por ende, la Mishná:
אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַב יוֹסֵף Le dijo Abaye a Rav Yosef: הִכִּישָׁהּ אֲמַרְתְּ לָן Usted **nos dijo** que aquella enseñanza de Rav se refiere a alguien **que lo golpeó**, al animal, con un palo para hacerlo que se pusiera sobre la mies de su prójimo, y por eso queda obligado a pagar los daños. **וְלִסְטִים נָמֵי דְּהִכִּישׁוּהָ Y**, entonces, el caso de la Mishná, acerca de **los asaltantes** que sacan a la oveja del corral, **también** se puede resolver diciendo que se refiere a **que la golpearon** con un palo para hacerla salir de allí. Y al decirnos que los asaltantes quedan obligados a pagar los daños causados por la oveja, la Mishná nos enseña que golpear a un animal con un palo para hacerlo caminar, es una variante del método de "tirar de él" para adquirir animales; y si alguien hace esto con la intención de robarlo, se vuelve responsable por lo que ocurra con el animal.

כֵּיוָן דְּאַפְּקוּהַ Puesto que la sacaron del corral. אִיכָּא מְשִׁיכָה וְשִׁנּוּי רְשׁוּת En este proceso, **se realizó la acción de "tirar"**[2] de ella **y un cambio de dominio, דַּהֲוֵי קָנוּיָה לְכָל מִילֵּי lo que implica** la **adquisición** de la responsabilidad sobre el objeto robado **para todos los asuntos.**

דְּקָמוּ לָהּ בְּאַפָּהּ Que los asaltantes **se pusieron frente a ella.** שֶׁלֹּא מְשָׁכוּהָ Se refiere a **que no tiraron de ella, אֶלָּא עָמְדוּ בְּפָנֶיהָ לְכָל צַד sino que se colocaron delante de ella**, rodeándola **por todos lados, שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ אָנָה וְאָנָה de modo que no caminara ni para un lado ni para el otro,** אֶלָּא לִקְמָה לֶאֱכֹל sino **sólo hacia la mies sin cosechar** de otra persona **para que** se la **comiera.**

מַעֲמִיד Aquel que **pone.** מַשְׁמַע שֶׁאוֹחֲזָהּ בְּיָדוֹ וּמוֹלִיכָהּ לִקְמָה **Se entiende que** se refiere a un caso en que **lo agarra con la mano y lo lleva hasta la mies sin cosechar.**

הִכִּישָׁהּ Que lo golpeó בְּמַקֵּל אָמַרְתְּ לָן בְּהַהִיא דְּהַמַּעֲמִיד **con un palo** —le dijo Abaye a Rav Yosef— **nos has dicho,** cuando tratamos **sobre** el caso de **esa** enseñanza **acerca de "aquel que pone** el animal de su prójimo**"; וּמִשּׁוּם הָכִי מִיחַיַּיב y por eso queda obligado** a pagar los daños ocasionados.

וְלִסְטִים נָמֵי דְּהִכִּישׁוּהָ Y entonces, el caso de la Mishná, acerca de **los asaltantes** que sacan a la oveja del corral, **también** se puede resolver diciendo que se refiere a **que la golpearon** בְּמַקֵּל **con un palo**, para sacarla de allí. וְאִשְׁמוֹעִינַן מַתְנִיתִין דְּהִכִּישָׁהּ בְּמַקֵּל זוֹ הִיא מְשִׁיכָה **Y**, de este modo, **la Mishná nos enseña que, si uno golpea un animal con un palo** para hacerlo caminar, ése **es** un modo de adquirirlo mediante el método de **"tirar de él".**

NOTAS

1 Un ladrón es responsable por todos los daños que ocurran con el objeto robado desde el momento en que realiza con él cualquier acción que implique un acto de adquisición estipulado en las leyes de compraventa. Esta clase de "adquisición", por parte del ladrón, se denomina "adquisición de robo".

2 "Acción de tirar de" *(meshijá)*: método de adquisición de un bien por parte del comprador, que surte efecto cuando éste tira de ese bien y lo mueve. Mediante este acto, el comprador lleva a su dominio el bien que es objeto de adquisición, por lo que dicho acto es válido únicamente en un recinto en el que el comprador tenga permiso de depositar sus enseres.

La Guemará cita las palabras de la Mishná:
מְסָרָהּ לְרוֹעֶה נִכְנַס הָרוֹעֶה כו׳ «Sin embargo, **si se la encomendó a un pastor** para que la pastara, entonces, **el pastor ocupa [su lugar** y adquiere la misma responsabilidad del dueño en cuanto al cuidado de la oveja y, si el animal llegara a ocasionar algún daño mientras está bajo su custodia, él deberá pagar los daños ocasionados]».

La Guemará analiza cierta dificultad que hay en estas palabras de la Mishná:
אָמְרֵי Preguntaron en el Bet Hamidrash: **תַּחְתָּיו דְּמַאן ¿El lugar de quién** ocupó el pastor en el caso de la Mishná? ¿Quién es la persona que le encomendó la oveja? **אִילֵימָא תַּחְתָּיו דְּבַעַל בְּהֵמָה Si dices** que la Mishná se refiere a que el pastor ocupa **el lugar del dueño del animal, תְּנֵינָא חֲדָא זִמְנָא** te diré que no es necesario que la Mishná lo enseñe, ¡pues **ya nos enseñó esto** mismo **una vez!**, en la siguiente Mishná[3]: **מְסָרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וּלְשׁוֹאֵל לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וּלְשׁוֹכֵר** «**Si** el dueño **lo entregó** —a su toro— **a un guardián no remunerado, a un comodatario, a un guardián remunerado o a un arrendatario, כּוּלָּן נִכְנְסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים todos** ellos **pasan a ocupar el lugar del dueño** en cuanto a la responsabilidad por los daños que ocasione el animal». Por lo tanto, no es posible que nuestra Mishná enseñe lo mismo. *La Guemará responde:* **אֶלָּא תַּחְתָּיו דְּשׁוֹמֵר Más bien,** debemos decir que se refiere a que el pastor ocupa **el lugar de un guardián** que estaba cuidando el animal de alguien.

La Guemará objeta:
וְשׁוֹמֵר קַמָּא אִפְּטַר לֵיהּ לְגַמְרֵי ¿Pero acaso **el primer guardián queda eximido por completo** cuando le encomienda el animal al pastor, que es otro guardián? **לֵימָא תֵּיהֲוֵי תִּיובְתָּא דְּרָבָא** Si es así, entonces, ¡**di que** la Mishná **constituye una refutación a** la opinión de **Rava!, דְּאָמַר רָבָא pues dijo Rava: שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּב** En el caso de **un guardián que le encomendó a otro guardián** un objeto que tenía a su cuidado —sin el consentimiento del dueño—, el primero **está obligado** a pagar por cualquier daño o perjuicio que el objeto sufra; pues, para para que el guardián de un objeto quede eximido de su responsabilidad —en las circunstancias que lo eximen—, debe declarar bajo juramento cómo ocurrió el perjuicio; entonces, en nuestro caso, el dueño del objeto puede argumentar que él no confía en el juramento del segundo guardián, sino que confía únicamente en el juramento de aquel a quien él encomendó su objeto. ¿Cómo puede ser que la opinión de Rava contradiga la ley de la Mishná?

La Guemará responde:
אָמַר לָךְ רָבָא Rava puede decirte para defender su postura: **מַאי מְסָרוֹ לְרוֹעֶה ¿A qué** caso **se refiere** la Mishná cuando dice que «**se la encomendó a un pastor**»? **לְבַרְזִילֵיהּ** A que el primer guardián es un pastor que le encomendó la oveja **a su aprendiz** para que la vigilara. Cuando este es el caso, incluso Rava está de acuerdo en que el primer guardián queda exento de los daños que le ocurran a la oveja, **דְּאוֹרְחֵיהּ דְּרוֹעֶה לְמִמְסַר לְבַרְזִילֵיהּ ya que es la costumbre de los pastores encomendar** el ganado **a sus aprendices** y, por lo tanto, el dueño de la oveja no puede argumentar que no confía en el aprendiz, porque cuando encomendó su oveja al pastor, lo hizo sabiendo que éste podría encomendársela a su aprendiz, como es la costumbre.

אֶלָּא תַּחְתָּיו דְּשׁוֹמֵר Más bien, debemos decir que se refiere a que el pastor ocupa **el lugar de un guardián.** **וְהָכִי מַשְׁמַע Y así** es como **se interpreta** nuestra Mishná: **מְסָרָהּ שׁוֹמֵר לְרוֹעֶה "Si un guardián se la encomendó a un pastor, נִכְנַס הָרוֹעֶה תַּחְתָּיו el pastor ocupa su lugar**, adquiriendo la misma responsabilidad que tenía el primer guardián"; **וְאָזְלֵי בְּעָלִים וּמִשְׁתָּעוּ דִּינָא בַּהֲדֵי שַׁנִּי y**, en caso de que sufra un daño la oveja, **el dueño va y demanda al segundo** guardián, **וְהָרִאשׁוֹן מִסְתַּלֵּק mientras que el primero queda librado** de toda responsabilidad.

שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּב En el caso de **un guardián que le encomendó a otro guardián** un objeto que tenía a su cuidado —sin el consentimiento del dueño—, el primero **está obligado** a pagar por cualquier daño o perjuicio que el objeto sufra, **אֲפִילּוּ בָּאֳנָסִין incluso por daños imprevistos, דְּאָמַר לֵיהּ מַפְקִיד ya que**, como el guardián deberá declarar bajo juramento cómo ocurrió el daño para librarse de la responsabilidad de pagarlo, **el que depositó** el animal en sus manos **le puede decir: אַתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה "Tú eres confiable para mí con un juramento, אִיהוּ לָא מְהֵימְן לִי בִּשְׁבוּעָה שֶׁנָּאֳנְסָה** pero **él no es confiable para mí con un juramento de que** el objeto **sufrió** un daño por **un imprevisto".** בְּפֶרֶק הַמַּפְקִיד (ב"מ לו:) Esto se desarrolla **en el capítulo *Hamafkid*** (*Tratado de **Baba Metzía** 36b*).

לְבַרְזִילֵיהּ A su aprendiz (*levarzilé*). לְתַלְמִידוֹ El término *levarzilé* significa **'a su aprendiz'.**

NOTAS

3 Anteriormente, 44b.

La Guemará expone otra manera de analizar este tema: **אִיכָּא דְּאָמְרֵי Hay quien dice** que así hay que exponer este tema: **מִדְּקָתָנֵי מְסָרָהּ לְרוֹעֶה וְלֹא קָתָנֵי מְסָרָהּ לְאַחֵר del hecho que la Mishná dice «si se la encomendó a un pastor» y no dice "si se la encomendó a otra persona", שְׁמַע מִנַּהּ מַאי מְסָרָהּ לְרוֹעֶה מָסַר רוֹעֶה לְבַרְזִילַיהּ se deduce de esto que** la expresión **«se la encomendó a un pastor» se refiere a que el pastor** que estaba cuidando la oveja **se la encomendó a su aprendiz** para que la pastara, y sólo en este caso, el segundo pastor ocupa el lugar del primero, y éste queda eximido de la responsabilidad por los daños que ocurran, **דְּאוֹרְחֵיהּ דְּרוֹעֶה לְמִמְסַר לְבַרְזִילַיהּ ya que es la costumbre de los pastores encomendar** el ganado **a sus aprendices. אֲבָל לְאַחֵר לֹא Pero**, si el guardián de la oveja se la encomendó **a** cualquier **otra persona,** el segundo **no** ocupa el lugar del primero, sino que el primero continúa siendo responsable de los daños que sufra la oveja. *La Guemará exclama:* **לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ לְרָבָא ¡Di** entonces **que** la Mishná **sirve de apoyo a** la opinión de **Rava!, דְּאָמַר רָבָא pues dijo Rava: שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּב** En el caso de **un guardián que le encomendó a otro guardián** un objeto que tenía a su cuidado —sin el consentimiento del dueño—, el primero **está obligado** a pagar por cualquier daño o perjuicio que sufra el objeto. *La Guemará rechaza este reclamo:* **אָמְרֵי Dijeron** en el Bet Hamidrash: **לֹא דִּלְמָא אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא קָתָנֵי No** necesariamente esto sirve de apoyo para la opinión de Rava, ya que, **quizá**, **se enseñó** simplemente en la Mishná **un caso común y corriente** —del pastor que le encomienda la oveja a su aprendiz—, **וְהוּא הַדִּין לְאַחֵר y la misma ley sería aplicable** en el caso en que se la encomendó **a** cualquier **otra persona**, lo que implicaría que si un guardián encomendara a otro guardián lo que está bajo su vigilancia, el primero quedaría eximido de su responsabilidad[4].

שׁוֹמֵר אֲבֵדָה El guardián de un objeto extraviado. הִכְנִיס אֲבֵדַת חֲבֵרוֹ לְבֵיתוֹ כִּדְכְתִיב Se refiere a alguien que **introdujo en su casa el objeto extraviado de su prójimo, como está escrito** sobre este tema: וַאֲסַפְתּוֹ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגוֹ' (דברים כב) **Y LO PONDRÁS DENTRO DE TU CASA,** [Y ESTARÁ CONTIGO HASTA QUE TU HERMANO LO PIDA, Y SE LO DEVOLVERÁS] (***Devarim* 22**:2)**.**

דְּלָא בָּעֵי לְמֵיתַב רִפְתָּא לְעַנְיָא Por ese provecho que consigue **al no tener que darle pan al pobre** que le pida comida. דְּהָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה Pues la regla es **"quien está ocupado en** el cumplimiento de **una mitzvá, está eximido de** cumplir **otra mitzvá".** מֵובְלְכְתְּךָ בְדֶרֶךְ נַפְקָא לָן Esto **se deduce de** las palabras del versículo[6], **Y CUANDO ANDES POR EL CAMINO,** (ד' כה.) בְּמַסֶּכֶת סוּכָּה como se expone **en el *Tratado de Sucá* (p. 25a).**

La Guemará analiza otra ley relacionada con las leyes de los guardianes: **אִיתְּמַר Se enseñó** en el Bet Midrash: **שׁוֹמֵר אֲבֵדָה** Sobre **el guardián de un objeto extraviado,** que lo cuida para devolverlo a su dueño[5], **רַבָּה אָמַר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי Rabba dijo que es considerado como un guardián no remunerado**, que sólo contrae la obligación de indemnizar al dueño del objeto si lo cuida con negligencia. **רַב יוֹסֵף אָמַר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דָּמֵי** En cambio, **Rav Yosef dijo que es considerado como un guardián remunerado**, que también contrae la obligación de indemnizar al dueño del objeto en un caso de robo o extravío. *La Guemará aclara el fundamento de cada uno:* **רַבָּה אָמַר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי Rabba dijo que es considerado como un guardián no remunerado, מַאי הֲנָאָה קָא מָטֵי לֵיהּ** pues **¿qué provecho consigue** por vigilar el objeto perdido como para ser considerado un guardián remunerado**?** ¡Ninguno! **רַב יוֹסֵף אָמַר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דָּמֵי Rav Yosef dijo que es considerado como un guardián remunerado; בְּהַהִיא הֲנָאָה דְּלָא בַּעְיָא לְמִיתְבֵי לֵיהּ רִיפְתָּא לְעַנְיָא** pues **por ese provecho que consigue al no tener que darle pan al pobre** que le pida comida mientras esté ocupado cuidando el objeto que encontró, **הֲוֵי כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר se considera un como guardián remunerado.** Es decir, como está cumpliendo la mitzvá de devolver el objeto perdido a su dueño, mientras esté ocupado cuidándolo —dándole de comer a un animal, por ejemplo—, queda eximido de la mitzvá de dar tzedaká, porque la regla establece que mientras uno esté ocupado cumpliendo una mitzvá queda eximido de cumplir otra mitzvá; por lo tanto, el dinero que se ahorra al no tener que alimentar al pobre se considera la remuneración por su tarea de guardián. *La Guemará expone una explicación alternativa para la opinión de Rav Yosef:* **אִיכָּא דְּמַפְרְשֵׁי הָכִי Hay quienes interpretan** su opinión **así: רַב יוֹסֵף אָמַר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דָּמֵי Rav Yosef dijo que es considerado como**

NOTAS

4 Según esta postura, cuando un guardián encomienda a otra persona lo que está bajo su cuidado, queda eximido de la obligación de pagar si dicha cosa sufre un daño, porque eso no es una negligencia, ya que se la está encomendando a alguien capaz de cuidarla en su lugar.

5 Cuando uno encuentra un objeto extraviado que la Torá obligó devolver a su dueño y lo toma para cumplir la mitzvá, automáticamente se convierte en guardián, y contrae las obligaciones que este deber implica.

6 *Devarim* 6:7.

un guardián remunerado, כֵּיוָן דְּרַחֲמָנָא שִׁעְבְּדֵיהּ בְּעַל כּוֹרְחֵיהּ porque **como la Torá lo obliga** a vigilar este objeto aun **en contra de su voluntad,** הִלְכָּךְ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דָּמֵי **en consecuencia, es considerado como un guardián remunerado.** Es decir, Rav Yosef sostiene que ser el guardián de un objeto, implica el deber de vigilarlo de una forma óptima, lo que incluye evitar que lo roben o se extravíe, salvo en el caso del guardián no remunerado, a quién la Torá exime de esa responsabilidad adicional, pues como él está haciendo un favor al cuidar el objeto, se presume que no asume tan alto nivel de compromiso; por lo tanto, aquel que encuentra un objeto extraviado, puesto que la Torá lo obliga a ser su guardián aun en contra de su voluntad, no hay razón para eximirlo del deber de vigilarlo de una forma óptima[7].

A continuación, la Guemará expone una serie de pruebas y objeciones relativas a las posturas de Rabba y Rav Yosef: **(סִימָן הֶחֱזִירָהּ לְעוֹלָם הָשֵׁב חִיָּיא אָמְרַתְּ נִשְׁבַּר שָׂכָר) (Señal** mnemotécnica**: "Lo devolvió", "siempre", "devuelve", "Jiya", "has dicho", "se lesiona", "tomó en arriendo")[8].**

אֵיתִיבֵיהּ רַב יוֹסֵף לְרַבָּה Le objetó Rav Yosef a Rabba, a partir de la siguiente Baraitá**:**

NOTAS

7 *Majazé Abraham*.

8 Cada una de estas expresiones representa una de las pruebas u objeciones que se expondrán a continuación.

הֶחֱזִירָהּ Si lo devolvió, לְאֲבֵדָה **el objeto extraviado…,**

לִמְקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה … colocándolo en un lugar donde lo podría ver בְּעָלֶיהָ **su dueño.**

שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה **El guardián no remunerado no queda obligado** a pagar **en un caso de robo o de extravío** del objeto depositado en sus manos, וְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב **mientras que el guardián remunerado** sí **está obligado** a pagar en ambos casos. בְּפֶרֶק הַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף צד:) Esto se enseña **en el capítulo *Hashoel*** (*Tratado de* ***Baba Metzía*****, pág. 94b).**

שַׁחֲרִית Por la mañana שְׁכִיחַ אִינִישׁ בְּבֵיתֵיהּ **es común que el hombre esté en su casa,** אֲבָל בַּצָּהֳרַיִם מְצוּי בְּמְלַאכְתּוֹ בַּשָּׂדֶה **pero, en pleno día, se encuentra en su trabajo, en el campo.**

עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ לִרְשׁוּתוֹ Hasta que se lo devuelva colocándolo **en su propiedad,** שֶׁל בְּעָלִים **del dueño.**

מַאי לְעוֹלָם לָאו אֲפִילּוּ ¿A qué se refiere la Baraitá cuando dice que «**invariablemente** estará obligado a pagar»**? ¿Acaso no se refiere incluso** הִנִּיחָהּ מוֹצֵא בְּבֵיתוֹ a un caso en que **el que encontró** el objeto **lo dejó en su** propia **casa?** וְקָתָנֵי חַיָּב **Y** sobre eso **se enseñó** en la Baraitá **que está obligado** a pagar si se lo roban o se extravía.

הֶחֱזִירָהּ לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה «Si alguien encontró un objeto extraviado y se **lo devolvió** al dueño colocándolo **en un lugar donde lo podría ver, אֵינוֹ חַיָּב לְטַפֵּל בָּהּ no tiene** más **la obligación de encargarse de él. נִגְנְבָה אוֹ אָבְדָה** Pero **si** el objeto **fue robado o se extravió, חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָהּ está obligado a responder** monetariamente **por él».** *Rav Yosef resuelve la aparente contradicción en la Baraitá y desarrolla su objeción:* **מַאי נִגְנְבָה אוֹ אָבְדָה ¿A qué** caso **se refiere** la Baraitá al decir «**si** el objeto **fue robado o se extravió»? לָאו נִגְנְבָה מִבֵּיתוֹ וְאָבְדָה מִבֵּיתוֹ ¿Acaso no** se refiere **a que** el objeto **fue robado de su** propia **casa o a que se extravió de su** propia **casa** (del que lo encontró), antes de devolvérselo a su dueño, caso sobre el que dice la Baraitá que él es responsable**?** Vemos entonces que el guardián de un objeto extraviado es considerado como un guardián remunerado, quien debe pagar el valor del objeto si se lo roban o se extravía.

Rabba defiende su postura:

לֹא מִמָּקוֹם שֶׁהֶחֱזִירָהּ No es así**.** La Baraitá se refiere a un caso en el que el objeto fue robado **del lugar donde lo devolvió** aquel que lo había encontrado**.** Y, a pesar de ser considerado un guardián no remunerado, igualmente es responsable por el robo o extravío del objeto, porque devolverlo de un modo en que no era seguro que el dueño lo vería se considera una negligencia. *Rav Yosef replica:* **וְהָא קָתָנֵי אֵינוֹ חַיָּב לִיטָּפֵל בָּהּ ¡Pero si** la primera cláusula de la Baraitá **dice** que si el guardián devolvió el objeto a la propiedad del dueño, «**no tiene** más **la obligación de encargarse de él»!**, entonces, ¿cómo puedes decir que, en tal caso, él es responsable por el robo o extravío del objeto? *Rabba responde:* **אָמַר לֵיהּ Le dijo** Rabba a Rav Yosef**: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן Aquí,** en la segunda cláusula de la Baraitá, **¿de qué** caso **se trata? כְּגוֹן שֶׁהֶחֱזִירָהּ בַּצָּהֳרַיִם De que** el que encontró el objeto **lo devolvió durante el mediodía**, cuando la gente suele encontrarse trabajando en el campo, por lo que no es probable que el dueño lo haya visto inmediatamente**. וְתַרְתֵּי קָתָנֵי וְהָכֵי קָתָנֵי Y**, en realidad, la Baraitá **enseñó dos casos**, uno en cada cláusula**; y esto es lo que dice: הֶחֱזִירָהּ שַׁחֲרִית לִמְקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה "Si** alguien encontró un objeto extraviado y **lo devolvió por la mañana**, colocándolo **en un lugar donde** su dueño **lo podía ver, וְשָׁכִיחַ דְּעָיֵיל וְנָפֵיק וְחָזֵי לָהּ** puesto que la mañana es un horario en el **que es común que** éste **entre y salga** de su casa **y lo vea; אֵינוֹ חַיָּב לִיטָּפֵל בָּהּ** entonces, el que lo encontró **no tiene** más **la obligación de encargarse de él. הֶחֱזִירָהּ בַּצָּהֳרַיִם לִמְקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה** No obstante, **si lo devolvió durante el mediodía**, colocándolo **en un lugar donde** su dueño **lo podía ver, דְּלָא שְׁכִיחַ דְּעָיֵיל וְנָפֵיק דְּלָא חָזֵי לָהּ** puesto que es un horario en el **que no es común que** éste **entre y salga** de su casa y **que no lo iba a ver, וְנִגְנְבָה אוֹ אָבְדָה si** el objeto **fue robado o se extravió, חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָהּ** el que lo haya encontrado **está obligado a responder** monetariamente **por él".**

Nuevamente, Rav Yosef objeta la opinión de Rabba:

אֵיתִיבֵיהּ Le objetó Rav Yosef a Rabba, citando la siguiente Baraitá**: לְעוֹלָם הוּא חַיָּב עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה לִרְשׁוּתוֹ** «El que encuentre un objeto extraviado **invariablemente estará obligado** a pagar por él si se lo roban o se extravía**, hasta que se lo devuelva** colocándolo **en su propiedad** (del dueño)». *Rav Yosef desarrolla su objeción:* **מַאי לְעוֹלָם ¿A qué se refiere** la Baraitá cuando dice que «**invariablemente** estará obligado a pagar»**? לָאו אֲפִילּוּ מִבֵּיתוֹ ¿Acaso no se refiere** a que el que haya encontrado el objeto deberá pagar**, incluso** en caso de que se le haya extraviado o se lo hayan robado **de su** propia **casa? שְׁמַע מִנַּהּ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דָּמֵי** Siendo así, **debemos deducir de esta** enseñanza **que** el guardián de un objeto extraviado **se considera como un guardián remunerado**, quien debe responder monetariamente por el objeto en caso de extravío o robo**.**

מוֹדִינָא לָךְ **Te reconozco,** בַּאֲבֵדַת בַּעֲלֵי חַיִּים **en relación con el extravío de animales,** דְּחַיָּב הַמּוֹצֵא בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה **que aquel que los encuentra está obligado** a pagar **si se los roban o se le extravían,** וְלָאו מִשּׁוּם שְׂכַר מִצְוָה **pero no por la ganancia** que obtiene **de la mitzvá** que está cumpliendo, que lo convertiría en un guardián remunerado, אֶלָּא מִשּׁוּם דִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה דִּידְהוּ פְּשִׁיעוּתָא הִיא **más bien, debido a que** una situación de **robo o** de **extravío de ellos** (los animales que habían sido extraviados) **se considera negligencia** por parte del que los encontró, y en un caso de negligencia, incluso el guardián no remunerado debe pagar.

דְּכֵיוָן דְּנָקְטוּ נִגְרֵי בְּרִיָּתָא **Pues, como** estos animales **dieron pasos afuera.** כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁמְּלֻמָּדוֹת הֵן לָצֵאת Es decir, **puesto que** el guardián **vio que** estos animales **están acostumbrados a salir** de la propiedad de la persona que los vigila, בָּעֵי נְטִירוּתָא יְתֵירְתָא él **debe cuidar mejor** de ellos; וַאֲפִילּוּ הָוֵי שׁוֹמֵר חִנָּם חַיָּב **y,** por lo tanto, **aunque** él **sea considerado** tan solo **un guardián no remunerado,** igualmente **está obligado** a pagar si se los roban o se le extravían. אֲבָל שׁוֹמֵר אֲבֵדָה דִּמְטַלְטְלֵי **Sin embargo, el guardián de un bien mueble extraviado** פָּטוּר מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה **está exento** de pagar **por robo o extravío.**

נִגְרֵי **Pasos** (*nigre*). פְּסִיעוֹת El término *nigre* significa **'pasos'.**

הָשֵׁב **"Devolver".** הֶשְׁבָּה מַעֲלִיָּתָא מִשְׁמַע Esta palabra **da a entender** que se debe realizar **una devolución óptima** (del objeto extraviado).

לְגִנָּתוֹ וּלְחֶרְבָּתוֹ מִנַּיִן **¿De dónde sabemos** que los devuelve colocándolos **en su jardín o en su casa en ruinas?** דְּסַגִּי לֵיהּ לְמוֹצֵא בַּהֲשָׁבָתוֹ לְגִנָּתָן דְּבַעְלִים Es decir, **¿**de dónde sabemos **que es suficiente, para el que haya encontrado** algo extraviado, **con devolverlo al jardín de su dueño**, para cumplir así la mitzvá, y librarse de la responsabilidad de cuidarlo**?**

Rabba defiende su postura:

אָמַר לֵיהּ **Le dijo** Rabba a Rav Yosef: מוֹדִינָא לָךְ בְּבַעֲלֵי חַיִּים **Te reconozco** que, **en el caso de los animales** extraviados, aquel que los encuentra está obligado a pagar si se los roban o se le extravían, pero no porque sea considerado un guardián remunerado, sino porque se le considera negligente si permite que eso ocurra, דְּכֵיוָן דְּנָקְטֵי לְהוּ נִיגְרָא בְּרִיָּתָא **pues, como** estos animales **dieron pasos afuera,** es decir, el que los encontró vio que están acostumbrados a salir de la propiedad, בָּעֵי נְטִירוּתָא יְתֵירְתָא por eso él **debe cuidar mejor** de ellos; pero el guardián de un bien mueble extraviado, está exento de pagar por robo o extravío.

Rabba objeta la postura de Rav Yosef:

אֵיתִיבֵיהּ רַבָּה לְרַב יוֹסֵף **Le objetó Rabba a Rav Yosef**, basándose en la siguiente Baraitá: הָשֵׁב «El versículo que obliga a devolver los bienes perdidos del prójimo dice **"devolver"**[1]. אֵין לִי אֶלָּא בְּבֵיתוֹ De esa palabra **no deduzco** que esta mitzvá se cumpla **más que** devolviendo los bienes al dueño colocándolos **en su casa**, que es una devolución óptima. לְגִנָּתוֹ וּלְחֶרְבָּתוֹ מִנַּיִן **¿De dónde sabemos** que si uno los devuelve a su dueño colocándolos **en su jardín o en su casa en ruinas** también cumple la mitzvá, y, por ende, se libra de la responsabilidad de seguir cuidándolos? תַּלְמוּד לוֹמַר תְּשִׁיבֵם Del versículo que, **para enseñar** eso, **dice:** LOS DEVOLVERÁS; מִכָּל מָקוֹם de la redundancia del versículo se aprende que se los puede devolver **de cualquier manera**, es decir, incluso colocándolos en el jardín o en la casa en ruinas de su dueño». *Rabba desarrolla su objeción:* מַאי לְגִנָּתוֹ וּלְחֶרְבָּתוֹ **¿A qué se refiere** la Baraitá con las palabras «**en su jardín o en su casa en ruinas**»? אִילֵימָא לְגִנָּתוֹ הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת וּלְחֶרְבָּתוֹ הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת **Si dices que** se refiere a que se los puede devolver al dueño **en un jardín suyo que esté protegido o en una casa suya en ruinas que esté protegida,** no tiene sentido, הַיְנוּ בֵּיתוֹ ¡pues **esas** propiedades **son consideradas como su casa**, en lo que se refiere a los lugares para devolver los objetos perdidos**!**, pues, no hay ninguna diferencia entre una casa y cualquier otra propiedad protegida; y, entonces, ¿por qué es necesario que el versículo enseñe que también en esos casos se cumple la mitzvá? אֶלָּא פְּשִׁיטָא לְגִנָּתוֹ שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת וּלְחֶרְבָּתוֹ שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת **Más bien, es obvio que** se refiere a que puede devolvérselos al dueño **en un jardín suyo que no esté protegido o en una casa suya en ruinas que no esté protegida**, y, a pesar de que el objeto quede desprotegido, igualmente él se libra de esa responsabilidad. שְׁמַע מִנַּהּ כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי Por lo tanto, **se deduce de esta** Baraitá **que** el que encuentra un objeto extraviado **es considerado como un guardián no remunerado**, que está exento de pagar por él en caso de robo o extravío; pues, si no fuese así, no quedaría eximido de su responsabilidad de cuidar el objeto si lo devolviera colocándolo en un lugar desprotegido donde puede extraviarse o ser robado.

Rav Yosef rechaza la objeción de Rabba:

אָמַר לֵיהּ **Le dijo** Rav Yosef a Rabba: לְעוֹלָם לְגִנָּתוֹ הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת וּלְחֶרְבָּתוֹ הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת **En realidad,** la Baraitá se refiere a que puede devolvérselos al dueño colocándolos **en un jardín suyo que esté protegido o en una casa suya en ruinas que esté protegida.** וּדְקָא קַשְׁיָא לָךְ הַיְנוּ בֵּיתוֹ **Y sobre lo que has objetado,** de **que esas** propiedades **son consideradas como su casa,** por lo que sería innecesario que el versículo lo

NOTAS

1 El versículo completo dice: NO VERÁS EL TORO DE TU HERMANO O SU CORDERO EXTRAVIADOS Y TE DESENTENDERÁS DE ELLOS, [sino que] DEVOLVER, LOS DEVOLVERÁS A TU HERMANO (*Devarim* 22:1).

הַכֹּל צְרִיכִין דַּעַת בְּעָלִים Todos los que tienen la obligación de devolver algo **necesitan que el dueño tenga conocimiento.** גּוֹנֵב וְגוֹזֵל אוֹ אֶחָד מֵאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין שֶׁהֶחֱזִירוּ **El que roba a escondidas, el que roba por la fuerza o cualquiera de los cuatro** tipos de **guardianes, si han devuelto** lo que tenían en su poder, צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ לַבְּעָלִים **tienen que comunicárselo al dueño;** וְאִם לֹא הוֹדִיעוּ **y si no** se **lo comunican,** חַיָּב הַמַּחֲזִיר בְּאַחֲרָיוּתָן **aquel que está devolviendo** el objeto **queda obligado a responder** monetariamente **por** lo que suceda con **él.**

טַעֲנַת גַּנָּב Si uno aduce **el argumento de "un ladrón",** לִפְטֹר עַצְמוֹ עַל יְדֵי גַּנָּב **para eximirse** de la obligación de devolver el objeto que encontró **con** el pretexto de **"un ladrón",** שֶׁטּוֹעֵן נִגְנְבָה הֵימֶנּוּ הָאֲבֵדָה שֶׁמָּצָאתִי es decir, **que** ese individuo **aduce: "Se han robado el objeto extraviado que yo había encontrado",** שֶׁבִּידוֹ וְנִמְצָא **y** después **se descubre que** el objeto **estaba en su poder,** הוּא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כְּפֶל כְּנֶגֶד עַצְמוֹ **él debe pagar** al dueño **el** monto del **pago doble como** en **el** caso del **ladrón mismo.** דְּדָרְשִׁינַן בְּפֶרֶק מְרֻבָּה (לקמן דף סג:) **Pues, se ha hecho la** siguiente ***derashá*, en el capítulo *Merubá* (más adelante, pág. 63b):** וְאִם לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב lo que dice el versículo de la sección del guardián, **Si no es hallado el ladrón** (*Shemot* 22:7), אִם לֹא יִמָּצֵא כְּמוֹ שֶׁאָמַר se refiere a que **"si no resulta** que lo que ocurrió fue **como** él **dijo,** אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ גְּנָבוֹ **sino que él mismo lo robó** (el objeto), para quedárselo ilegalmente**",** וּכְתִיב בָּתְרֵיהּ יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם **y,** sobre este caso, **está escrito a continuación: pagará el doble** [del valor del objeto robado] (*Shemot* 22:8). אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא שׁוֹמֵר אֲבֵדָה כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי Entonces, la enseñanza de R. Yojanan **se entiende bien si dices que el guardián de un objeto extraviado es considerado como un guardián no remunerado,** מִשּׁוּם הָכִי מְשַׁלֵּם כֶּפֶל ya que **por eso debe pagar** al dueño **el** monto del **pago doble** cuando aduce falsamente el argumento de que un ladrón le robó el objeto, דַּהֲוֵי בָּעֵי לְמִפְטַר נַפְשֵׁיהּ בְּטַעֲנַת גַּנָּב **pues** él **estaba tratando de quedar eximido** de su obligación de devolver el objeto encontrado **con el argumento de "un ladrón".**

enseñe, הָא קָא מַשְׁמַע לָן te responderé diciendo que **esto es lo que nos enseña** el versículo, דְּלָא בָּעֵינַן דַּעַת בְּעָלִים **que no es necesario que el dueño tenga conocimiento** de que le están devolviendo su objeto perdido para que la devolución sea válida, como ocurre cuando se devuelven los bienes extraviados colocándolos en un jardín o en una casa en ruinas, lugares que no frecuenta el dueño; כִּדְרִבִּי אֶלְעָזָר tal **como** lo establece **la** enseñanza **de R. Elazar,** דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר **pues dijo R. Elazar:** הַכֹּל צְרִיכִין דַּעַת בְּעָלִים **Todos** los que tienen la obligación de devolver algo[2] **necesitan que el dueño tenga conocimiento** de que se lo están devolviendo para quedar librados de esa responsabilidad, חוּץ מֵהֲשָׁבַת אֲבֵדָה **salvo** en el caso de **la devolución de un objeto extraviado,** שֶׁהֲרֵי רִבְּתָה בוֹ תּוֹרָה הֲשָׁבוֹת הַרְבֵּה **pues,** con la expresión los devolverás, **la Torá agregó, para éste, muchas formas posibles de devolución,** lo que incluye la devolución sin el conocimiento del dueño[3].

La Guemará presenta otra objeción contra la postura de Rav Yosef:

אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַב יוֹסֵף: וְאַתְּ לָא תִּסְבְּרָא דְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי אֲבֵדָה כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי **Le preguntó Abaye a Rav Yosef: ¿Pero** acaso **tú no opinas que el guardián de un objeto extraviado es considerado como un guardián no remunerado?** וְהָא אָמַר רִבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן ¿Cómo puedes discrepar de eso? **¡Si dijo R. Jiya bar Aba en nombre de R. Yojanan:** הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב בַּאֲבֵדָה **"Si uno aduce el argumento de** que **un ladrón** le robó el objeto que estaba bajo su custodia, **en** el caso de **un objeto extraviado** que había encontrado, y declara bajo juramento —con lo que queda eximido de pagar cualquier indemnización al dueño—, y luego se descubre que el objeto estaba en su poder, מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל **debe pagar el** monto del **'pago doble'**, como cualquier otro ladrón"**!** וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲוֵי **Y si piensas que** el guardián de un objeto extraviado **es considerado como un guardián remunerado,** אַמַּאי מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל **¿por qué debe pagar el** monto del **pago doble?** קַרְנָא בָּעֵי שַׁלּוּמֵי **¡Si** en el momento en que cualquier guardián remunerado argumenta que se lo robaron, **queda obligado a pagar el valor del objeto!** Por lo tanto, no debería quedar obligado a efectuar el pago doble, ya que este castigo rige únicamente si el guardián presenta falsamente un argumento que lo eximiría del pago del valor del objeto.

Rav Yosef defiende su postura:

אָמַר לֵיהּ **Le respondió** Rav Yosef a Abaye: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן **Aquí,** en esta enseñanza de R. Yojanan, **¿de qué** caso **se trata?** כְּגוֹן שֶׁטּוֹעֵן טַעֲנַת לִסְטִים מְזֻיָּן **De un caso en el que** el guardián **aduce el argumento de** que **un asaltante armado** le robó el objeto que vigilaba, por lo que no pudo impedirlo.

קַרְנָא בָּעֵי שַׁלּוּמֵי ¡Si queda obligado a pagar el valor del objeto מֵעִיקָּרָא **desde un principio!** כִּי טְעִין נִגְנְבָה הֲוָה מְחַיֵּיב נַפְשֵׁיהּ לְשַׁלּוּמֵי קַרְנָא **Si alegara** que el objeto **fue robado, se estaría obligando a pagar** —al dueño— **el valor del objeto.**

טַעֲנַת לִסְטִים מְזֻיָּן Argumento de "un asaltante armado". גַּנָּב מְזֻיָּן נָטַל הֵימֶנּוּ בְּחֲזָקָה Es decir, se trata de que él aduce que **un ladrón armado le arrebató** el objeto **por la fuerza,** דְּקָא פָּטַר נַפְשֵׁיהּ בְּטַעֲנַת אֹנֶס caso **donde** él **se está eximiendo con el argumento de** que ocurrió **un suceso inevitable.**

NOTAS

2 Se refiere tanto a alguien que va a cumplir la mitzvá de devolver lo que robó como a cualquiera de los cuatro tipos de guardianes que desea devolver lo que está bajo su cuidado (Rashi).

3 Véase párrafo anterior.

לִסְטִים מְזֻיָּן גַּזְלָן הוּא ¡Pero, **un asaltante armado es considerado un ladrón que roba por la fuerza** (*gazlán*)**!** **וּבְטַעֲנַת אוֹנֵס פָּטַר נַפְשֵׁיהּ Y**, si alegara que éste fue quien le robó el objeto, **se estaría eximiendo con el** simple **argumento de** que ocurrió **un suceso inevitable, וְכָפַל בְּטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב הוּא y** la obligación efectuar **el pago doble existe** únicamente **para el** guardián **que aduce** falsamente **el argumento de** que **un ladrón** le robó el objeto **a escondidas** (*ganav*), **דִּכְתַב בֵּיהּ רַחֲמָנָא (דִּכְתִיב) pues la Torá escribió sobre él: (שמות כב) וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ Y FUERON ROBADOS** (*GUNAV*) **DE LA CASA DE AQUEL HOMBRE (*Shemot* 22**:6**).**

גַּנָּב הוּא Un asaltante armado **es considerado un ladrón que roba a escondidas, וּמְשַׁלֵּם כֶּפֶל y debe pagar** al dueño **el** monto del **pago doble** del valor del objeto robado, como cualquier otro ladrón**. וְכֵן הַפּוֹטֵר עַצְמוֹ בְּטַעֲנַת לִסְטִים מְזֻיָּן Y, asimismo, el** guardián **que se exime mediante el argumento de** que **un asaltante armado** le robó el objeto debe pagar el doble de su valor**. וּלְעִנְיַן חִיּוּב Sin embargo, en lo que respecta a la obligación** de pagarle una indemnización al dueño del objeto**, לֹא מְיַחֵיב שׁוֹמֵר שָׂכָר עָלֶיהָ אִם אֱמֶת אִתּוֹ el guardián remunerado no queda obligado** a pagar **en esta** situación **si la verdad está con él** en lo que declara**, דְּהָא אָנִיס dado que**, a fin de cuentas, **fue víctima de una situación inevitable.**

Cuando ese es el caso, aunque se trate de un guardián remunerado, queda eximido de pago, ya que se trata de un suceso inevitable. Por lo tanto, si se descubre que ha jurado en falso, deberá efectuar el pago doble. *Abaye objeta la respuesta de Rav Yosef:* **אָמַר לֵיהּ Le dijo** Abaye**: לִסְטִים מְזֻיָּן גַּזְלָן הוּא ¡**Pero, **un asaltante armado es considerado un ladrón que roba por la fuerza** (*gazlán*)**!** Por lo tanto, el guardián no debería quedar obligado a efectuar el pago doble, ya que este castigo rige únicamente cuando él argumenta que se lo robó un ladrón que roba a escondidas (*ganav*)[4]. Entonces, ¿cómo puedes decir que la enseñanza de R. Yojanan se refiere a que si bien el guardián argumenta que un asaltante armado le robó el objeto, queda igualmente obligado a efectuar el pago doble? *Rav Yosef responde:* **אָמַר לֵיהּ Le dijo** Rav Yosef a Abaye**: שֶׁאֲנִי אוֹמֵר לִסְטִים מְזֻיָּן כֵּיוָן דְּמִיטַּמַּר מֵאִינְשֵׁי גַּנָּב הוּא** No es una objeción válida, **porque yo opino que un asaltante armado, como se esconde** del resto **de la gente, es considerado un ladrón que roba a escondidas** —a pesar de que fuerza a la víctima para robarla— y debe efectuar el pago doble, como cualquier otro ladrón que roba a escondidas; por lo tanto, el guardián que se exima argumentando que se lo robó un asaltante armado, debe realizar el pago doble**.**

La Guemará presenta una objeción contra esta última opinión de Rav Yosef: **אֵיתִיבֵיהּ Le objetó** Abaye a Rav Yosef, su opinión de que un asaltante armado es considerado un ladrón que roba a escondidas, basándose en la siguiente Baraitá**:**

NOTAS

4 La diferencia entre un ladrón que roba a escondidas (*ganav*) y uno que roba por la fuerza (*gazlán*) es que el *ganav* debe efectuar el pago doble, mientras que el *gazlán* sólo debe devolver el objeto robado o su valor. Y la ley indica que el guardián de un objeto queda obligado a efectuar el pago doble, únicamente si aduce falsamente el argumento de que se lo robaron de cierta forma, con la que el presunto ladrón habría quedado obligado a efectuar el pago doble.

לֹא «¡**No** se puede deducir eso[1]! **אִם אָמְרַתְּ בְּשׁוֹמֵר חִנָּם** Pues, **si has dicho** que esa ley más exigente es aplicable **en el** caso del **guardián no remunerado, שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל** sobre **quien** rige también la ley exigente de que **debe pagar el** monto del **"pago doble"** —cuando jura en vano que le robaron el objeto que cuidaba—, **תֹּאמַר בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר** ¿acaso **podrías decir** que esa misma ley rige también **en el** caso del **guardián remunerado, שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל quien no queda obligado a pagar el** monto del **pago doble**[2]**?»**. Vemos que no existe ningún caso en el que el guardián remunerado esté obligado a efectuar el pago doble. *Abaye desarrolla la objeción:* **וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לִסְטִים מְזֻיָּן גַּנָּב הוּא Y si supusieras que un asaltante armado es considerado como un ladrón que roba a escondidas, נִמְצָא בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל** entonces sí **existiría, en el** caso del **guardián remunerado,** una situación en la **que quedaría obligado a pagar el** monto del **pago doble: בְּטוֹעֵן טַעֲנַת לִסְטִים מְזֻיָּן cuando** él **adujera** falsamente **el argumento de** que **un asaltante armado** se lo robó. Entonces, ¿cómo explicarías lo que dice la Baraitá, de que el guardián remunerado no queda obligado a pagar el monto del pago doble?

Rav Yosef defiende su postura:

אָמַר לֵיהּ Le respondió Rav Yosef a Abaye: **הָכִי קָאָמַר Esto** es lo que **quiere decir** la Baraitá: **לֹא "¡No** se puede deducir eso! **אִם אָמְרַתְּ בְּשׁוֹמֵר חִנָּם** Pues, **si has dicho** que esa ley más exigente es aplicable **en el** caso del **guardián no remunerado, שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בְּכָל טַעֲנוֹתָיו quien** tiene también la ley exigente de que **debe pagar el** monto del **pago doble con cualquiera de sus** posibles **alegatos** falsos de que se lo robaron —tanto si alega que el ladrón estaba armado como si alega que no lo estaba—, **תֹּאמַר בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר** ¿acaso **podrías decir** que esa misma ley rige también **en el** caso del **guardián remunerado, שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל אֶלָּא בְּטוֹעֵן טַעֲנַת לִסְטִים מְזֻיָּן quien no queda obligado a pagar el** el monto del **pago doble más que cuando aduce** falsamente **el argumento de** que **un asaltante armado** se lo robó**?"**. Según esta explicación, en la Baraitá no hay ninguna prueba para refutar la opinión de Rav Yosef.

La Guemará presenta una nueva objeción a la opinión de Rav Yosef:

אֵיתִיבֵיהּ Le objetó Abaye a Rav Yosef la opinión de que un asaltante armado es considerado como un ladrón que roba a escondidas, a partir de la siguiente Baraitá: **וְנִשְׁבַּר אוֹ מֵת** «Dice el versículo[3] sobre una persona que toma un animal prestado, en comodato: Y [si el animal] SE LESIONA O MUERE, ESTANDO AUSENTE EL DUEÑO, DEBERÁ PAGAR [su valor]. **אֵין לִי אֶלָּא שְׁבוּרָה וּמֵתָה No deduzco** de aquí que el comodatario quede obligado a pagar el perjuicio **más que** en caso de que el animal haya resultado **lesionado o** se haya **muerto**, que son sucesos imprevistos. **גְּנֵיבָה וַאֲבֵדָה מְנַיִן ¿De dónde sabemos** que en un caso de **robo o extravío** el comodatario también debe pagar el perjuicio**?**

לֹא אִם אָמְרַתְּ כו' ¡**No** se puede deducir eso! Pues, **si has dicho** que, **etc.** מַתְנִיתָא הִיא Esta **es una Baraitá,** [וְלֹא יָדַעְנָא הֵיכָא תַּנְיָא] **y no sé dónde fue enseñada.**

בְּכָל טַעֲנוֹתָיו Con cualquiera de sus posibles **alegatos.** כְּלוֹמַר כָּל טְעָנוֹת שֶׁעַל יְדֵי גַּנָּב **Es decir,** el guardián no remunerado queda obligado a efectuar el pago doble con **cualquiera de los alegatos relacionados con un ladrón,** בֵּין מְזֻיָּן וּבֵין שֶׁאֵינוֹ מְזֻיָּן **bien si** declara que el ladrón **estaba armado, bien si** declara que **no estaba armado,** דְּהָא שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בְּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה **pues el guardián no remunerado queda eximido** de pagar el objeto **en** todos los casos de **robo o extravío;** הִלְכָּךְ כְּשֶׁנִּמְצָא שַׁקְרָן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל **por lo tanto, cuando se descubre que mintió, debe pagar el doble del valor** del objeto**.**

תֹּאמַר בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם כֶּפֶל ¿Acaso **podrías decir** que esa misma ley rige también **en el** caso del **guardián remunerado, quien no queda obligado a pagar el** monto del **pago doble** בְּטַעֲנַת גַּנָּב שֶׁאֵינוֹ מְזֻיָּן אֲפִילּוּ נִמְצֵאת בְּיָדוֹ **cuando aduce el argumento de** que lo robó **un ladrón que no estaba armado** (a escondidas), **aunque se descubra** que el objeto que cuidaba está **en sus manos?** דְּהָא מֵעִיקָּרָא לֹא הֲוָה פָּטַר נַפְשֵׁיהּ מִקַּרְנָא **Pues, desde un principio,** aunque no se hubiera descubierto su fraude, **no se hubiera eximido del** pago del **valor** del objeto**.**

אֵין לִי No deduzco de aquí, שֶׁיְּהֵא שׁוֹאֵל חַיָּב **que el comodatario quede obligado a pagar** el perjuicio**…**

אֶלָּא בִּשְׁבוּרָה וּמֵתָה … más que en caso de que el animal haya resultado **lesionado o** se haya **muerto,** שֶׁהֵן אֹנֶס **que son sucesos imprevistos.**

NOTAS

1 Con estas palabras, la Baraitá rechaza un intento previo de deducir que cierta ley, vigente en el caso del guardián no remunerado, rige también en el caso del guardián remunerado. Según la opinión de Rashi, no se sabe a qué ley se refiere la Baraitá. Sin embargo, los Tosafot sostienen que se refiere a la ley de que el guardián que toma el objeto que está bajo su vigilancia para utilizarlo ilegalmente, a partir de ese momento, se hace responsable de todo lo que le ocurra al objeto, incluso en un imprevisto.

2 El guardián de un objeto puede contraer la obligación de pagar el doble del valor del objeto que vigila únicamente cuando aduce falsamente que se lo robaron, argumento con el que —de ser verdad— quedaría eximido de la responsabilidad de devolver el valor del objeto a su dueño. Por lo tanto, como el guardián remunerado siempre queda obligado a pagar el valor del objeto que vigilaba cuando alega que se lo robaron, entonces, nunca queda obligado a efectuar el pago doble.

3 *Shemot* 22:13.

אָמְרַתְּ קַל וָחֹמֶר Puedes decir que eso se deduce con **un** *kal vajómer*, así**: וּמַה שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁפָּטַר בּוֹ שְׁבוּרָה וּמֵתָה Si el guardián remunerado, a quien** la Torá **eximió de** pagar cuando el animal ha sido **lesionado o** se ha **muerto,** y, aun así, **חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה está obligado** a pagar **en caso de robo o extravío** del animal**, שׁוֹאֵל שֶׁחַיָּב בִּשְׁבוּרָה וּמֵתָה** entonces, **el comodatario, quien está obligado** a pagar **en** caso de que el animal haya resultado **lesionado o** se haya **muerto, אֵינוֹ דִּין שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה ¿no es lógico que esté obligado** a pagar también **en caso de robo o extravío? וְזֶהוּ קַל וָחֹמֶר שֶׁאֵין עָלָיו תְּשׁוּבָה Y este es un** *kal vajómer* **que no tiene refutación».** De esta Baraitá se deduce que no hay ninguna ley que sea más exigente con el caso del guardián remunerado que con el caso del comodatario, para poder refutar el *kal vajómer*[4]. *Abaye desarrolla la objeción:* **וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לִסְטִים מְזָיָן גַּנָּב הוּא Y si supusieras que un asaltante armado es considerado como un ladrón que roba a escondidas, אַמַּאי אֵין עָלָיו תְּשׁוּבָה ¿por qué** la Baraitá dice que el *kal vajómer* **no tiene refutación? אִיכָּא לְמִפְרַךְ ¡**Si **se podría objetar** lo siguiente**!: מַה לְּשׁוֹמֵר שָׂכָר ¿cómo puedes comparar** el comodatario **al guardián remunerado, שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בְּטוֹעֵן טַעֲנַת לִסְטִים מְזָיָן** sabiendo **que** éste **debe pagar el** monto del **pago doble cuando aduce** falsamente **el argumento de** que **un asaltante armado** le robó el objeto que vigilaba, mientras que el comodatario nunca queda obligado a realizar dicho pago, porque la ley no lo exime de la responsabilidad de devolver el valor del objeto que tomó prestado ni siquiera cuando alega que se lo robó un asaltante armado**?**

Rav Yosef defiende su postura:

אָמַר לֵיהּ Le respondió Rav Yosef a Abaye**: קָסָבַר הַאי תַּנָּא קַרְנָא בְּלָא שְׁבוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפֵילָא בִּשְׁבוּעָה Este Tana**, que dijo que el *kal vajómer* no tiene refutación, **opina que el** pago del **valor del objeto sin** un previo **juramento** en vano **tiene más peso** —para determinar a qué caso aplica una ley más estricta— **que el** pago **doble con** un previo **juramento** en vano, y, por consiguiente, la ley que obliga al comodatario a pagar el valor del objeto cuando es víctima de un imprevisto, aunque no haya jurado en vano, se considera definitivamente más exigente que la que obliga al guardián remunerado a pagar el doble del valor del objeto cuando jura en vano que se lo robaron; y, por lo tanto, no se puede refutar el *kal vajómer*.

שֶׁפָּטַר בּוֹ שְׁבוּרָה וּמֵתָה Si el guardián remunerado, **a quien** la Torá **eximió** de pagar cuando el animal ha sido **lesionado o** se ha **muerto, דִּכְתִיב בֵּיהּ pues está escrito sobre él: וּמֵת** אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה Y [si el animal] MURIERE O SE FRACTURARE, O FUERE CAPTURADO, **וּכְתִיב בָּתְרֵיהּ y está escrito a continuación: שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם** (שמות כב) JURAMENTO DE HASHEM HABRÁ ENTRE AMBOS (***Shemot* 22**:9-10); es decir, si declara bajo juramento que eso fue lo que ocurrió, queda exento de pagarle al dueño el valor de lo que vigilaba**.**

חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה Está obligado a pagar **en caso de robo o extravío** del animal**, [שם] דִּכְתִיב בֵּיהּ como está escrito** sobre el guardián remunerado (*Shemot* 22:11)**: אִם גָּנוֹב יִגָּנֵב וגו' SI LE FUE ROBADO** [EL ANIMAL, PAGARÁ]**.**

¿Cómo puedes comparar el comodatario **al guardián remunerado, etc.? מַה לְּשׁוֹמֵר שָׂכָר כו' תֹּאמַר בְּשׁוֹאֵל שֶׁאֵין בּוֹ כֶּפֶל לְעוֹלָם ¿**Acaso **puedes decir** que la obligación de pagar en un caso de robo o extravío también rige **en el** caso del **comodatario, quien nunca tiene** la obligación de pagar **el doble** del valor del objeto**? דְּהָא מִיחַיַּיב בְּאֲנָסִין** No adquiere esta obligación **debido a que,** incluso **por sucesos imprevistos, él queda obligado** a pagar**, דִּכְתִיב וְנִשְׁבַּר אוֹ מֵת como está escrito** sobre la persona que toma un animal prestado, en comodato (*Shemot* 22:13)**:** Y [si el animal] SE FRACTURARE O MURIERE, ESTANDO AUSENTE EL DUEÑO, DEBERÁ PAGAR [su valor]**. וְכִי נָמֵי טָעֵין לִסְטִים מְזָיָן נָטְלוּ הֵימֶנּוּ Y**, por lo tanto, **aunque** el comodatario **argumente que un asaltante armado se lo quitó, הָוָה מִיחַיַּיב נַפְשֵׁיהּ בְּקַרְנָא** igualmente **se estaría declarando obligado al** pago del **valor** del animal**. וּמִי שֶׁאֵינוֹ בָא לִגְנֹב אֶת הַקֶּרֶן לֹא יְשַׁלֵּם כֶּפֶל Y** la ley es que **aquel que no tenga la intención de robar el valor** del objeto —con un argumento que lo exima de la obligación de devolverlo—**, no deberá pagar el doble** del valor**.**

קָסָבַר הַאי תַּנָּא Este Tana opina. דְּוִנְשְׁבַּר אוֹ מֵת Se refiere al Tana **de** la Baraitá que analiza el versículo Y [si el animal] SE LESIONA O MUERE**.**

קַרְנָא בְּלָא שְׁבוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפֵילָא בִּשְׁבוּעָה El pago del **valor del objeto sin** un previo **juramento** en vano **tiene más peso** —para determinar a qué caso aplica una ley más estricta— **que el** pago **doble con** un previo **juramento** en vano**. שׁוֹאֵל עָדִיף La ley del comodatario se considera de mayor peso שֶׁמִּתְחַיֵּב בִּשְׁבוּרָה וּמֵתָה בְּלֹא שׁוּם שְׁבוּעַת שָׁקֶר —por quedar** éste **obligado** a pagar **en** un caso en que el animal haya quedado **lesionado o** se haya **muerto, sin** haber hecho **ningún juramento en vano— מִשּׁוֹמֵר שָׂכָר que la ley del guardián remunerado שֶׁפָּטוּר עֲלֵיהֶן —que está exento** de pago **en esos casos—. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר כֶּפֶל Y a pesar de que en el** caso del **guardián remunerado se impone el** pago **doble בְּטוֹעֵן טַעֲנַת לִסְטִים מְזָיָן cuando aduce** falsamente **el argumento de** que **un asaltante armado** se lo robó**, אֵין זֶה חֹמֶר esto no se considera** una ley **más exigente, דְּכֶפֶל אֵינוֹ בְּשׁוֹמְרִין עַד שֶׁיִּשָּׁבַע לַשֶּׁקֶר שֶׁנִּגְנְבָה הֵימֶנּוּ pues no se impone el** pago **doble en** el caso de **los guardianes,** sino **hasta que** el guardián **haya jurado en falso que se lo robaron, וְאַחַר כַּךְ בָּאוּ עֵדִים y después se hayan presentado**

NOTAS

4 El *kal vajómer* de la Baraitá determina que la ley que obliga al guardián remunerado a pagar en caso de robo o extravío del animal debe regir también en el caso del comodatario, por ser siempre más estricto que el caso del guardián remunerado. Por lo tanto, si hubiera una ley que sea más exigente con el caso del guardián remunerado que con el caso del comodatario, la base del *kal vajómer* quedaría refutada, pues no sería cierto que el caso del comodatario sea siempre más estricto que el del guardián remunerado.

La Guemará apoya la opinión de Rav Yosef:
לֵימָא מְסַיֵּיע לֵיהּ Digamos que la siguiente Baraitá **lo apoya**, a Rav Yosef, en su opinión de que el asaltante armado es considerado como un ladrón que roba a escondidas: **הַשּׂוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵירוֹ וְנִגְנְבָה «Si uno alquiló una vaca de su prójimo y fue robada** de sus manos, **וְאָמַר הִלָּה y él dice: הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם וְאֵינִי נִשְׁבָּע "He aquí que** le **pago** el valor de la vaca al dueño **y no juro** que me la robaron", **וְאַחַר כַּךְ נִמְצָא הַגַּנָּב y después fue encontrado el ladrón, מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל לַשּׂוֹכֵר** éste **deberá pagar el** monto del **pago doble al arrendatario**, porque, como éste pagó su valor al dueño, es considerado la víctima del robo». *La Guemará explica:* **סְבָרוּהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה** Los Sabios que apoyaron a Rav Yosef **pensaban que** esta Baraitá **sigue la opinión de R. Yehuda, דְּאָמַר שׂוֹכֵר כְּנוֹשֵׁא שְׂכַר דָּמֵי quien dijo que el arrendatario es**, conforme a sus leyes, **igual al guardián remunerado**, el cual, en un caso de robo sin armas, queda obligado a pagar el valor del objeto que cuidaba. **וּמִדְּקָתָנֵי וְאָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם וְאֵינִי נִשְׁבָּע Y como la Baraitá enseña «y dice: "He aquí que pago** el valor de la vaca a su dueño **y no juro** que me la robaron"», **מִכְּלָל דְּאִי בָּעֵי פָּטַר לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ בִּשְׁבוּעָה se entiende que si** el arrendatario **quisiera, podría eximirse** del pago de la vaca **con el juramento** de que se la robaron. **הֵיכִי דָּמֵי ¿Y cuál es el caso? כְּגוֹן דְּקָא טָעֵין טַעֲנַת לִסְטִים מְזֵיָּן** Sin lugar a dudas, **el caso es que** él **aduce el argumento de** que **un asaltante armado** le robó la vaca; pues si argumentara que se la robó sin armas, quedaría obligado a pagar el valor de la vaca. **וְקָתָנֵי וְאַחַר כַּךְ נִמְצָא הַגַّנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל לַשּׂוֹכֵר Y**, a continuación, la Baraitá **enseña: «y después fue encontrado el ladrón,** éste **deberá pagar el** monto del **pago doble al arrendatario».** Vemos que el asaltante armado del que habla la Baraitá queda obligado a efectuar el pago doble. *La Guemará concluye:* **שְׁמַע מִנַּהּ לִסְטִים מְזֵיָּן גַּנָּב הוּא** Por lo tanto, **se deduce de aquí que un asaltante armado es considerado como un ladrón que roba a escondidas**, pues, si no lo fuera, no quedaría obligado a realizar ese pago.

La Guemará refuta esta prueba:
אָמְרֵי Objetaron en el Bet Hamidrash: **מִי סָבַרְתְּ כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר שׂוֹכֵר כְּנוֹשֵׁא שְׂכַר דָּמֵי ¿Acaso piensas que** la Baraitá **sigue la opinión de R. Yehuda, quien dijo que el arrendatario es**, conforme a sus leyes, **igual al guardián remunerado? דִּלְמָא כְּרַבִּי מֵאִיר סְבִירָא לֵיהּ Quizá** la Baraitá **sigue la opinión de R. Meir, דְּאָמַר שׂוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי quien dijo que el arrendatario es**, conforme a sus leyes, **igual al guardián no remunerado**, quien puede eximirse incluso con el argumento de que se lo robó un ladrón a escondidas o que se le extravió. Siendo así, el arrendatario mencionado en la Baraitá podía haber quedado eximido con el argumento de que le robaron la vaca, sin tener que llegar al argumento de que fue víctima de un suceso inevitable, como un robo a mano armada.

testigos para decir que eso era mentira, בְּפֶרֶק מְרֻבָּה (לקמן דף סג:) como se explicó **en el capítulo *Merubá* (más adelante, pág. 63b).** הִלְכָּךְ קְנָסָא מִשּׁוּם שְׁבוּעָה הוּא דְּקַנְסֵיהּ רַחֲמָנָא **Por lo tanto,** vemos que la obligación de efectuar el pago doble, en el caso del guardián, **es una multa que impuso la Torá por** haber hecho **un juramento** en falso.

מְסַיֵּיע לֵיהּ Digamos que la siguiente Baraitá **lo apoya,** דִּלְסִטִים מְזֵיָּן גַּנָּב הוּא a Rav Yosef, en su opinión de **que el asaltante armado es considerado un ladrón que roba a escondidas.**

וְאֵינִי נִשְׁבָּע "… y no juro, דְּאִי בָּעֵינָא מִשְׁתְּבַע דְּנִגְנְבָה מִפְּטַרְינָא **pues, si yo quisiera, podría jurar que fue robada y quedaría eximido** del pago**".**

לַשּׂוֹכֵר Al arrendatario. דְּכֵיוָן דְּשִׁלֵּם נִמְצֵאת הַגְּנֻבָה שֶׁלּוֹ **Ya que, como él pagó, resulta que lo robado le pertenece.**

סְבָרוּהּ Pensaban, רַבָּנַן דְּבָעוּ לְסַיֵּעֵיהּ לְרַב יוֹסֵף מַהָא **los Sabios que quisieron apoyar la opinión de Rav Yosef con esta** enseñanza, רַבִּי יְהוּדָה הִיא **que** la Baraitá **sigue la opinión de R. Yehuda,** דְּאָמַר שׂוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר שְׂכַר דָּמֵי **quien dijo que el arrendatario es**, conforme a sus leyes, **igual al guardián remunerado,** בְּהַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים (ב"מ צג.) **en** el capítulo ***Hasojer et hapoalim*** (*Tratado de* ***Baba Metzía*** **93a);** וּמִחַיֵּב בִּגְנֻבָה **y**, según esto, el arrendatario **queda obligado** a pagar **en un caso de robo.**

וּמִדְּקָתָנֵי Y como la Baraitá enseña אֵינוֹ נִשְׁבָּע que el arrendatario declara que **no jura,** מִכְּלָל דְּאִי אִשְׁתְּבוּעֵי דְּנִגְנְבָה כִּדְקָטָעִין הֲוָה מִפְּטַר **se entiende que si** él **hubiese querido jurar que** la vaca **fue robada —como argumenta—, habría quedado eximido** de pagar. וְהֵיכִי דָּמֵי דְּמִפְּטַר A raíz de esto, la Guemará continúa analizando: **¿Y cuál es el caso en que** el arrendatario —a quien las leyes del guardián remunerado aplican— **queda eximido?** הָא מִיחַיֵּיב בִּגְנֻבָה **¡Si en un caso de robo queda obligado** a pagar**!** אֶלָּא וַדַּאי דְּקָטָעִין לִסְטִים מְזֵיָּן גְּנֻבָה בְּחָזְקָה **Más bien, sin duda** alguna, el caso es uno en **que** él **argumenta que un asaltante armado se la robó por la fuerza**, lo que se considera un suceso inevitable**;** וְקָתָנֵי דְּכִי נִמְצָא אוֹתוֹ לִסְטִים מְשַׁלֵּם כֶּפֶל **y**, sobre este caso, **enseña** la Baraitá **que, si aquel asaltante es descubierto, deberá pagar el doble** del valor de la vaca.

שׂוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי El arrendatario es, conforme a sus leyes, **igual al guardián no remunerado.** וּבְגַנָּב שֶׁאֵינוֹ מְזֵיָּן הֲוָה פָּטַר נַפְשֵׁיהּ מֵעִיקָּרָא **Y**, siendo así, **podría haberse eximido desde un principio con** el argumento de que se la robó **un ladrón que no estaba armado.**

La Guemará expone de otra manera la misma refutación:

אִיבָּעֵית אֵימָא Y **si quieres, di** que, en realidad, la Baraitá sigue la opinión de R. Yehuda y que trata de un caso en que se lo robaron a escondidas, y aun así, el arrendatario queda eximido, **כִּדְמַחֲלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהּ וְתָנֵי** pues las opiniones de los *Tanaím* sobre las leyes del arrendatario son **como las invierte Rabba bar Avuha en la** Baraitá **que** él **enseñó** con esas mismas opiniones**: שׁוֹכֵר כֵּיצַד מְשַׁלֵּם** «**¿Cómo paga el arrendatario?** ¿Cuál es su grado de responsabilidad como guardián? **רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר R. Meir dice: כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר** Se le trata **como** a **un guardián remunerado**, quien está obligado a pagar en caso de robo o extravío**. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר** En cambio, **R. Yehuda dice: כְּשׁוֹמֵר חִנָּם** Se le trata **como** a **un guardián no remunerado**, quien no está obligado a pagar en caso de robo o extravío». Por lo tanto, como la Baraitá sigue la opinión de R. Yehuda, el arrendatario podía haber quedado eximido con el argumento de que le robaron la vaca a escondidas.

La Guemará expone otra refutación al apoyo a Rav Yosef:

רִבִּי זֵירָא אָמַר R. Zera dijo: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן Aquí, en la Baraitá sobre el arrendatario al que le robaron la vaca, **¿de qué** caso **se trata? בְּטוֹעֵן טַעֲנַת לִסְטִים מְזָיָן De** un caso en el **que** él **aduce el argumento de** que **un asaltante armado** lo atacó**,** lo que lo habría eximido de pagar la vaca al dueño por tratarse de un suceso inevitable, **וְנִמְצָא לִסְטִים שֶׁאֵינוֹ מְזָיָן pero** después **se descubre que**, en realidad, **era un ladrón que no estaba armado** y que robó a escondidas, y, por eso, debe pagar a la víctima de su robo el monto del pago doble.

La Guemará cita la siguiente ley de la Mishná:

נָפְלָה לְגִנָּה וְנֶהֱנֵית מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית «**Si** la oveja **cayó** accidentalmente **en una huerta y obtuvo provecho** de los frutos que había en ella**,** el dueño de la oveja sólo le **deberá pagar** al dueño de la huerta una indemnización por **el** valor del **provecho que obtuvo** su animal, y no por todo el valor del daño producido».

Rav define cuál es el caso de la Mishná:

אָמַר רַב Dijo Rav: בְּנֶחְבְּטָה La Mishná **se refiere a un caso en que** la oveja **se golpeó** contra los frutos de la huerta, salvándose así de una lesión, pero con el impacto los estropeó**.** En este caso, el dueño de la oveja deberá pagar por ese beneficio.

La Guemará sugiere que Rav quiso decir que ese es el único caso al que se refiere la Mishná. Por lo tanto, objeta:

אֶלָּא אָכְלָה אֲפִילּוּ מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית אֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת Pero, entonces, ¿esto implica que **si** la oveja **comió** de los frutos de la huerta, su dueño **no deberá pagar ni siquiera** por **el provecho que ella obtiene** de la comida**?** ¿Por qué el dueño de la oveja está exento de cualquier pago en ese caso? *La Guemará propone una respuesta:* **לֵימָא רַב לְטַעְמֵיהּ Digamos que Rav es consecuente**

וְאִי בָּעֵית אֵימָא Y si quieres, di que, **לְעוֹלָם רִבִּי יְהוּדָה הִיא en realidad**, la Baraitá **sigue la opinión de R. Yehuda, וּבְגַנָּב שֶׁאֵינוֹ מְזָיָן y** que **trata de** que la vaca fue robada por **un ladrón que no estaba armado.**

וְכִדְמַחֲלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהּ Y como las invierte Rabba bar Avuha, בְּהַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים [שם] en el capítulo ***Hasojer et hapoalim*** (*Tratado de Baba Metzía*, 93a**).**

רִבִּי זֵירָא אָמַר R. Zera dijo: לְעוֹלָם כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּמֵי En realidad, el arrendatario **es**, conforme a sus leyes, **igual al guardián remunerado. וַאֲפִילּוּ הָכִי לֹא תְּסַיְּעִיהּ Y, aun así, no puedes apoyarlo,** a Rav Yosef en su opinión, con esta Baraitá, **דְּהַאי דְּקָתָנֵי כָּפֶל בְּלִסְטִים שֶׁאֵינוֹ מְזָיָן קָאָמַר ya que** se puede argumentar que **eso que enseña** la Baraitá —que el ladrón debe pagar **el doble** del valor de la vaca— **se refiere a un ladrón que no estaba armado. וְקָתָנֵי רֵישָׁא אֵינוֹ נִשְׁבָּע מִכְּלָל דְּאִי בָּעֵי פָּטַר נַפְשֵׁיהּ בְּמַאי עָסְקִינַן Y** lo que **enseña** la Baraitá **en la primera cláusula** —que si el arrendatario quiere, **no jura—,** de lo que **se entiende que si hubiese querido** jurar, **habría quedado eximido, ¿de qué** caso **se trata? בְּטוֹעֵן טַעֲנַת לִסְטִים מְזָיָן De que podría haber aducido el argumento de** que **un asaltante armado** lo asaltó**. הִלְכָּךְ אִי בָּעֵי אִיפְּטַר Por eso, si** el arrendatario **hubiera querido, se podría haber eximido** con ese argumento**. וּכְשֶׁנִּמְצָא הַגַּנָּב נִמְצָא שֶׁאֵינוֹ מְזָיָן Pero** el caso es que, **cuando fue encontrado el ladrón, se descubrió que no estaba armado**, es decir, que le robó a escondidas**, וּבַר כָּפֶל הוּא y**, por lo tanto, **le corresponde** pagar **el doble** del valor de la vaca**.**

אָמַר רַב Dijo Rav: הַאי דְּקָתָנֵי מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית מְשַׁלֶּמֶת Eso que dice la Mishná —el dueño de la oveja **deberá pagar por el provecho que** ella **obtuvo— שֶׁנֶּחְבְּטָה קָאָמַר se refiere a que** la oveja **se golpeó. כְּשֶׁחָבְטָה עַל הַתְּבוּאָה שֶׁקַּעְתָּן בַּקַּרְקַע וְהִפְסִידָם** Es decir, a que deberá pagar **si** la oveja **se golpeó contra los frutos** de la huerta**, hundiéndolos** en la tierra **y estropeándolos, וְהִיא נֶהֱנֵית שֶׁלֹּא לְקָחָה מִקַּרְקַע y ella obtuvo provecho de que no se golpeó** directamente **con el suelo.**

וּפָרְכִינַן אֶלָּא אָכְלָה אֲפִילּוּ מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית לֹא מְשַׁלֶּמֶת Y la Guemará **objeta: "Pero**, entonces, ¿esto implica que **si** la oveja **comió** de los frutos de la huerta, su dueño **no deberá pagar ni siquiera** por **el provecho que ella obtiene** de la comida**?". בִּתְמִיהָה** Es decir, la Guemará expresa estas palabras **con tono de pregunta.**

לֵימָא רַב לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר Digamos que Rav es consecuente con su opinión, pues dijo Rav**, גַּבֵּי הַכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת sobre el** caso de alguien **que metió sus frutos en el patio de su prójimo sin permiso, בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (לעיל דף מז:) en** el capítulo ***Shor shenagaj et hapará*** **(anteriormente, pág. 47b), דְּקָתָנֵי** con relación a lo **que se enseñó** en la Mishná (pág. 47a)**, הִזִּיקָה בָּהֶם בְּהֵמָה שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת que si se dañó con ellos** (los frutos) **el animal del dueño del patio, חַיָּב בַּעַל הַפֵּירוֹת el dueño de los frutos queda obligado** a pagar

con su opinión sobre un animal que se enferma tras comer de los frutos de otro, **דְּאָמַר רַב הָיָה לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל pues dijo Rav**, sobre un caso en que un hombre mete frutos sin permiso en el patio de otro y el animal del dueño de la propiedad come de ellos y se enferma, que el dueño de los frutos no queda obligado a pagar el daño, porque puede argumentar**: "No tenía que haber comido".** Del mismo modo, el dueño de la oveja de nuestro caso también puede argumentar que el animal no tenía que haber comido y que él no podía evitarlo; por lo tanto, no queda obligado a pagar ni siquiera por el beneficio que obtuvo su animal.

La Guemará refuta este argumento:

אָמְרֵי Objetaron en el Bet Hamidrash**: הָכִי הַשְׁתָּא ¿Así** piensas comparar **ahora** estos dos casos**? אֵימוּר דְּאָמַר רַב הָתָם הָיָה לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל** No se pueden comparar, pues **lo que dijo Rav allí** —que uno puede argumentar **"no tendría que haber comido"— הֵיכָא דְּאִיתַּזְקָא הִיא fue** únicamente para referirse a **cuando él** (el animal) es el que **resulta dañado** por haber comido**, דְּמָצֵי אָמַר לֵיהּ מָרֵיהּ דְּפֵירֵי ya que el dueño de los frutos puede decirle** al dueño del animal**: לֹא מְשַׁלַּמְנָא הָיָה לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל "No voy a pagar** el daño que sufrió tu animal, porque él se dañó solo**,** pues **no tenía que haber comido"; לְאַזּוֹקֵי הִיא אַחֲרִינֵי** pero, **para** los casos en **que él** (el animal) **daña a otros, דִּפְטִירָה לְשַׁלּוּמֵי donde** su dueño, con ese argumento, **se eximiría de pagar** el daño**, מִי אָמַר ¿acaso dijo** Rav que puede alegar eso**?**

La Guemará interpreta la opinión de Rav sobre nuestra Mishná de otro modo:

אֶלָּא Más bien,

por el daño**, וְאָמַר רַב y** sobre esto **dijo Rav: כְּשֶׁהֶחְלִקָה בָּהֶן שָׁנוּ Para un caso en que** el animal **se resbaló con ellos** (los frutos) **se enseñó** precisamente esta ley**, אֲבָל אָכְלָה וְהִתְרִיזָה פָּטוּר הַמַּכְנִיס pero si** el animal se **comió** los frutos **y se enfermó,** en ese caso, **el que metió** los frutos en el patio **está exento** de pagar el daño**, דַּהֲוָה לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל ya** que el animal **no tenía que haber comido** de ellos**. וְהָכָא נָמֵי אָמַר בַּעַל הַבְּהֵמָה Y aquí también**, en este caso, según la opinión de Rav, **el dueño del animal puede argumentar** para eximirse**: בִּירִידָתָהּ אֲנוּסָה הִיא שֶׁהֲרֵי נָפְלָה "Con respecto a su descenso** a la huerta, el animal **se vio forzado, pues se cayó; וּבַאֲכִילָתָהּ הָיָה לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל y con respecto a lo que se comió, no tenía que habérselo comido; וּמָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת y ¿qué puedo hacer yo** sobre eso**?".**

לֹא מִבַּעְיָא אָכְלָה דְּמְשַׁלֶּמֶת **No es necesario** enseñar, sobre un caso en el que el animal **comió** de los frutos de la huerta**, que** el dueño **deberá pagar** una indemnización, מִיהָא מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית **al menos,** por **el** valor del **provecho que obtuvo** su animal, אַף עַל גַּב דְּלֹא פָּשַׁע בִּשְׁמִירָתָהּ **a pesar de que** el dueño **no haya sido negligente con su vigilancia,** דְּהָא נְהֵנֵית **pues**, a fin de cuentas, **obtuvo provecho** de esta situación**.**

אֶלָּא נֶחְבְּטָה **Sin embargo,** en un caso en el que el animal solamente **se golpeó** contra los frutos, דַּאֲפִילּוּ בְּהֵהִיא הִזֵּקָא אֲנוּסָה הֲוַאי **donde** el dueño **fue víctima de un imprevisto, incluso con respecto al daño** en sí, pues él no pudo prever el golpe**...,**

אֵימָא ... podrías pensar que הַאי בַּעַל הַשָּׂדֶה מַבְרִיחַ אֲרִי מִנִּכְסֵי חֲבֵרוֹ הוּא la situación de **este dueño del campo se considera como** la de **aquel que ahuyenta un león de los bienes de su prójimo,** שֶׁהֵצִיל אֶת בְּהֶמַת חֲבֵרוֹ **pues**, con sus frutos, **salvó al animal de su prójimo,** שֶׁלֹּא נֶחְבְּטָה בְּקַרְקַע haciendo **que no se golpeara** directamente **contra el suelo,** וּמִצְוָה הוּא דַּעֲבַד **y** podrías pensar que **se considera que cumplió una mitzvá** (como en el caso del que ahuyenta el león), וּמִידֵי לֹא לִשְׁקוֹל **y** que, por ende, **no puede cobrar nada.** קָמַשְׁמַע לָן Por lo tanto, Rav **nos enseña** que, en este caso, el dueño del animal debe pagar por beneficio que obtuvo**.**

שֶׁהֶחְלִקָה בְּמֵימֵי רַגְלָיָה La Mishná se refiere a **que** la oveja **se resbaló con su** propia **orina,** מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְגִנָּה **de la vía pública hacia la huerta** de otra persona, דְּאֹנֶסָא דְּלָא סְלְקָא אַדַּעְתֵּיהּ הוּא **que es un imprevisto que** el dueño del animal **no podía prever.**

לֹא מִבַּעְיָא קָאָמַר cuando Rav dijo que la Mishná se refiere a un caso en que la oveja se golpea contra los frutos, **se expresó con la forma "no es necesario"**[1], y esto es lo que quiso decir: **לֹא מִבַּעְיָא אָכְלָה** **no es necesario** enseñar, sobre un caso en el que el animal **comió** de los frutos de la huerta**,** דְּמְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית **que**, a pesar de no haber sido negligente, el dueño **deberá pagar** una indemnización por **el** valor del **provecho que obtuvo** su animal, pues, a fin de cuentas, se benefició con la situación**.** אֶלָּא נֶחְבְּטָה **Sin embargo,** en un caso en el que el animal solamente **se golpeó** contra los frutos, אֵימָא מַבְרִיחַ אֲרִי מִנִּכְסֵי חֲבֵרוֹ הוּא **podrías pensar que**, como los frutos evitaron que el animal sufriera un daño al golpearse directamente contra el suelo, la situación del dueño del campo **se considera como** el caso de **aquel que ahuyenta un león de los bienes de su prójimo** —donde es sabido que, por tratarse de una mitzvá, no puede reclamar que le paguen nada—**,** וּמַה שֶּׁנֶּהֱנֵית נָמֵי לֹא מְשַׁלֵּם **y** pensarías **que**, también en este caso, el dueño del animal **no tiene que pagar ni siquiera el** valor del **provecho que obtuvo** su animal por haber caído sobre los frutos**.** קָמַשְׁמַע לָן Por lo tanto, Rav **nos enseña** que, también en este caso, el dueño del animal debe pagar el beneficio que obtuvo**.**

La Guemará analiza por qué este caso es diferente al de aquel que ahuyenta un león de los bienes de su prójimo:

וְאֵימָא הָכִי נָמֵי **Pero ¡di que** efectivamente **es así**, que el dueño del animal que cae sobre los frutos de otro no queda obligado a pagarle nada, tal como sucede en el caso del que ahuyenta un león de los bienes de su prójimo! ¿Por qué un caso ha de ser diferente del otro? *La Guemará responde:* מַבְרִיחַ אֲרִי מִנִּכְסֵי חֲבֵרוֹ מִדַּעְתּוֹ הוּא **Aquel que ahuyenta un león de los bienes de su prójimo está actuando conscientemente**, y el beneficiado no está obligado a pagarle nada porque aquel estaba cumpliendo una mitzvá**;** הַאי לָאו מִדַּעְתּוֹ mientras que **éste**, el dueño de la huerta donde el animal de otro se salva con sus frutos, **no está actuando conscientemente**, y por lo tanto no podemos decir que él esté cumpliendo una mitzvá que le impida cobrarle al dueño del animal el beneficio que le reportaron sus frutos**.** *La Guemará da otra respuesta:* אִי נָמֵי **O también** se puede responder lo siguiente**:** מַבְרִיחַ אֲרִי מִנִּכְסֵי חֲבֵרוֹ לֵית לֵיהּ פְּסִידָא **aquel que ahuyenta un león de los bienes de su prójimo no sufre ninguna pérdida por ello**, y, por consiguiente, el beneficiado no tiene que pagarle nada**;** הַאי אִית לֵיהּ פְּסִידָא mientras que **éste**, el dueño de la huerta, sí **sufre una pérdida** cuando el animal de otro cae sobre sus frutos y los arruina, por lo que el dueño del animal sí debe pagarle el beneficio que obtuvo gracias a esos frutos**.**

La Guemará analiza cómo se produjo el accidente de la oveja que se cayó a la huerta ajena, mencionado en la Mishná: הֵיכִי נָפַל **¿Cómo se cayó** la oveja a una huerta ajena, en el caso sobre el que la Mishná dijo que su dueño no deberá pagar por el daño que ocasionó**?** רַב כָּהֲנָא אָמַר **Rav Cahana dijo:** שֶׁהֶחְלִקָה בְּמֵימֵי רַגְלָיָה La Mishná se refiere a **que** la oveja **se resbaló con su** propia **orina**, y así cayó a esa huerta ajena, un suceso que el dueño no podía preveer**.** רָבָא אָמַר Por su parte, **Rava dijo:** שֶׁדְּחָפַתָּה חֲבֵרְתָּהּ La Mishná trata de un caso en el **que** la oveja se cayó a la huerta porque **la empujó otra** oveja del rebaño**.** *La Guemará explica la discrepancia:*

NOTAS

1 Este concepto refleja una de las formas de expresión de los Sabios al enseñar las leyes. Si un Sabio enseña una ley especificando que rige en un caso particular, y se está expresando con la forma "no es necesario", su intención no es decir que dicha ley rige únicamente en el caso que está tratando, sino presentar el caso más novedoso, a fin de poder deducir por lógica todos los demás casos que quedan bajo el régimen de la ley en cuestión.

לֹא שָׁנוּ **No se enseñó** דְּמַה שֶּׁנֶּהֱנִית הוּא דְּמִשַּׁלֶּמֶת **que el provecho que obtiene** la oveja **es por lo** único **que** su dueño **debe pagar,** וְלֹא מַה שֶּׁהִזִּיקָה **y no por el daño que produjo…**

אֶלָּא … **más que** שֶׁאָכְלָה מִיָּד para el caso en el **que** la oveja **comió, inmediatamente** después de caer, בְּאוֹתָהּ עֲרוּגָה שֶׁנָּפְלָה שָׁם **de** los frutos de **la misma parcela sobre la que cayó.** דְּכֵיוָן דַּאֲנוּסָה הִיא בִּנְפִילָה **Ya que, como** el dueño **es víctima de un imprevisto con respecto a la caída** de su oveja, אֲנוּסָה הִיא נָמֵי בַּאֲכִילָתָהּ **también se considera víctima de un imprevisto con respecto a lo que** ésta **come** allí, דְּכֵיוָן דְּחַזְיָא לִתְבוּאָה תּוּתֵהּ לֹא מוֹקְמָה אַנַּפְשַׁהּ **pues, una vez que** la oveja **ve los frutos debajo de ella, no puede contenerse** de comerlos.

אֲבָל **Pero** הָלְכָה מֵעֲרוּגָה לַעֲרוּגָה וְאָכְלָה si la oveja **se va de una parcela a otra parcela y come** allí, מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה el dueño **deberá pagar** el valor completo de **lo que** el animal **haya dañado** comiendo o pisando fuera de la parcela donde cayó.

לֹא תֵימָא עַד שֶׁתֵּצֵא לְדַעַת **No digas que** quiso decir **"a menos que** la oveja se **haya salido** de la huerta **con** el **conocimiento** de su dueño…". שֶׁיֵּדְעוּ הַבְּעָלִים שֶׁיָּצְאָת Es decir, a menos **que el dueño** de la oveja **esté enterado de que** ésta ya **salió** de allí.

וְתַחֲזוֹר לְדַעַת **"… y haya regresado** allí **con** el **conocimiento** del dueño", שֶׁלֹּא נָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי es decir, por su negligencia, como un caso en **que no le haya cerrado** —a la oveja— la puerta del corral **debidamente.**

אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָת לְדַעַת **Más bien,** R. Yojanan se refiere a que, **una vez que** la oveja **haya salido** de la huerta **con** el **conocimiento** del dueño. שֶׁיֵּדְעוּ בִּיצִיאָתָהּ Es decir, **que él esté enterado de que** la oveja se **haya salido** de la huerta.

אַף עַל גַּב שֶׁחָזְרָה שֶׁלֹּא לְדַעַת **Aunque** ésta **regrese** allí **sin** su **conocimiento.** דְּהַשְׁתָּא לֹא סַגִּי לָהּ בִּשְׁמִירָה פְּחוּתָה **Pues, ahora, para esta** oveja, ya no **basta una vigilancia mínima.** דְּאָמַר לֵיהּ כֵּיוָן דִּילְפָא כו' **Ya que** el dueño de la huerta **le puede decir: "Como** la oveja ya **aprendió** que puede comer de mi huerta, **[**cada vez que logra escaparse, se dirige rápidamente hacia allí, por lo que debiste haberla vigilado mejor**]".**

מַאן דְּאָמַר שֶׁדְּחָפַתָּה חֲבֶרְתָּהּ **El que dice** que la Mishná trata de **que la empujó otra** oveja del rebaño, y que el dueño de la oveja no debe pagar el daño por considerase un imprevisto, **כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהֶחְלִקָה בְּמֵימֵי רַגְלֶיהָ** opina que **con más razón** no deberá pagar por el daño si fue un caso en **que** la oveja **se resbaló con su** propia **orina**, ya que es una situación aún menos previsible. **וּמַאן דְּאָמַר שֶׁהֶחְלִקָה בְּמֵימֵי רַגְלֶיהָ** **Y el que dice** que la Mishná se refiere a **que** la oveja **se resbaló con su** propia **orina** opina que sólo en ese caso el dueño no queda obligado a pagar por el daño; **אֲבָל דְּחָפַתָּה חֲבֶרְתָּהּ** **pero si la empujó otra** oveja del rebaño, **פָּשְׁעָה וּמְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה** entonces **se considera una negligencia** por parte del dueño, **y**, por lo tanto, **deberá pagar** todo **lo que haya dañado,** **דְּאָמַר לֵיהּ** **ya que** el dueño de la huerta **le puede decir: אִיבָּעֵי לָךְ עֲבוֹרֵי חֲדָא חֲדָא** **"Tenías que haberlas hecho pasar** por el camino **de una en una**, para evitar que una oveja empujara a la otra y terminara cayendo en mi huerta**".**

La Guemará analiza sobre qué parte de la huerta rige la ley que obliga al dueño de la oveja a pagar sólo por el provecho que obtuvo de los frutos que se comió: **אָמַר רַב כָּהֲנָא** **Dijo Rav Cahana: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאוֹתָהּ עֲרוּגָה** **No se enseñó** que el dueño de la oveja debe pagar únicamente por el provecho que ésta obtiene de los frutos **más que** para el caso **en** el que la oveja coma de los frutos de **la misma parcela** sobre la que cayó, inmediatamente después de su caída, donde el dueño es víctima de un suceso inevitable también respecto de los frutos que su animal se comió allí; **אֲבָל מֵעֲרוּגָה לַעֲרוּגָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה** **pero** si la oveja se va **de una parcela a otra parcela,** el dueño **deberá pagar** el valor completo de **lo que** el animal **haya dañado** comiendo o pisando fuera de la parcela donde cayó. **וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר** **Y Rav Yojanan**, por otro lado, **dijo: אֲפִילּוּ מֵעֲרוּגָה לַעֲרוּגָה** **Incluso** cuando la oveja se va **de una parcela a otra parcela,** y come de los frutos allí, **וַאֲפִילּוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ** **e incluso** por los frutos que la oveja haya comido durante **todo el día,** el dueño no deberá pagar más que el valor del provecho que haya obtenido, **עַד שֶׁתֵּצֵא וְתַחֲזוֹר לְדַעַת** **a menos que** la oveja se **haya salido** de la huerta **y regresado** allí, **con** el **conocimiento** de su dueño, caso en el que deberá pagar el valor completo del daño que el animal haya ocasionado. *La Guemará clarifica esta última opinión:* **אָמַר רַב פַּפָּא** **Dijo Rav Papa: לֹא תֵימָא עַד שֶׁתֵּצֵא לְדַעַת וְתַחֲזוֹר לְדַעַת** **No digas que** quiso decir **"a menos que** la oveja se **haya salido** de la huerta **con** el **conocimiento** de su dueño, **y haya regresado** allí **con** el **conocimiento** del dueño", es decir, por su negligencia, tal como la de haber vigilado al animal en un corral cerrado inapropiadamente. **אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָתָה לְדַעַת** **Más bien,** R. Yojanan se refiere a que, **una vez que** la oveja **haya salido** de la huerta **con** el **conocimiento** del dueño, éste quedará obligado a pagar todo el daño que la oveja llegue a ocasionar si vuelve a entrar, **אַף עַל פִּי שֶׁחָזְרָה שֶׁלֹּא לְדַעַת** **aunque** ésta **regrese** allí **sin** su **conocimiento**, es decir, aunque su vigilancia haya sido mínima, algo que normalmente basta para no ser considerado negligente, pues para esta oveja en particular no basta una vigilancia mínima. **מַאי טַעְמָא** **¿Cuál es la razón?** **דְּאָמַר לֵיהּ** **Que** el dueño de la huerta **le puede decir: כֵּיוָן דִּילְפָא כָּל אִימַת דְּמִשְׁתַּמְּטָא לְהָתָם רָהֲטָא** **"Como** la oveja **aprendió** que puede comer de mi huerta**, cada vez que logra escaparse, se dirige rápidamente hacia allí**, por lo que debiste haberla vigilado mejor**".**

תְּחִלָּתוֹ בְּפִשִּׁיעָה Comenzó con una negligencia. בְּלָאו לִדָּה הָיָה לוֹ לִשְׁמְרָהּ שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס וְתֹאכַל **Independientemente del parto** del animal, el dueño **debió haberlo cuidado para que no se metiera** en una propiedad ajena, **y comiera** de los frutos.

וְסוֹפוֹ בְּאֹנֶס Y concluyó con un imprevisto. לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁתֵּלֵד Pues el dueño **no sabía que** su animal **iba a dar a luz** en ese preciso momento.

La Guemará cita la continuación de la Mishná:

יָרְדָה כְּדַרְכָּהּ וְהִזִּיקָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה «Pero, **si** la oveja **descendió** a la huerta **de la forma normal y ocasionó** algún **daño** en ella, el dueño de la oveja **deberá pagar** todo **el daño que ésta haya ocasionado**, ya que fue negligente al no haber tomado la precaución necesaria para evitar que eso ocurriera».

La Guemará analiza un caso relacionado:

בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: יָרְדָה כְּדַרְכָּהּ וְהִזִּיקָה בְּמֵי לֵדָה מַהוּ Preguntó R. Yirmeia: Si el animal **descendió** a la huerta **normalmente y produjo** un **daño con el líquido** amniótico que derramó **por** el **nacimiento** de su cría, algo que se considera un suceso imprevisto, **¿qué dice la ley** al respecto? *La Guemará aclara:* **אַלִּיבָּא דְמַאן דְּאָמַר תְּחִלָּתוֹ בְּפִשִּׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאֹנֶס חַיָּב לֹא תִּיבָּעֵי לָךְ Según el que opina que** si el caso **comenzó con una negligencia y concluyó con un imprevisto,** el responsable **queda obligado** a pagar al perjudicado una indemnización[2], **no cabe duda** de que en este caso, el que estamos analizando, el dueño quedó obligado a pagar el daño, pues la situación comenzó con su negligencia, al permitir que el animal se metiera en una propiedad ajena, y concluyó con ese imprevisto, el de su animal dando a luz. **כִּי תִּיבָּעֵי לָךְ אַלִּיבָּא דְמַאן דְּאָמַר תְּחִלָּתוֹ בְּפִשִּׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאֹנֶס פָּטוּר** Pero conforme al que surge la duda —de qué dice la ley— **es según el que opina que**, si el caso **comenzó con negligencia y concluyó con un imprevisto,** el dueño **está exento** de pagarle al perjudicado una indemnización. **מַאי** Según esta opinión, **¿qué dice la ley** para un caso así? *La Guemará especifica en qué consiste la duda:* **מִי אָמְרִינַן כֵּיוָן דִּתְחִלָּתוֹ בְּפִשִּׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאֹנֶס פָּטוּר ¿Acaso decimos que, como** fue un caso que **comenzó con negligencia y concluyó con un imprevisto,** el dueño **está exento** de indemnizar el daño? **אוֹ דִלְמָא הָכָא כֻּלָּהּ בְּפִשִּׁיעָה הוּא O quizá, aquí**, en este caso, **se considera** que **todo** lo acontecido fue por **negligencia** del dueño del animal, **דְּכֵיוָן דְּקָא חָזֵי דְּקָרְבָה לָהּ לְמֵילַד pues, como** él **vio que** el animal **estaba a punto de parir, אִיבָּעֵי לֵיהּ לִנְטוּרַהּ tenía que haberlo vigilado** mejor

NOTAS

2 En el *Tratado de Baba Metzía* 42a, se expone la discrepancia entre los Sabios sobre si en este tipo de situación el responsable está obligado a pagar por el daño o está exento.

וּלְאִסְטַמּוּרֵי בְּגַוּהּ y haber sido más **prudente con él**, evitando que dañara esa propiedad ajena con el líquido del parto**.** *La Guemará concluye:* **תִּיקוּ** Esta duda **quedará** sin resolver**.**

La Guemará cita la continuación de la Mishná:

כֵּיצַד מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה וְכוּ׳ «**¿Cómo** se calcula el monto que el dueño de la oveja **debe pagar** por **el daño que ésta produjo** al comer de los frutos de la huerta**? [**Se tasa una parcela del tamaño de un *bet seá* de ese campo, en el que se produjo el daño, etc.**]».**

De esta cláusula vemos que, en los casos caracterizados por el diente *y la* pata*, no se calcula directamente la desvalorización del área dañada, sino que se calcula la desvalorización de un terreno más grande. La Guemará analiza cuál es la fuente de esta ley en la Torá:*

מְנָא הָנֵי מִלֵּי ¿De dónde sabemos esto? אָמַר רַב מַתְּנָה Dijo Rav Matna: דְּאָמַר קְרָא Lo sabemos **de lo que dice el versículo**[1] que habla sobre esta clase de daños**: וּבְעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר** Y ACABARE [con algunos frutos que hay] EN UN CAMPO "DE OTRO"**, מְלַמֵּד שֶׁשָּׁמִין עַל גַּב שָׂדֶה אַחֵר** que nos **enseña que**, en este caso, **se tasa** el área dañada **como** si fuera **parte "de otro" campo**, es decir, se calcula la desvalorización de un campo más grande a consecuencia del daño**.** *La Guemará objeta:* **הַאי וּבְעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר** Pero **¡esta** expresión del versículo, Y ACABARE [con algunos frutos que hay] EN UN CAMPO DE OTRO**, מִבָּעֵי לֵיהּ לְאַפּוּקֵי רְשׁוּת הָרַבִּים es necesaria para excluir la vía pública** de los lugares en los que, si el animal provoca un daño de la categoría *diente* o *pata*, el dueño deberá pagar una indemnización**!** Por lo tanto, no se puede deducir otra ley de esta expresión. *La Guemará responde:* **אִם כֵּן Si fuese así,** que el versículo sólo excluye la vía pública,**לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא וּבְעֵר בִּשְׂדֵה חֲבֵרוֹ la Torá hubiera dicho "y acabare** [con algunos frutos que hay] **en el campo de su prójimo" אִי נָמֵי שָׂדֶה אַחֵר o** "y acabare **el campo de otro". מַאי בִּשְׂדֵה אַחֵר** Por lo tanto, surge la pregunta: **¿Qué** otra ley nos **enseña** la Torá con las palabras: Y ACABARE [con algunos frutos que hay] EN UN CAMPO DE OTRO**? שֶׁשָּׁמִין עַל גַּב שָׂדֶה אַחֵר Que se tasa** el área dañada **como** si fuera **parte de otro campo** más grande**.**

La Guemará continúa analizando:

וְאִימָּא כֻּלֵּיהּ לְהָכִי הוּא דַּאֲתָא Pero, entonces, **digamos que todo** el versículo **viene a** enseñar únicamente **esto**, que el área dañada se valúa como si fuera parte de un campo más grande**, לְאַפּוּקֵי רְשׁוּת הָרַבִּים מִנָּלָן** por lo que deberíamos preguntar: **¿de dónde se deduce** que se debe **excluir la vía pública** para los casos de daño de las categorías *diente* y *pata***?** *La Guemará responde:* **אִם כֵּן** Del mismo versículo, pues, **si fuese así,** que la expresión EN UN CAMPO DE OTRO enseña únicamente cómo se calcula el pago por el área dañada, **לִכְתְּבֵיהּ רַחֲמָנָא גַּבֵּי תַּשְׁלוּמִין** entonces, **la Torá la hubiera puesto junto a** la expresión que señala la obligación de realizar **el pago** del daño, así**: מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם בִּשְׂדֵה אַחֵר** SU MEJOR CAMPO Y SU MEJOR VIÑA PAGARÁ**, "en el campo de otro". לָמָּה לִי דְּכַתְּבֵיהּ רַחֲמָנָא גַּבֵּי וּבְעֵר ¿Por qué la Torá la escribió junto a** la expresión Y ACABARE, que describe la acción del daño**? שְׁמַע מִנַּהּ תַּרְתֵּי** Para que concluyamos que **se deducen de aquí ambas** enseñanzas: el área dañada se valúa como si fuera parte de un campo más grande y la vía pública queda excluida en los casos de daño de las categorías *diente* y *pata***.**

La Guemará cita tres opiniones sobre cómo se tasa el terreno que se toma como referencia para determinar el pago del daño:

הֵיכֵי שָׁיְימִינַן ¿Cómo se tasa el terreno de *bet seá*[2] mencionado en la Mishná**? אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא Dijo R. Yosi bar Janina: סְאָה בְּשִׁשִּׁים סְאִין** No se tasa el *bet seá* directamente, para que el responsable del daño no resulte perjudicado por su precio tan elevado, sino que se valúa **una** parcela de un *bet seá* **en función** del precio **de** un campo de **sesenta *seín***[3], después, se calcula cuánto vale proporcionalmente cada *bet*

וּלְאִסְטַמּוּרֵי בְּגַוּהּ Y haber sido más **prudente con él.** לְהִשָּׁמֵר וּלְהִזָּהֵר בָּהּ El dueño del animal tuvo que **haber sido** más **cuidadoso y** más **precavido con** lo que podría ocurrir con **él.**

הֵיכֵי שָׁיְימִינַן ¿Cómo se tasa לְבֵית סְאָה דְּמַתְנִיתִין **el** terreno del ***bet seá* mencionado en la Mishná?**

סְאָה בְּשִׁשִּׁים סְאִין Se valúa **una** parcela de un *bet* ***seá* en función** del precio **de** un campo de **sesenta *seín*.** הַאי בֵּית סְאָה דְּקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין דְּבִשְׁבִיל עֲרוּגָה אַחַת שְׁמִין בֵּית סְאָה **Ese** terreno de un ***bet seá***, sobre el **que la Mishná dijo que, por** un daño de tan sólo **una parcela, se tasa un *bet seá*** y se calcula en cuánto se ha desvalorizado**,** לָאו בֵּית סְאָה בְּאַנְפֵי נַפְשֵׁהּ **no se refiere a que se tasa el *bet seá* individualmente,** דְּמַכְחִישִׁין לֵיהּ

NOTAS

1 El versículo completo (*Shemot* 22:4) dice: Si un hombre condujere a su bestia en un campo o en una viña [ajena] y enviare a su bestia y [ésta] acabare [con algunos frutos que hay] en un campo de otro, [de] lo mejor de su campo y [de] lo mejor de su viña pagará.

2 *Bet seá*: se refiere a una medida de superficie equivalente a cincuenta *amot* (codos) por cincuenta *amot*.

3 *Seín*: plural de *seá*.

seá de este campo y, finalmente, se evalúa cuánto se desvalorizaría individualmente este *bet seá* a consecuencia del daño. **רִבִּי יַנַּאי אָמַר** Por otro lado, **R. Yanay dijo: תַּרְקַב בְּשִׁשִּׁים תַּרְקַבִּים** Para evaluar el terreno de un *bet seá* se valúa una parcela de **un *tarkav*** (medio *bet seá*) **en función** del precio **de** un campo de **sesenta *tarkabim*** (treinta *seín*), después, se calcula cuánto vale proporcionalmente cada *bet* seá de ese campo y, finalmente, se evalúa cuánto se desvalorizaría este *bet seá* a consecuencia del daño[4]; pero no se tasa un campo de sesenta *seín*, porque de ese modo, el dueño del campo dañado acabaría perjudicado por el precio tan bajo que tendría cada *bet seá*. **חִזְקִיָּה אָמַר Jizkia**, por su parte, **dijo: קָלַח בְּשִׁשִּׁים קְלָחִים** No se calcula en cuánto se desvalora un terreno de un *bet seá*, necesariamente, sino que, **cada tallo** dañado se valúa **en función de** un terreno que contenga **sesenta tallos** como ese, es decir, se calcula directamente la desvalorización de un área sesenta veces más grande que el área dañada.

La Guemará intenta refutar el principio en que coincidieron todos los Sabios: el terreno donde se produjo el daño se tasa como parte de un campo sesenta veces más grande:

מֵיתִיבֵי En el Bet Hamidrash **objetaron** lo anterior, a partir de la siguiente Baraitá: **אָכְלָה קַב אוֹ קַבַּיִים** «**Si** un animal **comió un *kav*[5] o dos *kabim*** de frutos de un campo ajeno, **אֵין אוֹמְרִים תְּשַׁלֵּם דְּמֵיהֶן no decimos que** el dueño **debe pagar su valor,** es decir, el precio de venta de esos frutos en el mercado; **אֶלָּא רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא עֲרוּגָה קְטַנָּה וּמְשַׁעֲרִים אוֹתָהּ sino que se considera** la cantidad consumida **como si fuera** el fruto de **una parcela pequeña, y se tasa** su desvalorización a causa del daño». **מַאי לָאו בִּפְנֵי עַצְמָהּ ¿Acaso** la Baraitá **no se refiere a** que se tasa el área dañada **individualmente?** Si es así, ¡esto contradice todas las opiniones anteriores, de que se tasa el terreno donde se produjo el daño como parte de un campo sesenta veces más grande! *La Guemará responde:* **לֹא בְּשִׁשִּׁים No** es así. La Baraitá se refiere a que el terreno dañado se valúa **en función**

לְמַזִּיק ya que se estaría perjudicando al dañador. **לְפִי שֶׁבֵּית סְאָה נִמְכָּרֶת בְּיֹקֶר Pues un** terreno de un ***bet seá* se vende caro,** **לְפִי שֶׁמּוּעָט הוּא וְאֵינוֹ מָצוּי לִמְכֹּר porque es** relativamente **pequeño y no es común que esté a la venta,** **וְעָנִי שֶׁאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת לִדְמֵי קַרְקַע גְּדוֹלָה y**, por eso, **un pobre, que no tiene lo suficiente para** pagar **el precio de una tierra grande,** **קוֹנֶה אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר מִדָּמָיו lo compra por más de lo que** verdaderamente **vale,** **וְקַרְחַת עֲרוּגָה שֶׁל קַב אוֹ קַבַּיִים חֲשִׁיב לוֹ לְפִי דָּמָיו y**, en consecuencia, **la devastación de una parcela de** un área de **un *kav*, o de dos *kabim*, es considerable para él, por el valor** que ésta tiene individualmente en el mercado. **אֶלָּא שָׁמִין שִׁשִּׁים סְאִים כַּמָּה שָׁוִין Más bien, se tasa cuánto vale** un campo de **sesenta *seím*,** **וְרוֹאִין כַּמָּה דָּמִים מַגִּיעִין לְבֵית סְאָה y se calcula cuánto corresponde** de ese valor **a un** terreno de un ***bet seá*,** proporcionalmente, **וְחוֹזְרִין וְשָׁמִין כַּמָּה נִפְחֲתוּ דָּמָיו בִּשְׁבִיל קַרְחַת עֲרוּגָה זוֹ y luego se tasa en cuánto se devaluó este** terreno de *bet seá* **a causa de la devastación de esta parcela.** **וְאִם תֹּאמַר Y si preguntas:** **לָמָּה הֻזְכַּר בֵּית סְאָה ¿por qué se dijo** en la Mishná que se calcula cuánto se desvaloriza **un *bet seá***, y no se calcula cuánto se desvalorizan sesenta *seím*? **שֶׁאִם הָיָה שָׁמִין מִתְּחִלָּה הָעֲרוּגָה בְּשִׁשִּׁים סְאִין** Te responderé que se calcula así **porque si se tasara directamente** el daño de **la parcela en función de** la desvalorización de un campo de **sesenta *seín*,** **כַּמָּה הָיוּ יָפִין וְכַמָּה הֵן יָפִין** calculando **cuánto valía** antes de que se produjera el daño **y cuánto vale** ahora, **לֹא הָיָה מְשַׁלֵּם כְּלוּם** el responsable del daño **no pagaría nada,** **שֶׁאֵין קַרְחַת עֲרוּגָה קְטַנָּה נִכֶּרֶת בְּשִׁשִּׁים סְאִין porque la devastación de una parcela pequeña no se nota dentro de** un campo de **sesenta *seín*,** **אֲבָל בְּבֵית סְאָה נִיכֶּרֶת pero en un** terreno de un ***bet seá*** sí **se nota.**

תַּרְקַב בְּשִׁשִּׁים תַּרְקַבִּין Se valúa una parcela de **un *tarkav*** (medio *bet seá*) **en función** del precio **de** un campo de **sesenta *tarkabim*** (treinta *seín*). **שְׁלֹשִׁים סְאִין שָׁמִין וְלֹא שִׁשִּׁים Se tasa** un campo de **treinta *seín,* y no** uno de **sesenta** *seín*. **דְּאִם כֵּן מַפְסֵדְתָּ לֵיהּ לַנִּזָּק Pues, si fuese así** —si se tasara en un campo de sesenta *seím*—, **se estaría perjudicando al damnificado** (por el precio tan bajo que resultaría), **שֶׁאֵין קוֹנִין מְצוּיִין לְשִׁשִּׁים סְאִין ya que no es común encontrar compradores para sesenta *seín*** de tierra, **לְפִי שֶׁמְּרֻבִּין הֵן לְאָדָם בֵּינוֹנִי וּמְעָטִין הֵן לְמִשְׁפָּע בְּנְכָסִים porque son demasiados para un hombre de clase media y pocos para uno que tiene abundancia de bienes.**

קָלַח בְּשִׁשִּׁים קְלָחִים Cada tallo dañado se valúa **en función de** un terreno que contenga **sesenta tallos** como ese. **מַה שֶּׁאָכְלָה בְּשִׁשִּׁים שֶׁעוּרִין כְּמוֹתוֹ** Se tasa el valor de **lo que comió** el animal **en función de** la desvalorización de un área de **sesenta veces ese tamaño.**

מְשַׁלֵּם דְּמֵיהֶן No decimos que el dueño **debe pagar su valor,** **כְּמוֹ שֶׁנִּמְכָּרִין קַב אוֹ קַבַּיִים בְּשׁוּק** el precio **por el cual se vende un *kav*, o dos *kabim*,** de esos frutos **en el mercado.**

מַאי לָאו בִּפְנֵי עַצְמוֹ ¿Acaso la Baraitá **no se refiere a** que se tasa el área dañada **individualmente?** **וְקַשְׁיָא לְכוּלְּהוּ Y**, si es así, **esto representa una dificultad para todas las opiniones** anteriores.

לֹא בְּשִׁשִּׁים No es así. La Baraitá se refiere a que el terreno dañado se valúa **en función** del precio **de** un campo **sesenta** veces más grande. **וּלְכָל חַד כִּדְאִית לֵיהּ Y cada uno** de los tres Sabios anteriores explicará la Baraitá **según su postura.**

NOTAS

4 Según la explicación del Meiri sobre la opinión de Rashi.

5 *Kav* (pl. *kabim*): unidad de volumen equivalente al volumen de 24 huevos. Son 1382 cm³, según la opinión de Rav Jaim Nae, y 2390 cm³, según el *Jazón Ish*.

del precio **de** un campo **sesenta** veces más grande**.** Y cada uno de los tres Sabios anteriores explicará la Baraitá de acuerdo con su postura[6].

La Guemará analiza una Baraitá:

תָּנוּ רַבָּנָן Enseñaron nuestros Sabios en una Baraitá**: אֵין שָׁמִין קַב מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחוֹ וְלֹא בֵּית כֹּר מִפְּנֵי שֶׁפּוֹגְמוֹ** «**No se tasa un *kav*, porque lo favorece, ni** se tasa **un *bet cor*[7], porque lo perjudica**». **מַאי קָאָמַר ¿Qué** es lo que **quiere decir** la Baraitá con estas palabras**? אָמַר רַב פַּפָּא Dijo Rav Papa: הָכִי קָאָמַר Esto** es lo que **quiere decir: אֵין שָׁמִין קַב בְּשִׁשִּׁים קַבִּים** "Si un animal come un *kav* de frutos en un campo ajeno, **no se tasa un *kav*** de frutos devastados **en función de** la depreciación que sufriría con ese daño, un campo de **sesenta *kabim*, מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ מַזִּיק porque** así **se estaría favoreciendo al dañador**, pues el valor resultante sería más bajo de lo que en realidad le correspondería pagar[8]**; וְלֹא כֹּר בְּשִׁשִּׁים כּוֹרִין y**, si el animal come un *cor* de frutos, **no** se tasa **un *cor*** de frutos devastados **en función de** la depreciación que sufriría con ese daño, un campo de **sesenta *corim*, מִפְּנֵי שֶׁפּוֹגֵם מַזִּיק porque** de esa manera **se estaría perjudicando al dañador**, ya que el valor resultante sería más alto de lo que le correspondería pagar[9]. Más bien, todo campo de *bet seá* se tasa en función de un campo de sesenta *seín*"**.**

La Guemará refuta la opinión anterior, y propone otra forma de interpretar la Baraitá:

מַתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא בַּר מָנוֹחַ Esta explicación de Rav Papa, **la cuestionó Rav Huna bar Manoaj: הַאי וְלֹא בֵּית כֹּר Esa** expresión de la Baraitá, "**y no** se tasa **un *bet cor***», según tu opinión, no es correcta, **וְלֹא כֹּר מִבָּעֵי לֵיהּ** pues **tendría que haber dicho: "y no** se tasa **un *cor*** de frutos", pues, el término *bet cor* alude a una superficie y no a una cantidad de frutos, como tú lo defines**. אֶלָּא אָמַר רַב הוּנָא בַּר מָנוֹחַ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא Más bien, dijo Rav Huna Bar Manoaj en nombre de Rav Aja, el hijo de Rav Ika: הָכִי קָתָנֵי Esto es lo que** en realidad **dice** la Baraitá**: אֵין שָׁמִין קַב בִּפְנֵי עַצְמוֹ** «Si un animal come un *kav* de frutos en un campo ajeno, **no se tasa** el valor de **un *kav*** de frutos **por sí mismo, מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ נִזָּק porque se estaría favoreciendo al dañado** sin que corresponda, pues el precio de venta de los frutos en el mercado es más elevado de lo que le corresponde como pago por el daño producido en el campo**; וְלֹא קַב בְּבֵית כֹּר y no** se tasa **un *kav*** de frutos **en función de** la depreciación que sufriría con ese daño, un campo del tamaño de **un *bet cor*, מִפְּנֵי שֶׁפּוֹגֵם נִזָּק porque se estaría perjudicando al dañado**, pues la devastación de un área de ese tamaño es casi insignificante dentro de un campo de tan grande**; אֶלָּא בְּשִׁשִּׁים más tasa en función de** un campo de **sesenta** *seín*.

אֵין שָׁמִין קַב בְּשִׁשִּׁים קַבִּים No se tasa un *kav* de frutos devastados **en función de** la depreciación que sufriría con ese daño, un campo de **sesenta *kabim*. אִם אָכְלָה קַב Si** el animal **comió un *kav*** de frutos, **אֵין שָׁמִין בְּשִׁשִּׁים קַבִּים no se tasa** ese *kav* **en función de** la depreciación que sufriría un campo de **sesenta *kabim*.**

מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ מַזִּיק Porque así **se estaría favoreciendo al dañador. דְּשִׁשִּׁים קַבִּים אֵין לָהֶם מֶכֶר Pues sesenta *kabim*** de tierra **no se venden** con facilidad**, מִפְּנֵי שֶׁמְּרֻבִּין הֵן לָעָנִי וּמוּעָטִין לְבֵינוֹנִי ya que es mucho para un hombre pobre y poco para uno de clase media, וְכָל שֶׁכֵּן לָעָשִׁיר y con más razón** es poco **para un** hombre **rico**; por lo tanto, su precio es muy bajo**. וְעוֹד שֶׁאֵין קָרַחַת קַב נִיכֶּרֶת בְּשִׁשִּׁים קַבִּים Y, además,** el que dañó también se favorece **porque la devastación de una parcela no se nota dentro de** un campo de **sesenta *kabim*.**

וְלֹא כֹּר בְּשִׁשִּׁים כּוֹרִין Y no se tasa **un *cor*** de frutos devastados **en función de** la depreciación que sufriría con ese daño, un campo de **sesenta *corim*. אֶכְלָה כֹּר תְּבוּאָה Si** el animal **comió un *cor* de granos, אֵין שָׁמִין אוֹתָהּ בְּשִׁשִּׁים כּוֹרִין no se tasa** ese área dañada **en función de** la depreciación que sufriría un campo de **sesenta *corim*.**

מִפְּנֵי שֶׁפּוֹגֵם מַזִּיק Porque de esa manera **se estaría perjudicando al dañador. לְפִי שֶׁאָדָם הַמְשַׁפֵּעַ בְּנְכָסִים וְתָאֵב לִקְנוֹת קַרְקַע גְּדוֹלָה Pues un hombre que tiene abundancia de bienes y desea comprar una tierra grande, קוֹנֶה אוֹתָהּ כְּשֶׁהוּא מוֹצְאָהּ בְּהַרְבֵּה יוֹתֵר מִדָּמָיו cuando la encuentra, la compra por mucho más de lo que vale. וְעוֹד קָרַחַת כֹּר גְּדוֹלָה הִיא מְאֹד Y, además, la devastación de un** área de un ***cor* es demasiado grande** y, por lo tanto, significativa en cuanto al precio del campo**. אֶלָּא כָּל סְאָה שָׁמִין בְּשִׁשִּׁים Más bien,** según la Baraitá, **toda *seá* se**

וְלֹא כֹּר מִבָּעֵי לֵיהּ Tendría que haber dicho: "y no se tasa **un *cor*** de frutos**". כִּדְקָתָנֵי אֵין שָׁמִין קַב Como dice** la Mishná en el otro ejemplo**: "No se tasa un *kav*", וְלֹא קָתָנֵי בֵּית קַב y no dice "*bet kav*".**

קַב בְּבֵית כּוֹר No se tasa **un *kav*** de frutos **en función de** la depreciación que sufriría con ese daño, un campo del tamaño de **un *bet cor*. אֵין קָרְחָתוֹ נִרְאֵית** En un campo tan grande, **no se nota la devastación** de esa cantidad de frutos**.**

כֹּר *Cor*: שְׁלֹשִׁים סְאָה Equivale a **treinta *seá*.**

NOTAS

6 Según R. Yosi bar Janina, se calcula la desvalorización que sufriría con este daño un terreno de un *bet seá*, cuyo precio se tasa como si fuera parte de un campo de sesenta *seín*. Según R. Yanay, el precio del *bet seá* se tasa como si fuera parte de un campo de treinta *seín*. Y según Jizkia, se calcula directamente la desvalorización de un terreno sesenta veces más grande que el área dañada.

7 *Bet cor*: medida de superficie necesaria para sembrar treinta seá de trigo, equivalente a 24,883 metros cuadrados (según el *Jazón Ish*).

8 Véase la explicación de Rashi.

9 Ídem.

bien, se tasa el terreno dañado **en función de** un campo **sesenta** veces más grande, y luego se calcula la depreciación causada por el daño».

La Guemará expone un caso relacionado con esta forma de evaluar un daño:
הַהוּא גַּבְרָא דְּקַץ קַשְׁבָּא מֵחַבְרֵיהּ Cierto hombre cortó una palmera perteneciente a su prójimo. אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרֵישׁ גָּלוּתָא Posteriormente, **se presentó ante el exilarca** para que determinara cuánto debía pagar por el daño. **אָמַר לֵיהּ Le dijo** el exilarca: **לְדִידִי חָזֵי לִי Yo mismo vi** donde estaba aquella palmera, **וּתְלָתָא תַּאלָתָא בְּקִנָּא הֲווֹ קָיְימִי y había** allí **tres** palmeras **plantadas en un mismo lugar,** una al lado de la otra, **וַהֲווֹ שָׁוּו מְאָה זוּזֵי y** me consta que **valían cien** *zuzim* en total. **זִיל הַב לֵיהּ תְּלָתִין וּתְלָתָא וְתִילְתָא** Entonces, **ve y dale** al dueño **treinta y tres** *zuzim* **y un tercio**, que es la tercera parte del valor de las tres palmeras. **אָמַר** Al escuchar el dictamen, el hombre se **dijo: גַּבֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא דְּדָאֵין דִּינָא דְּפַרְסָאָה לָמָּה לִי ¿Por qué tengo que comparecer delante del exilarca, que juzga según las leyes de los persas**, y no conforme a las de la Torá? **אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן** Fue y **se presentó ante Rav Najman** para exponerle el caso. **אָמַר לֵיהּ Le dijo** Rav Najman: **בְּשִׁשִּׁים** Se tasa el daño **en función de** un campo **sesenta** veces más grande.

Rava objeta el dictamen anterior de Rav Najman:
אָמַר לֵיהּ רָבָא Le preguntó Rava a Rav Najman: **אִם אָמְרוּ בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ Si** bien los Sabios **dijeron** que, **en** el caso de **los daños causados por sus bienes** (el animal de una persona que comió frutos de un campo ajeno), el terreno dañado se tasa en función de un campo sesenta veces más grande, con eso están siendo más indulgentes con el dañador, **יֹאמְרוּ בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ ¿**acaso **dirán** que también **en** el caso de **los daños causados por la persona misma,** así es cómo se debe realizar la tasación? Sin duda alguna, esta ley que es indulgente con el dañador no es aplicable cuando él mismo es el que daña con su propio cuerpo, sino que se debe aplicar la ley que dispone tasar directamente el terreno dañado.

La Guemará presenta una objeción a esta opinión de Rava:
אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרָבָא Le objetó Abaye a Rava: בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ Para el caso de **daños causados por la persona misma, מַאי דַּעְתָּיךְ ¿cuál es tu razón** para concluir que no se tasa el terreno dañado en función de un campo sesenta veces más grande? **דְּתַנְיָא** Seguramente te apoyas en lo **que se enseñó** en la siguiente Baraitá: **הַמַּבְכִּיר כַּרְמוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ סְמָדַר «Si alguien destruye** con sus manos **la viña de su prójimo** cuando los frutos estaban **brotando, רוֹאִין אוֹתוֹ כַּמָּה הָיְתָה יָפָה קֹדֶם לָכֵן וְכַמָּה הִיא יָפָה לְאַחַר מִכָּאן evaluamos cuánto valía** la viña **antes y cuánto vale** ahora, **después** de que produjera el daño, y deberá pagarle al dueño la diferencia». **וְאִילוּ בְּשִׁשִּׁים לֹא קָתָנֵי Y he aquí que** la Baraitá **no dice** que el daño se tasa **en función de** un campo **sesenta** veces más grande. Aparentemente, esta omisión de la Baraitá fundamenta tu opinión, Rava, de que los daños causados directamente por la persona no se tasan en función de un campo sesenta veces más grande. **אָטוּ גַּבֵּי בְּהֶמְתּוֹ נָמֵי מִי לֹא תַּנְיָא כִּי הַאי גַּוְונָא** Sin embargo, **¿acaso no se enseñó también** otra Baraitá, **acerca de los daños causados por su animal,** que describe **de la misma manera** cómo se debe realizar la tasación, es decir, sin especificar que se tasa el terreno dañado en función de un campo sesenta veces más grande? **דְּתַנְיָא Pues se enseñó** en dicha Baraitá: **קְטֹמָה נְטִיעָה** «Sobre el caso de un animal que **destruyó un árbol** de propiedad ajena, **רִבִּי יוֹסִי אוֹמֵר גּוֹזְרֵי גְזֵרוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם אוֹמְרִים R. Yosi transmitió** que **los** Sabios **que dictaminan decretos en Yerushaláim opinan** que estos son los montos que el dueño del animal debe pagar para indemnizar el daño: **נְטִיעָה בַּת שְׁנָתָהּ שְׁתֵּי כֶסֶף por un árbol en su primer**

קַשְׁבָּא Palmera (*kashba*). דְּקַץ El término *kashba* quiere decir **'palmera'.**

אָמַר לֵיהּ Le dijo רֵישׁ גָּלוּתָא אֲנִי רְאִיתִי **el exilarca: "Yo** mismo **vi...**

וּתְלָתָא תַּאלָתָא בְּקִנָּא הֲווֹ ... y había allí **tres** palmeras **plantadas en un mismo lugar".** שְׁלֹשָׁה דְקָלִים זֶה אֵצֶל זֶה Había allí **tres palmeras, una al lado de la otra.**

דִּינָא דְּפַרְסָאָה Que juzga según las **leyes de los persas,** שֶׁאֵינוֹ דִּין תּוֹרָה una forma de juzgar **que no es** según **la ley de la Torá.**

אִם אָמְרוּ Si bien los Sabios **dijeron** בְּשִׁשִּׁים לְהָקֵל עַל הַמַּזִּיק que se tasa el terreno dañado **en función de** un campo **sesenta** veces más grande**, siendo más indulgentes con el que dañó.**

בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ En el caso de **daños causados por sus bienes.** בַּמָּה שֶׁאָכְלָה בְּהֶמְתּוֹ וְהִזִּיק **Con respecto a lo que su animal come** de un campo ajeno **y** lo **daña.**

יֹאמְרוּ בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ ¿Acaso **dirán** que también **en** el caso de los **daños causados la persona misma,** así es cómo se debe realizar la tasación, שֶׁמַּזִּיק בְּעַצְמוֹ בְּיָדַיִם **cuando él daña con sus propias manos,** שֶׁקָּצַץ לְדֶקֶל por ejemplo, **si corta una palmera?**

הַמַּבְכִּיר כַּרְמוֹ Si alguien destruye (*mavkir*) con sus manos **la viña** de su prójimo. שִׁחֵת וְכִלָּה El término *mavkir* se refiere a que **'destruye y extermina'.**

קְטֹמָה נְטִיעָה "Destruyó un árbol" es la versión correcta. בְּהֶמָה שֶׁקִּטְמָה נְטִיעָה Se refiere al caso de **un animal que destruyó un árbol** de propiedad ajena.

גּוֹזְרֵי גְזֵרוֹת Los Sabios **que dictaminan decretos en Yerushaláim.** קוֹנְסֵי קְנָסוֹת Se refiere a **los** Sabios **que establecían multas,** אַדְמוֹן וְחָנָן בֶּן אַבְשָׁלוֹם **Admon y Janan Ben Avshalom,** בְּפֶרֶק בָּתְרָא דִכְתֻבּוֹת [קד:] mencionados **en el último capítulo** del *Tratado* ***de Ketubot*** **(104b).**

año de vida, debe pagar **dos** *maot*[10] de **plata; בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים אַרְבָּעָה כֶסֶף por un árbol en su segundo año** de vida, debe pagar **cuatro** *maot* de **plata».**

La Baraitá continúa especificando cuál es la ley para otro caso:
אָכְלָה חֲזִיז «Sobre el caso de un animal que **comió brotes nuevos de cereal, רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר R. Yosi Haglilí dice: נִידּוֹן בַּמְּשֶׁיָּר שֶׁבּוֹ Se determina** el daño **en función de lo que** produzca el campo con el cereal que **quedó en él**, es decir, valoramos los frutos consumidos según el precio que tendrán los frutos restantes cuando estén listos para ser cosechados. **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים Y los Sabios**, por otro lado, **opinan: רוֹאִין אוֹתָהּ כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה Evaluamos cuánto valía** el terreno antes de que el animal comiera de sus frutos**, y cuánto vale** ahora, y el dueño del animal deberá pagarle la diferencia al dueño del campo».

חֲזִיז Brotes nuevos de cereal (*jaziz*). שַׁחַת El término *jaziz* quiere decir **'brotes nuevos de cereal'.**

בַּמְּשֶׁיָּר שֶׁבָּהּ En función de lo que produzca el campo con el cereal que **quedó en él.** רוֹאִין אֶת הַנּוֹתָר **Evaluamos lo que quedó** a salvo en ese campo**,** לְפִי מַה שֶּׁתַּעֲלֶה כָּל עֲרוּגָה וַעֲרוּגָה בִּימֵי הַקָּצִיר **según** el valor de **lo que producirá cada parcela en la época de la cosecha,** וּמְשַׁלֵּם **y** el responsable del dañó **pagará** en función de ese valor, proporcionalmente a la cantidad que dañó**.**

כַּמָּה הָיְתָה יָפָה Evaluamos cuánto valía el terreno, לְמָכֵר כְּשֶׁהִיא עִם הַשַּׁחַת **si se hubiera vendido con los brotes nuevos de cereal** que había antes de que el animal comiera de él**.**

NOTAS

10 *Maot*: plural de *maá*, moneda antigua con un peso aproximado de 0,8 g. Seis de estas monedas equivalen a un *dinar* de plata.

סְמָדַר Uvas recién brotadas. עֲנָבִים דַּקִּין בְּהַתְחָלָתָן Se refiere a las **uvas pequeñas, al comienzo** de su formación, לְאַחַר שֶׁפָּרְחוּ מִיָּד **inmediatamente después de** que empezaron a **salir.**

וְכַמָּה הִיא יָפָה Evaluamos **cuánto valía**[1] הַקַּרְקַע לִמְכַּר כְּשֶׁהִיא סְמָדַר **la tierra** dañada **si hubiera sido vendida con las uvas recién brotadas.** וּלְהָקֵל בָּאוּ **Y** los Sabios **vienen a atenuar** el pago del responsable, pues no valuamos cuánto habría valido si las uvas hubieran crecido del todo.

בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים ¿Sobre qué caso se dijo eso בְּנִישׁוֹמִין אַגַּב קַרְקַע **de que se valúan** los daños **en función de** la desvalorización de **la tierra?**

בִּזְמַן שֶׁאָכְלָה לוּלְבֵי גְפָנִים Sobre el caso de **cuando** el animal **comió bayas** (*lulav*) **de vid.** הָאֶשְׁכּוֹלוֹת נִרְאֶה בַּחֲנִיטַת הַגְּפָנִים וְנִכָּר Cuando en **los racimos** de uvas **se manifiesta el cuajado del fruto de las vides, y** ya **es identificable,** וַעֲדַיִן לֹא פָּרַח לִהְיוֹת הָעֲנָבִים גְּמוּרִים **pero todavía no se ha desarrollado** lo suficiente **como para que** sus frutos **sean** considerados **uvas** suficientemente **formadas,** וְהוּא לוּלָב a la baya que se forma en esa etapa **se** la **denomina *lulav*.** וְכֵן יְחוּר בְּתְאֵנִים **Y, similarmente,** para esta etapa del desarrollo de la fruta se usa el término ***ijur*, en el caso de los higos.**

אֲבָל אָכְלָה פַּגִּים Pero si el animal **comió higos inmaduros,** בְּתְאֵנָה denominados *paguim*, **en el caso del higo,** אוֹ בֹּסֶר בָּעֲנָבִים **o** si el animal comió **uvas inmaduras,** denominadas *bóser*, **en el caso de las uvas,** שֶׁהֵן כְּפוֹל הַלְּבָן **que son como** del tamaño de **una haba blanca,** וַהֲוֹוּ כְּפֵרוֹת גְּמוּרִים **los cuales son considerados frutos** ya **formados,** רוֹאִין אוֹתָן כו׳ **los valuamos [como si fueran uvas** o higos **que estaban listos para ser recolectados].**

La Baraitá expone un tercer caso:

אָכְלָה סְמָדַר «Sobre el caso de un animal que **comió uvas recién brotadas** (inmediatamente después de que empezaran a salir), **רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר R. Yehoshua dice: רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילוּ הֵן עֲנָבִים עוֹמְדוֹת לִבְצֹר Las valuamos como si fuesen uvas que estaban listas para ser recolectadas**, es decir, que ya estaban del todo maduras, y el dueño del animal deberá pagar al perjudicado, como si su animal hubiera comido uvas maduras, aunque tan solo haya comido uvas recién brotadas. **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים Y los Sabios**, en cambio, **opinan: רוֹאִין כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה Evaluamos cuánto valía** la viña antes de que el animal comiera de ella **y cuánto vale** ahora, y el dueño del animal pagará la diferencia al dueño del campo, pues, no se evalúa la pérdida considerando el valor de los frutos como si ya hubieran madurado, sino tomando en cuenta su valor en el momento que se produjo el daño. **רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן R. Shimon ben Yehuda dice en nombre de R. Shimon: בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים ¿Sobre qué caso se dijo eso** de que se evalúa el daño en función de la desvalorización de la tierra? **בִּזְמַן שֶׁאָכְלָה לוּלְבֵי גְפָנִים וְיַחוּרֵי תְאֵנִים** Sobre el caso de **cuando** el animal **comió bayas de vid o bayas de higuera**, antes de que empezaran a crecer. **אֲבָל אָכְלָה פַּגִּים אוֹ בֹּסֶר Pero si** el animal **comió higos inmaduros o uvas inmaduras, רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילוּ עֲנָבִים עוֹמְדוֹת לִבְצֹר los valuamos como si fueran uvas** o higos **que estaban listos para ser recolectados**, y el dueño del animal pagará al perjudicado según este valor, aunque su animal haya comido tan solo frutos inmaduros».

Ahora, Abaye desarrolla su refutación a la opinión de Rava, a partir de la Baraitá que citó:

קָתָנֵי מִיהַת De todos modos, la Baraitá **dijo: וַחֲכָמִים אוֹמְרִים** «**Y los Sabios**, por otro lado, **opinan: רוֹאִין אוֹתָן כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה Evaluamos cuánto valía** el terreno antes de que el animal comiera de él **y cuánto vale** ahora, y el dueño del animal pagará la diferencia al dueño del campo», **וְלֹא קָתָנֵי בְּשִׁשִּׁים y no dijo** que el terreno dañado se tasa **en función de** un campo **sesenta** veces más grande, a pesar de que sepamos que ésta es la forma de calcular la indemnización por el daño que produce un animal. **אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר Más bien, ¿qué debes decir? בְּשִׁשִּׁים** Que, aunque no lo diga explícitamente, la Baraitá se refiere a que el terreno dañado se tasa **en función de** un campo **sesenta** veces más grande. **הָכָא נַמִּי בְּשִׁשִּׁים** Y entonces podemos decir que **aquí también,** en el caso anterior, sobre el daño que causa la persona misma, aunque la Baraitá no lo diga explícitamente, se refiere a que el terreno dañado se tasa **en función de** un campo **sesenta** veces más grande. Por lo tanto, Rava, no puedes deducir, del hecho de que la Baraitá no lo haya mencionado, que los daños causados por la persona con su propio cuerpo no se tasan en función de un campo sesenta veces más grande.

La Guemará equipara la opinión de uno de los Sabios de la última Baraitá citada con la opinión de otro Sabio, expresada en otra Baraitá:

אָמַר אַבָּיֵי Dijo Abaye: רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וְרִבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד R. Yosi Haglilí y R. Yishmael opinan lo mismo, que el monto del daño producido por un animal al comer frutos de un campo ajeno se determina según el precio que éstos hubieran alcanzado en la época de la cosecha si el animal no los hubiera dañado.

NOTAS

1 Según la versión del *Baj*.

לְנַזְקִין מִן הָעִידִּית Para pagar a **los perjudicados, de la** tierra **superior** en calidad**.** אוֹתָהּ שׁוּמָא בֵּית דִּין מַאָה אוֹ מָאתַיִם **Aquella valuación** del daño **que hizo el *Bet Din*,** ya sea un monto de **cien o doscientos** *zuz*, יִגְבֶּה קַרְקַע בְּמַאָה אוֹ בְּמָאתַיִם el damnificado **se cobrará con** un **terreno por** un valor de **cien o** de **doscientos** *zuz*, מִן הָעִדִּית שֶׁבִּנְכָסָיו **de la** tierra de calidad **superior de entre los bienes que posea** dañador**.**

וְלֹא תֵימָא Y no interpretes דְּהַאי מֵיטַב שֶׁל נִזָּק דְּקָאָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל **que eso que dijo R. Yishmael, "el mejor** campo **del damnificado",** וְקַשְׁיָא לָן בְּפֶרֶק קַמָּא **sobre lo que hemos preguntado en el primer capítulo** (6b), אָכְלָה כְּחוּשָׁה מְשַׁלֵּם שְׁמִנָּה **"¿**acaso **si** el animal **comió** de **una** parcela **infértil ha de pagar** el valor de **una** parcela **fértil?",** וְתִרְצָה רַב אִידִי **y** sobre lo que **explicó Rav Idi,** כְּגוֹן שֶׁאָכְלָה כו' **"**R. Yishmael **se refiere a** un caso en **que** el animal **comió** [de **una parcela** que se encontraba **entre las** demás **parcelas** del campo, **y no sabemos si** fue de **una** parcela **infértil** que **comió** o **si** fue de **una fértil** que **comió]",** דְּהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה es a lo que se refiere R. Yishmael, **ya que** la regla dice: **"aquel que quiere quitarle algo a su prójimo** por medio de una demanda **es el que debe presentar las pruebas",** וּכְחוּשָׁה הוּא דְּמְשַׁלֵּם **y,** por lo tanto, si este fuera el caso, el responsable del daño **debería pagar** según el valor de **una parcela infértil**, pues no hay ninguna prueba de que el animal haya comido de una fértil**.** אֶלָּא מַאי מֵיטַב דְּנִזָּק דְּקָאָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל **Más bien** —concluye Abaye—**, ¿a qué se refiere "el mejor** campo **del damnificado" que mencionó R. Yishmael?** לָאו בִּסְפֵקָא מִיָּרֵי **No se refiere a un caso de duda,** וְהָכִי קָאָמַר **sino, esto es a lo que se refiere:** אוֹתָהּ עֲרוּגָה שֶׁאָכְלָה el valor de **esa parcela** de la **que comió** el animal, יְשַׁלֵּם כְּפִי מַה שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לְהֵיטִיב וּלְהַשְׁבִּיחַ לְקַמַּיהּ el dueño **deberá pagar según lo que** dicha parcela **habría podido mejorar y aumentar su valor más adelante**, gracias al crecimiento de los frutos, si no los hubieran dañado**.**

רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי הָא דַּאֲמַרַן La opinión de **R. Yosi Haglilí es la** expresada en la Baraitá **que citamos** anteriormente[2], que, en el caso de un animal que comió brotes nuevos de cereal, se determina el daño en función de lo que produzca el campo con el cereal que quedó en él**. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּתַנְיָא** Y sobre **R. Yishmael,** sabemos que opina lo mismo, **pues se enseñó** en la siguiente Baraitá**:** «Está escrito en el versículo, con respecto a alguien cuyo animal daña el campo de su prójimo, comiendo o pisando sus frutos: **מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם SU MEJOR CAMPO O SU MEJOR VIÑA PAGARÁ[3]. מֵיטַב שָׂדֵהוּ שֶׁל נִזָּק וּמֵיטַב כַּרְמוֹ שֶׁל נִזָּק** Dicho versículo se refiere a que pagará según el valor del fruto en **el mejor campo del perjudicado o** según **la mejor viña del perjudicado. דִּבְרֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל** Estas **son las palabras de R. Yishmael. רִבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר R. Akiva**, en cambio, **dice: לֹא בָא הַכָּתוּב אֶלָּא לִגְבוֹת לַנִּיזָּקִין מִן הָעִידִּית No viene el versículo sino a** enseñarnos que se ha de **cobrar, para** pagar a **los perjudicados, de la** tierra **superior** en calidad de entre las que posea el dañador**; וְקַל וָחֹמֶר לְהֶקְדֵּשׁ y cuánto más** ha de ser así **con respecto a** los daños ocasionados a la propiedad **del *hekdesh*[4]».** Las palabras de R. Yishmael sugieren que el monto de la indemnización se calcula considerando el valor como si el animal hubiera dañado los frutos del mejor de los campos del perjudicado, aunque no haya dañado sino los frutos del peor. Sin embargo, esto es inaceptable, porque no se puede obligar al responsable de un daño a pagar más del valor del daño que haya sufrido el perjudicado. *Abaye descarta una posible explicación a la opinión de R. Yishmael:* **וְלֹא תֵימָא כְּרַב אִידִי בַּר אָבִין Y no interpretes** la opinión de R. Yishmael **como** lo hizo **Rav Idi bar Avin, דְּאָמַר רַב אִידִי בַּר אָבִין pues dijo Rav Idi bar Avin[5]: כְּגוֹן שֶׁאָכְלָה עֲרוּגָה בֵּין הָעֲרוּגוֹת** R. Yishmael **se refiere a** un caso en **que** el animal **comió** de **una parcela** que se encontraba **entre las** demás **parcelas** del campo**, וְלֹא יָדְעִינַן אִי כְּחוּשָׁה הֲוַאי אִי שְׁמִנָּה הֲוַאי y no sabemos si** la parcela de donde comió el animal **era una** parcela **infértil** —escasa de frutos— **o si era una** parcela **fértil** —abundante en frutos—, pues dicho campo tenía parcelas de ambas clases**. דְּאָמַר קוּם שְׁלִים שְׁמִנָּה בְּמֵיטַב דְּאִיכָּא הַשְׁתָּא** Y en este caso, R. Yishmael opina **que se le dice** al dañador**: "Ve y paga** al perjudicado el producto de **una** parcela **fértil, en función** del valor **de la mejor** parcela **que tenga ahora** el perjudicado, aunque no sepamos cómo era la parcela de la que comió tu animal**". דְּהָכִי לֹא אָמְרִינַן** No interpretes de ese modo la opinión de R. Yishmael, **porque no se puede dictaminar así** este caso**. מַאי טַעְמָא ¿Cuál es la razón? הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה** Que esta resolución contradice la regla de **"aquel que quiere quitarle algo a su prójimo** por medio de una demanda **es el que debe presentar las pruebas".** Pues, en este caso, el perjudicado es el que demanda al dueño del animal, y ante la duda, no le podemos atribuir el derecho a cobrar el valor de una parcela abundante, sin que antes haya demostrado que así era la parcela dañada. *Abaye concluye cómo se debe explicar la opinión de R. Yishmael:* **אֶלָּא בְּמֵיטַב דִּלְקַמֵּיהּ Más bien,** R. Yishmael se refiere a que el daño provocado se calcula **en función de la mejora** que habría tenido

NOTAS

2 58b.

3 *Shemot* 22:4.

4 *Hekdesh*: bienes que pertenecen al dominio del *Bet Hamikdash*.

5 Primer capítulo, 6b.

כִּי הֵיאַךְ דְּסָלֵיק Es como el valor **que habría tenido** esa parcela **si hubiera crecido** completamente, בִּימוֹת הַקָּצִיר **en la época de la cosecha.**

סְמָדַר Uvas recién brotadas (*semadar*) לְאַחַר שֶׁפָּרְחוּ הָעֲנָבִים מִיָּד son los brotes que se forman **inmediatamente después de que empezaron a crecer la uvas.** וְלוּלְבִין קֹדֶם שֶׁפָּרְחוּ **Y las bayas de la vid** (*lulavín*) son los brotes **antes de que empiecen a crecer.**

כָּרוּךְ וּתְנִי Junta y enseña. הוֹסִיף סְמָדַר עִמָּהֶם בְּמִשְׁנָה Es decir, **agrega en la Mishná** el caso de **las uvas recién brotadas, junto con esos** otros dos casos, el de los higos inmaduros y las uvas inmaduras.

כְּחַשׁ גּוּפְנָא La depreciación que se habría producido **en la vid.** לְנִכּוֹת מִן הַתַּשְׁלוּמִין מַה שֶׁיִּכְחִישׁוּ הָעֲנָבִים בִּגְפָנִים Es decir, si **se descuenta del pago** del responsable del daño **lo que las uvas** consumidas **habrían debilitado la vid,** אִם יַעַמְדוּ שָׁם עַד הַבָּצִיר **si se hubieran quedado allí hasta la** época de la **recolección de las uvas,** שֶׁתָּמִיד יוֹנְקִים לְחָלוּחַ הַגֶּפֶן **pues** las uvas, **continuamente absorben la savia de la vid.**

אַבָּיֵי אָמַר מְסַיְּמֵי וּמְסַיְּמֵי וּמַאן תַּנָּא דְּחָיֵישׁ לְכְחַשׁ גּוּפְנָא רִבִּי שִׁמְעוֹן Abaye dijo: Ciertamente, eso **ya ha sido especificado. ¿Y quién es el Tana que toma en cuenta la depreciación** que se habría generado **en la vid** y la descuenta de la indemnización**? Es R. Shimon ben Yehuda.** דִּשְׁמַעְנָא לֵיהּ בְּדוּכְתָּא אַחֲרִיתִי **Pues vemos, de** lo que dijo en **otro lugar**, **que** así **es su opinión.**

posteriormente la parcela dañada. **וּמַאי נִיהוּ ¿Y cuál es** esa mejora? **כִּי הֵיאַךְ דְּסָלֵיק Es como el** valor **que habría tenido** esa parcela **si hubiera crecido** completamente, en la época de la cosecha. Vemos que R. Yishmael opina, como R. Yosi Haglilí, que el monto del daño producido por un animal al comer frutos de un campo ajeno se determina según el precio que éstos habrían alcanzado si hubieran madurado del todo.

La Guemará analiza una aparente contradicción en la Baraitá citada anteriormente: **אָמַר מֹר Dijo el Sabio** en esa Baraitá: **רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן «R. Shimon ben Yehuda dice en nombre de R. Shimon: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים ¿Sobre qué caso se dijo eso** de que el daño se evalúa en función de la desvalorización de la tierra? **שֶׁאָכְלָה לוּלְבֵי גְפָנִים וְיִחוּרֵי תְאֵנִים Sobre el caso en el que** el animal **comió bayas de vid o bayas de higuera**, antes de que empezaran a crecer». **הָא סְמָדַר רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילוּ עֲנָבִים עוֹמְדוֹת לְבָצִיר** Esto **da a entender que,** si el animal comió **uvas recién brotadas** (inmediatamente después de que empezaran a salir)**, las valuamos como si fueran uvas que estaban listas para ser recolectadas. אֵימָא סֵיפָא ¡Cita**, ahora, **la última cláusula** de la Baraitá y verás una contradicción! **אֲכָלָה פִּגִּים אוֹ בֹסֶר הוּא דְּרוֹאִין אוֹתָן כְּאִילוּ עֲנָבִים עוֹמְדוֹת לְבָצִיר** Allí dice que **si** el animal **comió higos inmaduros o uvas inmaduras** (considerados frutos formados), **es** entonces **que los valuamos como si fueran uvas** o higos **que estaban listos para ser recolectados, הָא סְמָדַר רוֹאִין אוֹתָן כַּמָּה הֵיא יָפָה וְכַמָּה הָיְתָה יָפָה** esto **da a entender que,** si el animal comió **uvas recién brotadas, evaluamos cuánto vale** ahora la viña **y cuánto valía** antes de que el animal comiera de ella, y el dueño del animal pagará la diferencia al dueño del campo. Vemos que hay una contradicción en la Baraitá sobre cómo se valúa el daño cuando el animal come uvas recién brotadas. *La Guemará responde:* **אָמַר רָבִינָא Dijo Ravina: כָּרוּךְ וּתְנִי Junta** este caso (uvas recién brotadas) con el último (higos inmaduros y uvas inmaduras) **y enseña** que esto es lo que quiere decir la Baraitá: **בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים "¿Sobre qué caso se dijo eso** de que se evalúa el daño en función de la desvalorización de la tierra? **בִּזְמַן שֶׁאָכְלָה לוּלְבֵי גְפָנִים וְיִחוּרֵי תְאֵנִים** Sobre el caso de **cuando** el animal **comió bayas de vid o bayas de higuera. אֲבָל אָכְלָה סְמָדַר פִּגִּין אוֹ בֹסֶר Pero si** el animal **comió uvas recién brotadas, higos inmaduros o uvas inmaduras, רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילוּ עֲנָבִים עוֹמְדוֹת לְבָצִיר los valuamos como si fueran uvas** o higos **que estaban listos para ser recolectados".**

La Guemará objeta este modo de interpretar la Baraitá:
אִי הָכִי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה הַיְינוּ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ Si fuese así, la opinión de **R. Shimon ben Yehuda sería igual a** la de **R. Yehoshua**, de que se valúan los frutos dañados como si hubieran estado listos para ser recolectados, también en el caso de las uvas recién brotadas. Pero esto no es posible, porque figuran en la Baraitá como dos opiniones divergentes. *La Guemará responde:* **אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ כְּחַשׁ גּוּפְנָא** En realidad, **la diferencia que hay entre ellos es** si se toma en cuenta **la depreciación** que se habría producido **en la vid** en caso de que las uvas hubieran permanecido en el árbol, es decir, si se descuenta de la indemnización el beneficio del perjudicado por la ausencia de las uvas que se comió el animal, ya que, si hubieran continuado en el árbol, habrían debilitado la vid. **וְלֹא מְסַיְּמֵי Pero no se ha especificado** quién es el que opina que se toma en cuenta esta depreciación y quién no.

La Guemará especifica quién adopta cada postura:
אַבָּיֵי אָמַר Abaye dijo: מְסַיְּמֵי וּמְסַיְּמֵי Ciertamente, eso **ya ha sido especificado. מַאן תַּנָּא דְּחָיֵישׁ לְכְחַשׁ גּוּפְנָא ¿Quién es el Tana que toma en cuenta la depreciación** que se habría generado **en la vid** y la descuenta de la indemnización? **רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה הִיא דְּתַנְיָא Es R. Shimon ben Yehuda, pues se enseñó** en una Baraitá:

שֶׁסּוֹפָהּ לְהִצְטַעֵר Porque, aunque él no la hubiera violado, igualmente **ella terminaría sufriendo** el dolor de la primera relación con su marido. אַלְמָא מְנַכִּין מִן הַתַּשְׁלוּמִין כְּפִי מַה שֶׁעָתִידָה לְהַכְחִישׁ De aquí **vemos que se descuenta del pago el perjuicio que** igualmente **habría sufrido** la víctima si no se hubiera producido el daño.

נַכֵּי חַיָּה Se descuenta la partera. בִּדְמֵי וְלָדוֹת קְמַיְּירֵי El Tana **está hablando sobre el pago por los fetos** abortados, que debe realizar el agresor que le provoca abortar a una mujer, דִּמְנַכֶּה לוֹ מַה שֶּׁהַבַּעַל עָתִיד לִתֵּן בִּשְׂכַר הַמְיַלֶּדֶת y explica **que se le descuenta** al agresor **lo que el marido** de la mujer **hubiera tenido que gastar en el pago de la partera.** וְנִזֵּק הָאִשָּׁה **Y** en cuanto a la indemnización que debe pagar el agresor **por el daño** físico **de la mujer,** שֶׁהִיא נִזּוֹקָה וּמִצְטַעֶרֶת עַכְשָׁיו יוֹתֵר מִשֶּׁיֵּשׁ לָהּ חַיָּה **que fue dañada y ha sufrido ahora más dolor** de lo **que** hubiera sufrido **de haber tenido** el parto con **una partera,** הֲרֵי הוּא מְשַׁלֵּם לְאִשָּׁה נִזֶּק וְצַעַר **he aquí que él le debe pagar a la mujer** agredida por **el daño** propiamente dicho **y** por **el dolor** que le provocó, וְנִמְצָא הַכֹּל בַּכְּלָל **y resulta que todo** esto **está incluido** en la indemnización que paga el agresor. וּמִדְּמֵי וְלָדוֹת שֶׁהוּא נוֹתֵן לַבַּעַל **Y del pago por los fetos que él le da al marido** de la mujer, מְנַכִּין שְׂכַר חַיָּה **se le descuenta el salario de la partera** que éste hubiera tenido que pagar para su esposa.

נַכֵּי מְזוֹנוֹת Se descuenta el dinero adicional por **el alimento** de la mujer. שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהוֹסִיף עַל מְזוֹנוֹת אִשְׁתּוֹ בִּימֵי קִשּׁוּיָהּ **Pues, él**, el marido, **tiene que aumentar** la cantidad de dinero que gasta por **los alimentos de su esposa durante los días del sufrimiento** por el embarazo; וְהַשְּׁתָּא אֵין קִשּׁוּי **y ahora**, después del aborto, ya **no hay sufrimiento**, y el marido se ahorra ese dinero. אַלְמָא מְנַכִּינַן מַה שֶּׁהוּא עָתִיד לְהוֹצִיא De aquí **vemos que se descuenta** de la indemnización **lo que él**, el perjudicado, **habría tenido que pagar** si no hubiera ocurrido el daño.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא «R. Shimon ben Yehuda dice en nombre de R. Shimon ben Menasia: אוֹנֵס אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַצַּעַר El violador de una mujer virgen **no debe pagar** la indemnización **por el dolor** que ella sufrió al forzarla a su primera relación[6], **מִפְּנֵי שֶׁסּוֹפָהּ לְהִצְטַעֵר תַּחַת בַּעְלָהּ porque**, aunque él no la hubiera violado, igualmente **ella terminaría sufriendo** el dolor de la primera relación **con su marido**, y por lo tanto, se descuenta de su indemnización. **אָמְרוּ לוֹ Le dijeron** los Sabios a R. Shimon Ben Yehuda: **אֵינוֹ דּוֹמֶה נִבְעֶלֶת בְּרָצוֹן לְנִבְעֶלֶת בְּאֹנֶס No es igual** el dolor de una mujer **cuando mantiene una** primera **relación voluntariamente a** su dolor **cuando mantiene una** primera **relación forzadamente**, por lo tanto, el violador debe pagar también por el dolor adicional de la mujer al mantener con él su primera relación». Vemos que R. Shimon Ben Yehuda es quien opina que, cuando se calcula una indemnización, se descuenta el perjuicio que igualmente habría sufrido la víctima si no se hubiera producido el daño.

Abaye cita otros Tanaím *que opinan igual que R. Shimon Ben Yehuda:*
אָמַר אַבָּיֵי Dijo Abaye: הָנֵי תַּנָּאֵי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד Estos *Tanaím* y R. Shimon ben Yehuda dijeron lo mismo, que se descuenta de la indemnización el beneficio indirecto que obtiene el perjudicado a consecuencia del perjuicio. **רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה הָא דַּאֲמַרַן** La opinión de **R. Shimon ben Yehuda es la** que menciona la Baraitá **que citamos** anteriormente. **הָנֵי תַּנָּאֵי מַאי הִיא ¿Cuál es** la opinión de **"estos *Tanaím*"? דְּתַנְיָא La que se enseñó** en esta Baraitá sobre la indemnización que debe pagar el agresor que provocó el aborto de una mujer: **רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר «R. Yosi dice: נַכֵּי חַיָּה Se descuenta** de la indemnización el dinero que el marido de la mujer hubiera tenido que gastar en **la partera** de su esposa. **בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר Ben Azay**, en cambio, **opina: נַכֵּי מְזוֹנוֹת Se descuenta el** dinero por el **alimento** adicional que el marido habría tenido que gastar en la mujer si se hubiera prolongado el embarazo». *La Guemará especifica la discrepancia:* **מַאן דְּאָמַר נַכֵּי חַיָּה כָּל שֶׁכֵּן נַכֵּי מְזוֹנוֹת El que dice que se descuenta** el dinero de **la partera** opina que, **con más razón**, **se descuenta** el dinero adicional por **el alimento** de la mujer; **וּמַאן דְּאָמַר נַכֵּי מְזוֹנוֹת אֲבָל נַכֵּי חַיָּה לָא y el que dice** que **se descuenta el** dinero adicional para **alimento** opina que solamente eso se descuenta, **pero**, sobre el dinero de **la partera**, él opina que **no** se descuenta, **דְּאָמַר לֵיהּ ya que** el marido **le puede decir** al agresor: **אִתְּתָא דִידִי פְּקִיחָא הִיא וְלָא מִבַּעְיָא חַיָּה "Mi mujer es muy hábil y no necesita partera** para dar a luz"». Vemos que estos dos *Tanaím* también sostienen que se descuenta de la indemnización lo que el perjudicado tendría que gastar si no se produjera el daño.

Anteriormente, la Guemará (58b) habló sobre un hombre que cortó la palmera de otro, y se expusieron las opiniones de Rav Najman y del exilarca. Ahora, la Guemará habla sobre el dictamen de otros Sabios en un caso similar:
רַב פַּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ עֲבוּד עוֹבָדָא כְּוָתֵיהּ דְּרַב נַחְמָן Rav Papa y Rav Huna, hijo de Rav Yehoshua, dictaminaron, en un caso similar, **de acuerdo con** la opinión de **Rav Najman: בְּשִׁשִּׁים** el daño se tasa **en función de** un campo **sesenta** veces más grande. *La Guemará cita otra versión:* **לִישָׁנָא אַחֲרִינָא Otra versión** de esta enseñanza es: **רַב פַּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ שָׁמוּ דִּקְלָא אַגַּב קְטִינָא דְּאַרְעָא Rav Papa y Rav Huna, hijo de Rav Yehoshua, tasaron la palmera** dañada **en función**

NOTAS

6 El dolor ocasionado es una de las cinco indemnizaciones que debe pagar una persona que agrede físicamente a otra, como lo establece la Mishná más adelante, 83b.

דִּקְלָא פַּרְסָאָה Palmera persa. חָשׁוּב הוּא מְאֹד **Es** un árbol **muy valioso,** וְנִשׁוֹם בִּפְנֵי עַצְמוֹ y por eso **se tasa individualmente.**

de un terreno pequeño, es decir, en función del valor de un campo que tiene sesenta palmeras como esa[7]**.**

La Guemará define la Halajá:

וְהִלְכְתָּא כְּוָתֵיהּ דְּרַב פַּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ Y la halajá se define según la opinión de Rav Papa y Rav Huna, hijo de Rav Yehoshua: el daño se tasa en función de un terreno sesenta veces más grande**, בְּדִקְלָא דַּאֲרַמָּאָה para el caso de una palmera aramea**, que es un árbol común**. וְהִלְכְתָּא כְּוָתֵיהּ דְּרֵישׁ גָּלוּתָא Y la halajá se define según la opinión del exilarca**: el daño se tasa individuamente**, בְּדִקְלָא פַּרְסָאָה para el caso de una palmera persa**, que es un árbol muy valioso**.**

La Guemará relata un suceso relacionado:

אֱלִיעֶזֶר זְעֵירָא R. **Eliezer Zeera**

NOTAS

7 *Rif.*

הֲוָה סַיֵּים מְסָאנֵי אָכְמֵי calzaba zapatos negros, como es la costumbre de los enlutados, **וְקָאֵי בְּשׁוּקָא דְּנַהַרְדְּעָא y se encontraba en el mercado de Nehardea. אַשְׁכְּחוּהוּ דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא וַאֲמַרוּ לֵיהּ Los servidores del exilarca lo encontraron** vestido así, **y le preguntaron: מַאי שְׁנָא הָנֵי מְסָאנֵי ¿Por qué** andas con **esos zapatos? אָמַר לְהוּ Les respondió: דְּקָא מַאֲבִילְנָא אֵירוּשְׁלֵים Porque estoy de luto por** la destrucción de **Yerushaláim. אָמְרוּ לֵיהּ Le exclamaron: אַתְּ חֲשִׁיבַתְּ לְאִיתְאֲבוּלֵי אֵירוּשְׁלֵים** ¿Acaso **tú eres** un hombre **importante** (‘sabio’) **como para enlutarte por** la destrucción de **Yerushaláim?** ¡Sólo un hombre sabio es digno de estar continuamente de luto por la destrucción del Bet Hamikdash! **סְבוֹר יוּהֲרָא הֲוָה** Los servidores del exilarca **pensaban que** su conducta **era un acto de arrogancia**, y que sólo estaba aparentando ser un hombre sabio, cuando en realidad no lo era. **אַתְּיוּהּ וַחֲבָשׁוּהּ** Por lo tanto, se **lo llevaron** detenido, **y lo aprisionaron. אֲמַר לְהוּ Les dijo** Eliezer: **גַּבְרָא רַבָּה אֲנָא Yo soy un gran hombre** en Torá, y mi conducta no es arrogante. **אָמְרוּ לֵיהּ** Ellos **le preguntaron: מְנָא יָדְעִינַן ¿Cómo podemos saber** que eso es cierto? **אוֹ אַתּוּן בְּעוּ מִינַּאי מִילְּתָא אוֹ אֲנָא אִיבָּעֵי מִינַּיְיכוּ מִילְּתָא: O** bien **vosotros me hacéis alguna pregunta** difícil, **o** bien **yo os haré alguna pregunta** difícil **a vosotros**; para que de ese modo comprobéis que es cierto lo que os digo. **אָמְרוּ לֵיהּ Le dijeron: בְּעֵי אַתְּ Haz la pregunta tú. אָמַר לְהוּ** Entonces, Eliezer **les preguntó: הַאי מַאן דְּקַץ כְּפִרָא מַאי מְשַׁלֵּם Aquel que corta dátiles inmaduros** de la palmera de su prójimo**, ¿cuánto debe pagar? אָמְרוּ לֵיהּ Le respondieron: מְשַׁלֵּם דְּמֵי כְּפִרָא Debe pagar** según **el valor de los dátiles inmaduros. וְהָא הֲווֹ תַּמְרֵי** Les objetó Eliezer: **Pero** ¿por qué habría de pagar tan poco? **¡Si** después de un tiempo los frutos que cortó **se hubieran convertido en dátiles maduros**, que son mucho más caros que los dátiles inmaduros! **אָמְרוּ לֵיהּ Le dijeron: מְשַׁלֵּם דְּמֵי תַּמְרֵי** Entonces, **debe pagar** según **el valor de los dátiles maduros. אָמַר לְהוּ Les objetó** nuevamente: **וְהָא לָאו תַּמְרֵי שְׁקַל מִינֵּיהּ Pero** ¿por qué este hombre habría de pagarle tanto al dueño de la palmera? **¡Si no le quitó dátiles maduros! אָמְרוּ לֵיהּ** Al ver que no tenían respuesta, los servidores del exilarca **le dijeron** a Eliezer: **אֵימָא לָן אֶת** Entonces, **dinos tú** la respuesta. **אָמַר לְהוּ Les dijo: בְּשִׁשִּׁים** Debe pagar **en función de** la desvalorización que sufre un terreno con **sesenta** palmeras como esa si se produce ese mismo daño en una de sus palmeras. Esa es la forma correcta de calcular el daño real, pues quien compra un terreno con sus frutos toma relativamente en cuenta cuánto se valorizarán más adelante, cuando maduren. **אָמְרוּ לֵיהּ Le preguntaron: מַאן אָמַר כְּוָתֵיךְ ¿Quién opina como tú** dices? **אָמַר לְהוּ Les respondió: הָא שְׁמוּאֵל חַי וּבֵית דִּינוֹ קַיָּים ¡He aquí que Shemuel vive, y su Bet Din perdura!** Preguntadle a él y veréis. **שְׁדַרוּ קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל** Los servidores del exilarca **enviaron** la respuesta de Eliezer **ante Shemuel** para que él la corroborara. **אָמַר לְהוּ Les respondió Shemuel: שַׁפִּיר קָאָמַר לְכוּ Es correcto lo que os ha dicho** Eliezer: **בְּשִׁשִּׁים** se debe pagar **en función de** la desvalorización que sufriría un terreno con **sesenta** palmeras como esa. **וּשְׁבָקוּהוּ Y** entonces, al comprobar que Eliezer era un hombre sabio, los servidores del exilarca **lo liberaron.**

La Guemará cita las palabras de la Mishná:

רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר «**R. Shimon**, por su parte, **dice: אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִים כּוּ’ Si** la oveja **comió frutos** que estaban **completamente maduros**, aunque todavía no habían sido recolectados, [su dueño deberá pagar la indemnización según el precio de los frutos que están completamente maduros]».

La Guemará analiza en qué se basa R. Shimon para opinar eso:

מַאי טַעְמָא ¿Cuál es la razón de que en el caso de los frutos completamente maduros se haga la tasación

מְסָאנֵי אָכְמֵי Calzaba **zapatos negros,** מִנְהַג אֲבֵלִים como es la **costumbre de** los **enlutados.**

כְּפִרָא Dátiles inmaduros (*cufrá*). בְּתִמָּרִים כְּבֹסֶר בָּעֲנָבִים *Cufrá* **es, con respecto a los dátiles, lo mismo que *bóser*** (´uvas inmaduras´), **con respecto a las uvas.**

דְּמֵי כְּפִרָא El valor de los dátiles inmaduros, אֵינוֹ כְּלוּם לִמְכֹּר עַכְשָׁיו que **es** casi **nulo si se quisiera venderlos ahora**, antes de que maduren.

וְהָא הֲווֹ תַּמְרֵי ¡Si los frutos que cortó **se hubieran convertido en dátiles maduros** לְאַחַר זְמַן **después de un tiempo!**

בְּשִׁשִּׁים Debe pagar **en función de** la desvalorización que sufre un terreno con **sesenta** palmeras como esa, עִם הַקַּרְקַע es decir, se tasa **junto con la tierra** que contiene la palmera. דְּהַכֹּל בַּכְּלָל **Pues,** de este modo, **todo** lo que hay —o deja de haber— en el terreno **está incluido** en la tasación que se le hace y se ve reflejado en su valor, שֶׁהַקּוֹנֶה קַרְקַע בְּפֵרוֹתֶיהָ נוֹתֵן עֵינָיו קְצָת בְּשֶׁבַח שֶׁל אַחַר זְמַן **ya que, aquel que compra una tierra con sus frutos** inmaduros **se fija relativamente en el encarecimiento que se producirá después de cierto tiempo** por el crecimiento de dichos frutos.

directamente según lo que valen los frutos mismos[1]? *La Guemará responde:* **הָא דְּאָמַר רַחֲמָנָא וּבְעֵר בְּשָׂדֵה אַחֵר Eso que dijo la Torá**[2], y acabare [con algunos de los frutos que hay] en un campo de otro, **מְלַמֵּד שֶׁשָּׁמִין עַל גַּב הַשָּׂדֶה** que nos **enseña que** el área dañada **se tasa como parte de un campo** más grande, **הָנֵי מִלֵּי מִידֵּי דְּצָרִיךְ לְשָׂדֶה es aplicable** únicamente **a** los casos en que el animal daña **aquello que necesita del campo** para continuar creciendo o madurando, **הָנֵי כֵּיוָן דְּלָא צְרִיכֵי לְשָׂדֶה** pero por **estos** frutos que están completamente maduros, **puesto que no necesitan** más **del campo, בְּעֵינֵיהוּ בָּעֵי שַׁלּוּמֵי** el responsable del daño **debe pagar** lo que valen **los frutos mismos.**

La Guemará menciona dos resoluciones halájicas de Rav:

אָמַר רַב הוּנָא בַּר חִיָּיא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא Dijo Rav Huna bar Jiya en nombre de R. Yirmeia bar Aba: דָּן רַב כְּרַבִּי מֵאִיר Rav emitió su dictamen conforme a la opinión de **R. Meir**, en cierto caso donde intervino como juez, **וּפְסַק הִלְכְתָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן y estableció la *halajá* conforme a** la opinión de **R. Shimon**, para enseñarles a sus alumnos que así se debe dictaminar la ley siempre que se presente el caso de la Mishná.

La Guemará especifica el primer caso:

דָּן רַב כְּרַבִּי מֵאִיר דְּתַנְיָא Las palabras **"Rav emitió su dictamen conforme a** la opinión de **R. Meir"** se refieren a lo **que se enseñó** en la siguiente Baraitá, sobre el caso de un hombre que quiere vender el campo que respalda la *ketubá* de su esposa[3], a dos personas diferentes: **כָּתַב לָרִאשׁוֹן «Si le escribe** un documento de venta **al primero** de los compradores, **וְלֹא חָתְמָה לוֹ y ella no le firma** como muestra de que acepta la venta del campo, **לְשֵׁנִי וְחָתְמָה לוֹ** y, posteriormente, el marido le escribe un documento de venta **al segundo** comprador, por el mismo campo, **y**, en este caso, **ella** sí **le firma** como muestra de que acepta la venta, **אִבְּדָה כְּתֻבָּתָהּ** entonces, se concreta la venta del campo al segundo comprador y **ella pierde** el derecho de cobrar **su *ketubá*** con dicho campo. **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר** Estas son **las palabras de R. Meir. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר R. Yehuda**, en cambio, **opina: יְכוֹלָה הִיא שֶׁתֹּאמַר Ella puede argumentar** diciendo: **נִחַת רוּחַ עָשִׂיתִי לְבַעְלִי** "Al firmar el documento de la venta del campo, yo sólo **quería complacer a mi marido**, pero nunca estuve realmente dispuesta a que lo vendiera. **אַתֶּם מַה לָּכֶם עָלַי ¿Qué tenéis vosotros en mi contra?"».** Cuando se le presentó a Rav un caso como éste, él emitió su dictamen conforme a la opinión de R. Meir, prohibiéndole a la mujer cobrarse con el campo que respaldaba su *ketubá*.

La Guemará especifica el segundo caso:

וּפְסַק הִלְכְתָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן כִּי הָא דְּתַנֵּן Las palabras **"Y Rav estableció la *halajá* conforme a** la opinión de **R. Shimon" se refieren a esto que se enseñó** en nuestra Mishná: **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר «R. Shimon**, por su parte, **dice: אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִין Si** la oveja **comió frutos** que estaban **completamente maduros**, aunque todavía no habían sido recolectados, **מְשַׁלֶּמֶת פֵּירוֹת גְּמוּרִין** su dueño **deberá pagar** la indemnización según el precio de los **frutos** que están **completamente maduros**, en función de la cantidad dañada: **אִם סְאָה סְאָה si** comió **una *seá*** de frutos, el dueño de la oveja deberá pagar el valor total de **una *seá*** de frutos; **אִם סָאתַיִם סָאתַיִם** y **si**

דָּן רַב Rav emitió su dictamen conforme a la opinión de R. Meir. מַעֲשֶׂה עָבַד Es decir, **emitió un dictamen en la práctica**, en un caso que juzgó.

פְּסַק הִלְכְתָּא Estableció la *halajá* conforme a la opinión de R. Shimon. כְּלוֹמַר לִימֵּד לְתַלְמִידִים שֶׁהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן **Es decir,** Rav **enseñó a sus alumnos que la *halajá* se establece como** la opinión de **R. Shimon;** הֲלָכָה פְּסוּקָה לְדוֹרוֹת y les enseñó que así queda **la *halajá* establecida para las futuras generaciones.**

לֹא חָתְמָה לוֹ Ella no le firma como muestra de que acepta la venta. שָׂדֶה הַמְיֻחֶדֶת לִכְתֻבָּה Se refiere a **un campo destinado a** respaldar **su *ketubá*.**

אִבְּדָה כְּתֻבָּתָהּ Ella pierde su *ketubá*, y no puede argumentar más tarde diciendo: "Sólo **complací a mi marido", ya que, si fuese cierto** lo que ella dice, **tendría que haber hecho** lo mismo **en el caso del primero** de los compradores. אֶלָּא וַדַּאי גְּמָרָה וּמַקְנְיָא **Más bien, no cabe duda de que** la mujer **estaba completamente decidida** a aceptar la venta, **y**, por consiguiente, **cedió** sus derechos sobre el campo.

NOTAS

1 La Guemará, en 58b, dedujo que los daños del *diente* y de la *pata* se tasan en función de la desvalorización de un terreno más grande. Por eso, aquí, la Guemará analiza en qué se basa R. Shimon para determinar que, en el caso de los frutos completamente maduros, la ley es diferente.

2 El versículo completo (*Shemot* 22:4) dice: Si un hombre condujere a su bestia en un campo o en una viña [ajena] y enviare a su bestia y [ésta] acabare [con algunos frutos que hay] en un campo de otro, [de] su mejor campo y [de] su mejor viña pagará.

3 Los Sabios establecieron que todo hombre que se casa con una mujer debe comprometerse con un documento escrito (*ketubá*) a determinadas condiciones matrimoniales; entre ellas, él se compromete a pagarle un monto determinado de dinero en caso de darle el divorcio. Dicho monto se denomina *ketubá*, al igual que el documento que lo obliga pagarlo.

comió **dos *seá*,** deberá pagar el valor total de **dos *seá*** de frutos». Rav les enseñó a sus alumnos que así se debe dictaminar la *halajá*, siguiendo la opinión de R. Shimon, siempre que se presente un caso como éste.

Mishná

La Mishná expone una ley sobre aquel que deja algo suyo en el campo de su prójimo:

הַמַּגְדִּישׁ בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא בִרְשׁוּת Si uno forma montículos con su cereal **en el campo de su prójimo, sin** su **permiso, וַאֲכָלָתַן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַשָּׂדֶה y se los come el animal del dueño del campo, פָּטוּר** ese dueño del campo **está exento** de pagar por lo que se comió su animal**; וְאִם הוּזְּקָה בָּהֶן y si el animal se daña con ellos, בַּעַל הַגְּדִישׁ חַיָּב el dueño de los montículos está obligado** a pagar el daño. **וְאִם הִגְדִּישׁ בִּרְשׁוּת No obstante, si formó los montículos** de cereal en el campo de su prójimo **con** su **permiso, בַּעַל הַשָּׂדֶה חַיָּב el dueño del campo debe pagar** por el cereal que se coma su animal**.**

Guemará

La Guemará analiza si la última ley de la Mishná concuerda con la opinión de todos los Tanaím*:*

לֵימָא תְּנַן דְּלָא כְּרַבִּי ¡Digamos que lo último **que se enseñó** en la Mishná **no sigue la opinión de Rabi! דְּאִי כְּרַבִּי Pues, si siguiera la opinión de Rabi**, cabría objetar: **הָאָמַר עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו בַּעַל הַבַּיִת לִשְׁמֹר ¡Pero** Rabi **dijo**[4] que **a menos que el dueño** del campo **haya asumido** expresamente la responsabilidad de **cuidar** lo que dejó alguien allí, no es responsable de pagar nada si sufre algún daño**!** Entonces, ¿cómo puede ser que el dueño del campo esté obligado a pagar lo que coma su animal, sólo por haberle dado permiso a aquel hombre de poner allí su cereal, sin haber aceptado expresamente la responsabilidad de cuidarlo? *La Guemará responde:* **אָמַר רַב פַּפָּא Dijo Rav Papa: הָכָא בְּנָטַר בֵּי דָרֵי עָסְקִינַן Aquí**, en el caso de la Mishná, **se trata de** alguien que formó los montículos de cereal en **el** campo del **cuidador** colectivo **de los graneros,** donde los productores locales suelen formar, cada uno, sus montículos de cereal, **דְּכֵיוָן דְּאָמַר לֵיהּ עַיֵּל וּגְדוֹשׁ** caso en el **que, como** el cuidador de los graneros **le dijo: "Pasa y forma tus montículos", עַיֵּל וְאָנְטַר לָךְ הוּא es como** si le hubiera dicho**: "Pasa y** yo **te los cuido"**, pues su oficio es precisamente el de cuidar los granos de los demás. De este modo, la Mishná también se entiende según la opinión de Rabi**.**

Mishná

La Mishná trata sobre algunas leyes relativas a los daños por fuego:

הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן El que envía algo encendido en manos de un sordomudo, un demente o un niño, y a raíz de ello se queman los bienes de otra persona, **פָּטוּר בְּדִינֵי אָדָם está exento** de pago **según las leyes** del tribunal **de los hombres,** porque la Torá no impuso ninguna indemnización en tal situación[5], **וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם pero es culpable según las leyes** del tribunal **del Cielo**, porque no debió haber confiado el fuego a alguien incapaz de cuidarlo correctamente**. שָׁלַח בְּיַד פִּקֵּחַ** Pero **si envía** el fuego **en manos de un hombre con juicio,** y éste quema los bienes de otra persona, **הַפִּקֵּחַ חַיָּב dicho hombre con juicio queda obligado** a pagar el daño, y el que lo envió está exento de toda culpa**.**

La Mishná expone otra ley:

אֶחָד הֵבִיא אֶת הָאוּר וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָעֵצִים Si uno prende el fuego y, luego, **otro pone la leña,** la cual se enciende y quema los bienes de otra persona, **הַמֵּבִיא אֶת הָעֵצִים חַיָּב** sólo **aquel que puso la leña está obligado** a pagar el daño, a pesar de no haber prendido el fuego, porque él fue quien provocó el incendio**. אֶחָד הֵבִיא אֶת הָעֵצִים וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָאוּר** Similarmente, **si uno pone la leña y**, después, **otro prende el fuego** en la leña**,** la cual se enciende

נָטַר בֵּי דָרֵי Cuidador colectivo **de los graneros** (*natar be daré*)**.** שׁוֹמֵר הַגָּרָנוֹת La expresión *natar be daré* quiere decir **'cuidador de los graneros'.** שֶׁמִּנְהָגָן הָיָה לַעֲשׂוֹת כָּל בְּנֵי הַבִּקְעָה בְּגֹרֶן אֶחָד **Pues**, en la época de la Guemará, **la costumbre era que todos los propietarios de un mismo valle hicieran** los montículos de cereal **en un mismo granero,** זֶה גְּדִישׁוֹ וְזֶה גְּדִישׁוֹ **éste** formaba **sus** propios **montículos y aquel** formaba **sus** propios **montículos;** וּמְמַנִּין שׁוֹמֵר **y designaban a un cuidador** para los granos de todos**.** וּבְהֵהִיא אֲפִילּוּ רַבִּי מוֹדֶה **Y, en este caso, incluso Rabi reconoce** que, cuando el cuidador le da permiso a uno de los propietarios de poner sus granos en el granero, se hace responsable de cuidarlos**.**

מתני׳ הַמֵּבִיא אֶת הָעֵצִים חַיָּב Aquel que puso la leña está obligado a pagar el daño**.** דְּאִי לָאו אַחֲרוֹן קַמָּא לֹא עָבֵיד מִידֵּי **Pues, sin el** acto del **último, el primero no habría hecho nada** capaz de dañar**.**

NOTAS

4 Anteriormente, 47b.

5 A continuación, la Guemará expone dos opiniones sobre cuál es el caso del que habla la Mishná y cuál es la razón por la que la Torá no impuso ninguna indemnización en este caso.

y quema los bienes de otra persona, **הַמַּבְעִיר אֶת הָאוּר חַיָּב aquel que prendió el fuego** es el que **está obligado** a pagar el daño, por haberlo provocado.

La Mishná expone otros dos casos afines:
בָּא אַחֵר וְלִבָּהּ Si otro fue y avivó el fuego que encendió previamente una persona, provocando que se incendiaran los bienes de un tercero, **הַמְּלַבֶּה חַיָּב el que avivó** el fuego es el que **está obligado** a pagar el daño. **לִבְּתָתָה הָרוּחַ** Pero **si lo avivó** también **un viento, כֻּלָּן פְּטוּרִין todos están exentos** de pagar el daño que se produzca, incluso el que avivó el fuego[6].

גמ׳ **צַבְתָּא La acción de sujetar** (*tzavtá*). צְבָת טנליי"ש El verbo *tzavtá*, que significa 'sujetar', se deriva de la palabra ***tzevat*** ('tenaza'), la cual hace alusión al ***tanlias***, en el idioma extranjero.

גַּוְזָא Espinos (*gavzá*). קוֹצִים El término *gavzá* quiere decir **'espinos'**.

Guemará

La Mishná estableció que si uno envía fuego en manos de un sordomudo, un demente o un niño está exento de pagar el daño. La Guemará expone dos opiniones al respecto:

אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשְּׁמֵיהּ דְּחִזְקִיָּה Dijo Resh Lakish en nombre de Jizkia: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁמָּסַר לוֹ גַּחֶלֶת וְלִבָּהּ No se enseñó que si uno pone algo encendido en manos de un sordomudo, un demente o un niño está exento de pagar los daños que se produzcan, **sino** para el caso del **que le entrega una brasa**, a alguno de ellos, **y** éste **la aviva**, con lo que provoca el incendio; **אֲבָל מָסַר לוֹ שַׁלְהֶבֶת חַיָּב pero si le entregó** a uno de ellos algo con **una llama encendida, está obligado** a pagar los daños que haya provocado con dicho fuego. **מַאי טַעְמָא ¿Cuál es la razón** de que el hombre deba pagar en este caso? **מַעֲשָׂיו קָא גָּרְמוּ לוֹ** La razón es que **sus actos** —haber encomendado una llama encendida en manos de alguien incapaz de cuidarlo— fueron los que **lo provocaron** (el incendio). **וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר Y R. Yojanan**, en cambio, **dijo: אֲפִילּוּ מָסַר לוֹ שַׁלְהֶבֶת פָּטוּר Incluso si** el hombre **le encomienda** al sordomudo, al demente o al niño **una llama encendida, está exento** de pagar lo que éste queme con ese fuego. **מַאי טַעְמָא ¿Cuál es la razón? צַבְתָּא דְּחֵרֵשׁ גָּרְמָה לוֹ** Que **la acción de sujetar** la brasa en llamas, por parte **del sordomudo**, el demente o el niño, fue lo que **lo provocó** (el incendio). *R. Yojanan agrega:* **וְלֹא מְחַיֵּיב עַד שֶׁיִּמְסֹר לוֹ גַּוְזָא Y** el hombre que le encomienda el fuego a cualquiera de ellos **no queda obligado** a pagar **hasta que le dé espinos,**

NOTAS

6 Rashba. Véase la Baraitá que se cita más adelante (pág. 60a), donde se estipula que, si uno aviva una brasa sin la intensidad suficiente como para hacerla arder en llamas y también la aviva el viento, y, a raíz de ellos, se incendia la propiedad de otro, dicho sujeto está exento de pagar el daño.

סִלְתָּא Maderas delgadas (*siltá*). עֵצִים דַּקִּים La expresión *siltá* significa **'maderas delgadas'.**

נִיבָה ***Nivá.*** כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר מְנַעְנֵעַ שְׂפָתָיו וְרוּחַ יוֹצֵא **Cuando la persona habla, mueve los labios y sale aire** por la boca. A esta acción se refiere el término *nivá*.

לֵיהֲוֵי כְּזוֹרֶה ¿Debería ser como la del caso de **aquel que**, en Shabat, **avienta** la mies, דְּחַיָּיב מִשּׁוּם מְלָאכָה בְּשַׁבָּת **quien está obligado** a ofrecer un *Korbán Jatat*[6] **por ser** ésta **una labor** prohibida **en Shabat,** אַף עַל פִּי שֶׁהָרוּחַ מְסַיַּיעְתּוֹ **a pesar de que el viento lo ayude** a separar el grano de la paja, כְּשֶׁהוּא מַגְבִּיהַּ הַתְּבוּאָה בְּרַחַת **cuando levanta el grano con una** especie de **pala,** שֶׁקּוֹרִין פליי"א **llamada *palia***, en idioma extranjero.

סִלְתָּא maderas delgadas y una vela encendida; **דְּהַהוּא וַדַּאי מַעֲשֶׂה דִידֵיהּ גָּרְמוּ pues, en ese caso**, si ocurre un incendio, **sin duda su acto** es el que **lo habría provocado**, por haberle dado algo con lo que indudablemente provocaría un incendio.

La Guemará cita la Mishná:

שָׁלַח בְּיַד פַּקֵּחַ הַפַּקֵּחַ חַיָּב וְכוּ' «Pero **si envía** el fuego **en manos de un hombre con juicio**, y éste quema los bienes de otra persona, **הַפַּקֵּחַ חַיָּב dicho hombre con juicio queda obligado** a pagar el daño. **[… Si otro fue y avivó** el fuego que encendió previamente una persona, provocando que se incendiaran los bienes de un tercero, **el que avivó** el fuego es el que **está obligado** a pagar el daño**]».**

La Guemará habla de las dos versiones sobre qué término usa la Mishná para referirse a la acción de avivar el fuego:

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק Dijo Rav Najman Bar Yitzjak: מַאן דִּתְנִי לִבָּה לֹא מִשְׁתַּבַּשׁ Aquel que enseña la Mishná con la expresión ***libá***[1] —«Si otro fue y *libá* el fuego…»— **no está en un error; וּמַאן דִּתְנִי נִיבָה לֹא מִשְׁתַּבַּשׁ y aquel que enseña** la Mishná con la expresión ***nivá***[2] —«Si otro fue y *nivá* el fuego…»— **tampoco está en un error.** *La Guemará explica:* **מַאן דִּתְנִי לִבָּה לֹא מִשְׁתַּבַּשׁ Aquel que enseña** la Mishná con el término ***libá*** —que denota avivar las llamas— **no está en un error, דִּכְתִיב בְּלַבַּת אֵשׁ pues está escrito** en el versículo[3]**:** Y [a Moshe] SE LE APARECIÓ EL ÁNGEL DE HASHEM EN [forma de] LLAMARADA (*LABÁ*) DE FUEGO, lo que comprueba el uso de *libá* para referirse a las llamas. **וּמַאן דִּתְנִי נִיבָה לֹא מִשְׁתַּבַּשׁ Y aquel que enseña** la Mishná con el término ***nivá*** —que denota espirar aliento al hablar— **tampoco está en un error, דִּכְתִיב בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם pues está escrito** en el versículo[4]**:** EL CREADOR DEL HABLA (*NIV*) [que sale] DE [entre] LOS LABIOS, lo que comprueba el uso de *nivá* para referirse al aliento que se espira al hablar.

La Guemará cita la Mishná:

לִבָּתָה הָרוּחַ כֻּלָּן פְּטוּרִין «Pero **si lo avivó** también **un viento, todos están exentos** de pagar el daño que se produzca, incluso el que avivó el fuego».

La Guemará cita una Baraitá relacionada con esta ley de la Mishná:

תָּנוּ רַבָּנָן Enseñaron nuestros Sabios en la siguiente Baraitá**: לִבָּה וְלִבְּתָה הָרוּחַ «Si** un hombre **avivó** una brasa, **y** también **la avivó un viento**, al grado de hacerla arder en llamas, y, a raíz de ello, se incendió la propiedad de otro, la ley es esta**: אִם יֵשׁ בְּלִבּוּיוֹ כְּדֵי לְלַבּוֹתָה חַיָּב si la intensidad con la que avivó** la brasa **fue suficiente como para hacerla arder** en llamas, **él está obligado** a pagar el daño, aunque el viento haya participado en la formación de las llamas**; וְאִם לָאו pero si** él **no** avivó la brasa lo suficiente como para que ardiera en llamas, sino que el viento participó en la formación de éstas, y, a raíz de ello, se incendió la propiedad de otro, **פָּטוּר** entonces él **está exento** de pagar el daño, porque su acción, sin la del viento, no hubiera sido capaz de formar las llamas que dañaron». *Pregunta la Guemará:* **אַמַּאי ¿Por qué** en este último caso la ley establece que ese hombre está exento de pagar el daño**? לֵיהֲוֵי כְּזוֹרֶה וְרוּחַ מְסַיַּעְתּוֹ ¿Debería ser como** la del caso de **aquel que**, en Shabat, **avienta** la mies —después de la trilla— **y el viento lo ayuda** a completar la labor de separar el grano de la paja, donde se considera que él es quien está realizando la labor prohibida en Shabat[5],

NOTAS

1 El término *libá* se deriva de la expresión *lehavá* ('llama'). Según esta versión, la Mishná se refiere a que la persona fue y avivó la llama del fuego.

2 El término *nivá* se refiere al aire que espira la persona cuando habla. Según esta opinión, la Mishná se refiere a que la persona fue y avivó el fuego con el aire que espiraba.

3 *Shemot* 3:2.

4 *Yeshaiahu* 57:19.

5 La acción de aventar la mies (después de separar el grano de las espigas con la trilla), para que el viento se lleve la paja y solo quede el grano, es una de las treinta y nueve labores primarias prohibidas en Shabat.

6 *Korbán Jatat:* ofrenda de expiación que la Torá le ordena a quién trasgrede sin intención una prohibición que de haberla transgredido intencionalmente, merecería el castigo de *karet*.

מִצַּד אַחֵר De otro lado, דְּלָא אַהֲנֵי אִיהוּ de un modo en que su acto no haya influido en el encendido del fuego.

כְּגוֹן שֶׁלִּיבָּה בְּרוּחַ מְצוּיָה La Baraitá **trata de** un caso en **que él avivó** el fuego **mientras soplaba un viento frecuente** en ese sitio. **כְּשֶׁמַּתְחִיל לְלַבּוֹת לֹא הָיְתָה הָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת בְּחָזְקָה Cuando** la persona **empezó a avivar** el fuego, **el viento no soplaba con fuerza, וְלֹא הָיָה מַבְעִיר בְּכָךְ y así no era capaz de quemar** nada; **וּבָאתה רוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה וְלִבַּתּוּ pero llegó un viento que no era frecuente y lo avivó** (al fuego), **דְּמִלְּתָא דְּלָא סָלִיק אַדַּעְתָּא הוּא algo que** él **no tenía por qué haber previsto. אֲבָל זוֹרֶה לְעִנְיָן שַׁבָּת סַגִּי לָהּ בְּרוּחַ מְצוּיָה Pero**, en cuanto a la acción de **aquel que avienta** la mies, mencionada **con respecto a** las labores prohibidas en **Shabat, basta con** el soplar de **un viento común** para realizarla, **וּלְהָכִי אִיכַּוֵּין y** él **tiene la intención de que eso ocurra.**

צַמְרָה צַמּוֹרֵי Expelió el calor de su boca (*tzamrá tzamoré*). **לְשׁוֹן אִשְׁתָּא צַמִּירְתָּא** (שבת דף סז.) Este término **está relacionado con la expresión *ishatá tzamirtá*** de otro tratado (***Shabat*, pág. 67a**), **חֲמִימוּת donde se refiere al calor** del cuerpo provocado por cierta enfermedad. **כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא נָפַח מַמָּשׁ Es decir,** la Baraitá se refiere a un caso en el **que no sopló exactamente, אֶלָּא בִּנְשִׁימָה sino** que expelió aire **con una** simple **exhalación, כְּדֶרֶךְ הַמְחַמֵּם בִּנְשִׁימָתוֹ אֶת יָדָיו tal como** hace **aquel que se calienta las manos con el aliento, דְּאֵין זֶה לִבּוּי כְּלָל lo cual no se considera avivar** el fuego **en absoluto.**

מְלָאכָת מַחֲשֶׁבֶת Una labor premeditada (*meléjet majashévet*). **נִתְקַיְּימָה מַחֲשַׁבְתּוֹ** Donde **se concretó lo que planeó** que ocurriera con esa acción, **דְּנִיחָא לֵיהּ בְּרוּחַ מְסַיַּיעְתּוֹ pues él quiere que el viento lo ayude.**

y, por lo tanto es culpable, a pesar de que sin la ayuda del viento él no hubiera logrado completar dicha labor! ¿Por qué no dictaminamos lo mismo para el caso de aquel que aviva la brasa, estableciendo que él deba pagar el daño, a pesar de que sin la ayuda del viento él no hubiera logrado hacerla arder en llamas?

La Guemará cita una respuesta:

אָמַר אַבָּיֵי Dijo Abaye: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן Aquí, en la Baraitá sobre el que aviva la brasa, **¿de qué** caso **se trata? כְּגוֹן שֶׁלִּיבָּהּ מִצַּד אֶחָד De** un caso en **que** él **la avivó de un lado וְלִבַּתּוּ הָרוּחַ מִצַּד אַחֵר y el viento la avivó de otro lado**, donde lo que él hizo no influyó en absoluto en el efecto del viento, sino que, el mero soplar del viento fue lo que hizo arder la brasa, por lo tanto, aquel hombre no es responsable del daño.

La Guemará cita otra respuesta:

רָבָא אָמַר Rava dijo: כְּגוֹן שֶׁלִּיבָּהּ בְּרוּחַ מְצוּיָה La Baraitá **trata de** un caso en **que él avivó** la brasa **mientras soplaba un viento frecuente** en ese sitio sin la fuerza suficiente para hacerlo arder al punto de incendiar algo, **וְלִבַּתּוּ הָרוּחַ בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה y** después **la avivó un viento** más fuerte, que llegó **con una ráfaga que no era frecuente** en ese sitio, lo que provocó que la brasa ardiera en llamas y se extendiera hasta quemar la propiedad de otra persona. En este caso, él no es responsable del daño, por tratarse de una situación imprevisible.

Otra respuesta:

רַבִּי זֵירָא אָמַר R. Zera dijo: כְּגוֹן דְּצַמְּרָה צַמּוֹרֵי La Baraitá **trata de** un caso en **que él** simplemente **expelió el calor de su boca** hacia la brasa, como lo hace el que quiere calentarse las manos, lo que no se considera un acto de avivar el fuego que lo obligue a pagar los daños; por lo tanto, el avivamiento del fuego se atribuye únicamente al viento y, en consecuencia, la persona no es responsable del daño que ocurra con ese fuego al expandirse.

Otra respuesta:

רַב אַשִּׁי אָמַר R. Ashi dijo: כִּי אָמְרִינַן זוֹרֶה וְרוּחַ מְסַיַּעְתּוֹ Cuando decimos que, si uno **avienta** la mies **y el viento lo ayuda** a separar el grano de la paja, entonces es culpable por esa acción, **הָנֵי מִלֵּי לְעִנְיַן שַׁבָּת eso es aplicable** únicamente **con respecto a** las labores prohibidas en **Shabat, דִּמְלֶאכֶת מַחֲשֶׁבֶת אָסְרָה תּוֹרָה donde** lo que **la Torá prohibió** fue realizar **una labor premeditada** (*meléjet majashévet*), enfatizando la intención de la persona al realizarla, y, como la intención del que avienta la mies es que el viento termine de separar el grano de la paja, se considera que hizo una labor completa; **אֲבָל הָכָא גְּרָמָא בְּעָלְמָא הוּא pero aquí**, en el caso del que avivó la brasa (pero no lo suficiente como para que ardiera en llamas) y el viento la aviva hasta encender el fuego que después quema la propiedad de otro, lo que él está haciendo **es simplemente una acción indirecta** (*grama*)[7], **וּגְרָמָא בְּנִזְקִין פָּטוּר y** sobre **las acciones indirectas, con respecto a los daños** a terceros, la ley establece que el responsable **está exento** de indemnización al perjudicado.

NOTAS

7 Esta se considera una acción indirecta con relación al daño que se produce con ese fuego, porque, con su acción de avivar la brasa, la persona no concretó la formación del elemento dañador, la llama; sino que simplemente preparó la brasa de tal modo que el viento pudo concretar la formación de ésta.

מתני׳ **O** incluso **tierra.** לְחֵכָה נִירוֹ וְנִתְקַלְקֵל Se refiere a un caso en que el fuego **rozó el campo arado de otro, y** el campo **se arruinó.**

גמ׳ **דְּשָׁכִיחַ אֵשׁ גַּבַּיְיהוּ Porque es común** que haya **fuego** encendido **en ellos.** אֵין בְּנֵי אָדָם מִזְדַּהֲרִין בָּהֶן Es decir, **las personas no son cuidadosas con ellos** (los espinos), **דְּלְכָךְ עוֹמְדִין ya que ese será su fin**: ser quemados. **הִלְכָּךְ אִיכָּא לְמֵימַר זֶה פָּשַׁע Por lo tanto,** si se queman los espinos, **hay que suponer que éste**, el responsable del fuego, **fue negligente.**

אֲבָל גָּדִישׁ כו׳ Pero, con respecto a **los montones de espigas, etc.,** דְּאִיכָּא לְמֵימַר אָנוּס הָיָה caso en el **que se puede suponer que** el responsable del fuego **fue víctima de un imprevisto.**

[וּלְרִבִּי יְהוּדָה] Pero según R. Yehuda. פְּלוּגְתָּא דְּרִבִּי יְהוּדָה בְּהַאי פִּירְקָא (ד׳ סא:) **La divergencia de R. Yehuda** se cita **en este capítulo (p. 61b).**

כָּל בַּעֲלֵי קוֹמָה Para incluir **todo lo que esté erguido.** אַף בַּעֲלֵי חַיִּים וְאִילָנוֹת Es decir, **también animales y árboles.**

Mishná

La Mishná expone una ley relacionada con los daños por fuego:

הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה וְאָכְלָה עֵצִים אוֹ אֲבָנִים אוֹ עָפָר חַיָּב Si uno deja que se propague el fuego que encendió, **y** éste **consume madera, piedras o** incluso **tierra, está obligado** a indemnizar a la víctima por los daños, **שֶׁנֶּאֱמַר pues dice** el versículo[8]**: כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה** Si se propagare el fuego y encontrare espinos, y fueren consumidos los montones de espigas o la mies sin cosechar o el campo[9], **שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר אֶת הַבְּעֵרָה** pagar habrá de pagar aquel que encendió el fuego.

Guemará

La Guemará analiza el versículo sobre los daños por fuego mencionado en la Mishná:

אָמַר רָבָא Dijo Rava: לָמָּה לִי דִּכְתַב רַחֲמָנָא קוֹצִים גָּדִישׁ קָמָה וְשָׂדֶה ¿Para qué necesito que la Torá escriba específicamente **"espinos", "montones de espigas", "mies sin cosechar" y "campo"**, entre las cosas que uno está obligado a pagar si las daña con fuego? **צְרִיכֵי** Dichas especificaciones **son necesarias, דְּאִי כְּתַב רַחֲמָנָא קוֹצִים** pues, si la Torá hubiese escrito solamente **"espinos", הֲוָה אֲמִינָא קוֹצִים הוּא דְּחַיָּב רַחֲמָנָא** habría pensado que únicamente **por** daños a **espinos la Torá obligó** a indemnizar a la víctima el perjuicio que sufrió, **מִשּׁוּם דִּשְׁכִיחַ אֵשׁ גַּבַּיְיהוּ porque es común** que haya **fuego** encendido **en ellos**, es decir, como están destinados a ser quemados por el dueño, las personas no tienen precaución para no quemarlos, **וּשְׁכִיחַ דְּפָשַׁע y**, por lo tanto, **es común que** la persona **sea negligente** y queme los espinos de otro. **אֲבָל גָּדִישׁ Pero**, con respecto a **los montones de espigas, דְּלָא שְׁכִיחַ אֵשׁ גַּבַּיְיהוּ וְלָא שְׁכִיחַ דְּפָשַׁע en los que no es común** que haya **fuego** encendido, **y no es común que** la persona **sea negligente** y queme las espigas de otro, **אֵימָא לָא habría dicho que** la Torá **no** obliga al responsable del fuego a indemnizar al dueño de las espigas, pues es muy probable que haya sido víctima de un imprevisto y no haya podido evitar que se quemaran. **וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא גָּדִישׁ Y si la Torá hubiese escrito** solamente **"montones de espigas", הֲוָה אֲמִינָא גָּדִישׁ חַיָּב רַחֲמָנָא habría pensado que**, únicamente **por** daños a **montones de espigas**, **la Torá obligó** la indemnización por los perjuicios ocasionados con el fuego, **מִשּׁוּם דְּהֶפְסֵד מְרֻבֶּה הוּא porque eso constituye una pérdida grande** para el dueño; **אֲבָל קוֹצִים pero**, sobre el caso de los **espinos** quemados, **דְּהֶפְסֵד מוּעָט lo que constituye una pérdida pequeña** para el dueño, **אֵימָא לָא habría dicho que** el responsable del incendio **no** está obligado a pagar el daño. Concluimos, entonces, que es necesario que la Torá especifique tanto "espinos" como "montones de espigas", justamente para enseñarnos que la persona debe indemnizar al perjudicado cuando provoca que se queme cualquiera de ellos.

Ahora, Rava analiza la necesidad de la expresión "mies sin cosechar":

קָמָה לָמָּה לִי ¿Para qué es necesario que la Torá especifique **"mies sin cosechar"? מַה קָּמָה בְּגִלּוּי** Para enseñar que **así como la mies sin cosechar está descubierta,** y el que la quema debe pagar el daño a su dueño, **אַף כָּל בְּגִלּוּי también todo** lo que sea susceptible de ser dañado con fuego **debe estar descubierto** para que el responsable contraiga la obligación de pagar por el daño; porque si se quema algo oculto, el responsable quedará exento. *Pregunta la Guemará:* **וּלְרִבִּי יְהוּדָה דְּמְחַיֵּיב אַנִּזְקֵי טָמוּן בְּאֵשׁ Pero según R. Yehuda, que obliga a pagar por los daños a objetos ocultos provocados con fuego[10], קָמָה לָמָּה לִי ¿para qué necesito** que la Torá especifique la **"mies sin cosechar"?** *La Guemará responde:* **לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קוֹמָה Para incluir todo lo que esté erguido.** Es decir, así como la persona está obligada a pagar cuando quema la mies sin cosechar

NOTAS

8 *Shemot* 22:5.

9 De la expresión el campo se deduce que uno debe pagar por los daños producidos con fuego, incluso cuando quema piedras o tierra, y, con más razón, cuando quema algo que comúnmente se quema con el fuego, como la madera.

10 La discrepancia entre los Sabios y R. Yehuda es citada en este capítulo (pág. 61b).

נִירוֹ El campo arado de otro. חֲרִישָׁה שֶׁלֹּא נִזְרַע Se refiere al **campo arado que no fue sembrado.** סִכְסוּךְ שַׁיָּיךְ בַּאֲבָנִים **El** término **"chamuscado"** (*sijsuj*) **se usa para** describir la acción del fuego en **las piedras.** לְחֲכָה בִּשְׁאָר דְּבָרִים **"Rozó"** (*lijejá*) se usa **para** describir que el fuego dañó **las demás cosas** que no se consumen.

הָוָה אֲמִינָא מַה שֶּׁבַּשָּׂדֶה Habría pensado que, por **lo que hay en el campo**, uno sí está obligado a indemnizar. תְּבוּאָה קָאָמַר קְרָא Es decir, habría pensado que **el versículo se refiere a los cereales** que crecen en el campo, וְלֹא קַרְקַע מַמָּשׁ **y no a la tierra misma.** לְהָכִי כָּתַב קָמָה בְּהֶדְיָא **Por lo tanto,** la Torá **escribió "mies sin cosechar" expresamente,** דְּהַשְׁתָּא אִתְרַבֵּי שָׂדֶה לְגוּפָהּ שֶׁל קַרְקַע **para que, ahora,** la expresión **"campo" se interprete de modo que incluya la tierra misma.**

(*kamá*) de otro, que es algo que se yergue sobre el suelo del campo, igualmente está obligada a pagar cuando quema cualquier otra cosa del campo que esté erguida (*baalé komá*), como animales o árboles. *Pregunta la Guemará:* **וְרַבָּנָן Y los Sabios**, quienes de la expresión "mies sin cosechar" deducen que uno está exento de resarcir los daños por fuego a objetos ocultos, **לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קוֹמָה מִנָּא לְהוּ ¿de dónde deducen** que se debe **incluir todo lo que esté erguido?** *La Guemará responde:* **נַפְקָא לְהוּ מֵאוֹ הַקָּמָה Lo deducen de** la expresión **"o"** LA MIES SIN COSECHAR, por la superfluidad de la palabra "o". *La Guemará analiza:* **וְרִבִּי יְהוּדָה Y R. Yehuda,** que deduce esta ley de la expresión LA MIES SIN COSECHAR, ¿cómo explica la necesidad de que la Torá agregue la palabra "o"? **אוֹ מִיבָּעֵי לֵיהּ לְחַלֵּק Él opina que** la palabra "o" **es necesaria para separar** las especies mencionadas en el versículo, es decir, para indicar la obligación de indemnizar al perjudicado cuando uno daña con fuego cualquiera de ellas, y no sólo cuando daña todas. *Pregunta la Guemará:* **וְרַבָּנָן Y los Sabios**, quienes deducen otra ley de la palabra "o", **לְחַלֵּק מִנָּא לְהוּ ¿de dónde deducen** que se deben **separar** las especies mencionadas en el versículo? *La Guemará responde:* **נַפְקָא לְהוּ מֵאוֹ הַשָּׂדֶה Lo deducen de** la expresión **"o"** EL CAMPO, pues la palabra "o" es redundante en esta expresión. *La Guemará analiza:* **וְרִבִּי יְהוּדָה Y R. Yehuda,** que deduce esta ley de la expresión "o" LA MIES SIN COSECHAR, ¿cómo explica la necesidad de la palabra "o" en la expresión O EL CAMPO? **אַיְּידֵי דְּכָתַב רַחֲמָנָא אוֹ הַקָּמָה** Él opina que, **como la Torá escribió "o"** LA MIES SIN COSECHAR **—** para separar las especies mencionadas en el versículo**—, כָּתַב אוֹ הַשָּׂדֶה escribió** también **"o"** EL CAMPO, simplemente por la uniformidad de la frase.

Ahora, Rava analiza la necesidad de la expresión "el campo":
שָׂדֶה לָמָּה לִי ¿Para qué necesito que la Torá especifique **"campo"? לְאָתוּיֵי לְחֲכָה נִירוֹ וְסִכְסְכָה אֲבָנָיו Para incluir** la obligación de pagar una indemnización si el fuego **rozó el campo arado de otro o chamuscó sus piedras**; pues, como no es común que la tierra y las piedras se dañen con el fuego, es necesario que la Torá aclare específicamente que, cuando eso ocurre, el responsable debe pagar una indemnización[11].

Pregunta la Guemará:
וְלִכְתּוֹב רַחֲמָנָא שָׂדֶה וְלֹא בָּעֵי הָנָךְ ¿Y que la Torá escriba la expresión **"campo"**, para enseñar que cuando éste se daña con fuego se debe indemnizar al perjudicado, **y** así ya **no necesita** mencionar **las otras** especies**!** Pues, si se debe indemnizar cuando se daña la tierra o las piedras con fuego, lo que no es común que ocurra, con más razón se deberá indemnizar cuando se dañe cualquiera de las otras especies. Entonces, ¿por qué la Torá las menciona? *Responde la Guemará:* **צְרִיכָא דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא שָׂדֶה Es necesario** que las mencione**, ya que, si la Torá hubiese escrito** únicamente **"campo", הָוָה אֲמִינָא מַה שֶּׁבַּשָּׂדֶה אֵין habría pensado que**, por **lo que hay en el campo,** uno **sí** está obligado a indemnizar al perjudicado**,** es decir, por lo que crece en él, **מִידֵּי אַחֲרִינָא לֹא** pero, por **otra cosa** (por la tierra misma)**,** habría pensado que **no** hay obligación de hacerlo. **קָמַשְׁמַע לָן** Por lo tanto, al mencionar explícitamente la mies sin cosechar, la Torá **nos enseña** que la expresión "campo" se refiere a la tierra misma.

La Guemará cita una enseñanza relacionada con el versículo analizado hasta aquí:
אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן Dijo R. Shimon Bar Najmani en nombre de R. Yonatan: אֵין פּוּרְעָנוּת בָּאָה לָעוֹלָם וְאֵינָהּ מַתְחֶלֶת אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם La desgracia no viene al mundo sino cuando hay malvados en el mundo, אֶלָּא מִן הַצַּדִּיקִים תְּחִלָּה y no comienza a afectar sino a los justos primero, שֶׁנֶּאֱמַר como dice el versículo: **כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים** SI SE PROPAGARE EL FUEGO Y ENCONTRARE ESPINOS, **אֵימָתַי אֵשׁ יוֹצְאָה** que se interpreta así**: ¿cuándo**

NOTAS

11 Véase Rashi en 6a, s.v. "Viene a incluir el caso".

se propaga el fuego (la desgracia)? **בִּזְמַן שֶׁקּוֹצִים מְצוּיִין לָהּ Cuando hay espinos** (malvados) **a su alcance. וְאֵינָהּ מַתְחֶלֶת אֶלָּא מִן הַצַּדִּיקִים תְּחִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר Y no comienza a afectar sino a los justos primero, como dice** el mismo versículo: **וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ** Y FUEREN CONSUMIDOS LOS MONTONES DE ESPIGAS (justos). *La Guemará explica en qué se basa esta interpretación:* **וְאָכַל גָּדִישׁ לֹא נֶאֱמַר** El versículo **no dice "y consume los montones de espigas", אֶלָּא וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ sino** Y SON CONSUMIDOS LOS MONTONES DE ESPIGAS, **שֶׁנֶּאֱכַל גָּדִישׁ כְּבָר** para insinuar **que ya habían sido consumidos los "montones de espigas"**, antes de que el fuego consumiera "los espinos".

La Guemará cita una enseñanza relacionada:

תָּאנֵי רַב יוֹסֵף Enseñó Rav Yosef una Baraitá: **מַאי דִּכְתִיב ¿Qué nos enseña lo que está escrito** en el versículo sobre la noche de la plaga a los primogénitos en Egipto[12]: **וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר** Y [en cuanto a] VOSOTROS (los Hijos de Israel), QUE NADIE SALGA DE LA PUERTA DE SU CASA HASTA LA MAÑANA? **כֵּיוָן שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית אֵינוֹ מַבְחִין בֵּין צַדִּיקִים לִרְשָׁעִים** Nos enseña que, **una vez que se le ha dado permiso al "destructor"** (fuerzas espirituales encargadas de causar desgracias en el mundo), él **no distingue entre los justos y los malvados**, es decir, afecta a los justos aunque no se lo merezcan. **וְלֹא עוֹד Y no sólo eso, אֶלָּא שֶׁמַּתְחִיל מִן הַצַּדִּיקִים תְּחִלָּה sino que empieza a afectar a los justos primero, שֶׁנֶּאֱמַר como dice** el versículo[13]: **וְהִכְרַתִּי מִמְּךָ צַדִּיק וְרָשָׁע** Y CORTARÉ DE TI AL JUSTO Y AL MALVADO. Vemos, pues, que en esta advertencia de Hashem al Pueblo de Israel, por medio del profeta, se menciona primero que castigará a los justos y después a los malvados.

La Guemará relata la reacción de Rav Yosef ante esta enseñanza:

בָּכֵי רַב יוֹסֵף Rav Yosef lloró ante esta enseñanza, y exclamó: **כְּלֵי הַאי נָמֵי לְאַיִן דּוֹמִין ¿A tal punto** los justos **son considerados** como **nada** importante, que son los primeros en ser afectados por las desgracias? **אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי Le dijo Abaye** a Rav Yosef: **טִיבוּתָא הוּא לְגַבֵּיהוּ** En realidad, eso **es algo bueno para ellos,** pues, de este modo, no ven los males que llegarán, **דִּכְתִיב como está escrito**[14]: **כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק** Y NO HAY QUIEN TOME CONCIENCIA DE QUE, ANTE LA DESGRACIA, ES RECOGIDO [de este mundo] EL JUSTO. Vemos que los justos mueren antes de que ocurran desgracias y eso es algo bueno para ellos.

La Guemará cita otra enseñanza basada en el versículo sobre la plaga de los primogénitos:

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב Dijo Rav Yehuda en nombre de Rav:

הָכִי גָּרְסִינַן כְּלֵי הַאי נָמֵי לְאַיִן דּוֹמִין Esta es la versión correcta: "¿A tal punto los justos **son considerados** como **nada** importante?" כְּלוֹמַר לְהֶבֶל חֲשׁוּבִים הַצַּדִּיקִים **Es decir, ¿se les considera tan insignificantes a los justos,** שֶׁקּוֹדְמִים לְפוּרְעָנוּת **que son los primeros en** ser afectados por **las desgracias?**

טִיבוּתָא הוּא Es algo bueno para ellos, שֶׁלֹּא יִרְאוּ בְּרָעָה הָעֲתִידָה לָבוֹא **para que no vean los males que llegarán,** דִּכְתִיב כו' **como está escrito, etc.**

NOTAS

12 *Shemot* 12:22.
13 *Yejezkel* 21:8.
14 *Yeshaiahu* 57:1.

לְעוֹלָם יִכָּנֵס אָדָם בְּכִי טוֹב Que la persona que está en el camino **siempre entre** a pasar la noche en el hospedaje **mientras haya** aquello sobre lo que fue dicho ***ki tov***[1], es decir, mientras haya luz del día, **וְיֵצֵא בְּכִי טוֹב y que salga** de la casa **cuando haya** aquello sobre lo que fue dicho ***ki tov***, es decir, cuando ya sea de día, para evitar a los *mazikín*[2] y a los delincuentes, que generalmente acechan en la oscuridad; **שֶׁנֶּאֱמַר como dice** el versículo[3] sobre la plaga de los primogénitos de Egipto: **וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר** Y [en cuanto a] VOSOTROS (los Hijos de Israel), QUE NADIE SALGA DE LA PUERTA DE SU CASA, HASTA LA MAÑANA. De aquí aprendemos que, durante la noche, no conviene estar fuera de la casa.

La Guemará cita una Baraitá con un consejo basado en este último versículo: **תָּנוּ רַבָּנָן Enseñaron nuestros Sabios** en una Baraitá: **דֶּבֶר בָּעִיר «Si hay peste en la ciudad** o cualquier otra situación en la que mueren personas, **כַּנֵּס רַגְלֶיךָ haz entrar tus pies** en tu casa y quédate allí, para no resultar afectado; **שֶׁנֶּאֱמַר como dice** el versículo sobre la décima plaga de Egipto: **וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר** Y [en cuanto a] VOSOTROS (los Hijos de Israel), QUE NADIE SALGA DE LA PUERTA DE SU CASA, HASTA LA MAÑANA. Pues, cuando se le da permiso al Ángel de la Muerte para quitarle la vida a los hombres, como en el caso de una plaga, puede quitársela incluso a quien todavía no le ha llegado su hora. **וְאוֹמֵר Y dice** este otro versículo[4]: **לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ** ANDA, PUEBLO MÍO, ENTRA EN TUS APOSENTOS Y CIERRA TRAS DE TI TUS PUERTAS; ESCÓNDETE POR UN MOMENTO BREVE, HASTA QUE PASE LA FURIA, es decir, la plaga. **וְאוֹמֵר Y dice** este otro versículo[5]: **מִחוּץ תְּשַׁכֵּל חֶרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימָה** AFUERA DEVASTARÁ LA ESPADA, Y DENTRO DE LAS CASAS HABRÁ TERROR, es decir, fuera de las casas, la espada del Ángel de la Muerte les quitará la vida a los hombres, pero dentro, sólo habrá terror de muerte». *La Guemará pregunta:* **מַאי וְאוֹמֵר ¿Qué quiere decir** el Tana de la Baraitá al agregar dos veces **"Y dice** este otro versículo"**?** ¿Acaso no le basta con el primer versículo para deducir que uno debe quedarse en su casa durante una plaga? *La Guemará responde:* **וְכִי תֵּימָא הָנֵי מִלֵּי בְּלֵילְיָא** El Tana quiere decir lo siguiente: **Y si dices que esa enseñanza es válida** únicamente **durante la noche,** como en el caso de la plaga de los primogénitos de Egipto, **אֲבָל בְּיוֹמָא לָא pero** que **durante el día no** es necesario quedarse en la casa, te refutaré diciendo: **תָּא שְׁמַע ven y escucha** el siguiente versículo: **לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ** ANDA, PUEBLO MÍO, ENTRA EN TUS APOSENTOS Y CIERRA TRAS DE TI TUS PUERTAS, donde el Profeta le advierte al Pueblo de Israel que entre en sus casas ante la plaga inminente[6], sin hacer distinción entre el día y la noche. **וְכִי תֵּימָא הָנֵי מִלֵּי [הֵיכָא] דְּלֵיכָא אֵימָה מִגַּוַּאי Y si dices que eso es cierto** únicamente **cuando no se siente el terror** del Ángel de la Muerte **dentro** de las casas, **אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָּא אֵימָה מִגַּוַּאי pero** que **cuando se siente terror dentro** de las casas, por su presencia, **כִּי נָפֵיק יָתֵיב בֵּינֵי אִינְשֵׁי בְּצוּתָא בְּעָלְמָא טְפֵי מַעֲלֵי** entonces **si uno sale y permanece entre la gente simplemente para estar acompañado, es mejor** que quedarse sólo en casa, te refutaré diciendo: **תָּא שְׁמַע ven y escucha** el siguiente versículo: **מִחוּץ תְּשַׁכֵּל חֶרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימָה** AFUERA DEVASTARÁ LA ESPADA, Y DENTRO DE LAS CASAS HABRÁ TERROR. **אַף עַל גַּב דְּמֵחֲדָרִים אֵימָה** Es decir, **a pesar de que** DENTRO DE LAS CASAS HABRÁ TERROR, porque el Ángel de la Muerte está actuando, es preferible quedarse en casa, **מִחוּץ תְּשַׁכֵּל חֶרֶב** ya que AFUERA DEVASTARÁ LA ESPADA de ese ángel, lo que implica un peligro más inminente. De este modo, la Baraitá nos enseña que, en todas estas circunstancias, es preferible no salir de casa durante una plaga.

בְּכִי טוֹב Mientras haya aquello sobre lo fue dicho ***ki tov***. **בְּעוֹד חַמָּה זוֹרַחַת יָלִין בַּמָּלוֹן Mientras brilla el sol, que** la persona **entre a pasar la noche en un hospedaje,** **וְלֹא יַמְתִּין עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ y que no espere hasta que oscurezca** para hacerlo. **וְלַבֹּקֶר לֹא יַשְׁכִּים לָצֵאת עַד שֶׁיָּאִיר Y en la mañana**, cuando se dispone a marcharse, **que no madrugue para salir sino hasta que ilumine** el día. **כִּי טוֹב לִישָׁנָא מְעַלְיָא הָאוֹר כִּי טוֹב *Ki tov* es una expresión selecta** para referirse a la luz, basada en el versículo: Y VIO HASHEM QUE LA LUZ ERA BUENA (*KI TOV*). **כְּלוֹמַר טוֹב הוּא לָצֵאת בּוֹ וְלִיכָּנֵס בּוֹ Es decir, es bueno salir** de la casa **cuando la hay y entrar** en la casa **cuando la hay,** **מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִין וְהַלִּיסְטִין debido a los *mazikín* y a los delincuentes**, que generalmente acechan en la oscuridad.

חֶרֶב LA ESPADA. חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת Se refiere a **la espada del Ángel de la Muerte.**

אֵימָה HABRÁ TERROR. אֵימַת מָוֶת שֶׁל מַלְאָךְ Es decir, **el terror de muerte provocado por el ángel,** **וְלֹא בְּגִלּוּי כָּל כָּךְ pero no** uno **tan manifiesto** como el que habrá fuera de las casas.

NOTAS

1 Dice el versículo sobre el primer día de la Creación: Y VIO HASHEM QUE LA LUZ ERA BUENA (*KI TOV*) (*Bereshit* 1:4).

2 *Mazikín*: seres espirituales que pueden dañar a la persona.

3 *Shemot* 12:22.

4 *Yeshaiahu* 26:20.

5 *Devarim* 32:25.

6 Dice el versículo que le sigue (*Yeshaiahu* 26:21): PUES HE AQUÍ QUE HASHEM SE PRESENTA DESDE SU "LUGAR" PARA COBRAR EL PECADO DE LOS HABITANTES DE LA TIERRA CONTRA ÉL.

La Guemará menciona una precaución adicional que adoptaba cierto Sabio cuando había una plaga en la ciudad:

רָבָא בְּעִדָּן רִתְחָא הֲוֵי סָכַר כַּוֵּי Rava, en tiempos de "furia", es decir, cuando había peste en la ciudad, **sellaba las ventanas** de su casa para resguardarse mejor, **דִּכְתִיב pues está escrito**[7]**: כִּי עָלָה מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ Porque la muerte ha subido por nuestras ventanas** y ha entrado en nuestros palacios**.** De aquí aprendemos que el Ángel de la Muerte puede entrar por las ventanas de la casa[8].

La Guemará cita otra Baraitá con un consejo para las épocas de hambre:

תָּנוּ רַבָּנַן Enseñaron nuestros Sabios en un Baraitá**: רָעָב בְּעִיר פַּזֵּר רַגְלֶיךָ «Si hay hambre en la ciudad, dispersa tus pies,** es decir, márchate a otro lugar, **שֶׁנֶּאֱמַר como dice** el versículo[9]**: וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה [לָגוּר] (וַיָּגָר) שָׁם Y hubo hambre en la tierra, y descendió Abraham a Egipto para morar allí. וְאוֹמֵר Y dice** el versículo sobre "los cuatro hombres con *tzaráat*"[10]**: אִם אָמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר וָמַתְנוּ שָׁם Si decidimos entrar en la ciudad, mientras el hambre esté en la ciudad, moriremos allí**; y si nos quedamos aquí, moriremos aquí. Y ahora, vayamos y unámonos al campamento de Aram**». *La Guemará pregunta:* מַאי וְאוֹמֵר ¿Qué quiere decir** el Tana de la Baraitá cuando agrega **"Y dice** el versículo"**?** ¿Acaso no le basta con el primer versículo para deducir que uno debe marcharse a otro lugar cuando hay hambre en su ciudad? *La Guemará responde:* **וְכִי תֵּימָא הָנֵי מִלֵּי הֵיכָא דְּלֵיכָא סָפֵק נְפָשׁוֹת** El Tana quiere decir lo siguiente: **Y si dices que eso es cierto** únicamente **cuando no hay peligro de muerte** en el lugar a donde uno va —como en el caso de Abraham Avinu—, **אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָא סָפֵק נְפָשׁוֹת לֹא pero** que **cuando hay peligro de muerte** en el lugar a donde uno va, **no** conviene salir de la ciudad, te refutaré diciendo: **תָּא שְׁמַע Ven y escucha** lo que dice el final del versículo sobre "los cuatro hombres con *tzaráat*"**: לְכוּ וְנִפְּלָה אֶל מַחֲנֵה אֲרָם אִם יְחַיֵּנוּ נִחְיֶה Vayamos y unámonos al campamento sirio; si ellos nos dan la vida, viviremos**; y si ellos nos dan la muerte, moriremos**.** De aquí aprendemos que conviene marcharse de donde la gente se muere de hambre aunque uno tenga que ir a un lugar donde sabe que su vida corre peligro.

La Guemará cita otra Baraitá con consejos para tiempos de plaga y tiempos de tranquilidad:

תָּנוּ רַבָּנַן Enseñaron nuestros Sabios en una Baraitá**: דֶּבֶר בָּעִיר אַל יְהַלֵּךְ אָדָם בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ «Si hay peste en la ciudad, que la persona no ande en medio del camino, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת מְהַלֵּךְ בְּאֶמְצַע הַדְּרָכִים porque el Ángel de la Muerte anda en medio de los caminos»**. *La Guemará explica esto:* **דְּכֵיוָן דִּיהִיבָא לֵיהּ רְשׁוּתָא Pues, una vez que se le ha dado permiso** para matar, **מַסְגֵּי לְהֶדְיָא** el Ángel de la Muerte **anda** matando **abiertamente**, en lugares expuestos y transitados. *Continúa la Baraitá:* **שָׁלוֹם בָּעִיר אַל יְהַלֵּךְ בְּצִדֵּי דְּרָכִים «Si hay paz en la ciudad** y no hay peste**, que la persona no ande por los costados de los caminos**, porque puede encontrarse allí al Ángel de la Muerte». *La Guemará explica esto:* **דְּכֵיוָן דְּלֵית לֵיהּ רְשׁוּתָא Pues, como** él **no tiene permiso** de matar, **מִחְבֵּי חֲבוּיֵי וּמַסְגֵּי anda escondiéndose** por los costados de los caminos**.**

La Guemará cita otra Baraitá con un consejo para tiempos de plaga:

תָּנוּ רַבָּנַן Enseñaron nuestros Sabios en una Baraitá**: דֶּבֶר בָּעִיר אַל יִכָּנֵס אָדָם יָחִיד לְבֵית הַכְּנֶסֶת «Si hay peste en la ciudad, que la persona no entre sola al Bet Haknéset, שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת מַפְקִיד שֵׁם כֵּלָיו porque el Ángel de la**

רִתְחָא "Furia". דֶּבֶר Se refiere a **la peste.**

סָכַר כַּוֵּי Sellaba las ventanas (*sajar cavé*)**.** סָתַם חַלּוֹנוֹת La expresión *sajar cavé* significa **'sellaba las ventanas'.**

'אִם אָמַרְנוּ כו Si decidimos entrar en la ciudad, etc. בְּאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים מְצֹרָעִים Ese versículo **habla sobre los cuatro hombres con *tzaráat*.**

דְּלֵיכָא סָפֵק נְפָשׁוֹת Cuando no hay peligro de muerte, בִּמְקוֹם שֶׁתִּגָּלֶה שָׁם **en el lugar donde te exilies.**

תָּא שְׁמַע Ven y escucha lo que dice el final versículo sobre "los cuatro hombres con *tzaráat*"**.** וְסִיפֵיהּ דִּקְרָא **Y el final del versículo** es**:** וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְּלָה אֶל מַחֲנֵה אֲרָם אִם יְחַיֵּנוּ נִחְיֶה וְגוֹ' **Y ahora, vayamos y unámonos al campamento sirio; si ellos nos dan la vida, viviremos; [y si ellos nos dan la muerte, moriremos].**

NOTAS

7 *Yirmeiahu* 9:20.

8 Cabe aclarar que el hecho de que la ventana esté sellada no es suficiente para impedir que el Ángel de la Muerte, que es un ente espiritual, entre en la casa. Sin embargo, Rava se escondió de ese modo, considerando a las fuerzas espirituales como si fueran algo material, y así logró que los dañadores espirituales no pudieran dañarlo. (Basado en el *Alshij* y *Pardés Rimonim*)

9 *Bereshit* 12:10.

10 *Melajim II* 7:4. Allí se relata sobre una época de hambre donde había cuatro personas que tenían *tzaráat* (mancha de impureza) que se mantenían fuera de la ciudad, como la ley lo exige en esos casos.

Muerte guarda allí sus utensilios y podría toparse con él». *La Guemará hace una aclaración:* **וְהָנֵי מִלֵּי הֵיכָא דְּלָא קָרוּ בֵּיהּ דַּרְדַּקֵּי Y esto es así** únicamente **si no hay niños que suelan estudiar allí** Torá, **וְלֹא מְצַלּוּ בֵּיהּ עֲשָׂרָה y** si **no hay diez** hombres **que recen allí**, pues su ausencia genera la amenaza del Ángel de la Muerte en el Bet Haknéset.

La Guemará cita una Baraitá que describe dos señales importantes:

תָּנוּ רַבָּנַן Enseñaron nuestros Sabios en una Baraitá: **כְּלָבִים בּוֹכִים «Si los perros lloran, מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּא לָעִיר** significa que **el Ángel de la Muerte ha llegado a la ciudad; כְּלָבִים מְשַׂחֲקִים si los perros juegan, אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא בָּא לָעִיר** significa que **Eliahu Hanaví ha llegado a la ciudad**». *La Guemará hace una aclaración:* **וְהָנֵי מִלֵּי דְּלֵית בְּהוּ נְקֵבָה Y esto** último **se interpreta así** únicamente **si no hay cerca de ellos una hembra**; pues, cuando hay una hembra cerca, los perros retozan por su presencia.

La Guemará relata un diálogo entre Sabios, donde se cita una enseñanza basada en el versículo sobre los daños por fuego:

יָתֵיב רַב אַמִּי וְרַב אַסִּי קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יִצְחָק נַפְחָא Rav Ami y Rav Asi estaban sentados frente a R. Yitzjak Nafja. מֹר אָמַר לֵיהּ Un Sabio le dijo a R. Yitzjak Nafja: **לֵימָא מֹר שְׁמַעְתָּתָא Díganos, Maestro, una enseñanza halájica. וּמֹר אָמַר לֵיהּ Y el otro Sabio le dijo** a R. Yitzjak Nafja: **לֵימָא מֹר אַגַּדְתָּא Díganos, Maestro, una enseñanza agádica**[11]. **פָּתַח לְמֵימַר אַגַּדְתָּא** R. Yitzjak Nafja **empezó a decir una enseñanza agádica, וְלֹא שְׁבֵיק מֹר pero el** primer **Sabio no le permitió** continuar; **פָּתַח לְמֵימַר שְׁמַעְתָּתָא** entonces, **empezó a decir una enseñanza halájica, וְלֹא שְׁבֵיק מֹר pero el** segundo **Sabio no le permitió** continuar. **אָמַר לָהֶם Les dijo** R. Yitzjak Nafja: **אֶמְשׁוֹל לָכֶם מָשָׁל Os diré una parábola: לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה ¿A qué se asemeja esta situación? לְאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים A un hombre que tiene dos mujeres, אַחַת יַלְדָּה וְאַחַת זְקֵנָה una joven y otra anciana. יַלְדָּה מְלַקֶּטֶת לוֹ לְבָנוֹת La joven le quita los pelos blancos זְקֵנָה מְלַקֶּטֶת לוֹ שְׁחוֹרוֹת** y **la anciana le quita los pelos negros. נִמְצָא קֵרֵחַ מִכָּאן וּמִכָּאן Resulta que** el hombre **se queda calvo de aquí y de allá**, sin pelos blancos ni negros. Similarmente, vosotros, por querer cada uno algo diferente, no me permitís decir ni una enseñanza halájica ni una enseñanza agádica. **אָמַר לָהֶן** Prosiguió R. Yitzjak Nafja, y **les dijo: אִי הָכִי אֵימָא לְכוּ מִלְּתָא דְּשַׁוְיָא לְתַרְוַיְיכוּ Si así es** nuestro caso, entonces, **os diré algo que satisfaga a ambos** por igual, con una enseñanza agádica y una halájica que se deducen de un mismo versículo[12]: **כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים Si se propagare el fuego y encontrare espinos. תֵּצֵא מֵעַצְמָהּ** De la expresión **si se propagare** se entiende que fue **por sí sólo** y, a pesar de ello, dice el final del versículo: **שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר אֶת הַבְּעֵרָה pagar, habrá de pagar** [el daño], **aquel que encendió el fuego**, considerándolo como si él mismo hubiera provocado todo el incendio. *R. Yitzjak Nafja comienza con la enseñanza agádica:* **אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא Dijo Hakadosh Baruj Hu** acerca del fuego de la destrucción de Yerushaláim que el Pueblo de Israel provocó con sus pecados: **עָלַי לְשַׁלֵּם אֶת הַבְּעֵרָה שֶׁהִבְעַרְתִּי "Es mi obligación pagar lo quemado por el fuego que encendí"** —como si Él mismo lo hubiera encendido—. **אֲנִי הִצַּתִּי אֵשׁ בְּצִיּוֹן** Se sabe que Hashem dice **"Yo prendí fuego en** la ciudad de **Tzión**, Yerushaláim", **שֶׁנֶּאֱמַר porque dice** el versículo[13]: **וַיֵּצֵת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסוֹדוֹתֶיהָ y** [Hashem] **prendió fuego en Tzión, y éste consumió sus cimientos. וַאֲנִי עָתִיד לִבְנוֹתָהּ בְּאֵשׁ Y** se sabe que Hashem dice **"Yo la reconstruiré con fuego"** (como "pago" por lo quemado), **שֶׁנֶּאֱמַר porque dice** el Profeta[14]: **וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ Y Yo** (Hashem) **seré para ella** (Yerushaláim) **muro de fuego a su alrededor, y para gloria estaré en su interior.** De esta enseñanza se aprende que así como el hombre debe pagar el daño por

וְהָנֵי מִלֵּי דְּלֵית בְּהוּ נְקֵבָה Y esto último **se interpreta así** únicamente **si no hay cerca de ellos una hembra. דְּהָתָם מִשּׁוּם נְקֵבָה הוּא דְּעָבְדֵי Pues, en ese caso, debido a** la presencia de **la hembra es que** los perros **se comportan así** (juegan).

דְּשַׁוְיָא לְתַרְוַיְיכוּ Os diré algo **que os satisfaga a ambos** por igual. **אַגַּדְתָּא וּשְׁמַעְתָּתָא בְּדָבָר אֶחָד Una enseñanza agádica y una halájica basadas en un mismo punto, וּשְׁנֵיכֶם שָׁוִין בָּהּ y vosotros dos quedaréis igual** de conformes **con ella, שֶׁתִּתְרַצּוּ וְתִתְחַפְּצוּ בָהּ pues,** ambos **quedaréis satisfechos y complacidos con ella.**

כִּי תֵצֵא מֵעַצְמָהּ De la expresión **si se propagare** se entiende que fue **por sí sólo. אֲנַחְנוּ גְּרַמְנוּ לוֹ שֶׁקִּלְקְלָנוּ Nosotros lo provocamos** (el fuego de la destrucción de Yerushaláim), **porque pecamos; וְהִבְטִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁלֵּם כְּאִילּוּ הוּא הִבְעִירָהּ y Hakadosh Baruj Hu prometió que va a "pagar"** por la devastación del fuego **como si Él mismo lo hubiera encendido.**

NOTAS

11 Las enseñanzas agádicas son relatos que comprenden el estudio de conocimientos más profundos que los meramente halájicos.

12 *Shemot* 22:5.

13 *Ejá* 4:11.

14 *Zejaria* 2:9.

su fuego que se propagó sólo y quemó la propiedad de otro, como si él mismo la hubiera incendiado, similarmente, Hashem nos promete que Él reconstruirá Yerushaláim, como si Él mismo hubiera encendido el fuego que la destruyó. Aquí termina la enseñanza agádica. **שְׁמַעְתָּתָא La enseñanza halájica** es la siguiente: **פָּתַח הַכָּתוּב בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ El versículo comienza refiriéndose al** daño ocasionado por el fuego de la persona como si fuera un **daño ocasionado por los bienes de la persona**, pues está hablando de un fuego que se propaga y daña solo, al igual que sus animales —que también son sus bienes—; **וְסִיֵּים בְּנִזְקֵי גוּפוֹ sin embargo,** el versículo **concluye refiriéndose al** daño como un **daño ocasionado por la persona misma,** pues la considera como alguien que incendió la propiedad de otro con sus propias manos —AQUEL QUE ENCENDIÓ EL FUEGO—, **לוֹמַר לְךָ אֵשׁוֹ מְשׁוּם חִצָּיו para enseñarte que** "la obligación de indemnizar el daño provocado por **su fuego se debe a** que éste se considera igual a **sus flechas"**; es decir, así como la Torá incrimina a la persona por el daño directo que ocasiona al lanzar una flecha, también la incrimina por el daño de su fuego, considerando como si lo hubiera ocasionado directamente.

La Guemará analiza cierto episodio con el Rey David, relacionado con una ley sobre daños a terceros:

Está escrito en el libro de *Shemuel*[15]: **וַיִּתְאַוֶּה דָוִד וַיֹּאמַר מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר Y David tuvo un gran deseo y dijo: "¡Ojalá alguien me diera de beber de las aguas del pozo de Bet Léjem que está en el portón!". וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים Entonces los tres valientes** [del ejército del Rey David] **irrumpieron en el campamento de los filisteos, וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר [וְגוֹ'] y extrajeron aguas del pozo de Bet Léjem, que estaba junto al portón, [las cargaron y las llevaron a David].** Estos versículos se refieren a que el Rey David tenía una duda de Torá (equiparada al agua) sobre cierta ley que necesitaba consultar con los Sabios del Sanhedrín (los Sabios del "portón"), y los tres valientes lograron consultar a los Sabios del Sanhedrín y llevarle al Rey David la respuesta. *Pregunta la Guemará:* **מַאי קָא מִיבַּעְיָא לֵיהּ ¿Qué duda tenía** el Rey David**?**

La Guemará cita una opinión al respecto:

אָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן Dijo Rava en nombre de Rav Najman: טָמוּן בְּאֵשׁ קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ El Rey David **dudaba sobre** la ley de **daños a objetos ocultos provocados con el fuego, אִי כְּרִבִּי יְהוּדָה** y se preguntaba **si** la ley **es como** opinó **R. Yehuda** muchos años después —por esos daños se debe pagar—, **אִי כְּרַבָּנַן o** si **es como** opinaron **los Sabios** que discreparon de R. Yehuda —por esos daños la persona está exenta de pagar—[16]. Todo comenzó con los montones de espigas de propiedad judía que quemaron los hombres de su campamento. El Rey David necesitaba consultar al la **que sus hombres quemaron montones de espigas de propiedad judía,** וְנִצְרַךְ לִשְׁאוֹל הֲלָכָה **y necesitaba consultar la halajá** con el Sanhedrín, אִם חַיָּבִין לְשַׁלֵּם כֵּלִים הַטְּמוּנִים בְּתוֹכוֹ כְּרִבִּי יְהוּדָה para determinar **si están obligados a pagar** también por **los utensilios que estaban ocultos allí, como** opina **R. Yehuda,** אוֹ פְּטוּרִין כְּרַבָּנַן **o** si **están exentos, como** opinan **los Sabios.**

פָּתַח הַכָּתוּב בְּנִזְקֵי El versículo comienza refiriéndose al daño שֶׁהִזִּיק מָמוֹנוֹ **que provocó su patrimonio** y no él, דִּכְתִיב כִּי תֵצֵא **como dice** al principio**: Si se propagare** EL FUEGO**;** מִשְּׁמַע מַעֲצָמָהּ **de lo que se entiende** que se refiere a un fuego que se propaga **por sí sólo,** שֶׁהִדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ en un caso en el **que** la persona **encendió el fuego en su propiedad,** וְהָלְכָה וְדָלְקָה בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ **y**, luego, el fuego **avanzó y prendió** lo que había **en la propiedad de su compañero.**

וְסִיֵּים בְּנִזְקֵי גוּפוֹ Sin embargo, el versículo **concluye refiriéndose al** daño como un **daño ocasionado por la persona misma,** שֶׁקְּרָאוֹ מַבְעִיר בְּיָדַיִם **pues** el versículo **lo llamó** AQUEL QUE ENCENDIÓ**,** de lo que se entiende que él quemó **con sus propias manos.**

מְשׁוּם חִצָּיו "Su fuego se debe a que éste se considera igual a **sus flechas".** כְּזוֹרֵק חֵץ שֶׁמַּזִּיק לְמֵרָחוֹק Así **como** en el caso de **aquel que arroja una flecha que acaba dañando a lo lejos,** דְּאִיהוּ גּוּפֵיהּ עָבֵיד en el **que él mismo es el que comete** el daño, הָכָא נָמֵי אִיהוּ גּוּפֵיהּ עָבֵיד **también en este caso,** en el de aquel que enciende un fuego y éste acaba propagándose, se considera que **él mismo comete** el daño. וְנָפְקָא מִינֵיהּ לְחַיְּבוֹ בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים אִם הֶזֵּק בָּהּ אָדָם **Y la implicación halájica** que surge de esto **es que** el responsable del fuego **debe pagar las cuatro indemnizaciones si cualquier hombre resulta dañado por este** fuego, כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק שֵׁנִי (כג.) **como se ha enseñado en el segundo capítulo** de éste tratado **(23a).**

אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר Que está en el portón. סַנְהֶדְרִין Se refiere a los Sabios del **Sanhedrín,** זְקֵנֵי הַשַּׁעַר denominados **"los Sabios del portón** de la ciudad**".**

טָמוּן בְּאֵשׁ קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ El Rey David **dudaba sobre** la ley de **daños a objetos ocultos provocados con el fuego.** מַעֲשֶׂה בָא לְפָנָיו בַּמַּחֲנֶה **Se le presentó una situación** al Rey David, mientras estaba **en un campamento** de guerra, שֶׁשָּׂרְפוּ אֲנָשָׁיו גְּדִישׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל en

NOTAS

15 *Shemuel II* 23:15-16.

16 A pesar de que el Rey David antecedió cronológicamente a aquellos Sabios, él se debatía el mismo punto que discutieron los Sabios de la Mishná, muchos años después.

Sanhedrín para determinar si se debe pagar también por los utensilios que estaban ocultos allí. **וּפָשְׁטוּ לֵיהּ מַאי דְּפָשְׁטוּ לֵיהּ Y** ellos **le respondieron** al Rey David **lo que le respondieron.**

Otra opinión sobre cuál era la duda del Rey David:

רַב הוּנָא אָמַר Rav Huna dijo: גְּדִישִׁים דְּשְׂעוֹרִים דְּיִשְׂרָאֵל הֲוֹו Se trata de que **había montículos de cebada de propiedad judía, דַּהֲוֹו מַטְמְרֵי פְּלִשְׁתִּים בְּהוּ en los que se estaban ocultando** guerreros **filisteos.** El Rey David quería quemar esos montículos para acabar con los filisteos ocultos en ellos, y así salvar su vida y la de su gente, **וְקָא מִיבַּעְיָא לֵיהּ מַהוּ לְהַצִּיל עַצְמוֹ בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ pero tenía la duda de si uno puede salvarse a costa de los bienes de su prójimo. שָׁלְחוּ לֵיהּ** Los Sabios del Sanhedrín **le enviaron** la siguiente respuesta: **אָסוּר לְהַצִּיל עַצְמוֹ בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ Está prohibido salvarse a costa de los bienes del prójimo**[17]. **אֲבָל אַתָּה מֶלֶךְ אַתָּה Pero tú eres** el **Rey** de Israel, **[וּמֶלֶךְ] פּוֹרֵץ לַעֲשׂוֹת לוֹ דֶּרֶךְ y** la ley estipula que **el Rey puede romper** la cerca del campo de otras personas **para abrirse camino,** para él y para aquellos que lo acompañan, **וְאֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ y nadie puede reprochárselo.** Por lo tanto, puedes quemar la cebada de otro judío para salvarte a ti, y a tu ejército.

גְּדִישִׁים דְּשְׂעוֹרִין הֲוֹו Se trata de que **había montículos de cebada.** אַקְרָא סָמִיךְ La Guemará, al decir que eran de cebada, **se apoya en un versículo,** דִּכְתִיב וַתְּהִי חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעוֹרִין **pues** en él **está escrito** (*Divré Hayamim I* 11:13)**: Y HABÍA ALLÍ UNA PARCELA DEL CAMPO LLENA DE CEBADA.**

מֶלֶךְ פּוֹרֵץ El Rey puede romper גֶּדֶר שֶׁדֵּה אֲחֵרִים לַעֲשׂוֹת לוֹ דֶּרֶךְ **la cerca del campo de otros para abrirse camino,** וְלָאֲכִלוּסִין שֶׁלּוֹ para él **y para aquellos que lo acompañan,** דְּאָמְרִינַן בְּבָבָא בָּתְרָא (:ק) **como enseña** la Mishná **en** el *Tratado de* ***Baba Batra*** **(100b):** דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ אֵין לָהּ שִׁעוּר **El camino del Rey no tiene medida** que lo limite.

מְלֵאָה שְׂעוֹרִים כו׳ LLENA DE CEBADA, ETC. בְּדִבְרֵי הַיָּמִים Está **en *Divré Hayamim*.**

מְלֵאָה עֲדָשִׁים LLENA DE LENTEJAS. בְּסֵפֶר שְׁמוּאֵל Está **en el libro de *Shemuel*.**

Una tercera opinión:

וְרַבָּנַן וְאִיתֵימָא רַבָּה בַּר מָרִי אָמְרוּ Y los Sabios —y, según otros, Rabba bar Mari— dijeron: גְּדִישִׁים דְּשְׂעוֹרִין דְּיִשְׂרָאֵל הֲוֹו וּגְדִישִׁין דַּעֲדָשִׁים דְּפְלִשְׁתִּים Se trata de que **había montículos de cebada de propiedad judía y montículos de lentejas que pertenecían a los filisteos. וְקָא מִיבַּעְיָא לְהוּ מַהוּ לִיטּוֹל גְּדִישִׁין שֶׁל שְׂעוֹרִין דְּיִשְׂרָאֵל לִתֵּן לִפְנֵי בְהֶמְתּוֹ Y** el Rey David y sus hombres **tenían la duda de si uno puede tomar los montículos de cebada de propiedad judía y colocarlos delante de su animal** para que coma de ellos, **עַל מְנַת לְשַׁלֵּם גְּדִישִׁין שֶׁל עֲדָשִׁים דְּפְלִשְׁתִּים con la intención de pagarle** la pérdida al dueño de la cebada con los **montículos de lentejas de los filisteos** que ya estaban en su poder. **שָׁלְחוּ לֵיהּ** Los Sabios del Sanhedrín **le enviaron** la siguiente respuesta: **חָבֵל יָשִׁיב רָשָׁע גְּזֵלָה יְשַׁלֵּם** Dice el versículo[18]: [Si] **EL MALVADO DEVUELVE LA PRENDA, RESTITUYE LO QUE HAYA ROBADO. אַף עַל פִּי שֶׁגְּזֵלָה מְשַׁלֵּם רָשָׁע הוּא** Vemos que, **aunque uno restituya lo que haya robado,** igualmente **se le sigue considerando un malvado. אֲבָל אַתָּה מֶלֶךְ אַתָּה Pero tú eres** el **Rey** de Israel, **וּמֶלֶךְ פּוֹרֵץ לַעֲשׂוֹת לוֹ דֶּרֶךְ y** la ley establece que **el Rey puede romper** la cerca del campo de otras personas **para abrirse camino, וְאֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ y nadie puede reprochárselo.** Por lo tanto, puedes tomar de la cebada de otro judío para alimentar a tus animales y pagarle al dueño con los montículos de lenteja de los filisteos.

La Guemará cuestiona la segunda opinión:

בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר לְאַחַלּוֹפֵי Todo **se entiende bien según el** Sabio **que opina** que la duda del Rey David era sobre **cambiar** la cebada de propiedad judía por las lentejas de los filisteos; **הַיְינוּ דִּכְתִיב חַד קְרָא por eso está escrito** sobre este suceso **en un versículo** del libro de *Shemuel*[19]**: וַתְּהִי שָׁם חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה עֲדָשִׁים Y HABÍA ALLÍ UNA PARCELA DEL CAMPO LLENA DE LENTEJAS, וּכְתִיב חַד קְרָא y** también **está escrito en otro versículo** de *Divré Hayamim*[20], sobre el mismo suceso**: וַתְּהִי חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעוֹרִים Y HABÍA ALLÍ UNA PARCELA DEL CAMPO LLENA DE CEBADA.** Según esta opinión, el primer versículo alude a las lentejas de los filisteos que el Rey David tenía en su poder y que quería cambiar por la cebada de propiedad judía, a la que alude el segundo versículo.

NOTAS

17 Los Tosafot explican que la duda del Rey David era si una persona que dañó la propiedad de su prójimo para salvar su propia vida está obligada a pagar el daño o no. Sin embargo, el *Maharatz Jayot* deduce del comentario de Rashi que él interpreta literalmente la duda de David: si uno tiene permitido salvar su vida a costa de los bienes del prójimo.

18 *Yejezkel* 33:15.

19 *Shemuel II* 23:11.

20 *Divré Hayamim I* 11:13.

אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר לְמִקְלֵי Pero, según el Sabio **que opina** que el Rey David quería **quemar** los montículos de cebada de propiedad judía para acabar con los filisteos ocultos en ellos, **מַאי אִיבַּעְיָא לְהוּ לְהָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי ¿para qué** enseñanza **son necesarios estos dos versículos?** *Responde la Guemará:* **אָמַר לָךְ דַּהֲווֹ נָמֵי גְּדִישִׁים דַּעֲדָשִׁים דְּיִשְׂרָאֵל** Aquel Sabio **te responderá que,** además de los montículos de cebada, en aquel suceso **había también montículos de lentejas de propiedad judía, דַּהֲווֹ מִיטַּמְּרוּ בְּהוּ פְּלִשְׁתִּים en los que** igualmente **se ocultaban** guerreros **filisteos**; por lo que el Rey David quería quemar tanto los de cebada como los de lentejas**.** Por esa razón, son necesarios los dos versículos.

וַיַּצִּילֶהָ Y LA SALVÓ שֶׁלֹּא יִשְׂרְפוּהָ ordenando **que no la quemaran,** הוֹאִיל וְאָסוּר לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּמָמוֹן חֲבֵירוֹ **porque está prohibido salvarse a costa de los bienes del prójimo.**

Ahora, la Guemará cuestiona la tercera opinión:

בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר לְמִקְלֵי Todo **se entiende bien según el** Sabio **que opina** que el Rey David quería **quemar** los frutos de propiedad judía para acabar con los filisteos ocultos allí**; הַיְינוּ דִּכְתִיב por eso está escrito** en un versículo de esa sección[21]**: וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הַחֶלְקָה וַיַּצִּילֶהָ** Y SE PARÓ EN MEDIO DE LA PARCELA Y LA SALVÓ, de lo que se podría interpretar que les ordenó a sus hombres que no la quemaran, porque está prohibido salvarse a costa de los bienes del prójimo; y el Rey David no quería que lo hicieran, a pesar de que la ley le permita al Rey hacerlo**. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר לְאַחְלוֹפֵי Pero según el** Sabio **que opina** que la duda del Rey David era sobre **cambiar** la cebada de propiedad judía por las lentejas de los filisteos**, מַאי וַיַּצִּילֶהָ ¿a qué se refiere** el versículo que dice Y LA SALVÓ**?** *Responde la Guemará:* **דְּלָא שָׁבֵק לְהוּ לְאַחְלוֹפֵי** Se refiere a **que** el Rey David **no les permitió** a sus hombres **cambiarlas** para alimentar a sus animales**.**

La Guemará cuestiona la primera opinión:

בִּשְׁלָמָא הָנֵי תַּרְתֵּי Se entiende bien según las opiniones de **estos dos** últimos Sabios: el que opina que el Rey David quería quemar los frutos de propiedad judía, y el que opina que quería cambiar la cebada de propiedad judía por las lentejas de los filisteos**. הַיְינוּ דִּכְתִיב תְּרֵי קְרָאֵי Por eso están escritos dos versículos** sobre el mismo tema: uno para mencionar la cebada y otro para mencionar las lentejas**.**

NOTAS

21 *Shemuel II* 23:12.

הָכִי גָּרְסִינַן Esta es la versión correcta: קְרָאֵי לָמָּה לִי "¿Para qué son necesarios los versículos que mencionan la cebada y las lentejas**?". וְלֹא גָּרְסִינַן תְּרֵי Pero no es correcta la versión: "¿**Para qué son necesarios **dos** versículos**?".**

מִכְּדֵי גְּמָרָא שְׁלְחוּ לֵיהּ He aquí que fue un conocimiento lo que le transmitieron como respuesta, **לֹא נִצְרָךְ אֶלָּא לְלִמּוֹד הֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁשְּׁלְחוּ לוֹ** entonces, el Rey David **no tenía más que aceptar la halajá tal como se la transmitieron** los Sabios del Sanhedrín**. וּמַאי וְלֹא אָבָה Y**, por eso, surge la pregunta: **¿Qué significa: Y** [David] **NO LAS QUISO TOMAR?**

דַּעֲבַד לְשֵׁם שָׁמַיִם Ya que actuó en honor al Cielo. כֵּיוָן דְּאִיכָּא אִיסּוּרָא גַּבֵּי אִינִישׁ דְּעָלְמָא Es decir, se abstuvo, **porque para el resto de las personas está prohibido** quemar los frutos de otro para salvar la vida o tomar la cebada de otro con la intención de darle lentejas**.**

אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר טָמוּן בְּאֵשׁ קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ Pero, según el Sabio **que opina que** el Rey David **dudaba sobre** la ley de **daños a objetos ocultos provocados con el fuego, מַאי אִיבָּעֵי לֵיהּ קְרָאֵי ¿para qué son necesarios los versículos** que mencionan la cebada y las lentejas**?** *Responde la Guemará:* **אָמַר לְךָ טָמוּן וַחֲדָא מֵהָנָךְ קָמִיבַּעְיָא לֵיהּ** Aquel Sabio **te responderá que** el Rey David **tenía duda sobre** el tema de los daños a **objetos ocultos** producidos con el fuego **y** también dudaba sobre **uno de esos** dos **temas** que mencionaron los otros dos Sabios en sus respuestas, el de quemar la cebada y las lentejas de otro israel para acabar con los filisteos y el de cambiar la cebada de propiedad judía por las lentejas de los filisteos**.**

La Guemará cuestiona nuevamente la primera opinión:
בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר הָנֵי תַּרְתֵּי Todo **se entiende bien según** la opinión de **los** Sabios **que dijeron esas dos** versiones acerca de la duda del Rey David —sobre quemar los frutos y sobre cambiar la cebada por las lentejas—**; הֵינוּ דִּכְתִיב por eso está escrito**[1] en el versículo acerca de aquel suceso**: וְלֹא אָבָה (דָּוִד) לִשְׁתּוֹתָם Y [David] NO LAS QUISO TOMAR** (las aguas), es decir, él no quiso aprovechar el derecho que tenía como Rey de Israel**; אָמַר כֵּיוָן דְּאִיכָּא אִיסּוּרָא לֹא נִיחָא לִי** pues se **dijo: Como** para el resto de las personas **está prohibido, no quiero** aprovechar mi condición de Rey**. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר טָמוּן בְּאֵשׁ קָא מִבַּעְיָא לֵיהּ Pero, según el** Sabio **que opina que** el Rey David **dudaba sobre los daños a objetos ocultos producidos con el fuego, מִכְּדֵי גְּמָרָא הוּא דִּשְׁלַחוּ לֵיהּ he aquí que fue un conocimiento lo que le transmitieron** como respuesta —cuál es su obligación en ese caso—**,** entonces, **מַאי לֹא אָבָה דָּוִד לִשְׁתּוֹתָם ¿qué significa** lo que dice el versículo **que David "no las quiso tomar"?** ¡No tenía más que aceptar la halajá que le respondieron los Sabios del Sanhedrín! *Responde la Guemará:* **דְּלָא אַמְרִינְהוּ מִשְּׁמַיְהוּ** El significado de esas palabras es **que** el Rey David **no las transmitió** —esas enseñanzas— **en nombre de aquellos** "tres valientes" que arriesgaron la vida para presentar su duda ante los Sabios del Sanhedrín**; אָמַר כַּךְ מְקוּבְּלַנִי מִבֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי** pues él **dijo: Esto es lo que he recibido** como enseñanza **del *Bet Din* de Shemuel Haramatí: כָּל הַמּוֹסֵר עַצְמוֹ לָמוּת עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה todo el que arriesga su vida para** aprender **una enseñanza de Torá אֵין אוֹמְרִים דְּבַר הֲלָכָה מִשְּׁמוֹ no es digno de que se cite cualquier enseñanza halájica en su nombre.**

La Guemará cuestiona nuevamente la primera opinión:
וַיַּסֵּךְ אוֹתָם לַה' El final del versículo anterior dice: Y [David] LAS VERTIÓ EN OFRENDA A **HASHEM.** *La Guemará plantea una pregunta:* **בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר הָנֵי תַּרְתֵּי** Esto **se entiende bien conforme a los** Sabios **que dijeron esas dos** versiones acerca de la duda del Rey David —sobre quemar los frutos y sobre cambiar la cebada por las lentejas—**, מִשּׁוּם דַּעֲבַד לְשֵׁם שָׁמַיִם ya que** se puede argumentar que el versículo describe que él **actuó en honor al Cielo**, pues, a pesar de que el Rey de Israel tiene derecho a quemar los frutos de otro para salvar la vida o tomar la cebada de otro con la intención de darle lentejas, el Rey David se abstuvo de hacerlo, porque para el resto de las personas está prohibido, y dicha actitud se considera como una ofrenda a Hashem. **אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר טָמוּן בְּאֵשׁ Pero, según el** Sabio **que opina** que el Rey David dudaba sobre si debía indemnizar los **daños a objetos ocultos provocados con fuego** por su ejército, **מַאי וַיַּסֵּךְ אוֹתָם לַה' ¿qué significa** lo que dice el versículo: **Y LAS VERTIÓ EN OFRENDA A HASHEM?** *La Guemará responde:* **דַּאֲמַרִינְהוּ מִשְּׁמָא דְּגְמָרָא** El significado de esas palabras es **que** el Rey David **las transmitió** (esas enseñanzas) **en nombre de la Tradición Oral**, sin especificar quién se las había trasmitido, y eso se considera como si las hubiera rendido en ofrenda a Hashem**.**

NOTAS

1 *Shemuel II* 23:16.

מתני׳ **דֶּרֶךְ הָרַבִּים Un camino público,** שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת el cual tiene al menos **dieciséis *amot*** de ancho. מֵעַגְּלוֹת דְּדִגְלֵי מִדְבָּר יָלְפִינַן בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת (ד׳ צח.) Esta medida **se deduce** del ancho **de las carretas** —incluyendo el espacio que había entre ellas— usadas en el campamento **de las banderas** de las tribus de Israel **en el desierto** para transportar las vigas del *Mishkán*, como se describe **en el *Tratado de Shabat* (p. 99a).**

גמ׳ **תַּנָּא דִּידַן קָא חָשִׁיב מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה שֵׁשׁ אַמּוֹת אוֹ חָמֵשׁ אַמּוֹת אוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר Nuestro Tana está enumerando** las alturas de los muros **de mayor a menor:** si el fuego pasa un muro de **seis *amot*, cinco *amot* o cuatro *amot*,** el responsable **está exento.** דִּסְבִירָא לֵיהּ עַד וְעַד בְּכְלָל **Pues él opina que** la expresión **"hasta** cuatro *amot*" **quiere decir** cuatro *amot* **inclusive.**

וְתַנָּא בָּרָא קָחֲשִׁיב מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה שְׁתֵּי אַמּוֹת אוֹ שָׁלֹשׁ אַמּוֹת חַיָּב Mientras que el Tana de la Baraitá enumera las alturas de los muros **de menor a mayor:** si el fuego pasa un muro de **dos *amot* o tres *amot*,** el responsable **está obligado** a indemnizar al perjudicado. וְאַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר **Y** si el muro tiene **cuatro *amot*,** el responsable del fuego **está exento,** דִּסְבִירָא לֵיהּ עַד וְלֹא עַד בְּכְלָל **pues él opina que** la expresión **"hasta** cuatro *amot*" **quiere decir** cuatro *amot* **no inclusive.** וְכֻלָּן שָׁוִין בְּאַרְבַּע אַמּוֹת דְּפָטוּר **Pero todos** los *Tanaím* **coinciden en que, en** el caso de un muro de **cuatro *amot*,** el responsable del fuego **está exento:** לְתַנָּא דִּידַן עַד וְעַד בְּכְלָל **según nuestro Tana** (el de la Mishná), que se refiere a los muros por cuya altura el responsable del fuego queda exento, esto es así **hasta** una altura de cuatro *amot* **inclusive;** לְתַנָּא בָּרָא עַד וְלֹא עַד בְּכְלָל **mientras que según el Tana de la Baraitá,** que se refiere a los muros por cuya altura el responsable del fuego está obligado a pagar, esto es así **hasta** una altura de cuatro *amot* **no inclusive.**

וַאֲפִילּוּ בְּשָׂדֶה קוֹצִים Incluso en un campo de espinos secos. אֲפִילּוּ הָיְתָה שָׂדֶה שֶׁקּוֹפֶצֶת [לְשָׁם] הָאוּר מֵעַל לְגָדֵר מְלֵאָה קוֹצִים Es decir, **incluso si el campo al que pasó el fuego por arriba del muro estaba lleno de pinchos secos,** שֶׁנּוֹחַ הָאֵשׁ לִבְעֹר בָּהּ וּלְדַלֵּג **donde el fuego arde y** a donde **pasa con facilidad,** פָּטוּר el responsable del fuego **está exento.**

MISHNÁ

La Mishná menciona otra ley relativa a los daños producidos por el fuego cuando se propaga y quema la propiedad de otra persona:

עֲבָרָה גָּדֵר שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ דֶּרֶךְ הָרַבִּים אוֹ נָהָר פָּטוּר Si el fuego se propaga y **pasa un muro de cuatro *amot* de altura, un camino público**[2] **o un río,** el que lo encendió **está exento** de pagar los daños ocasionados por el fuego al otro lado; pues él no tenía por qué haber supuesto que el fuego iba a traspasar dichas barreras, ya que no es común que eso ocurra.

GUEMARÁ

La Guemará plantea una contradicción entre esta Mishná y una Baraitá, en lo que respecta a la altura del muro que exime al responsable del fuego:

וְהָתַנְיָא ¡Pero se enseñó en una Baraitá: **עֲבָרָה גָּדֵר שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב «Si** el fuego se propaga y **pasa un muro de cuatro *amot* de altura,** el responsable del fuego **está obligado** a pagar los daños producidos del otro lado del muro»! ¿Cómo se resuelve esta contradicción? *La Guemará responde:* **אָמַר רַב פַּפָּא Dijo Rav Papa: תַּנָּא דִּידַן קָא חָשִׁיב מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה Nuestro Tana** (el de nuestra Mishná) **está enumerando** las alturas de los muros **de mayor a menor**, en orden descendente, y se refiere a lo siguiente: **שֵׁשׁ אַמּוֹת פָּטוּר** Si el fuego pasa un muro de **seis *amot*,** el responsable **está exento; חָמֵשׁ אַמּוֹת פָּטוּר** si pasa un muro de **cinco *amot*, está exento; עַד אַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר** y la ley sigue siendo igual **hasta** el caso de un muro de **cuatro *amot*,** en el cual también **está exento.** Es decir, la Mishná se refiere a las diferentes alturas de los muros por las que el responsable del fuego queda exento de indemnizar al perjudicado, desde las más elevadas, "hasta la del caso de un muro de cuatro *amot*", inclusive. **תַּנָּא בָּרָא מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה קָא חָשִׁיב** Mientras que **el Tana de la Baraitá enumera** las alturas de los muros **de menor a mayor**, en orden ascendente, y se refiere a lo siguiente: **שְׁתֵּי אַמּוֹת חַיָּב** Si el fuego pasa un muro de **dos *amot*,** el responsable **está obligado** a indemnizar al perjudicado; **שָׁלֹשׁ אַמּוֹת חַיָּב** si pasa un muro de **tres *amot*, está obligado** a indemnizarlo; **עַד אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב** y la ley sigue siendo igual **hasta** el caso de un muro de **cuatro *amot*** de altura, no inclusive, en el cual también **está obligado** a indemnizarlo; pero si el muro tiene cuatro *amot*, está exento. Es decir, la Baraitá se refiere a las diferentes alturas de los muros por las que el responsable del fuego está obligado a indemnizar al perjudicado, desde las más bajas, "hasta la del caso de un muro de cuatro *amot*", no inclusive. Por lo tanto, no hay contradicción entre la Mishná y la Baraitá, ya que, todos coinciden en que un muro de cuatro *amot* basta para que el responsable del fuego quede exento de indemnizar los daños producidos por el fuego al otro lado del muro.

La Guemará define un caso extremo en el que también es aplicable la ley de la Mishná:

אָמַר רָבָא Dijo Rava: אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ דְּפָטוּר Los cuatro *amot* del muro sobre los **que dijeron** en la Mishná **que**, si el fuego los pasa, el responsable **está exento** de pagar los daños, **אֲפִילּוּ בְּשָׂדֶה קוֹצִים son** suficientes para eximirlo **incluso en** un caso donde el fuego pase el muro y queme **un campo de espinos secos**, pues, no se lo considera negligente aunque

NOTAS

2 Todo camino de dieciséis *amot* de ancho se considera un "camino público".

לֹא שָׁנוּ No se ensenó en la Mishná דְּפָטוּר **que** el responsable del fuego **esté exento** de pagar una indemnización**…**

אֶלָּא בְּקוֹלַחַת … sino para el caso de un fuego ascendente. אֵשׁ שֶׁקּוֹלֵחַ Se refiere a **un fuego que arde verticalmente,** מִתַּמֵּר וְעוֹלֶה לְמַעְלָה es decir, que **se eleva y sube.**

אֲבָל נִכְפֶּפֶת Pero en el caso de un fuego que se inclina (*nijpéfet*)**.** שֶׁהָרוּחַ מַטֶּה אוֹתָהּ וְכוֹפָהּ לְצִדָּדִין Se refiere a **que el viento lo inclina** (al fuego) **y lo dobla hacia los lados,** וּמַפְסִיק הַשַּׁלְהֶבֶת וְדוֹלֶגֶת **y** con esto **desprende la llama** del fuego, **y** ésta **pasa** así el muro con facilidad**.** לְשׁוֹן מוֹרִי Esa es **la interpretación de mi maestro.** לִישָׁנָא אַחֲרִינָא **Otra interpretación** es la siguiente**:** נִכְפֶּפֶת אֵשׁ נְמוּכָה la expresión ***nijpéfet* se refiere a un fuego que arde bajo,** הוֹלֶכֶת וְנִסְרֶכֶת בְּעֵשָׂבִים וּבַקַּסָּמִים שֶׁעַל גַּבֵּי קַרְקַע que **avanza y prende las hiervas y las ramitas que están en el suelo.** הִלְכָּךְ אֲפִילּוּ עָבְרָה דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים רָחָב מְאֹד חַיָּב **Por lo tanto, aunque** este fuego **haya atravesado un camino de la vía pública muy ancho,** el responsable **está obligado** a pagar los daños[7].

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים ¿Sobre qué caso fue dicho eso דְּאִם עָבְרָה דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר de **que si** el fuego **atraviesa un camino de la vía pública,** el responsable **está exento** de pagar el daño**?**

שְׁלוּלִית *Shelulit*. לְקַמַּיְהּ מְפָרֵשׁ **Más adelante,** la Guemará **explica** a qué se refiere esta expresión**.**

רִבִּי אֱלִיעֶזֶר Es R. Eliezer, [ע"ב] בְּמַתְנִיתִין cuya opinión se cita **en la** próxima **Mishná (61b).**

el objeto dañado sea algo que arda con facilidad**.** *La Guemará hace una aclaración:* **אָמַר רַב פַּפָּא Dijo Rav Papa: וּמִשָּׁפַת קוֹצִים וּלְמַעְלָה אַרְבַּע אַמּוֹת Pero desde el límite** superior **de los pinchos hacia arriba**, es decir, hasta la cima del muro, tienen que haber **cuatro *amot*** de distancia para que el responsable del fuego quede exento de pagar el daño**.**

La Guemará cita dos opiniones que esclarecen la Mishná:
אָמַר רַב Dijo Rav: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּקוֹלַחַת No se ensenó en la Mishná que el responsable del fuego esté exento de pagar una indemnización si el fuego pasa uno de esos obstáculos **sino para el caso de un fuego ascendente**, es decir, el que arde verticalmente**; אֲבָל בְּנִכְפֶּפֶת pero en el caso de un fuego que se inclina** con el viento, cuya llama puede sortear obstáculos con facilidad**, אֲפִילּוּ עַד מֵאָה אַמָּה חַיָּב aunque haya** un muro que mida **hasta cien *amot*,** el responsable **está obligado** a pagar el daño que dicho fuego provoque (si el fuego era más alto que el muro)[3]**. וּשְׁמוּאֵל אָמַר Y Shemuel**, en cambio, **dijo: מַתְנִיתִין בְּנִכְפֶּפֶת Nuestra Mishná se refiere a un fuego que se inclina** con el viento, pues, cuando éste es el caso, es necesario un obstáculo como los que menciona la Mishná para que el responsable esté exento de pagar el daño**; אֲבָל בְּקוֹלַחַת pero en el caso de un fuego ascendente, אֲפִילּוּ כָּל שֶׁהוּא פָּטוּר incluso cualquier medida de altura** que tenga el obstáculo basta para que el responsable **quede exento** de pagar el daño**.**

La Guemará presenta una prueba a favor de la opinión de Rav:
תַּנְיָא כְּוָתֵיהּ דְּרַב Se enseñó una Baraitá **que concuerda con** la opinión de **Rav: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים «¿Sobre qué caso fue dicho eso** de que si el fuego atraviesa un camino público, el responsable está exento de pagar el daño**? בְּקוֹלַחַת Sobre el caso de un fuego ascendente. אֲבָל בְּנִכְפֶּפֶת וְעֵצִים מְצוּיִין לָהּ Pero en el caso de un fuego que se inclina** con el viento **y** que **tiene madera a su alcance, אֲפִילּוּ עַד מֵאָה מִיל חַיָּב aun** cuando el fuego atraviese un camino de **hasta cien *mil***[4] de ancho**,** el responsable **estará obligado** a pagar el daño que provoque**.** *La Baraitá dice otra ley:* **עָבְרָה נָהָר אוֹ שְׁלוּלִית שֶׁהֵם רְחָבִים שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת פָּטוּר Si** un fuego **pasa un río o un *shelulit*[5], los cuales tienen ocho *amot* de ancho,** el responsable **está exento** de pagar el daño**».**

La Guemará cita el segundo caso de la Mishná:
דֶּרֶךְ הָרַבִּים «Si el fuego se propaga y pasa […] **un camino público** […] el que lo encendió está exento de pagar los daños ocasionados por el fuego al otro lado**».**

La Guemará especifica qué opinión sigue la Mishná:
מַאן תַּנָּא ¿Quién es el Tana, cuya opinión sigue la Mishná para determinar que un camino público es un obstáculo con el que el responsable del fuego queda exento de pagar el daño producido al otro lado**? אָמַר רָבָא Dijo Rava: רִבִּי אֲלִיעֶזֶר הִיא דְּתָנֵן Es R. Eliezer; como se enseñó** en la siguiente Mishná[6], la cual determina la distancia que debe haber entre el fuego que uno enciende y el campo de su prójimo para quedar exento de pagar lo que se pueda llegar a quemar**: רִבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר «R. Eliezer opina: שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת כְּדֶרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים (פָּטוּר) Dieciséis *amot*, como** el ancho de **un camino público».**

NOTAS

3 Rashba.
4 *Mil*: medida de longitud equivalente a dos mil *amot* (aprox. 1 km).
5 Más adelante, la Guemará explica qué significa *shelulit*.
6 Más adelante, 61b.
7 Según esta versión, la Guemará se refiere a que este fuego pasa el ancho de un camino y no a que sortea la altura de un muro.

אֲרִיתָא דְּדַלָּאֵי Un canal para regar (*aritá dedalaé*). יְאוֹר קָטָן La expresión *aritá dedalaé* se refiere a **un canal pequeño,** שֶׁדּוֹלִין מִמֶּנּוּ וּמַשְׁקִין שָׂדוֹת **del cual se extrae agua para regar los campos.**

מַאן דְּאָמַר נָהָר מַמָּשׁ אַף עַל גַּב דְּלֵית בֵּיהּ מַיָּא Según **el que opina** que la Mishná se refiere a **un río propiamente dicho, aunque no haya agua en él**, el responsable del fuego está exento**;** דְּהוֹאִיל וְרָחָב **pues, como** el cauce del río **es ancho,** הָוֵי כְּדֶרֶךְ הָרַבִּים **es como el** caso del **camino público.**

מַפְסִיקִין לְפֵאָה Se consideran una división del campo, **en lo referente a** la mitzvá de ***peá*,** לְהַנִּיחַ פֵּאָה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד es decir, **con respecto a** la obligación de **dejar** sin cosechar **la esquina** (*peá*) **de cada uno** de los terrenos resultantes**.**

הַנַּחַל La cuenca de un río. שָׂדֶה מִכָּאן וְשָׂדֶה מִכָּאן **Si hay un campo de este lado y un campo del otro,** וְנַחַל עָמֹק בָּאֶמְצַע **y la cuenca profunda de un río** pasa **en medio** de ellos, חַיָּב לְהַנִּיחַ פֵּאָה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד el dueño **está obligado a dejar** sin cosechar **la esquina** (*peá*) **de cada uno** de los campos**.**

דֶּרֶךְ הַיָּחִיד Un camino privado. אַרְבַּע אַמּוֹת Es decir, un camino que tiene **cuatro *amot*** de ancho**.**

שׁוֹלְלִין Se acumulan (*sholelim*)**.** מִתְקַבְּצִין La expresión *sholelim* quiere decir **'se acumulan',** כְּמוֹ מִן הַשָּׁלָל שֶׁל בֵּיצִים (ביצה דף ז.) **como** en la frase**: "de la acumulación** (*shalal*) **de huevos"** (***Tratado de Betzá*, pág. 7a**). דָּבָר אַחֵר **Otra interpretación:** לְשׁוֹן שָׁלָל וּמַלְקוֹחַ (במדבר לא) *sholelim* es una **expresión basada en** el versículo Y TOMARON TODO EL **DESPOJO** (*shalal*) **Y** TODO EL **BOTÍN** (***Bamidbar* 31**:11), דָּבָר הַמִּקְבָּץ que es **algo que está acumulado.**

שֶׁמְּחַלֶּקֶת שָׁלָל לְאַגַּפֶּיהָ Un canal de agua **que reparte su caudal** (*shalal*) **a** las tierras de **sus orillas,** שֶׁמַּשְׁקִין אוֹתָן מִמֶּנָּה es decir, **que se riegan** con las aguas **de éste,** וְהֵן עוֹשִׂין פֵּירוֹת **y** así **ellas dan frutos.**

La Guemará cita el tercer caso de la Mishná:
אוֹ נָהָר «Si el fuego se propaga y pasa […] un camino público **o un río**, el que lo encendió está exento de pagar los daños ocasionados por el fuego al otro lado»**.**

La Guemará cita dos opiniones que explican a qué se refiere la Mishná con "un río":
רַב אָמַר Rav dijo: נָהָר מַמָּשׁ La Mishná se refiere a **un río, propiamente dicho. וּשְׁמוּאֵל אָמַר Y Shemuel**, en cambio, **dijo: אֲרִיתָא דְּדַלָּאֵי** La Mishná se refiere a **un canal** pequeño cuya agua se usa **para regar** el campo**.** *La Guemará explica la discrepancia:* **מַאן דְּאָמַר נָהָר מַמָּשׁ** Según **el que opina** que la Mishná se refiere a **un río propiamente dicho, אַף עַל גַּב דְּלֵיכָא מַיָּא aunque no haya agua** en él, el responsable del fuego está exento, pues, como el cauce del río es ancho[8], incluso cuando no tiene agua, es un obstáculo tan considerable como un camino público**; וּמַאן דְּאָמַר אֲרִיתָא דְּדַלָּאֵי y** según **aquel que opina** que la Mishná se refiere a **un canal** pequeño **para regar** el campo**, אִי אִית בֵּיהּ מַיָּא אִין si** éste **tiene agua,** el responsable del fuego **sí** está exento**; אֶבָל לֵית בֵּיהּ מַיָּא לֹא pero si no tiene agua,** entonces, **no** está exento, pues, dicho canal constituye un obstáculo considerable únicamente cuando corre agua en él**.**

La Guemará cita una enseñanza que, al igual que la Baraitá citada anteriormente, usa la palabra shelulit*:*
תְּנַן הָתָם Se enseñó allí, en una Mishná[9]**: וְאֵלּוּ מַפְסִיקִין לְפֵאָה «Y estas** son las separaciones que **se consideran una división** del campo, **en lo referente a** la mitzvá de ***peá*[10]: הַנַּחַל La cuenca** profunda **de un río**, que atraviesa un campo dividiéndolo en dos**, וְהַשְּׁלוּלִית un *shelulit*, וְדֶרֶךְ הַיָּחִיד un camino privado** (de cuatro *amot* de ancho) **וְדֶרֶךְ הָרַבִּים y un camino público.** En cualquiera de estos casos, el dueño del campo está obligado a dejar sin cosechar la esquina (*peá*) de cada uno de los terrenos cultivados»**.** *La Guemará pregunta:* **מַאי שְׁלוּלִית ¿Qué es un *shelulit*?** *Y cita dos opiniones al respecto:* **אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל Dijo Rav Yehuda en nombre de Shemuel: מָקוֹם שֶׁמֵּי גְשָׁמִים שׁוֹלְלִין שָׁם** Es **el lugar donde las aguas de lluvia se acumulan** (*sholelim*) y forman un charco**. רַב בֵּיבִי אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן Rav Bibi**, en cambio, **dijo en nombre de R. Yojanan: אַמַּת הַמַּיִם שֶׁמְּחַלֶּקֶת שָׁלָל לְאַגַּפֶּיהָ** *Shelulit* es **un canal de agua que reparte su caudal** (*shalal*) **a** las tierras de **sus orillas**, y la gente lo usa para regar los campos de la zona**.** *La Guemará explica la discrepancia:* **מַאן דְּאָמַר מָקוֹם שֶׁמֵּי גְשָׁמִים שׁוֹלְלִין שָׁם El que dice que** *shelulit* **es el lugar donde las aguas de lluvia se acumulan, כָּל שֶׁכֵּן אַמַּת הַמַּיִם** también opina que **con más razón un canal de agua** se considera una división del campo**. וּמַאן דְּאָמַר אַמַּת הַמַּיִם Y el que dice que** *shelulit* **es un canal de agua,** opina que eso se considera una división del campo, **אֲבָל מָקוֹם שֶׁמֵּי גְשָׁמִים שׁוֹלְלִין שָׁם לֹא מַפְסְקֵי pero** que **el lugar donde las aguas de lluvia se acumulan no se considera una división** en el campo**, דְּהַנְהוּ pues ellos** (los lugares donde las aguas de lluvia se acumulan)

NOTAS

8 En sus enseñanzas, los Sabios se refieren a un río que tiene un cauce de ocho amot de ancho, por lo menos, como dice la Baraitá citada anteriormente.

9 *Tratado de Peá* 2:1.

10 *Peá*: lit. 'esquina', se refiere a la mitzvá de la Torá que le ordena al dueño de un campo abstenerse de recoger el producto de una esquina de cada uno de sus campos, por estar destinado a los pobres.

בַּאגְנֵי דְאַרְעָא מִקְּרוּ **son considerados receptáculos de la tierra**, por lo que no constituyen una división en el campo, sino más bien parte de él.

Mishná

Esta Mishná trata sobre la distancia que la persona debe observar como medida preventiva a la hora de encender fuego en su propiedad, a fin de no causar ningún daño a las de sus vecinos:

הַמַּדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ עַד כַּמָּה תַּעֲבוֹר הַדְּלֵקָה **Si alguien enciende** un fuego **dentro de su propiedad, ¿cuál es la distancia** mínima a la **que el fuego debe desplazarse** en ella para que, si después se propaga a otros lugares y causa daños, él quede exento de pagarlos, por haberlo encendido lo suficientemente lejos de las demás propiedades? *La Mishná cita distintas opiniones al respecto:* רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר **R. Elazar ben Azaria dice:** רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא בְּאֶמְצַע בֵּית כּוֹר Al que enciende el fuego **hay que imaginarlo como si estuviera** justo **en la mitad de** un área equivalente a **un *bet cor*[1].** O sea, el área de desplazamiento para el fuego debe tener un radio de, por lo menos, ciento treinta y siete *amot*[2], desde el punto donde lo encienda. Y si el fuego se propaga más, el que lo encendió queda exento de pagar los daños. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת כְּדֶרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים **R. Eliezer dice:** Basta con que el área de desplazamiento para el fuego sea de **dieciséis *amot*** en cualquier dirección**, igual que** el ancho de **una vía del dominio público**, y si el fuego se propaga más, el que lo encendió queda exento. רִבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר חֲמִשִּׁים אַמָּה **R. Akiva dice:** El área para el fuego debe ser de **cincuenta *amot*** en cualquier dirección. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר אֶת הַבְּעֵרָה **R. Shimon dice:** El versículo[3] indica: PAGAR DEBERÁ PAGAR AQUEL QUE ENCENDIÓ EL FUEGO, הַכֹּל לְפִי הַדְּלֵקָה o sea, **todo depende del fuego.**

Guemará

La Guemará entiende que las palabras de R. Shimon ("todo depende del fuego") significan que las obligación de indemnizar por los daños del fuego depende únicamente del perjuicio que éste cause, y no de cuánto se haya desplazado dentro de la propiedad de quien lo encendió, antes de propagarse a las de los vecinos; por lo tanto objeta:

וְלֵית לֵיהּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן שִׁיעוּרָא בְּדְלֵקָה ¿**Y acaso R. Shimon no sostiene que, para un caso de incendio, existe una medida** de distancia mínima preventiva para eximir a la persona de pagar los daños que el fuego cause? וְהָתְנַן ¡**Pero si** vimos que **se enseñó** lo siguiente en una Mishná[4]**!:** לֹא יַעֲמִיד אָדָם תַּנּוּר בְּתוֹךְ הַבַּיִת אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ עַל גַּבּוֹ גֹּבַהּ אַרְבַּע אַמּוֹת **«Una persona no tiene permitido instalar un horno grande (*tanur*[5]) dentro de su casa, a menos que arriba de él haya un espacio** mínimo **de cuatro**

בַּאגְנֵי **Receptáculos** (*bagné*). כְּמוֹ בָּאַגָּנוֹת (שמות כד) La expresión *bagné* significa 'en los receptáculos', **como** lo vemos en el versículo: Y MOSHE TOMÓ LA MITAD DE LA SANGRE Y LA PUSO **EN LOS RECEPTÁCULOS** (*BAAGANOT*), Y ECHÓ LA OTRA MITAD DE LA SANGRE SOBRE EL ALTAR (***Shemot* 24**:6)**.** קוניי"ש בְּלַעַז Esto se conoce como ***konáis* en idioma extranjero.**

מתני׳ בְּאֶמְצַע בֵּית כּוֹר **En mitad de** un área equivalente a **un *bet cor*.** אִם יֵשׁ לוֹ חֲצִי בֵית כּוֹר לְכָל רוּחַ פָּטוּר O sea, **si** aquel que prende el fuego **dispone** en su propiedad **de un área que tenga medio *bet cor*** desde su centro **en cualquier dirección,** para que el fuego pueda desplazarse, **queda exento** de pagar los daños que cause. וּבְקוֹלַחַת שֶׁדִּילְגָה וְכִדְאוֹקִימְנָא [ע"א] **Y** la Mishná **habla de un fuego ascendente que** se **pasó** a otra propiedad y la dañó, **tal como se ha establecido** con relación a la Mishná anterior **(61a);** אֲבָל נִכְפֶּפֶת בּוֹעֶרֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל שָׁעָה אֲפִילּוּ עַד מֵאָה מִיל חַיָּב **pero** un fuego **inclinado siempre va quemando**, por lo tanto **aun hasta** la distancia de **cien *mil*[6],** quien lo enciende **debe pagar** los daños**.**

הַכֹּל לְפִי הַדְּלֵקָה **Todo depende del fuego.** קְסָלְקָא דַעְתָּךְ הָכִי קָאָמַר En esta etapa, **la Guemará supone que** R. Shimon **quiso decir lo siguiente:** הַכֹּל יְשַׁלֵּם כָּל כַּמָּה שֶׁהִדְלִיק Aquel que provoca el incendio **siempre deberá pagar**, o sea, **siempre que** el fuego **queme** y dañe, él deberá pagar, pues «todo» ('la obligación de indemnizar al perjudicado') «depende» exclusivamente «del» perjuicio causado por el «fuego»; por lo tanto, siempre que haya daño deberá pagar**:** בֵּין רָחוֹק בֵּין קָרוֹב **tanto** si lo encendió **lejos** de las propiedades vecinas **como** si lo hizo **cerca** de ellas.

גמ׳ לֹא יַעֲמִיד Una persona **no tiene permitido instalar** un horno grande (*tanur*) dentro de su casa, etc. בְּנֵי הָעִיר מְעַכְּבִין עָלָיו שֶׁלֹּא תִּבְעַר הָאֵשׁ בַּתִּקְרָה Si esa persona no toma las debidas precauciones, **los ciudadanos pueden impedirle** instalar el horno **para que el fuego no incendie el techo** y se propague a la ciudad.

NOTAS

1 *Bet cor*: medida de superficie necesaria para sembrar un *cor* (capacidad del volumen de 4,320 huevos) de trigo, o sea 75,000 *amot*², que equivale, aproximadamente, a un área de 274 *amot* por 274 *amot*.

2 *Amá* (pl. *amot*): medida de longitud equivalente a un codo.

3 *Shemot* 22:5.

4 *Baba Batra* 20b.

5 *Tanur*: tipo de horno grande, de base ancha, con la parte superior estrecha, en el que suele haber mucho fuego ardiendo.

6 *Mil*: medida de longitud equivalente a 2,000 amot (aprox. 1 km).

amot hasta el techo, para así evitar un incendio. **הָיָה מַעֲמִידוֹ בָּעֲלִיָּה עַד שֶׁיְּהֵא תַּחְתָּיו מַעֲזִיבָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים** Y **si va a instalarlo en el piso superior,** tiene prohibido hacerlo **mientras no haya debajo de él** (el horno) **un recubrimiento de** cemento con **tres *tefajim***[7] de espesor, además del espacio de cuatro *amot* que debe tener con relación al techo. **וּבְכִירָה טָפַח** **Y si se trata de un horno pequeño (*kirá*[8])** —en cuyo interior no se enciende tanto fuego— que se quiere instalar en el piso superior, basta con que tenga debajo de él un recubrimiento de **un *téfaj*** de espesor. **וְאִם הִזִּיק מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק** **No obstante, si** a pesar de todas esas precauciones, la persona **dañó** con el fuego, **debe pagar** por **lo que haya dañado. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר** **R. Shimon** discrepa de la opinión anterior, y **dice: לֹא נֶאֱמְרוּ שִׁעוּרִין הַלָּלוּ אֶלָּא שֶׁאִם הִזִּיק פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם** **No fueron establecidas esas medidas sino** precisamente **para que, en caso de que** el fuego **cause un daño,** aquel que lo haya encendido **quede exento de pagar».** Resulta de esa Mishná que, según R. Shimon, sí existe una distancia mínima preventiva para que la persona quede exenta de pagar los daños que el fuego ocasione. Siendo así, ¿por qué R. Shimon dijo en nuestra Mishná que aquel que encendió el fuego deberá pagar los daños, independientemente de cuánto se haya extendido en su propiedad antes de dañar la del vecino? *La Guemará responde:* **אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהָ** **Dijo Rav Najman en nombre de Rabba bar Avuha: הַכֹּל לְפִי גֹּבַהּ הַדְּלֵקָה** En realidad, lo que quiso decir R. Shimon con las palabras "todo depende del fuego" fue que **todo depende de la altura** y magnitud **del fuego**; y cuanto mayor sea el fuego, mayor es el área preventiva que uno debe observar.

La Guemará determina la halajá:

אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל **Dijo Rav Yosef que Rav Yehuda dijo en nombre de Shemuel: הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן** **La halajá se establece según** la opinión de **R. Shimon. וְכֵן אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל** **Y asimismo dijo Rav Najman en nombre de Shemuel: הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן** **La halajá se establece según** la opinión de **R. Shimon.**

Mishná

Esta Mishná enseña sobre qué tipo de daños causados por fuego debe pagar quien lo haya encendido:

הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ וְהָיוּ בוֹ כֵּלִים וְדָלְקוּ רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר Respecto de **aquel que le prendió fuego a un montón de espigas y había dentro de él objetos** ocultos, **los cuales** también **se quemaron, R. Yehuda dice: מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ** Además de la indemnización por la quema del montón de espigas, el dañador también **debe pagar por lo que había dentro de él**, incluso por aquello que no se suele guardar allí. **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָדִישׁ שֶׁל חִטִּין אוֹ שֶׁל שְׂעוֹרִין** **Sin embargo, los Sabios dicen:** El dañador **no tiene que pagar más que por el montón de espigas, de trigo o de cebada**, según lo que ha dañado.

הָיָה גְדִי כָּפוּת לוֹ וְעֶבֶד סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ חַיָּב **Si había un cabrito atado a él** (al montón de espigas) **y** también **un esclavo** *kenaaní* **cerca de él, y** ambos **se quemaron con él**, el dañador **deberá pagar** por el montón de espigas y el

מַעֲזִיבָה **Recubrimiento** (*maazivá*): טִיחַ שֶׁל סִיד עַל תִּקְרָה **se refiere a la argamasa** principalmente **de cal** que se aplica **sobre el techo** para fortalecerlo y usarlo como suelo del segundo piso. וְדוֹמֶה לוֹ בְּסֵפֶר עֶזְרָא (נחמיה ג) וַיַּעַזְבוּ (אֶת) יְרוּשָׁלִַיִם עַד הַחוֹמָה **Y una variante de esa** palabra en las Escrituras **aparece en el libro de *Ezra*: Y LLENARON (*IAAZVÚ*) YERUSHALÁIM** [de tierra], **HASTA LA MURALLA** (para fortalecerla) (***Nejemia* 3**:8[9]).

וּבְכִירָה **Y si se trata de una *kirá*,** שֶׁפְּחוּתָה מִתַּנּוּר וְאֵין מַבְעִירִין בְּתוֹכָהּ אֵשׁ גָּדוֹל **que es** un tipo de horno **menor que el *tanur*, y en cuyo interior no se prende un fuego** tan **grande,** basta con que haya un pavimento de un *téfaj* de espesor para poder instalarlo en el segundo piso.

לְפִי גֹּבַהּ Todo **depende de la altura** del fuego, כְּשֶׁהָאֵשׁ גְּבוֹהָה וּגְדוֹלָה קוֹפֶצֶת לְמֵרָחוֹק pues **cuando el fuego es alto y de gran magnitud, "salta" hacia lo lejos.**

מתני׳ **אֶלָּא גָדִישׁ שֶׁל חִטִּין אוֹ גָדִישׁ שֶׁל שְׂעוֹרִין** El dañador no tiene que pagar **más que el montón de espigas de trigo o el montón de espigas de cebada.** אִם חִטִּין חִטִּין La Mishná quiere decir que el dañador debe pagar por lo que dañó: **si dañó** un montón de **trigo,** entonces **paga** el de **trigo;** אִם שְׂעוֹרִין שְׂעוֹרִין y **si dañó** el de **cebada, paga** el de **cebada.**

הָיָה גְדִי כָּפוּת לוֹ כו׳ חַיָּב **Si había un cabrito atado a él [...]** el dañador **debe pagar** עַל הַגְּדִי דְּבַעֲלֵי חַיִּים נָמֵי אִתְּרַבּוּ מֵאוֹ הַקָּמָה **por el cabrito, pues los animales también fueron incluidos, a partir de** las palabras **O LA MIES SIN COSECHAR**[10], en el conjunto de bienes sobre los cuales recae la obligación de pagar la indemnización de daños por fuego. וּמִשּׁוּם דְּקָם לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ לֵיכָּא לְמִפְטְרֵיהּ **Y, debido a** la regla **que** establece que el culpable **sólo queda sujeto a la pena de mayor rigor** cuando merece más de una por lo que hizo, **no se le puede eximir** de pagar por el cabrito, argumentando que ya está sujeto a la pena de muerte, דְּאֵינוֹ חַיָּב מִיתָה עַל הָעֶבֶד דְּהוֹאִיל וְאֵינוֹ כָּפוּת הָיָה לוֹ לִבְרֹחַ **porque él no incurre en pena de muerte por el esclavo** que murió, **pues, como**

NOTAS

7 *Téfaj* (pl. *tefajim*): medida de longitud equivalente a un puño.

8 *Kirá*: tipo de horno menor que el *tanur*, en cuya parte superior hay lugar para poner dos ollas.

9 El libro de *Nejemia* es parte del libro de *Ezra*.

10 *Shemot* 22:5.

cabrito. No obstante, por el esclavo, no contrae ninguna responsabilidad, ya que ese no estaba atado, y si hubiera querido, habría huido del fuego.

עֶבֶד כָּפוּת לוֹ וּגְדִי סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ פָּטוּר Si había un esclavo atado a él (al montón de espigas), **y** también había **un cabrito cerca de él y** ambos **se quemaron con él,** el dañador **estará exento** de pagar cualquier indemnización, sea al dueño del esclavo, del cabrito o del montón de espigas, ya que estará sujeto a la pena de muerte por haber matado al esclavo; y la Torá estipula que cuando un infractor está sujeto a más de una condena, se le ha de aplicar únicamente la más severa.

La Mishná continúa analizando la opinión de los Sabios mencionada anteriormente: **וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרִבִּי יְהוּדָה בְּמַדְלִיק אֶת הַבִּירָה שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ Y** si bien los Sabios sostienen que el dañador está exento de pagar los objetos ocultos en el caso del montón de espigas, **los** mismos **Sabios reconocen ante R. Yehuda, sobre el caso de quien le prende fuego a una casona, que él** —el dañador— **debe pagar todo lo que había dentro de ella, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ בְּבָתִּים pues la gente suele dejar** objetos **dentro de** las **casas.**

Guemará

Rav Cahana limita el caso de la discrepancia entre R. Yehuda y los Sabios:

אָמַר רַב כָּהֲנָא Dijo Rav Cahana: מַחֲלוֹקֶת בְּמַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהָלְכָה וְאָכְלָה בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ La discusión entre R. Yehuda y los Sabios, sobre si hay que pagar los objetos que estaban dentro del montón de espigas, **es** únicamente **sobre el caso en que** el dañador **prendió** fuego **dentro de su propiedad, y** el fuego, posteriormente, **se desplazó y consumió** el montón de espigas **dentro de la** propiedad **de su prójimo; דְּרִבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב אַנִּזְקֵי טְמוּן בְּאֵשׁ** y la discusión consiste en **que R. Yehuda opina que** el dañador **debe pagar los daños** que cause **con el fuego a lo** que esté **oculto, וְרַבָּנָן פָּטְרֵי mientras que los Sabios opinan que se** le **debe eximir** de dicho pago. **אֲבָל בְּמַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ Sin embargo, con relación a quien** va directamente y

no estaba atado, debió escaparse del fuego; **וּפָטוּר עָלָיו מִמִּיתָה וּמִתַּשְׁלוּמִים y,** por lo tanto, **queda exento en** todo **lo que concierne a él** (el esclavo), **tanto de la pena de muerte como del pago** por el perjuicio que sufrió el amo. *A continuación, Rashi explica el próximo caso de la Mishná:* **אֲבָל הָיָה עֶבֶד כָּפוּת לוֹ פָּטוּר אֲפִילּוּ עַל הַגְּדִי וְעַל הַגָּדִישׁ Sin embargo,** con respecto al caso **en que el esclavo estaba atado a él** (el montón de espigas), el dañador **queda exento de pagar incluso por el cabrito y por el montón de espigas, דְּחַיָּב מִיתָה עַל הָעֶבֶד** (שמות כא) **דִּכְתִיב נָקֹם יִנָּקֵם pues incurrió en pena de muerte por** haber matado **al esclavo,** lo cual se aprende **de lo que está escrito**[11]**:** Si un hombre golpeare a su esclavo o a su esclava con una vara, y éste muriere bajo su mano, **será vengado** (***Shemot* 21**:20)[12]. **וְקָם לֵיהּ בְּדַרְבָּה מִינֵיהּ Y** dado que el culpable incurrió en pena de muerte, se le debe aplicar la regla de que **"**la persona **sólo queda sujeta a la pena de mayor rigor"** y eximirlo de pagar cualquier indemnización monetaria. **וַאֲפִילּוּ לֹא הִתְרוּ בּוֹ שֶׁאֵינוֹ נֶהֱרָג Y aunque no le hubieran advertido** que incurriría en pena de muerte con eso **—circunstancia por la que no sería ejecutado** por el tribunal—, también se le aplica esa regla, **הָא קָיְמָא לָן** (כתובות ד׳ לד:) **דְּחַיָּבֵי מִיתוֹת שׁוֹגְגִין פְּטוּרִין** pues **se ha establecido** (*Tratado de* ***Ketubot*** **p. 34b**) **que quienes transgreden sin intención una prohibición cuya sentencia es de pena de muerte,** aunque no se les dicte, igualmente **quedan exentos** de pagar cualquier daño monetario relacionado con ese acto; es decir, esa regla se aplica siempre que la pena por la transgresión sea la de muerte independientemente si la pena es ejecutada. *Rashi aclara una cuestión:* **וּבִגְדִי לֹא שָׁנֵי לָן בֵּין כָּפוּת לְשֶׁאֵינוֹ כָּפוּת Y** lo cierto es que, **con relación al cabrito,** en la ley **no existe diferencia entre si estaba atado o no, וְאֵיידֵי דְּנָקֵט בְּעֶבֶד נָקֵט בִּגְדִי pero dado que** la Mishná **mencionó** esa condición **con respecto al** caso del **esclavo** (donde si hay diferencia), la **mencionó** también **con respecto al cabrito**, por cuestión de estilo. **וְאִיכָּא דְּאָמְרֵי בִּגְדִי נָמֵי דַּוְקָא נָקֵט סָמוּךְ פָּטוּר Y hay quienes dicen que también, con relación al cabrito,** la Mishná **precisó** en la segunda cláusula que si él estaba **cerca** del montón de espigas (y no atado), el dañador **queda exento** de pagar. **דְּהָיָה לוֹ לִבְרֹחַ** Y **la razón es que** el animal **debió haber huido** del fuego por su cuenta; no obstante, si el cabrito hubiera estado atado, el dañador debería indemnizar al dueño por el daño. Y si preguntas ¿por qué debería pagar el daño si quedaría sujeto a la pena de muerte por haber matado el esclavo? La respuesta, según esta interpretación, es que el cabrito y el esclavo no corresponden al mismo caso, **וְהָכִי קָאָמַר y esto es lo que** la Mishná **quiso decir: הָיָה עֶבֶד כָּפוּת לוֹ אוֹ גְדִי סָמוּךְ לוֹ פָּטוּר "En caso de que el esclavo estuviera atado a él o** en caso de que **el cabrito estuviera cerca de él,** el dañador **quedaría exento** de pagar**". וְאַף עַל גַּב דִּפְשִׁיט בְּשִׁלְהֵי פֶּרֶק שֵׁנִי** (כז.) **שׁוֹרוֹ כְּמָמוֹנוֹ Y pese a que** la Guemará **haya concluido, al final del segundo capítulo (27a), que el toro se compara a un bien propio** (del hombre), **דְּאִם הִנִּיחַ גַּחֶלֶת עָלָיו וְנִשְׂרַף חַיָּב** lo que significa **que si** alguien **puso una brasa sobre él, y** el animal **se quemó,** el dañador **debe indemnizarlo,** ello no implica que en nuestro caso el dañador deba pagar el daño que le causó al cabrito**; הָתָם הוּא דְּהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי שׁוֹר דְּלָא הָיָה לוֹ לְשׁוֹר לְטֹל** pues sólo **allá**, en aquel caso, **es que** el dañador **debe resarcir** al perjudicado**, ya que colocó la brasa sobre el toro**, y es obvio **que el toro no tenía que quitársela** de encima**; אֲבָל הָכָא הָיָה לוֹ לִבְרֹחַ pero aquí**, en este caso, es obvio que el cabrito **debió huir del fuego**, por lo que el acusado queda exento de pago.

גמ׳ **בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ** Con relación a quien directamente va y prende fuego **dentro de la** propiedad **de su prójimo**, etc. **אֵין לוֹ רְשׁוּת Esa** persona **no tiene permiso** de encender fuego en la propiedad ajena, **וַהֲוֵי כְּמִאַבֵּד בְּיָדַיִם y,** por eso, **lo consideramos como**

NOTAS

11 *Shemot* 21:20.

12 Las palabras será vengado aluden a la pena de muerte por espada, pues dice otro versículo (*Vaikrá* 26:25): Y lanzaré sobre vosotros la espada que vengará la venganza del pacto (Rashi sobre *Shemot* 21:20).

prende fuego dentro de la propiedad **de su prójimo, דִּבְרֵי הַכֹּל מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ todos opinan que** el dañador **debe pagar todo lo que había dentro de él** (el montón de espigas), incluso los objetos que no se suelen guardar allí[13], pues, como no tiene permiso de prender fuego en esa propiedad ajena, es como si él hubiera causado el daño con sus propias manos, circunstancia en que la Torá no exime al dañador de pagar el objeto oculto que haya quemado.

Rava objeta la interpretación de Rav Cahana:

אָמַר לֵיהּ רָבָא Le dijo Rava: אִי הָכִי Si es así, que sobre el daño en la propiedad ajena los Sabios no discrepan de R. Yehuda, **אַדְּתָנֵי סֵיפָא** entonces, **en lugar de que** la Mishná **enseñe en la última cláusula מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה בְּמַדְלִיק אֶת הַבִּירָה שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ בְּבָתִּים** que «**los** mismos **Sabios reconocen ante R. Yehuda, sobre el caso de quien le prende fuego a una casona, que él** —el dañador— **debe pagar todo lo que había dentro de ella, pues la gente suele dejar** objetos **dentro de** las **casas»,** diferenciando, con el caso de la casona, entre cuándo los Sabios discrepan de R. Yehuda y cuándo no **לִפְלֹג וְלִיתְנֵי בְּדִידַהּ ¡que** la Mishná mejor **enseñe esa diferencia con el mismo caso** del cual se está hablando (el montón de espigas)**!**, de la siguiente forma**: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים "¿Con respecto a qué caso se dijo** que R. Yehuda y los Sabios difieren sobre si hay que pagar por lo que había dentro del montón de espigas**? בְּמַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהָלְכָה וְאָכְלָה בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ Con respecto a aquel en que** el dañador **prendió fuego dentro de su propiedad y**, posteriormente, el fuego **se propagó y consumió** lo que se encontraba en el montón de espigas **dentro de la** propiedad **de su prójimo; אֲבָל מַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ דִּבְרֵי הַכֹּל מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁהָיָה בְּתוֹכוֹ pero con respecto al de aquel que** va directamente y **prende fuego dentro de la** propiedad **de su prójimo, todos opinan que** el dañador **debe pagar todo lo que había dentro de él** (el montón de espigas)**".** Sin embargo, ahora que la Mishná diferenció, con el caso de la casona, entre cuándo los Sabios discrepan de R. Yehuda y cuándo no, y enfatizó que los Sabios admiten ante R. Yehuda que el dañador debe pagar por lo que estaba oculto porque la gente suele dejar objetos dentro de las casas, se infiere que, si estos objetos estuvieran dentro del montón de espigas, los Sabios discreparían de R. Yehuda, y eximirían al dañador de pagar por ellos —por no ser común guardar objetos en los montones de espigas—, aunque hubiera prendido el fuego directamente en la propiedad ajena, como en el caso de la casona; por lo tanto, la postura de R. Cahana resulta inadmisible.

Tras refutar la postura de Rav Cahana sobre la Mishná, Rava presenta la suya:

אֶלָּא אָמַר רָבָא Más bien, dijo Rava: בְּתַרְתֵּי פְּלִיגֵי R. Yehuda y los Sabios **difieren en dos casos: פְּלִיגֵי בְּמַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהָלְכָה וְאָכְלָה בְּתוֹךְ שֶׁל** es dañado **por el fuego,** el dañador **queda exento** de pagarlo**; וְרַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב אַטְּמוּן pero R. Yehuda opina que** el dañador **debe pagar** los daños de **lo** que está **oculto. וּבְכֵלִים לָא שְׁנָא אוֹתָן שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהַטְמִין וְלָא שְׁנָא אוֹתָן שֶׁדַּרְכָּן לְהַטְמִין Y con relación a los objetos, no hay diferencia entre aquellos que se suelen ocultar** en el montón de espigas **y aquellos que no se suelen ocultar**: el dañador siempre deberá pagarlos.

בִּירָה Casona (*birá*)**.** מִגְדָּל גָּדוֹל *Birá* **es una edificación grande.**

alguien que daña con sus propias manos, circunstancia en la que la Torá no exime de pago al responsable cuando resulta dañado aquello que estaba oculto.

בְּמַדְלִיק אֶת הַבִּירָה Sobre el caso de quien le prende fuego a una casona. בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ הוּא **Este es** un caso en que el dañador encendió fuego **dentro de la** propiedad **de su prójimo,** וַאֲפִילּוּ הָכִי יֵשׁ טַעַם מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ כֵּלִים בְּבָתִּים **y aun sobre esta circunstancia** la Mishná **dio una razón** para explicar por qué el dañador debe pagar por los objetos ocultos en la casona**: «…pues la gente suele dejar objetos dentro de las casas».** De aquí se puede inferir lo siguiente: אֲבָל גְּדִישׁ לָא **"pero** si el incendio ocurriera, en las mismas circunstancias, con **el montón de espigas**, el dañador **no** tendría que pagar los objetos ocultos porque la gente no los suele dejar allí", contrario a lo que dijo R. Cahana.

בְּדִידַהּ ¡Que la Mishná mejor enseñe esa diferencia **con el mismo caso** del cual se está hablando**!** בְּגְדִישׁ O sea, **el del montón de espigas,** וְלִשְׁמְעִינַן אַף עַל פִּי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהַטְמִין בּוֹ חַיָּב הוֹאִיל וְהִדְלִיק לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ **y** así la Mishná **nos estaría enseñando que si bien no se suele ocultar** objetos **en él** (en el montón), de todas formas, el dañador **debe pagar** por lo que estaba oculto**, pues encendió fuego dentro de la** propiedad **de su prójimo;** וְכָל שֶׁכֵּן בִּירָה **y** yo concluiría que, **con mayor razón**, el dañador debe pagar por lo que estaba oculto cuando incendió **la casona**, ya que la gente suele guardar sus objetos allí, por lo que no haría falta la última cláusula de la Mishná.

בְּתַרְתֵּי פְּלִיגֵי [פְּלִיגֵי] בְּמַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ כו' R. Yehuda y los Sabios **difieren en dos casos: discuten sobre** el caso de **aquel que prendió fuego dentro de su propiedad, etc.** וּפָטְרֵי רַבָּנַן אֲפִילּוּ כֵּלִים שֶׁדַּרְכָּן לְהַטְמִין בְּגְדִישׁ **Y los Sabios eximen** al dañador **de pagar incluso por los objetos que se suelen ocultar en el montón de espigas,** דְּהָא גְּזֵרַת הַכָּתוּב הוּא דְּטָמוּן בְּאֵשׁ פָּטוּר **ya que es un decreto de la Torá que** cuando **lo** que está **oculto**

NOTAS

13 Según Rashi. Para otra interpretación véase Tosafot y Rashba.

חֲבֵרוֹ discuten sobre el caso de **aquel que prendió fuego dentro de su propiedad y**, posteriormente, el fuego **se desplazó y consumió** lo que encontró **dentro de la** propiedad **de su prójimo; דְּרַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב אַטָּמוּן בְּאֵשׁ** y esta discusión consiste en **que R. Yehuda opina que** el dañador **debe pagar por lo** que esté **oculto** y sufra daños **por el fuego, וְרַבָּנָן סָבְרִי לֹא מְחַיֵּיב mientras que los Sabios opinan que no se debe pagar** por ese tipo de daños. **וּפְלִיגֵי נָמֵי בְּמַדְלִיק בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ Y también discuten sobre** el caso de **aquel que prende fuego** directamente **en la** propiedad **de su prójimo, דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ וַאֲפִילּוּ אַרְנָקִי** y la discusión consiste en **que R. Yehuda opina que** el dañador **debe pagar todo lo que había dentro de él** (el montón de espigas)**, incluyendo** algo como **un monedero**, que no se suele guardar allí; **וְרַבָּנָן סָבְרִי כֵּלִים שֶׁדַּרְכָּן לְהַטְמִין בְּגָדִישׁ כְּגוֹן מוֹרְגִּין וּכְלֵי בָקָר הוּא דִּמְשַׁלֵּם pero, los Sabios opinan que** únicamente **los objetos que se suelen ocultar en un montón de espigas —como los trillos y los aparejos de los toros— son los que** el dañador **debe pagar; כֵּלִים שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהַטְמִין בְּגָדִישׁ לֹא מְשַׁלֵּם** y que **por los objetos que no se suelen ocultar en un montón de espigas no debe pagar.** Esta segunda discrepancia se deduce del hecho de que los Sabios establezcan el deber de pagar por los objetos ocultos, en el caso de la casona, porque la gente los suele guardar dentro de las casas; de lo cual se entiende que si los objetos dañados estaban en un lugar donde no se suele guardarlos, como un monedero oculto en un montón de espigas, los Sabios opinan que el dañador no debe pagar por ellos si prendió el fuego directamente en la propiedad del prójimo.

מוֹרְגִּין Trillos: קְרָשִׁים [נְקוּבִים] וּבָהֶן יְתֵדוֹת וְדָשִׁין בָּהֶן אֶת הַתְּבוּאָה **son vigas agujereadas en las cuales hay estacas** incrustadas, **y con ellas se trilla la cosecha.**

La Guemará cita una Baraitá que añade más detalles a la discrepancia entre R. Yehuda y los Sabios:

תָּנוּ רַבָּנָן Enseñaron nuestros Sabios la siguiente Baraitá: **הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ וְהָיוּ בוֹ כֵּלִים וְדָלְקוּ רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר** «Respecto de **aquel que le prendió fuego a un montón de espigas, y dentro de él había objetos** ocultos, **que** también **se quemaron, R. Yehuda dice: מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁהָיָה בְתוֹכוֹ** Además de la indemnización por la quema del montón de espigas, el dañador también **debe pagar por todo lo que había dentro de él**, incluyendo lo que no se suele guardar allí. **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָּדִישׁ שֶׁל חִטִּין אוֹ גָּדִישׁ שֶׁל שְׂעוֹרִין No obstante, los Sabios dicen:** El dañador **no tiene que pagar más que el montón de espigas, de trigo o de cebada**, según lo que haya dañado. **וְרוֹאִין מְקוֹם כֵּלִים כְּאִילּוּ הוּא מָלֵא תְבוּאָה Y**, sin embargo, **hay que imaginarse el espacio que los objetos** ocultos **ocupan como si estuviera lleno de granos**, y el dañador deberá pagar conforme ese cálculo, y no según el valor de los objetos ocultos.

דִּבְרֵי הַכֹּל מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ Todos opinan que el dañador **debe pagar** todo **lo que había dentro de él. רָבָא מְתָרֵץ לָהּ לְטַעְמֵיהּ Rava la explicaría** (esta parte de la Baraitá) **en concordancia con su postura, בְּכֵלִים שֶׁדַּרְכָּן לְהִטָּמֵין בְּגָדִישׁ** diciendo **que se refiere** únicamente **a objetos que se suelen ocultar en un montón de espigas.**

אֶלָּא דְּמֵי גָּדִישׁ No paga al comodatario **más que el valor del montón de espigas, אִם הִבְעִירוֹ בַּעַל הַשָּׂדֶה en caso de que el propietario del campo le haya prendido fuego, דְּלָא קַבֵּיל עֲלֵיהּ אֶלָּא נְטִירוּתָא דְּגָדִישׁ ya que no recibió sobre sí más que la responsabilidad de cuidar el montón de espigas**, para que éste no sufra daño; pero no la responsabilidad sobre supuestos objetos ocultos dentro de él.

חִטִּין וְחִפָּן בִּשְׂעוֹרִים Si se lo prestó (el espacio) para amontonar espigas de **trigo, y** eso fue lo que el otro hizo, pero **las encubrió con** espigas de **cebada. אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתַן לוֹ רְשׁוּת לְחִטִּין אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא שְׂעוֹרִין A pesar de que le dio permiso para** amontonar **trigo, no le paga más que** el montón, según el valor de la **cebada, דְּאָמַר לֵיהּ לֹא רְאִיתִי אֶלָּא שְׂעוֹרִין pues le argumenta: "**Cuando miré el montón, **no vi sino** espigas de **cebada**, que no cuestan tanto como las de trigo **לְפִיכָךְ לֹא נִזְהַרְתִּי בָּהֶן כָּל כָּךְ y por ello no me cuidé tanto con relación a ellas".**

מַאי הֲוָה לִיךְ גַּבֵּיהּ דְּאַזַּקְתֵּיהּ בִּידַיִם שֶׁשְּׂרַפְתּוֹ אוֹ שֶׁהִשְׁלַכְתּוֹ לְיָם "¿Qué tenías contra él que lo dañaste con tus propias manos quemándolo —o tirándolo al mar—?". *Rashi aclara:* **וְלֹא דְּמֵי לְמִשְׁאִיל מָקוֹם לַחֲבֵרוֹ לְהַגְדִּישׁ שְׂעוֹרִין וְהִגְדִּישׁ חִטִּים Y** este caso **no se asemeja al** caso del **que prestó un espacio** de su campo **a su prójimo para que amontone espigas de cebada, pero** éste **amontonó espigas de trigo, דַּאֲמַרַן לְעֵיל אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי שְׂעוֹרִין sobre el cual dijimos anteriormente que** el comodante **no deberá pagar** por el daño **más que en función del valor de la cebada,** en caso de que le prendió fuego al montón de espigas, **דְּמַבְעִיר לֹא מַזִּיק בְּיָדַיִם הוּא אֶלָּא פּוֹשֵׁעַ porque el que prende fuego no es considerado como uno que daña con sus propias manos, sino un negligente** (ya que el fuego se propaga solo), **כְּדִכְתִיב כִּי תֵצֵא אֵשׁ מֵעֲצָמָה tal como está escrito** en el versículo[4] sobre ese tipo de daño**: Si se propagare el fuego** y encontrare espinos, y fueren consumidos los montones de espigas o la mies sin cosechar**,** el cual da a entender que el fuego **se propagó solo**

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים ¿Acerca de qué caso se dijo que R. Yehuda y los Sabios discuten sobre si hay que pagar lo que había dentro del montón de espigas**? בְּמַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהָלְכָה וְדָלְקָה בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ Acerca del caso en que** el dañador **prendió fuego dentro de su propiedad y** el fuego, posteriormente, **se desplazó y consumió** el montón de espigas, **dentro de la** propiedad **de su prójimo; אֲבָל מַדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ (דִּבְרֵי הַכֹּל) מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁהָיָה בְּתוֹכוֹ pero** sobre el caso de **quien** va directamente y **prende fuego dentro de la** propiedad **de su prójimo, todos opinan que** el dañador **debe pagar todo lo que había dentro de él** (del montón de espigas)[1]**. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים בְּמַשְׁאִיל מָקוֹם לַחֲבֵרוֹ לְהַגְדִּישׁ גָּדִישׁ וְהִגְדִּישׁ וְהִטְמִין Y admite R. Yehuda ante los Sabios, en el caso del que prestó** (el comodante) **un espacio de** su campo **a su prójimo** (el comodatario) **para amontonar espigas, y éste** las **amontonó y ocultó** objetos dentro del montón**, שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי גָּדִישׁ בִּלְבָד que** el comodante **no paga** al comodatario **más que el valor del montón de espigas** en caso de haberle prendido fuego, ya que cuando el comodante le prestó un espacio de su campo, solo le dio permiso para amontonar espigas**.** Por tanto, su única responsabilidad era la de no dañar esas espigas, lo cual le exime de pagar por los objetos.

La Baraitá cita otros cuatro casos en los que R. Yehuda les reconoce a los Sabios: »**לְהַגְדִּישׁ חִטִּין וְהִגְדִּישׁ שְׂעוֹרִין** Si el comodante le prestó el espacio **para amontonar espigas de trigo, y** el comodatario **amontonó espigas de cebada; שְׂעוֹרִין וְהִגְדִּישׁ חִטִּין** o si se lo prestó para amontonar espigas **de cebada, y** el otro **amontonó espigas de trigo; חִטִּין וְחִפָּן בִּשְׂעוֹרִין** o si se lo prestó para amontonar espigas **de trigo, y** eso fue lo que el otro hizo, pero **las encubrió con** espigas de **cebada; שְׂעוֹרִין וְחִפָּן בְּחִטִּים** o si se lo prestó para amontonar espigas **de cebada, y** eso fue lo que el otro hizo, pero **las encubrió con** espigas de **trigo, שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי שְׂעוֹרִין בִּלְבָד** R. Yehuda admite ante los Sabios **que**, en caso de que el comodante le prendiese fuego al montón de espigas, **no deberá pagar** por el daño **más que en función del valor de la cebada**, que es inferior al del trigo[2]**».**

La Guemará cita un caso relacionado a la Baraitá:
אָמַר רָבָא הַנּוֹתֵן דִּינָר זָהָב לְאִשָּׁה וְאָמַר לָהּ Dijo Rava: Para el caso de **quien le da un *dinar*[3] de oro a una mujer y le dice: הִזָּהֲרִי בּוֹ שֶׁל כֶּסֶף הוּא "Cuídalo,** el *dinar* **es de plata"**, la ley estipula el siguiente criterio: **הִזִּיקַתּוּ מְשַׁלֶּמֶת דִּינָר זָהָב si** la mujer **lo daña** con sus propias manos**,** la ley determina que ella le **debe pagar** el valor correspondiente a **un *dinar* de oro, מִשּׁוּם דְּאָמַר לָהּ מַאי הֲוָה לִיךְ גַּבֵּיהּ דְּאַזַּקְתֵּיהּ porque** él **podría argumentarle: "¿Qué tenías contra**

NOTAS

1 Según Rava, la Baraitá se refiere únicamente a los objetos que se suelen guardar en el montón de espigas, como ya se explicó anteriormente.

2 En el caso que el comodante le prestó el campo para amontonar trigo y el otro amontonó cebada, deberá pagar solo según el valor de la cebada, ya que esto fue lo que dañó. En el caso que le prestó para cebada y el otro amontonó trigo, o en que encubrió la cebada con trigo, el comodante pagará según el valor de la cebada porque no le dio permiso al comodatario para amontonar trigo y, consecuentemente, no recibió la responsabilidad de no dañar otro tipo de grano. En el caso que el comodatario encubrió el trigo con cebada, el comodante sólo deberá pagar según el valor de la cebada, a pesar de que le dio permiso para amontonar trigo, pues puede alegar que no tomó todo el cuidado necesario porque pensaba que el montón era de cebada, cuyo valor es menor que el del trigo.

3 *Dinar*: moneda antigua.

4 *Shemot* 22:5.

—circunstancia semejante a un acto de negligencia— y no que el dañador incendió el campo con sus propias manos. מִפִּי הַמּוֹרֶה Esa explicación escuché **de boca de mi maestro.**

פָּשְׁעָה בּוֹ Pero **si** ella **lo descuidó** (el *dinar*). לֹא שְׁמָרָתוּ כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים וְאָבַד Es decir, **no lo cuidó de la manera en** la **que** lo **hacen los guardianes, y** el *dinar* **se perdió.**

מַתְנִיתוּ לָהּ [בִּדְרַבָּא] Ustedes **atribuyen esa enseñanza a Rava.** מְשַׁמְּיָה דְּרָבָא אָמְרִיתוּ לָהּ Es decir, **la citan en nombre de Rava.**

שְׁעוֹרִין וְחִפָּן בְּחִטִּין Si el comodante le prestó el espacio […] para amontonar espigas de **cebada, y** eso fue lo que el otro hizo, pero **las encubrió con** espigas de **trigo**, etc. נוֹתֵן לוֹ רְשׁוּת לְהַגְדִּישׁ שְׁעוֹרִין וְלֹא חִטִּין En este caso el comodante **le da permiso para amontonar espigas de cebada, y no de trigo**, razón por la cual solo recibe la responsabilidad de no dañar la cebada.

שְׁמַעִית מִילְּתָא לְרִבִּי יְהוּדָה Escuché una enseñanza acerca de R. Yehuda. אַלִּיבָּא דְּרִבִּי יְהוּדָה דְּמַתְנִיתִין Es decir, una enseñanza **acerca de la opinión de R. Yehuda que aparece en nuestra Mishná.**

עָשׂוּ תַּקָּנַת נִגְזָל בְּאִשּׁוֹ¿ Los Sabios **dictaron la** misma **disposición que rige sobre la víctima de un robo** también **para** la persona cuyos objetos fueron dañados por **el fuego?** כִּי הֵיכִי דְּתִקְּנוּ רַבָּנָן לַנִּגְזָל לִשָּׁבַע כַּמָּה גָּזְלוֹ וְיִטּוֹל O sea, **del mismo modo que los Sabios dictaron que la víctima de un robo jure** sobre **el valor que** alega que el ladrón **le robó y** así **pueda cobrarse** el dinero de vuelta (דף מד:) דִּתְנַן בְּמַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת אֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין הַשָּׂכִיר וְהַנִּגְזָל **—como se enseñó en el *Tratado de Shevuot* (pág. 44b): «Estos** son los que **juran y** así **cobran su dinero: el asalariado, la víctima de un robo**, etc.»—, כַּךְ תִּקְּנוּ בְּאִשּׁוֹ שֶׁיִּשָּׁבַע מַה הִטְמִין וְיִטּוֹל **así también dictaron, en** el caso de quien dañó con **el fuego, que** el dañado **jure** sobre **lo que** alega que **ocultó** y así **pueda cobrarse** el valor de dichos objetos.

él que la dañaste?", es decir, la mujer no tenía ningún derecho de dañar el *dinar*, de oro o de plata; pero ahora que lo dañó, debe pagar todo el valor del objeto, aunque haya pensado que valía menos o que se trataba de otro objeto. **פָּשְׁעָה בּוֹ מְשַׁלֶּמֶת שֶׁל כֶּסֶף דְּאָמְרָה לֵיהּ** Pero **si** ella **lo descuidó** y el *dinar* sufrió un daño o se perdió, sólo **paga** lo correspondiente a **un** *dinar* **de plata, porque podría argumentarle: נְטִירוּתָא דְּכַסְפָּא קַבִּילִי עָלַי "La responsabilidad de cuidar** un *dinar* de **plata recibí sobre mí; נְטִירוּתָא דְּדַהֲבָא לָא קַבִּילִי עָלַי** pero **la responsabilidad de cuidar** un dinar de **oro, no recibí sobre mí"**, pues la persona que no comete el daño con sus propias manos solo paga de acuerdo con la responsabilidad que recibió.

La Guemará dice al respecto:

אָמַר לֵיהּ רַב מָרְדְּכַי לְרַב אַשִּׁי Le dijo Rav Mordejay a Rav Ashi: אַתּוּן בִּדְרַבָּא מַתְנִיתוּ לָהּ אֲנַן מִמַּתְנִיתָא פְּשִׁיטָא לָן Ustedes atribuyen esa enseñanza a Rava; pero **nosotros, la deducimos de** lo que se enseñó en **la** siguiente **Baraitá: חִטִּין וְחִפָּן בִּשְׁעוֹרִין שְׁעוֹרִין וְחִפָּן בְּחִטִּין אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי שְׁעוֹרִין בִּלְבָד** «Si el comodante le prestó el espacio […] para amontonar espigas de **trigo, y** eso fue lo que el otro hizo, pero **las encubrió con** espigas de **cebada;** o si se lo prestó para amontonar espigas de **cebada, y** eso fue lo que el otro hizo, pero **las encubrió con** espigas de **trigo;** entonces, R. Yehuda admite ante los Sabios **que**, en caso de que el comodante le prendiese fuego al montón de espigas, **no deberá pagar** (al comodatario) por el daño **más que en función del valor de la cebada**, que es inferior al del trigo». *Rav Mordejay concluye:* **אַלְמָא אָמַר לֵיהּ נְטִירוּתָא דְשַׁעֲרֵי קַבִּילִי עָלַי Vemos** del segundo caso de la Baraitá[5] **que** el comodante no paga por las espigas de trigo que cubrían las de cebada más que de acuerdo con el valor de estas últimas, lo que se debe a que **puede argumentarle** al comodatario: **"La responsabilidad de cuidar cebada** para que no sufra daño es lo que **recibí sobre mí**, y no la responsabilidad de cuidar trigo". **הָכָא נָמֵי אָמְרָה לֵיהּ** Entonces, **aquí también**, la mujer está exenta de pagarle el valor correspondiente a un *dinar* de oro porque **puede argumentarle: נְטִירוּתָא דְּדַהֲבָא לָא קַבִּילִי עָלַי "La responsabilidad de cuidar** un *dinar* de **oro no recibí sobre mí".**

La Guemará cita una enseñanza relacionada a nuestra Mishná:

אָמַר רַב שְׁמַעִית מִילְּתָא לְרִבִּי יְהוּדָה וְלֹא יָדַעְנָא מַאי הִיא Dijo Rav: Escuché una enseñanza acerca de la opinión de **R. Yehuda** que aparece en nuestra Mishná, **pero** ahora **no sé qué** escuché. **אָמַר שְׁמוּאֵל וְלֹא יָדַע אַבָּא מַאי שְׁמִיעַ לֵיהּ Dijo Shemuel: ¿Y no sabe Aba[6] qué escuchó? לְרִבִּי יְהוּדָה דִּמְחַיֵּב עַל נִזְקֵי טָמוּן בְּאֵשׁ** Esto es lo que escuchó: **según R. Yehuda —quien sostiene que** el dañador **debe pagar los daños que cause con el fuego** también **a lo que está oculto—, עָשׂוּ תַּקָּנַת נִגְזָל בְּאִשּׁוֹ** los Sabios **dictaron la** misma **disposición que rige sobre la víctima de un robo** también **para** la persona cuyos objetos fueron dañados por **el fuego.** Es decir, así como la víctima de un robo jura sobre el valor que alega que le robaron para así cobrarse del ladrón lo que le corresponde[7], también el perjudicado

NOTAS

5 Rashi. No obstante, *Tosafot Rabenu Péretz* dice que la demostración de la Guemará se deriva del primer caso de la Baraitá.

6 Aba: nombre con el cual Shemuel llamaba a Rav.

7 Según la Torá, no existe un juramento a través del cual el demandante quita dinero del demandado. Aun así, los Sabios instituyeron que en algunos casos —como el de la persona que le robaron, o el de un asalariado cuyo patrón alega que ya le pagó su sueldo—, el demandante pueda jurar que el demandado le debe y así cobrarse lo que le corresponde.

אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר לָא דָּיְנִינַן דִּינָא דְּגַרְמֵי Según la postura de **quien opina que no es aplicable la ley de *garmí*.** בְּפֶרֶק הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל (לקמן דף קיז:) Esta opinión aparece **en el capítulo *Hagozel umaajil* (más adelante pág. 117b).**

בִּכְסַפְּתָא Al cofre de monedas (*bijsaftá*)**:** אַרְגַּז שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ כְּסָפִים *kesaftá* es un **cofre en el que se guarda dinero.**

jura sobre los objetos ocultos que fueron quemados, a fin de cobrarse del dañador, en caso de que no haya testigos para declarar cuáles eran[8].

La Guemará indaga sobre la disposición que los Sabios dictaron para aquel al que le roban:

בָּעֵי אַמֵּימַר עָשׂוּ תַּקָּנַת נִגְזָל בְּמָסוּר אוֹ לֹא Preguntó Amemar: ¿Los Sabios **dictaron la** misma **disposición que rige sobre la víctima de un robo** también **para la víctima de una delación**[9], la cual podrá jurar sobre lo que alega que las autoridades le quitaron para resarcirse del perjuicio**, o no** la dictaron**?** *La Guemará especifica según qué postura es válida la pregunta de Amemar:* **אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר לָא דָּיְנִינַן דִּינָא דְּגַרְמֵי לֹא תִּבָּעֵי לָךְ Según** la postura de **quien opina que no es aplicable la ley de *garmí***[10], la cual impone la obligación de pagar daños indirectos, **no has de dudar, דִּמְסִירוּת נָמֵי לֹא דָּיְנִינַן pues con relación a la delación**, que constituye un daño indirecto, **tampoco se ha de aplicar** la ley de *garmí*. **אֶלָּא כִּי תִּבָּעֵי לָךְ אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר דָּיְנִינַן דִּינָא דְּגַרְמֵי Más bien, has de dudar** solamente **según** la postura de **quien opina que es aplicable la ley de *garmí*: עָשׂוּ תַּקָּנַת נִגְזָל בְּמָסוּר** ¿los Sabios **dictaron la** misma **disposición que rige sobre la víctima de un robo** también **para la víctima de una delación, דִּמְשׁתַּבַּע וְשָׁקֵיל אוֹ לָא en que** el perjudicado **jura** sobre lo que alega que le quitaron **y** así **cobra** su dinero**, o no?** *La Guemará concluye:* **תֵּיקוּ Deja que** la pregunta de Amemar **quede** abierta, pues no hay una respuesta definitiva.

La Guemará cita un caso referente a la ley de los objetos ocultos de la Mishná:

הַהוּא גַּבְרָא דִּבְטַשׁ בִּכְסַפְּתָא דְּחַבְרֵיהּ שַׁדְיֵהּ בְּנַהֲרָא Ocurrió que cierto hombre le dio una patada al cofre de monedas de su prójimo, con lo que **lo lanzó al río. אַתָּא מָרֵיהּ וְאָמַר הָכִי וְהָכִי הֲוָה לִי בְּגַוֵּהּ Fue el dueño** del cofre al tribunal **y dijo: "Esto y aquello yo tenía** guardado **en su interior** y quiero ser indemnizado**". יְתֵיב רַב אַשִּׁי וְקָא מְעַיֵּין בֵּיהּ Se sentó Rav Ashi y se puso a analizar el caso: כִּי הַאי גַּוְונָא מַאי Para un caso como este, ¿cuál debería ser la ley? אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא Le dijo Ravina a Rav Aja, hijo de Rava, וְאָמְרֵי לָהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אַשִּׁי y hay quienes dicen** que **Rav Aja, hijo de Rava** le dijo **a Rav Ashi: לָאו הֵינוּ מַתְנִיתִין דִּתְנַן** ¿Cuál es la duda? **¿Acaso** la solución **no es precisamente** lo que dijo **nuestra Mishná?, pues** en ella **se enseñó: וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרִבִּי יְהוּדָה בְּמַדְלִיק אֶת הַבִּירָה שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ בְּבָתִּים «Y los Sabios reconocen ante R. Yehuda, sobre el caso de quien le prende fuego a una casona, que** éste **debe pagar todo lo que había dentro de ella, pues la gente suele dejar** objetos **dentro de** las **casas».** Y así como el dañador debe pagar los objetos que suelen estar dentro de la casona, también el hombre que pateó el cofre debe pagar lo que suele estar dentro del cofre. **אָמַר לֵיהּ אִי דְּקָא טָעֵין זוּזֵי הָכָא נָמֵי Le respondió** Rav Aja (o Rav Ashi)**: Si** el dueño del cofre **hubiese alegado que** en su interior **había monedas,** algo que se suele guardar en ese tipo de cofre, en efecto, **sería así** como tú dices**; הָכָא (בְּמַאי עָסְקִינַן) דְּקָא טָעֵין מַרְגָּנִיתָא** Sin embargo, **aquí se trata de que** el dueño del cofre **está alegando que había** dentro de él **una piedra preciosa, מַאי** entonces, **¿cuál debería ser la ley? מִי מַנְּחֵי אִינְשֵׁי מַרְגָּנִיתָא בִּכְסַפְּתָא אוֹ לָא** Porque surge esta duda: **¿la gente suele guardar una piedra preciosa en un cofre de monedas o no?,** ya que si la gente no suele guardar piedras preciosas en ese tipo de cofre, aquel que lo pateó no tenía por qué imaginarse que había una piedra preciosa en su interior y quedaría exento de pagarla[11]. *La Guemará concluye:* **תֵּיקוּ Deja que** la pregunta **quede** abierta, pues no hay una respuesta definitiva.

Otra pregunta relacionada con los daños causados a los objetos ocultos:

אֲמַר לֵיהּ רַב יֵימַר לְרַב אַשִּׁי Le preguntó Rav Yemar a Rav Ashi: טָעֵין כָּסָא דְּכַסְפָּא בְּבִירָה מַאי Si alguien **alega que había**

NOTAS

8 A pesar de que la Guemará sólo mencionó la opinión de R. Yehuda, el decreto de que el demandante jura para cobrarse lo que le corresponde rige también según los Sabios de la Mishná con los objetos que se suelen ocultar en el lugar en que fueron quemados (Tosafot).

9 Esto se refiere a alguien que revela a las autoridades o a asaltantes el lugar donde su prójimo guarda su dinero.

10 Ley de *garmí*: ley que impone al dañador la obligación de pagar un daño indirecto del tipo *garmí*. Según algunos *Rishonim*, el daño *garmí* se caracteriza por los siguientes aspectos: el dañador mismo (sin nada que intervenga) causa el daño al bien en cuestión y, a pesar de ser indirecto, el daño debe ser una consecuencia evidente de su acción. Véase Rosh 9:13.

11 Tosafot. No obstante, de acuerdo con las opiniones del Ramban y del Rashba, a excepción del dueño del cofre, nadie sabía lo que había en su interior, y la duda de R. Ashi era si los Sabios dictaron la misma disposición que rige sobre la víctima de un robo para un caso como este.

אֲמִיד Rico (*amid*). עָשִׁיר שֶׁאוֹמְדִין אוֹתוֹ לִכְלֵי כֶסֶף: *Amid* ('estimado') **se refiere a un rico sobre el cual estimamos**, a partir de su riqueza, **que puede llegar a tener objetos de plata.**

una copa de plata en la casona que le pertenece y que otro la incendió, **¿cuál sería la ley?** ¿El dueño de la casona puede cobrarse el valor de la copa o no? **אֲמַר לֵיהּ חֲזִינָא Le respondió** Rav Ashi**: Fijémonos: אִי אִינִישׁ אֲמִיד הוּא דְּאִית לֵיהּ כָּסָא דְּכַסְפָּא si éste es un hombre rico,** del tipo **que puede llegar a tener una copa de plata, אִי נָמֵי אִינִישׁ מְהֵימְנָא הוּא דְּמַפְקְדֵי אִינְשֵׁי גַּבֵּיהּ o también si es un hombre de confianza, al cual la gente deposita** objetos valiosos **en sus manos, מִשְׁתְּבַע וְשָׁקֵיל** entonces **puede jurar** que había una copa en la casona **y** así **cobrarse** el valor de la copa**; וְאִי לָא לָאו כָּל כְּמִינֵּיהּ pero si no** es ni una cosa ni la otra, aunque se sepa con certeza que la copa de plata se encontraba allí, el dueño de la casona **no tiene el derecho** de cobrarse la copa, puesto que aquel que incendió la casona no tenía por qué imaginarse que había dentro de ella una copa tan valiosa, y por lo tanto quedará exento de pagarla[12].

En el Tratado de Sanhedrín *(25b), una Baraitá enseña que los Sabios inhabilitaron a un extorsionador a dar testimonio en el tribunal. Rav Ada pregunta al respecto:*

אֲמַר לֵיהּ רַב אַדָּא בְּרֵיהּ דְּרַב אִוְיָא לְרַב אַשֵּׁי Le preguntó Rav Ada, hijo de Rav Ivia, a Rav Ashi: מַה בֵּין גַּזְלָן לְחַמְסָן ¿Qué diferencia hay entre un ladrón común **y el extorsionador** mencionado en la Baraitá del *Tratado de Sanhedrín*, para que el primero esté inhabilitado a dar testimonio en un tribunal por ley de la Torá[13] y el segundo esté inhabilitado a hacerlo únicamente por ley rabínica**? אֲמַר לֵיהּ חַמְסָן יָהִיב דְּמֵי גַּזְלָן לָא יָהִיב דְּמֵי Le respondió** Rav Ashi**: El extorsionador da dinero** a cambio del bien que extorsiona**, mientras que el ladrón no da dinero** a cambio de lo que roba**. אֲמַר לֵיהּ אִי יָהִיב דְּמֵי חַמְסָן קָרִית לֵיהּ Le preguntó** Rav Ada**: Si da dinero, ¿le llamas extorsionador?**; es decir, ¿por qué lo inhabilita a dar testimonio? **וְהָאָמַר רַב הוּנָא ¿Si dijo Rav Huna: תָּלוּהַּ וְזַבִּין זְבִינֵיהּ זְבִינֵי** "En caso de que una persona quería un bien de otra y **la colgó** de cierta manera para forzarla a venderlo**, y** al final ésta se lo **vendió,** la ley determina que **su venta fue una venta** válida"**!** Y si bien no actuó correctamente, no se le puede inhabilitar a dar testimonio, porque, al final, el otro aceptó vender el bien, el cual pasó a pertenecer al comprador por derecho. *Respondió Rav Ashi:* **לָא קַשְׁיָא** La enseñanza de R. Huna **no presenta una dificultad** a lo que yo dije**: הָא דְּאָמַר רוֹצֶה אֲנִי esto** que dijo Rav Huna, que la venta tiene efecto, **se refiere a** un caso en **que** el usurpado cedió a la presión y **dijo "yo quiero** venderte el bien"**. הָא דְּלָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי** Sin embargo, **aquello** que yo dije, que aquel que da dinero está inhabilitado a dar testimonio por ley rabínica, **se refiere a** un caso en **que** el usurpado no cedió a la presión, y hasta el final **no dijo "yo quiero** venderte el bien"; circunstancia en la cual la venta no se concreta**.**

NOTAS

12 Tosafot.

13 En el *Tratado de Sanhedrín* (27a) la Guemará deduce, del versículo de *Shemot* 23:1, que el ladrón está inhabilitado para dar testimonio.

Mishná

La Mishná habla sobre las precauciones que se deben tener con el fuego:

גֵּץ שֶׁיָּצָא מִתַּחַת הַפַּטִּישׁ וְהִזִּיק חַיָּב En el caso de **una chispa que saltó de debajo del martillo** que estaba utilizando un herrero y le prendió fuego al objeto sobre el que cayó, **y** lo **dañó,** la ley determina que el herrero **debe pagar** el valor del objeto dañado, por la negligencia de haber trabajado en un lugar donde las chispas podían dañar.

גָּמָל שֶׁהָיָה טָעוּן פִּשְׁתָּן וְעָבַר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים Para el caso de **un camello que estaba cargado de lino** más de la cuenta **e iba por la vía pública, וְנִכְנַס פִּשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת** **y** mientras andaba, **su** carga de **lino se introdujo en una tienda, וְדָלְקוּ בְּנֵרוֹ שֶׁל חֲנָוָנִי וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה** **se encendió con la lámpara del comerciante, y** así **acabó quemando una casona, בַּעַל גָּמָל חַיָּב** la ley determina que **el dueño del camello debe pagar** el daño por haber cargado al camello más de lo debido[1], al punto de haber provocado que su carga se introdujera en la tienda. **הִנִּיחַ חֲנָוָנִי נֵרוֹ מִבַּחוּץ** Pero **si el comerciante colocó su lámpara fuera** del comercio, y así se produjo el incendio, **הַחֲנָוָנִי חַיָּב** **el comerciante** es quien **debe pagar** el daño, porque el haberla colocado afuera se considera una negligencia, por la posibilidad de que se produzca un incendio. **רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּנֵר חֲנֻכָּה פָּטוּר** **R. Yehuda dice: Si se trata de la vela de Janucá,** el comerciante **está exento**, pues, como la mitzvá es prenderla afuera, no era su obligación cuidarla para que no dañara.

מתני׳ **גֵּץ** **Chispa:** אשטנציי"ל ***estencele***, en idioma extranjero.

גמ׳ **לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה** **A más de veinte *amot*** **לֹא חָזוּ לָהּ אֵינְשֵׁי וְלֹא מְפַרְסֵם נִיסָּא** **la gente** que pasa **no la ve, y el milagro** de Janucá **no se divulga, וַאֲנַן לְפַרְסוּמֵי נִיסָּא בָּעֵינַן** **y nosotros, para divulgar el milagro** de Janucá, **necesitamos** el encendimiento de las velas.

Guemará

Rava infiere una ley de la Mishná:

אָמַר רָבִינָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא **Dijo Ravina en nombre de Rava: שְׁמַע מִנַּהּ מִדְּרִבִּי יְהוּדָה נֵר חֲנֻכָּה מִצְוָה לְהַנִּיחָהּ בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה** **Se deduce de ella, de la** enseñanza **de R. Yehuda, que en lo concerniente a la vela de Janucá, lo más correcto es colocarla a no más de diez** *tefajim* del suelo[2], **דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה** **pues si supones que** es igualmente correcto colocarla **arriba de diez** *tefajim*, **אַמַּאי אָמַר רִבִּי יְהוּדָה נֵר חֲנֻכָּה פָּטוּר** **¿por qué** entonces **dijo R. Yehuda que si se trata de la vela de Janucá,** el comerciante **está exento? לֵימָא לֵיהּ הָוָה לֵיהּ לַאֲנוּחָהּ לְמַעְלָה מִגַּמָּל וְרוֹכְבוֹ** **Que** el dueño de la casona **le diga: "¡Debiste colocarla por encima de** la altura **del camello y de quien lo monta** para evitar que el fuego causara daño! Y por no hacerlo, fuiste negligente y debes pagar el daño". **אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִנַּהּ מִצְוָה לְהַנִּיחָהּ בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה** **Más bien, es evidente que se deduce de ella** —la enseñanza de R. Yehuda— **que lo más correcto es colocarla a no más de diez** *tefajim* del suelo. *La Guemará rechaza la prueba de la Mishná:* **אָמְרֵי** **Dijeron** los alumnos del Bet Hamidrash: **לֹא לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ אֲפִילּוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה** **No. Te puedo decir que, en verdad, también** es correcto colocar la vela de Janucá **a más de diez** *tefajim* del suelo. *La Guemará continúa explicando:* **מַאי אָמְרַתְּ** **Y ¿qué has argumentado** en contra de esa postura? **אִבְּעֵי לָךְ לַאֲנוּחָהּ לְמַעְלָה מִגַּמָּל וְרוֹכְבוֹ** ¿Que si ello fuera cierto, el dueño de la casona podría decirle al comerciante: **"¡Debiste colocarla por encima de** la altura **del camello y de quien lo monta** para evitar que el fuego causara daño!"? Pero este argumento no basta para refutar esa postura, ya que, si bien el comerciante hubiera podido colocarla a esa altura, **כֵּיוָן דִּבְמִצְוָה קָא עָסִיק כְּלֵי הַאי לָא אַטְרְחוּהּ רַבָּנָן** **dado que se estaba ocupando de una mitzvá, a tal punto los Sabios no quisieron molestarlo** exigiéndole que la suba; por lo tanto, el comerciante queda exento de pagar el daño.

אָמַר רַב כָּהֲנָא דָּרַשׁ רַב נָתָן בַּר מַנְיוּמִי מִשְּׁמֵיהּ דְּרִבִּי תַּנְחוּם **Dijo Rav Cahana: Enseñó Rav Natan bar Maniumi en nombre de R. Tanjum: נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהִנִּיחָהּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה כְּסֻכָּה וּכְמָבוֹי** **La vela de Janucá que fue colocada a más de veinte *amot*** de altura **no es válida** para cumplir con ella la mitzvá[3], **al igual que la sucá** cuyo

NOTAS

1 Más arriba, 22b.

2 Ello, para diferenciar entre una lámpara común, que generalmente se coloca en un sitio alto para alumbrar, y la vela de Janucá, que se prende con la finalidad de cumplir esa mitzvá (Rosh).

3 Después de que los Jashmonaím ganaron la guerra contra los griegos, entraron en el Bet Hamikdash y buscaron aceite puro para prender la Menorá. Pero encontraron un solo recipiente cerrado con el sello del *Cohén Gadol*. En él había aceite suficiente para prender la Menorá un solo día, sin embargo, el aceite duró ocho días. Los Sabios instituyeron la mitzvá de prender las velas de Janucá para difundir y conmemorar este milagro; y por eso, si los transeúntes no se pueden percatar de las velas por estar colocadas en un lugar demasiado alto (a más de veinte amot), el milagro no se difunde y no se cumple la mitzvá.

techo pasa de veinte *amot*[4]**, y el *mavoy*** cuyo palo tiene más de veinte *amot*[5] de altura, pues la gente común y corriente no percibe un objeto que está tan alto**.** Por tanto, la persona debe realizar la mitzvá nuevamente, colocando la vela a la altura correspondiente.

הדרן עלך הכונס

Volveremos a ti, Haconés.

NOTAS

4 El techo es el componente principal de la sucá, y si la persona que está en la sucá no lo percibe, no cumple la mitzvá. En el *Tratado de Sucá* (2a), la Guemará cita otras dos opiniones sobre el motivo de esta ley. Una es que si el techo de la Sucá está a más de veinte *amot*, el techo no produce sombra y por ende no es válido. La otra es que para una sucá tan alta, son necesarios cimientos y paredes muy sólidas, lo que se opone al concepto de la sucá, que es una morada provisional.

5 El *mavoy* es una especie de callejón sin salida, con tres lados cerrados, y el cuarto dando a la vía pública. Los Sabios prohibieron que la persona cargue objetos en el *mavoy* en Shabat, porque como todavía le queda una salida a la vía pública, la gente podría confundirse y pensar que también está permitido cargar en la vía pública. Sin embargo, los Sabios establecieron una medida para que se pueda cargar en el *mavoy*, con dos alternativas: se puede poner un taco en sentido vertical en la apertura del *mavoy* o un palo en sentido horizontal. Esa diferenciación evitará que la gente se confunda. Pero si el palo horizontal rebasa los veinte *amot* de altura, no sirve para que quede permitido cargar dentro del *mavoy*, ya que la gente común no lo percibe.